

חמש מגילות

עם תרגום ראשון ותרגום שני, פירש"י וז"ל עם שפתי חכמים,
פי' הרמב"ן ז"ל על שיר השירים, פי' הספורנו על שיר השירים
וקהלת, ופי' הברטנורא על מגילת רות.

ופירושים היקרים

למרנא זרבנא, אביר האבירים, הרב הנאון האלקי

מהר"ר משה אלשיך וללה"ה

נקראים בשם

משאת משה {ששנת העמקים} עיני משה {דברים נחומים} דברים טובים
על מגילת אסתר {על שיר השירים} על מגילת רות {על מגילת איכה} על מגילת קהלת

ונלוו אליהם

באורים נחמדים על כל המגילות מרב האי נאון, המפורסם
בחבוריו היקרים נקש"ת מהר"ר יעקב זצלה"ה אבר"ק ליסא

וזה שמם אשר יקרא להם

מגילת סתרים {צנור המור} אמרי יושר {פלגי מים} תעלמות חכמה
על מגילת אסתר {על שיר השירים} על מגילת רות {על מגילת איכה} על מגילת קהלת

מגילת אסתר

ווארשא

ברוסס ר' יואל לעבענזאהן נ"י בהרכבי המנוח מהר"ר אביגדור ז"ל.

שנת תרל"ה לפ"ק

ХУМШЪ МЕГИЛОТЪ, ТОМЪ I.

т. е. Пять книгъ изъ Вѣтхаго Заветѣ: Эсфиръ, Пѣсни
Пѣсней, Руѣъ, Плачъ Іеремія, Эклезіястъ, съ комеп-
таріями: Таргумимъ, Рапсе, Сифсе Хахаинимъ, Альшихтъ,
и Раввини изъ города Лиссы.

1875.

Дозволено Цензурою.

Варшава, 10 (22) Декабря 1874 года

въ Варшавѣ, въ Типографіи Ю. Лебенсона
на улицѣ Малевки № 2.

ישמעאל האיש והגל האשה אשר הגיל ט' זרע היהודי' בימי החשורות הוא החשורות אשר ה'ק' בעצת המן הרע להשמד להרוג ולאבד את כל היהודים משמר ועד זקן סף וגשים ביום אחד ותללם לבז' וה' ענה בו וידי הרע לו כי על כן בזה כל קדחת העץ אשר הכין למרדכי הוא ונגזר והם ראונו את הנפילי' ואת להם החרב המהפכת אשר הפך ה' באלו ונכליו של קיום זו החרב כמו שנאמר אל נקמות ה' מן בידיו את הקמים עלינו ככל האמל' כתוב בלגרת הפורים ואפילו כלנו חכמים כלנו נבונים כלנו יודעים את כל דברי הלגרת הזאת מלוא עלינו לדרוש ולומר ויום שכל והבין במקדמה כללית ופרסיה לרדת לעומקה . ליהנות במהרה . לבא עד תבונה כל חוקף הכסים והפורקן אשר עשה אלפים לנו . ואני בעמי בימי חרפי כי יבא אלי העם לדרוש להם ע"פ ה' מויתי דמי ואכסוב בס' זכרון לפני לחדש שנים עשר הוא חדש אחד שנה שנה ויהי היום בימתי נספריים אשר חן לי ה' וארח והנס מלכה מגולה בירכתי הכית ותחם טיני עליה ואומר לה צר לי עליך שלמה היתה כעופיה לאי לך ויחזו כך כי לבי לחוקקי ישראל בעם ברזל ועופרת וני יודע את ה' ימן חן מלמרדך בעיני רואיך או ח' מני חלק מליך ומיתה נכסי בגלגל כי כל חים אשר יהיה פושט וקירא הלא בספריי בין כב למפע זכות ישמחת לי יהיה האיש הסור זוכה ומזה לי ויהיה זה משה האיש כנושא משאת מלא פניו . על כן קראתי לזה **משאת משה** פסק ידבר אל ה' בהפלה ותחמה . לפני שכן משונה . יסתר יהיה ביה משה עם ישראל עמו . עטמו ואלו כי טוב ה' זמרו לשמו כי נעים מלוא ההלה כללו הללויה כי ביה ה' צור עונשים :

מ ע ש ה ר ב

יתפלל המסתכל והגל ויתע ספר ויקרא זו כל ימי חייו כי יאה הדור אתם ראו כולם חז דמי וראו שמעו והאזינו לאמרי פי אשר היתה לפנים מהמעשה אשר עשה . וכוא חקוק על סלוח בעט ברזל ועופרת ויא' החם מכנס הדפים בספר קצור אלסך על תמץ מגילוס שדפס בשנת ת"ח לפ"ק . והעחקו והכזבו אותה פה לדעת גודל דום מעלתו ובעלותו להגיל לומדים וכוונם בה מגזירות רשות רח"ל כי מה שסיה הוא סיהיה ודבר ה' יקום לעולם . זאת התורה אשר שם משה כי היא סם חיים ולכל בשרו מרפא . וכן העידו רבים וכן שלמים שלמדו בק"ק פוזנא הולל ההסיד המופלג ה"ה במהדור יחזק צ"ע ושמעו מפה טהור בספר להם מה ששמע מרבי מובהק מהיר"ד אברהם מנחם כבוד שיהי דר בפולין בפאדלויצ בק"ק בחר והיה לומד בספר האלשיך בכל שבוע וכן היה ביום חרון חף ה' וסבבו הסונאים את העיר בשנת ת"ח לפ"ק בא אליו הרב מוהר"ר משה אלשיך כ"ל בחלוק ואמר לו מאמר שאתה מחנך ספר שלי באתי אליך להזהריך שהעמוד ותמלט על נפשך כשעה זו כי גזירה גזירה על היהודים יושבי העיר הזאת למחר בזירת הרב ואבדון ואחרתי לו האריך אעשה שאובל להמלט אמר לי לא ואני אחיה עמך ולא יראו אותך ותגל . ואחרתי לו ח"ק אעזוב אשהי ובתי הנמלה ואמר לי כך בלבד בעמך והם יהיו שבוים חתה יד קדר אחד ואני מבשר לך בשורה זו שיה הקדר יהיה סיהם ולא יטמא אותם . וכאשר אמר לי כן היה ונפדו בקינשטניא ובאו אל ביהם לשלום . ע"כ הנה ממע פדלו וכן העשו לדורות עד אשר לא יבאו ימי הרעות לפש עמלה בו כי נפל עליו שריו כתרם נמי כדי למות סגולות . והסדי ה' ברוב דהמיו הוא ירחו כפלות אמן :

הקרמת הרב הגאון מליסא זצ"ל

קיימו וקיימו חכמי הס"ס שהמגילה הזאת הוציב לקרותה מראשה ועד סופה, הורו לנו בזה שכל הדברים הכל לזכר הכנס. והם כל פרי טעם שית המגילה הזאת לפאר ולרומם הס"ס יחזקך אשר לא עזבונו אף ביום פקדו מעלתינו ועוונותינו הרבים. וימוננו ביד עזיבנו. עכ"ל לא זו מחבנו חכמי יהודה ושיעורו הראות גדל להבנתו אלינו כי בשעת הכאה ממש מנח הסמים לרפואתו רפואת פולם כאשר עשה צימי מרדכי ואסתר שלא בלבד שהצילו מהמרה שהיה לנו והוציאו ממות לחיים. אף גם ראה והכין לנו רפואת עולם להבניה אותנו בנדרם המעלות אשר לענק זה אמרו חייב אדם לבסומי בפוריות עד דלא ידע בין ארור המן לבין מרדכי שהוא חמור דמה עמך יש לחלות בשכרות דוקא בזה. וגם מה ענין יש למנוה הזאת לשכר עצמו שידוע שהשכרות מביא לכל דברים שאסרה תורה. ולזה נראה דהנה אמרו שחייב אדם לומר בפוריות ארור המן בדרך מרדכי שהוא גם כן חמור דלמה לא התחייבו בכל פעם שהיה הולך לישאל כגון בפסח לומר ארור המן וכן בחנוכה לומר ארורים הארורים ברוכים ההשמיאים. לכן מראה הטעם. דהנה אמרו בש"ס קרי ליה יהודי וקרי ליה ימני. אמרה כ"י לפני הקב"ה חזי מה עשה לי ימני דלא קטיל שאלו לאנג דנסיק מיניה המן דבני למקטלי ומה עשה לי יהודי דלא קטיל דוד לשמעי דנסיק מיניה מרדכי דליקני ביה בהמן וכו'. והנה בשרת המן אף שהיה הרבה חייבים שהשנים מ"מ היה בן דריות גדולים דהא היה המרס והמסגר אלה ולזה היה הנער הגדול על מנן. וכיון דמרדכי היה סיבה לעצור הגדול ההוא יש עליו קצת דין. והנה גם לסמן יש קצת הזכרת זכות כי אמרו חז"ל גדולה הסבת טבעה יותר ממ"ח נביאים ונביאות שמעו לכן לישאל וברי המן היה סיבה להסוב בגדול ההוא והנה אמרו שדוד המלך ע"ה אמר 'א' פעמים בני בני אבשלום וכו' מרדכי ניהנס והיינו מחמת הזכרת זכותו על בנו אבשלום. וכ"ס בשכל ישראל מזכירין ומכריזין האדוק ומקלין הרשע. ולזה היינו חז"ל בראותם שיש קצת דין על מרדכי וקצת הזכרת זכות להמן. לכן חייבין כל ישראל לומר בפורים נפת שמוכרו לפני הס"י ארור המן לאורידו משה משה שלא יוזכר לו זכות זה. ובדרך מרדכי להעלותו מעלה מעלה ולהסיר מעליו דין של מעלה שיש קצת עליו וכן באסתר ורש. כי אסתר מחמת בוימיה אה המן ברמה נער. ורש"י לא זכות באמרה נפול הפיל ומעלין לאסתר ומורידין לרש. והנה ידוע כי מי שהכווין לרע לאחר אף שלא נמנר כוונתו מ"מ הוא כונן לו על כוונתו לרע. מחל"ס אז היה נחשוץ לעשות רעם קטנה לחבירו ומחמת זה נלחם לו סופה גדולה עד בלתי מכלית אשר רעה זו לא נחשבת לחטאמה נגד המוסר ההוא. ואפילו אלה רעות כאלו היה מקבל על עצמו צדדי שיוצאם לו מהם טובות כזו. ודאי שאין לו שום טנאם על חבירו על הרעה קטנה שטעה לו ביון שהרעה אינו נעקד כלל נגד המוסר שנלחם לו ולא זו שאינו מקללו כשזכרו אלא אף שזכרנו כיון שעל ידו נלחם לו העובד ההוא. והנה אם לא נעלה על לבנו שמחת פורים רק במה שגאלנו מחמת לחיים ודאי שיש לארר ולקלל להמן שהוא היה סיבה הרע. ולדבר למרדכי שהוא היה סיבה ההללה. אמנם אם נעלה על לבנו שמחת פורים במה שאין קבלנו התורה בדרך ובודאי עליו בנדרם המעלות עין לא ראהה אלאים וזולתך. כי בודאי יותר נחשבת קבלת התורה בדרך ממה שזכרנו לעלות על ידי קבלת התורה באיום. ונשעלה על לבנו זה על מה יש לקלל המן כיון שהוא היה סיבה הטוב ההוא. כי הלא הסבת טבעה גדולה ממ"ח נביאים. והנה בערך ס"י ביסוס הוא לשון הנאם כעין שאמרו בסומא בשילא דהרדשא. וזהו אמרו חייב אדם לבסומי בפוריות כלומר שהסומא והשומא שהיה בפורים. יהיה עיקרו כל שובת עולם הכל הלחם לנו בזמן שהוא שקבלע התורה בדרך ועליו בנדרם המעלות והתדבקו בה"י ונשעלה זאת על לבנו לא יהיה לנו כל לדעת על מה ולמה יש לארר המן. כיון ששובת גדולה נלחם מזה:

עוד יש לפרש כי הנה הס"י מביא בשני מדות בשם רחום ונכנס קנא בדכתיב אל קנא ושני מדות אלו היו ניכרין אז כי בהחמדות היה ניכר בהלל מרדכי וישראל וקנאות בהשמת המן. והנה בזמן האחולה העמידה ככלות פרע מהעולם ולא יהיה רק מוב צהעולם. אז לא יהיה ניכר הא"י רק במדת אחת שהוא מדת רחום. והנה המדוע מקוין בשם מרכבה ובשם מטע בדכתיב הנה מסמו שלשמה וכו'. וביסוס הוא לשון מיתוק וזהו אמרם חייב אדם לבסומי בפוריות היינו שמתוק המדות עד שלא יהיה הפרס בין המדה שגלים נקרא קנא שביה ניכר אז באכידת המן ובין המדה רחום שביה ניכר אז בגדולת מרדכי שט"י אומרים בדרך מרדכי. והנה רוב האשים נכתבו במגילת הזאת ברמז ממש בטד מלכות. ומתי אל לבי אלי הנער בלתי לפדסומי טיבא המרומים במגילת הזאת. ולכן קראתיו **סס מגילת סתרים** יען כי לפענ"ד גילתי בו האשים הנאמרים המרומים במגילה והס"י ברחמינו יעלנו מעליאות ויראנו נפלאות מאצטו הקדוש אמן:

במגילה דף י' ע"ב ר' יהונתן פתח להאי פרשתא מהבא . והכרתי לנבל שם ושאר נין ונכד . שם זה הכתב ושאר זה הלשון נין זה המלכות ונכד זו וסתי . הנה כל הפתיחות שנאמרו

בש"ס הן המזין כי מה ענין להפתיחות הללו . וגם קושים חוס' הוא קושיא גדולה . דהא יש להם לנבל כתב ולשון . לזה נראה דהפתיחה זו היא . ליתן ששם על מה שתייבו חז"ל לקרות המגילה מתחילתם וע"ז מביא ר' יהונתן ראיה כי זה הסיפור נ"כ הוא מאריך הנס כי כן דרכו של הקב"ה במקודם עושה משפט ברשעים הקמים על ישראל . ואח"כ מתחיל בישועתם כי ח"ל בלמיתה העוב עד שיעלה הרע אחר שיהמלא סאתו כמו שאמר הכתוב כי לא שלם עון האמורי עד הנה . ולזה כל שלא נחמלא סאתו ח"ל להטיב וכן אמרו בשם טופל . זה קם וכל שלא נגמר הנפילה ח"ל שילמח הקימה . ולזה מיתת וסתי פניה גמר נפילת זכרון של נבוכדנאצר שהחריב בית אלקינו הנה הסיבה למיתת יפועת ישראל ופית אלקינו בדדיות בנה של אסתר בנה אותו . ואח"כ סיפור מיתת וסתי אשר הוא השאר של נבוכדנאצר הוא לורך סיפור הנס . ולזה פתח להאי פרשתא מהבא . והכרתי לנבל שם זה הכתב והוא רק בדרך משל כי כשרוצה לומר שדבר זה קיים לזכרון מכונה בשם כהן כמו שנאמר חקלתי יהודה הכהן צעם ברזל וכן הוא בפסוק של ר"ה ולזה יוכתב שם המלוכה היינו שיהיה קיים בלי השפק שוב ולזה אמר והכרתי לנבל שם זה הכתב היינו בלא יהיה לו בן יורש המלוכה שיהיה נחשב קיום לזכרון וכשאלין בו דק זכר בעלמא גרמו בשם לשון שהוא רק דיבור בעלמא וכאשר נאמר בן זרע מלוכה נאמר קיום לזכר מלכות אביו וכאשר נעקר זרע המלוכה לא נאמר לו זכרון של קיום . אמנם אם נאמר בל למלך הוא רק זכר ארעי שפגוע להשתכח שהוא רק שארית בעלמא כי לא עליה יקרא המלוכה רק על שם בעלה החלך וכ"ז שהיא קיימת אף שהמלוכה של בעלה מ"מ יש קצת שארית וזכרון כי בל מלך היא ובעלם חתן המלך אבל לאחר מותה ובנה יורש המלוכה יהיה ניווחם על שם אביו הוא בעלה ויהיה נכבד השם של אביו . וזה שאמר ושאר זה הלשון היינו שלא ישאר אחריו אפילו זכר בעלמא ולא יעלה זכרונו על הלשון כלל . נין ונכד הוא הפירוש של שם ושאר כלומר שלא ישאר לו שם וזה הכתב שהוא זכרון של קיום בנה שלא ישאר אחריו נין שהוא יורש המלכות ושאר הוא שלא ישאר לו אפילו נכד דהוא וסתי . ולא ישאר לו שארית ודבור וזכרון כלל . והיינו לשון האמור בש"ס ובמש"ל :

רשב"י פתח תחת העטוף יעלה ברום ותחת הפרסד יעלה הרם וגו' . הכוונה כי כל זמן שזרעו של עמלק קיים אין השם שלם . ואח"כ שילמח הישועה ולזה נלעוונו להכרית זרעו של עמלק קודם בנין הבית וכן כסדרו של נבוכדנאצר אשר החריב בית אלקינו קיים ח"ל להצמיח התחלת הישועה של הבנין . וידוע שכל דבר קודם נפילתו לגמרי יש לו התגברות . ולזה מיהר הקב"ה גדולת וסתי והסמן למען קרב מפלגם שיהיה התחלת לקימת הקדושה . ואח"כ גדולתם של וסתי והסמן ומפלגם הוא לורך הנס . ולזה הביא רשב"י הקרא שכתב תחת העטוף יעלה ברום . כלומר אחר אשר נעקר העטוף או במקומו יכול לנחות הברום . וזהו ססיס הקרא והיה לה' לשם וגו' היינו שאמר מפלגו ילמח גם הנפילת ע"ז מהוביין אהנו לקרא גדולת וסתי והסמן ומפלגם כי הכל לורך הנס הוא :

ריב"ח פתח מהבא והיה כאשר שם וגו' כן יעיש . שם לא נאמר אלא יעיש הוא אינו שם אבל לאחרים חשים . אמר שלא תחשוב שמחילה היתה בגזירה תלויה ח"ל מלפ"ה הקב"ה לנלותם רק שאמר כך נתבטל . ולזה מביא הקרא דכן יעיש להאבד אהבס והיינו שחשים אחרים . כלומר שגויס של ישראל כך הוא שגויס רק לפנים כדי שישמר לישראל שיחזרו בתשובה ולהשיב האומות כאב שמויף שבת על בנו דק להפחידו . וכל הצרות הנאות עלינו הוא רק לעורר לבנו להבטח ויתבדר ולשוב לו כדי שיקרב הגאולה במהרה בימינו אמן :

בימי אחשורוש הוא אחשורוש המלך מהדו ועד-בבל שבע

רשי

א (ה) ויהי ימי אחשורוש. מלך פרס היה שמלך ההם א כורש לכוף שבתי צה של בבל על: הוא אחשורוש, הוא ב' כורשעו מתחלה עד סופו: המלך. שמלך מעלמו ולא ג' היה מרע המלוכה: מהדו ועד כוש וגו'. המלך על מאה ועשרים ובעד מדינות כמו שמלך מהדו ועד כוש ר' שעומדים זה לאל זה וכן (מלכים א ה) כי הוא רודה בכל עבר הגבר מחשפט ועד עזה שהיה רודה בכל עבר הגבר

שפתי חכמים

א דק"ל אזה החבורה הוא אם לא היה של דרום הראשון זה לא היה מלך ואם בנו של דרום א"כ מהי היה מלכות' כלא' אחר דרום מלך כורש וכאשר מלכותו עד סוף ע' בהם שלם מכלל ומרדכי היה מעולי גולה וזמן שמלך הוא עדיון היה מרדכי בגולה לכ"ט מלך פרס וכו'. א"ל דק"ל למ"ל לכל הסימנים הי"ל ויהי ימי אחשורוש כשנת המלך וכו' לכ"ט מלך פרס היה ומלך ההם כורש ע"כ היה נרדף להבדילו מאחשורוש אחר שהיה בחלמי פרס הקדומים ואחר שזה המלך הטהרן מלך מהדו ועד כוש מוסף על פרס ומדו וכו' דעת הראשון ע"כ: ב דק"ל אם כוונתו רק להבדילו סל"ל רק ויהי ימי אחשורוש המלך מהדו ועד כוש הוא ל"ל לכ"ט הוא כ"י: ג דק"ל סל"ל המלך נתן. לכ"ט המלך מעלמו כ"י וכו' כרבות המלך ועדיין לא נתן ויחלצו מעשר עד עכשיו לא ירש מלכותו: ד דק"ל כיו אחר שבע ועשרים ומאה מדינות למד ש' מהדו ועד כוש נכ"ט המלך על מאה וכו' ורש"י נמשך אחר

משה

אלשיך

משאת

ויהי בימי אחשורוש וכו' בימים ההם וגו' שאל הכל הולך אחר לומרו ויהי ימי יאמר ויהי ימי אחשורוש כשנת המלך וגו' עשה משה וזה ענין לומרו בימים ההם. ז' למה זה יסחור ויחזר לפירש כי אחר היותו עמוד לומר זמן מפורש כשנת שלם למלכו למה זה יקדים לומר בימים ההם אשר לא יובן פירושו הזמן וטוב היה יאמר סתם דברי פירו ככתוב השני בשנת שלם למלכו כשנת המלך וכו' עשה משה וידוע שהיה בימים ההם כי מזה שלישית למלכו בימים ההם היתה בלי שפק. ז' מה טעם להשתה הכות כי הנה רז"ל אמרו כל שנת מלכות הכות או על השלישית זמן לביטול מלכות ב"ה ויש לומר כי שנתו עליו אשרכיות וכשנ' וי"א גיטסיה שלו היה ורצו לחזר אחר טעם שיתא כהנא בשפר. ח' לומר נפרד כי היה מלה מיותרת וספלה מבלי מלח כי מהרצו לא יאמר רק עשה משה לכל שריו ועבדיו חיל פרס וגו' ולשרי המדינות כי לומר לפני מורה שנת ע"כ טעם להם משה כי אם שהיו לפניו לבד כשנת המלכות לכל שריו ועבדיו והלא כמו ד' והשם שפדיו יאכלו והם ירעבו. ט' בלומר בהרצו וגו' שאם הוא שאחר אכלם ושמות' הראש להם אח עושר וכו' ראוי לומר ויראם את עושר וכו' ואם הוא כי ראשונה הראש להם עשור ואח"כ שש משתה וכו' בהרצו את עושר וכו' כי כאשר הראש עשור ששה משה למה הישך הסדר ולא החל בהוראת עשור וס"ס במשתה ולא עוד הלא שומרו בהרצו הוא כמודיע לומר ולומר דע מה עשה משה וכו' בהרצו עושר וכו' וזה גלתי נודק רק ליודעים שהראש עשור ומתי היה ק"ל לומר לא נדע לא זה ולא אחו וסוף יא"ב לכוזרע מתי עשה משה שהיה בהרצו ואם כיוון להם

א (א) ויהי ומה ביום אשר עשרו הוא אשר עשרו דביומוהי במילת עבירה בית אלהא רבא והנה במילא עד שנת תרחין לדרוש פניו עמיתא דרשמי חבתא ברתיה דאיל מרדך בר גבוכרצד ועל דלא שבקת למבניית בית מקדשא אתגור עלה לאתקמלא ערמיתא ואף איהו על דצית לעקשא אתקצרו יומיה ואתפלג סלכמיה דמן מדינת דנא וכן כל עסקא אומיא ולישניא ואפריקא כבישן תחות ידיו וכען לא אשתעברו ליה מן בגלי הכי וכתר קרן אתגרי קדם יי בעתידא ונשמי לאתקמלא ועתיד הוא למסב נח אסתר דהיא מבנת שרה רחמי מאה ועשרין ושבע שנין אשתבבת ליה ארבא ומלך מן הדריא רבא ועד כיש דמן מדינתא דהגדיא רבא ועד מערבא דבוש מאה ועשרין ושבע פילבין : חוסמא חקשה פתיב פהון ויהי לישנא דיו ואלו אינון ויהי בומי אסקל דאתבנשו מלכין ולא הוה ריקא ותרבא בעלקא עד דאתא אמרפל ויהי בימי שפיט השופטים וכל וי הוה ביומיהון ומן וי הוה משול דהוה בפנא בארעא דכתיב ויהי רעב בארץ ויהי בימי אחז וי הוה ביומיו ומן וי הוה דכתיב עדה רצין מלך ארם ומה פתיב בתריה ועלה ביהודה ונקצנה מבאן אתה כמד פולחון דכתיב ויהי בומי לישנא דיו ומה מן יומי עדמא מן שנין קרמיתא בר היו עקן אתקן על בית ישראל הון מצלי קדם אבדהון דבשמיא ועני

משה

ארשין

משאת

עב טעם אל עמנו משתה לומר מדע טעם המשתה הוא כיום מיומים הוא כסבת הראויה את עושר וכו' ולכן טעם משתה הוא הוספל הסאלס גם אל הראויה טעובר למה הראויה את כל זאת בעת ההיא . יי אומרו שמעו ומאת יום למה לא צירפס למנון חדשים ולומר שזה חדשים ולא יצרפס אומס למנון ימים פהים כעבור כב וגם יימור אומרו ימים דבס וגם כל כפל לשון הכתוב עושר כבוד מלכותו וייקדמפסחא גדולתו וגם סימיו השפוט . יי אומרו ויבמולות הימים וכו' כי רמזי נפיש לכ אם שני משתחות היו בדעת המהמסר א' קודם הראויה עשרו ו' ח"כ או שזה הנזכר פה הוא הקודם אם הם ב' משתחות צריך לחת טעם למה עשה כב' ואף אם נאמר שהיו ח' קודם הראויה העושר ו' אחריו כן לעשות משתה למי ולאחריו למה הראויה היו לשרו ועבדיו ומיל פרי ומד הפרתמים ושרי המדינות וכו' ה' לעם הממלאים בשופן הצורה והראשון לגדולים וכו' למגדול ועד קמן ובגמי נאמר מקום סמפסא בו בחצר גנה וכו' והראשון לא נאמר מקום סמפסא בו ואם לא היה רק משתה אחד למה נזכר שני פעמים וכו' פעם א' וקדמנו לסודתה העושר ופעם אחרי כן ולא

בגית סתרים

א ויהי בימי אשר עשרו הוא אשר עשרו דביומוהי במילת עבירה בית אלהא רבא והנה במילא עד שנת תרחין לדרוש פניו עמיתא דרשמי חבתא ברתיה דאיל מרדך בר גבוכרצד ועל דלא שבקת למבניית בית מקדשא אתגור עלה לאתקמלא ערמיתא ואף איהו על דצית לעקשא אתקצרו יומיה ואתפלג סלכמיה דמן מדינת דנא וכן כל עסקא אומיא ולישניא ואפריקא כבישן תחות ידיו וכען לא אשתעברו ליה מן בגלי הכי וכתר קרן אתגרי קדם יי בעתידא ונשמי לאתקמלא ועתיד הוא למסב נח אסתר דהיא מבנת שרה רחמי מאה ועשרין ושבע שנין אשתבבת ליה ארבא ומלך מן הדריא רבא ועד כיש דמן מדינתא דהגדיא רבא ועד מערבא דבוש מאה ועשרין ושבע פילבין : חוסמא חקשה פתיב פהון ויהי לישנא דיו ואלו אינון ויהי בומי אסקל דאתבנשו מלכין ולא הוה ריקא ותרבא בעלקא עד דאתא אמרפל ויהי בימי שפיט השופטים וכל וי הוה ביומיהון ומן וי הוה משול דהוה בפנא בארעא דכתיב ויהי רעב בארץ ויהי בימי אחז וי הוה ביומיו ומן וי הוה דכתיב עדה רצין מלך ארם ומה פתיב בתריה ועלה ביהודה ונקצנה מבאן אתה כמד פולחון דכתיב ויהי בומי לישנא דיו ומה מן יומי עדמא מן שנין קרמיתא בר היו עקן אתקן על בית ישראל הון מצלי קדם אבדהון דבשמיא ועני

ועשרים ומאה מדינה : ב ימים ההם בשבת | המלך אחשורוש

רש"י

כמו שהוא רודה מתפסה עד עזה : (ב) בשבת המלך האחרות וגו' . כשתקיים המלכות ה' כבוד ורבותיו

שפתי חכמים

הכותב דאלו נגמרה במנינה אינך פוגעת בדרכי וחד אמר כי רחוקים היו ומאחר דפרכות כספים למד' קמנים סיו כחכ' רש"י רק חד מ"ד חספס לשון הכנות : ה' דק"ל ובי דוקא בשבתו על כסף עשה . ועוד מנ"ח אש ישר או עמד . לכ"פ בשתתקיים וכו' . ה"ל דק"ל בשבת המלך משמע בשבת מלכותו והדר כתיב בשבת בשלש למנו . לכ"פ

משה

ארש"י

משאת

האלקים כי הוא אלקינו ואנחנו עמו וכאלה רבות אין מספר ולמה נצטר בשבוע זה מכללם ועוד מה ענין אומרו שמדת רחמיו בעולם והוא הפך הכתוב שידבר במספיקו והוא מעתיקו לענין רחמים :

אמנם אין ספק הוקשה להם אשר הערנו ויתור אומרו הוא האחריות והשיב כי עשרה המה .

ה' לעונה וה' לרעה שנאמרו לידרש זה אחד מהם והענין להורות גדולתו והסגותו יתברך בעולם לתקן עולם כי הנה מלאנו ראיו' ה' בני אדם קמו עמדו

לנחם ולתמוס ולהאזיר ולהרוס ה' עקרים גדולים אשר קיום ישראל והעולם סלוי בהם והם . ה' אמונת מציאותו יתברך . ב' ברית מילה . ג' ארץ חמדה

שלושית בה עיקר המצות והשפע לקיום ישראל כנודע . ד' מורס . ה' ב"ה . ושיעור הענין כי ראשונה יכיר האדם שיש מלך המונק ומושל עליו ואחרי כן ידענו

לבו להיות עבד חסום בחסותו ואחרי כן יקח לעצמו לו תזר המלך לעמוד לשרת שם את מלכו כי שם ביתו ואחרי כן ילמוד סדר עבודת המלך ומשפט פירותיו להפך

ישראל לדעת במה יתרגל אל אדוניו שיהיה לבבו שלם עמו ואחרי כן להיות כי לא יבצר ממנו שגגה בעבודת מלכו וישלחו על כן יתקור וידרוש לזה הדרך יתפיים המלך שהוא וישוב ירחמנו ויהבנו כאשר בתחלה טרם

עבור רצונו . והן הנה ה' הדברים הנאמרים בין המלך מלכו של עולם ובין העם כי ראשונה יכיר האדם מציאותו יתברך ואחרי כן יתחום בזהותו לעבוד לו יתברך הוא ויחום אות ברית קדש אחרי כן ילך לו אל ארץ חמדה כי שם ביתו יתברך במש"ל

אם אחס מקבלים את המילה אחס נכנסים לארץ והוא כי בה בנה ה' לעבדו שם כל הקרובים אליו ד' היא החורה המביאה לידו מעשה כי בה ידע האדם מה יעבוד את ה' ועל' כי אין צורך בארץ אשר

יעשה טוב ולא יחשף על כן צריך חמשה הנה ב"ה לכפר על עוליו על כל אשר יחשף ואשם . והנה נמרוד נגע בראשונה כי הוא היה גבור וזר

זר את הכריות ומקרבם לע"ו ומה גם למז"ל בפר"א כי נמרוד היה מלך על דור הפלגה והנמרוד את כל העולם בהקב"ה והיה משפח שם מציאותו יתברך מכל הכריות ואילו היה כך הדבר נמשך היה העולם אחד

בדליו וכן עשו הוא החל לבטל ברית מילה מורע אברהם וכן דתן ואבירם החלו למלוס בארץ חמדה ומה גם לרז"ל בנחמ' נתנה דאש וסכונה מררימה שנמיתה אהרן הקימו את דתן לנאש ואת אבירם

אשר

אשר

אשר

אשר

אשר

אשר

אשר

אשר

אשר

אשר

מקום אלמנה מקום

משיאת

מגילת סתרים

מגילת סתרים

י' אלשיך 9 ז

על כסא מרכותו אשר בשושן הבירה : בשנת שחש למלכו

משה

אלישיך

משאת

מה לנו לדעת ענין ופתי ואשר עשהו ואשר נגזר עליהן ושמועון הוא כחן היה בעבורה ופעל פיו מהרה. ואחשוב כי בפתק רז"ל כיוצא להשיב על זה באומרו. וז"ל

במדרש ויהי צימי החבורה שהרג אשתו מפני אהבהו הוא החבורה שהרג אהבהו מפני אשתו ע"כ. והנה יראו דברים אשר אין בהם חפץ כי מה להם הרוב את אשתו מפני אהבהו והרוב אהבהו בשביל אשתו. אך הוא שדעשה כי בזה הסתובב בפתח דברי המגלה ביתור אומרו הוא החבורה להודיע את אשר הפליא לעשות הוא יתבדק עם ישראל עמו ביומים ההם כי אחרי נמכרו להשמיד וגו' גאולה היתה לנו מאתו יתבדק והנה היה מקום לאים פנים ופתי לדבר ולומר הלא רב טוב לבית ישראל להגיל את נפשוהינו צימי החבורה והוא בטעמה לנו כי היתה היה לנו בנות המלך בלופן ימעטו וישתחו חן ערך נסו יתבדק אשר הגדיל לעשות על כן החל אומרו הכר גא גדולה הגם והסורקן כי הגה וי היה לו צימי החבורה שהרג אשתו בשביל אהבהו ולא שב הפו טמאה עד כלס הדעה ולא שת לב על אשתו והרגה מפני אהבהו והיא החבורה בכוהיתו ההוא היסך והרג אהבהו בשביל אשתו כלומר ואך חמלקה ידך ויהיה לך להמר כי היתה היה לך בנות המלך כי הלא זה דרכו להרג אשתו בשביל אהבהו וא"כ גם עתה ירגו את אחת בשביל המן אהבהו והיה נכשל עיזר אפל עוזר ח"ו לולי ה' היה לנו ויהפך לבו מן הקלה אל הקנה שם היותו הורג אשתו בשביל אהבהו ויהי לחשורם בכוהיתו היסך הוא יתבדק ירגו אהבהו בשביל אשתו וע"כ יספר כל המפורע למען יראו וידעו נודל רוננו כי כאשר כעס על אשתו הרגה בדבר ממוכן למען יפלא בעיניו מה שח"כ הרג אהבהו בשביל אשתו.

והנראה ציינו הלא הוא כאשר נזכר דברי רז"ל צפר"א הלא המה כי מתחלה מלך בכל האסירותיכם בהם ר"מ מדינות ונכטלו עבודת צ"ב איבד קי"ג מדינות ולא השליטו ה' מאז רק בקצ"ל מדינות האחרות. וגם אל הביאור והוא כי מתחלה דברי המגילה חזיר וחסיד גדולה הגם אשר הפליא לעשות הוא יח' עמו הפלא ופלא כל יעלה על לב איש לדבר ולומר כזה אשר היה מבקש רעתו המן הדע הזה היה שנקם להשמיד וכו' ועליו לבנה למלך החבורה שהטיב עמו ואחריו הלה יוחן יד ליהודים להקם ממנוקשי דעהו ואת ששחת בני המן חלה וגם מתחלה לא פנים למלך המן הדע ההוא על איזה עם היה גזר הגזירה הרעה ההיא רק ישנו עם שסח ואורי אם היה מגלה לו מיד על איזה עם היה לא מכרס לו בלופן דכוי והרגה ביומים ההם לא למלך חמלקה כ"כ להמן טורר היסודים אך ההגלה והספון והטמאה

אשר נהפכה לנו אחד כך היה תתייחס אל המלך כי היטב היסוד עמו ומה גם אחרי אשר הכהה ה' לו את כל הכרעה ההיא אבדן קי"ג מדינות נכטלו עבודת בית אלהינו כי עוד לא יעשה אשר לא טוב על ישראל ובכן יקל בעינינו גידול נסו יתבדק כי לא מהמלך היתה טמאה להשמיד את ישראל ע"כ בא ויחמר דעו חילוף כי הדרגה היו והלכה אל החבורה תתייחס כי לבדו היה למרע על ישראל וזה ויהי וגו' כלומר הוי היה לנו צימי החבורה כי חלוי יתייחס ולא אל המן בלבד כי יד המלך היה צמל רכאוה כי גם שחון היחל הוא היה חפץ יותר בלשר משל חל רז"ל לנצל החל ונצל החריץ וגם הוא נתן טעמה בידו עם היותו המוכר אשר לא בדרך המוכרים כי הם יקבלו אך הוא שיותר היה חפץ הוא למסור מהמן נקטה ולא יסיר לך לאחר הלה לא יבדו מהכעס לב המלך על אבדן קי"ג מדינות כי הלא דע קי"ב הוי החבורה כלומר הוא בכוהיתו הראשונה עם היותו עתה המון. מהדור ועד יום קצ"ל מדינה בלבד ולא ב"מ מדינות כאשר בזהל טורר בכוהיתו כי לא נכנס לבו על אבדן קרוב לעד חצי המלכות. וכנה יתחמץ לב הסומע ישמע בדבר הדע הזה יתחכן כי לא שגב המלך אל לבו על אבדן קי"ג מדינות ע"כ אשר דחה בעיניו כי כן הוא כי היה ביומים ההם נשכח וגו' כלומר ביומים ההם שקרא ביומים אשר לא השליטו ה' רק בקצ"ל מדינה הגדיל לעשות בשבת ובמחה רבה מאוד ובגלל הדבר הזה לא החל בזמן הסוים לומר בשבת שלם למלוו כשנת המלך וגו' רק אשר ביומים ההם על לא דבר כי בלומרו נשגה שלם וגו' בהם יודע אם היה פרס אבדן קי"ג מדינות או ח"כ ע"כ נאמר ביומים ההם לומר ביומים ההם שגא משל ממלך רב בלשר בחמלה רק על שבע וגו' כזכר היה מה שחומר לך בשבת שלם וגו' עשה מהנה ולכל חלומר היתכן כי לא בינת הדם לו להרגיש החורו שפליג עתה בשבע שמוח כי הלא אשר פעל ופשה דבר הזה הוא כשנת המלך החבורה על כסא מלכותו כי דחה כי נחייב ממוחן והיה נכחו יחיה נטמר ולא ימרדו כי עס סיות יושב בשוון הנידע יהיה מלכותו בכל מלח ולין מלכים וזהו על כסא מרכותו אשר בשושן הבירה שהיה הכסא מחייבם אל מלכותו הגזר עוזרו בשוון הנידע חבלי יתפסם בו להסיל עליהם מורורו ע"כ בשם שלם למנוע עשה מחסה לכל שריו ועבדיו ושמא חמדת ובה יודע עשה שגא ימרדו בו מלכי האסירותיכם הטורים כראשונים לז"א וסבי המדינות לפניו כי חל כרם ומדי ובדי המדינו' הם מלכי האסירותי' בלא לפניו איש ממקומו לריו' כרי' למשמעו ולעבוד עבודתו והגם היה מקום לומר כי לא טובה העלה אשר נתישן לעשות כי הלא ההכרחות יהי' מביא לידי בזיון ובהשחנות יחד

לאכל

א אלישיך 10

תרגום

וצייתי ארירכין מן אלכנדריא למעבר כתיבה ולא יכירו ועברו איתרן ארע מיניה ואחשקד בית תרין שנין ובשקא תליתאה דמלכותיה ותיב עליו הווא בורסיה מלכותיה ועברו ליה ארירכין בשושן בירתא : (ג) בשקא תרלת למלכותיה דאחשורוש עבר משקא ומטול

משה

אליש

משא

לאכול ולשתות מלך ופרים כלים אחד חזרים ימים רבים יהיה סבה להקל בחשיבותו ויבזהו בעיניהם חקל להם לתרוד בו וגם לאומרים זל כובתי זמנה אח הכרות שאמרה הם ימרו בצעלה יהיו נשיהם ממוסגות על כן אמר בהרלותו את עיבר וגו' למר כי אשר עשה משחה בו צעוד כרי המדינות לפניו היה בהרלותו את עובר וכו' שנים ומאת יום והוא כי לתווך האהבה עשה המשחה ולכל ימך ממנו ציון היה הסתפה בעת הרלות עשרו כדעה רב ופשוטל במדרש כי בזה מלבד הרלותו של ישתו אליו כיון להפיל חתימו ומוראו עליהם שיראו מלכיו כי יאמרו מה נדרוך לו ומי יעבר אל לנו לקשור עליו קשר והלא כביר מלאה ידו להפיל ולהשפיל את כל המורדים בו ועל כן נאמר בהרלותו ולא ויראם למר כי אשר נאמר עשה משחה וגו' היה בעת הרלותו או סמוך לו לצעוד חתים קשר האהבה וקניית היראה בלחם כחוד :

עוד יתכן מעין האמור על פסוק דאשון ועד"ו בכללות המקראות שאחריו בזום לב דרך כלל אל מסקנת הגמרא לחייב קריאת המגלה בזה מוהי בימי אחשורוש כי הלא כמו זר נחשב הלא הים והפירקן פסוק יקר הפלרת גדולתו והרלותו את עובר כבוד מלכותו ועשותו משחה לכל סריו ועבדיו וברי המדינות לפניו ורשפת לביו בזה ושם ודר וכוונתו ומור כרפס והכלת אחו בהכליו בון והסקות ככיו זה ובשם ושתי המלכה עשה משחה נשים ושהמלך אחשורוש אמר להביאה לפניו ולא בזה ואשר הדת נהגה להמיתה כדבר ממוכן כי הן כל אלה הדברים בלתי נוגעים אל עיקר הכס ב"א מאין יהודי והלאה :

אמנם אמר כי הנה השתלשלות פסוק כל ההקדמה היות מוראם המגלה עד איש יהודי הן המה פחה עינים לרלות מפלאות חתים דעים כי בזהמה יגדל נא כה הם ופלא אשר הפליא לעשות הוא יתברך עם ישראל עמו בימים ההם כי הלא היה מקו' לאשר לא חק לו בניה להביע והתבונן נפלאות אל אשר הפליא חסדו לו בימי המלך אחשורוש להקטין איפה הנסים והפירקן אשר עשה אלקים לנו בימים ההם בהקריבו אש אדום השבע אל ההגלה באמה באמור לא על אס שב חף המלך ולא בזה הדעה ככל שהנס מעשה ברע אשר נזר על היהודים לאדם ושלח ספרים אל כל מדינה ומדינה ולא כל עיר ועיר וכתב ונחמה צעננה המלך כדח מדי ופרס די לא להשיא. לולא כי לא השתח מאמרו הם לא צעבור אחד מעשרה. לו כי זכר את אשר עשה בצטלו עבדים בית אלקינו

מגילת סתרים

אשר נחשבה דעמו פתח דעמו שלא יהיה שוב שום פירוש על ישראל כמו שחזרו בש"ס עשה וטעם - א אלשיך 11

ובאשר סתלע דעמו לחושבו כפלו בזמן להשיא וישראל ולאדם עשה משחה גדול הוא. ויבנה המהסס כגדו יתבאר

עשה משתה לכל־שריו ועבדיו חיד | פרס ומדי הפרתנים ושרי המדינות לפניו : | בהראתו את־עשר כבוד מכותו | את־יקר

רש"י

פירשוהו בענין אחר במסכת מגילה : (ג) הפרתנים . שלטונים בשמן פרס :

משה

ארשיך

משאח

יהודי עשה והלית במלחמה מה שלא הלית המן כעוד מרז"ל ומהמחנה ע"כ נקל הוא יעשה המלך כרצון מרדכי וישוב מעשות רצון המן למענו . או טעם ו' כי יאמר לא ישראלי טוב להודות להסתר המלכה כי היא בעמדה לנו לפני המלך כי נפלאה אהבה לה מאהבה נשים ובעל רצונו מפני רצונה ויפקדו מלכנו המן הרע ואותו חלה על עץ על אשר

שלה ידו בעמה ומולדתה . או טעם ח' לומר כי אשר היה לנו מעיר לעזר הוא כי מלך הספק היה משהיה לבמה גוונים רע ידבר למחן ולנחש על גוי ועל אדם וכמעט רגע ישוב ירחמו וההיית לן שטותיה . או טעם ט' כי כן דרך המלך גדול כמוהו כי במשפט יעמיד ארץ ואם יאל דבר מלכות מלפניו אשר לא כדע עוד יסקוף ויראה בעומק הדבר אם טוב ואם רע ע"פ המספיק ואם יראה כי שגגה היא יסיב גזרמו ויחקן את אשר עשהו ובכן יעלה על לב איש לדבר ולומר לא על חסם השיב אחר כהב אשר נכחה ונחתם בבעת המלך שהוא שלא כיומם ושלא בכבידו אם לא כי שג וראה כי אשר לא כדע היה הדבר יבד ורפא לו . או טעם י' הלא הוא פן יאמרו ישראלי הלא המלך ההוא זכר את ושתי בבעתה קלה כהב מיתסה לכל יבוי הנשים בעליהן בעיניהן ע"כ בראוהו את ממוכן הוא המן גסם על אשמו זהא פרס מלידה אז אחר חין זה כ"א רעה עינו על שוכת היק המלך והנה הוא שנה באלותיו כי ראה מעשה הסתר וזכר הלכת ושתי כי הוא גזר עניה על קלה שפכות ואז נהפך לבו בקרבו לאויב לו .

על כן מרדכי ואסתר ראו והתקינו כל סדר הכתובות סיפור כל ההקדמה האלה למען נשכיל הין ערך גדול הסם הגדול ורע ורס הלא הוא להסיר עול המקילים בו מהעמשים הנאמרים וכו' על העמם הראשונה ראו נא חוקף לבו כי לא נבעט על אדם ק"ג אפרכיוס וככהו אז צהית מלכותו שלימה כחו עשה נגד ישראלי וזה החילו ויהי וגו' לומר וי היה לנו בימי אחשורוש כי כל הדברים אשר ישול לב אדם עליהם להקל ערכו אינם כי הלא לא ימע מעשה הרע על אדם ק"ג אפרכיוס אחר שאלו יד לבטל בנין ע"כ כי הנה הוא אשכנזי כיוויתו הקדומה גם עשה המלך עק"ז מדינה שחברו מהר"ה מדינת ק"ג כי אחיז לבו ואדרכה צימס ההם עשה משה וגו' כי לא נעלז אל לבו מדאנה מדבר אדנתו כמפורס למעלה . ועל הכ' שהוא כי שרי המדינות לא לבס הך בעלת המן וע"כ שמו לאל

ס' אלשיך - 12

חש"י

מה עבר משקא אית דאקרון דקדון עזוה אפרויא ואול ובכשנן דאכפשינן
אתא ועבר משקא ואית דאמר יומא דאידא הוה ליה ושרד אנרתא לבולטן דקדוקא למיתא
למעבר קדמוי הוהא שלה וזמן כל ברברני מדינתא דיתון וחרדון עמיה ואחו קדמוי מאה
ועקרון ושבע מלכין מן מאה בעקרון ושבע מדינן ובחלון קטירי תני ברושיהון ודיו סמיכין
ליה על גזוי מילתא ואבלין וחרדון קרם מקבא ודיון פרותנאי וברברני מדינתא קדמוי ומן
ברברני ישראל הוו ממן מטול דחיו ממן מאני בית מקדשא הון דבון ויספון ממן :
(ו) זבחר דאבלין ושתי ואתפנקו אחיו לחון ית עתהיה די אשתאד בידיה מן פורש קדא

משאת

ארשיך

משה

חצוי ועם כל זה להפיק דעוה אחר על רוחו
זוה להפסיקה ערומה ולהצניח כיוס הולדה לעיני
הסרים והעמים ואם כן איפה מי זה בעה בהלכה
המלך את אהרן להסד את אהרן וזמם והסכיב וההם
בטענת המלך אחר חין להשיב כי ק"ו הדברים הם
רוח עושים פעלה על רוחו אחר לא כיוסם ואשר לא
כראוי ביטל עליו כל אהבתו איתא ואך יבטל יומם
מלכותו כי כתב אחר נכתב וכו' חין להשיב על אהרן
אחיו וכו' גם וספי וגו' עשהה משהה וגו' וזיה
במשה המלך כי זה כיוון בלומרו מלך גם כי חין
זה רק על גודל אהבתו איתא ועכ"ל כיוס הז' וגו'
אחר להביא וגו'. ועל הח' אחר כי הדרבה בעלות
ומתן בלשו לא ישוב ממנה כי הנה והמהו בערה בו
ולא סבכה חמתו עד אשר סבלה רעה ויכרנה
בלומרו אח"כ אחר הדברים האלה כסוך וגו' כי
לא סבכה חמתו עד אחר מותה. ועל הע' אחר כי
הנה זה גודל לבב המלך הלו כי על גורם אהבו ערך
מכפץ כדת מה לעשות במלכה וספי ועם היות כי
לפי הדת לא היתה חייבה מיתה כאשר יבא בלומרו
עכ"ל כל טענת כבוד מדומה שאל"ל ממוכן כי יא
דבר המלכה וגו' להנחות בעליהן אל שם לבו אל הדת
ואח"כ איפה מה גם עתה כבוד כתב אחר נכתב
וההם בטענת המלך איתא כבודו להשיב כי לא ישיב
מפי כל דת ודון. ועל הי' אחר וייעז הדבר בעיני
המלך וגו' וישראל ספרים וגו' להיות כל איש שורר
בניהו וגו' הנה כי כ"כ גדלה והפך בעיניו טענת
ממוכן כל יבא בעליהן בעיניהן כי בלם ספרים אל
מדינות המלך לפרסם הדבר להיות כל איש שורר
בניהו ואח"כ איפה לא יחשב המן בעיניו כי הרע
עונו על אשה חיק המלך כי היום פעמים זרה
עליהם על סיבה קלה גדולה שגדולה כיוסם טענתו
על ורבי בעיני המלך כי ע"כ שלה ספרים אל כל
עם ומדינה שכלל בולטן מלכותו ובכלל הדבר גם
ביטל הסענה הו' יתנו פה הלא הוא לאמר כי ביטל
דעו מפי רעון אהבו כי לא יתכן כי הלא וישראל

מגילת סתרים

ותבאר ככתוב אח"כ : (ג) עשה משהה וגו' וכרי
המדינות. וזכרם בעשיית המשהה וקדומו לכל שרי המדינות
טעמו לאשר שכל מחשבתו היס רק על וישראל להחטיאם
ולברע להם כאשר חשבונו לזה הו'ל' בש"ס לב"ל הלא
ולבטל הכרין וכן קרא לכל המדינות לפינו ליען עמם
פל איננו ישראל בן מסיפון חתם מסיפון. וזכר עשה
משהה על וישראל אח"כ שעת ימים בעלה כולם להכשילם
בין משהה וזכרות כמחמר חו"ל : ושרי המדינות לפינו .
מלך לפינו מותר - ונראה כי כיו"ז של ושרי הוא חו"ל
הכנה סתם המשהה שעה כיוס בעבור שכל שרי המדינות
היו עומדין לפינו בהכנה רגם והכשילם לעוהו וזכר
שגדולי יקום המשההו כליונוד כליונוד : (ד) ככרואה אית
עובר. המה בללן כדרכה. א' מלך ככרואה קרם שבים
לו לכהן ויראם את עושר כבוד מלכותו. כ' הינח וימים
רבים

תפארת גדולתו ימים רבים שמונים ומאת יום : ובמלואת הימים האלה עשה המלך לכל־העם הנמצאים בשושן הבירה

דגש אחר בלאומים ובמלאות קרי רש"י
(ד) ימים רבים. עשה להם ו משתה :

שפתי חכמים

שפתיים המלכות ביום רביעון בשנה שלוש למלו : ו פ' אלל אינו דבוק למש דמקל לו דהאך הראה להם יקר

משה

אלשיך

משאת

וכו' והקב"ה נרוב חסדו הפך עמו וקלם מהשנתו ותלה אותו ואת בניו על העץ וע"כ יקבלו להיו' עושי' משתה ושמחה והנה בכל הספרים ההם אין נזכר מכל הכתוב מיהו ביום עד חים יהודי דבר כי אין להפסד לזכר בהם רק הודעת הלקח אחרת בת אביהיל דוד מרדכי אל המלך ואך צניעות שניהם חפץ ה' בידם הגלית להגיל את ישראל מיד בוסרה וע"כ אחרי כתיב מרדכי ואסתר ב' בהבים זו אחר זו כאשר יתבאר צ"כ וצחצחות הכנידו מהרשטונה אז המה ראו כי לא יצטר נהיות הקבלה עליהם ועל זרעם קרובה בזה מה בלאומים כי הלא היחה קרובה לפניהם לא לשראל בימים ההם בשפיות טענות לא לחם ולא ב' ב"ה י' בלא המה אחר כהננו וקרוב הדבר שעל אלה המלך החשובים הדבה להשיב אמו ולא יתחית בעביר היה באופן יקטן לא כח הנם צניעותם וירפו ידיהם מהחזיק בקב' הגדה השני' עליהם ועל זרעם ולא יעביר וכו' ע"כ עשו בהכמה ובהננו את כל חוקף הוא מויה ביום עד חים יהודי כי בזה כל חוקף הם כהם מיני חוקף. חוקף לב המלך שלא נכנס אחר חסד קריג אפרסיות וחוקף גדולו כי שרי המדינות לפניו וחוקף עשירי וחוקף השם ישראל שלא היו חסדים וחוקף חמת המלך שנערה בו ולא הועיל לכוחה לכנס אשתו אחר אהב ולא סיוח הדת בעזרתה וגם חוקף טענת המן בעיני המלך כי הן כל מיני חוקף אלה הנאמרים בהמת בהכונס חלו היה הנם מצעלים העבר טענות ההם כעפאל דלרעל ומגדילים היה עד אין קץ על כן נמנע יחזיקו ישראל בקבלת ההגרת השנית כהננו את כל חוקף הוא מויה ביום עד חים יהודי שבו כל מיני חוקף שהוכרנו ועל היות מויהם הרבה באמרה מלת כל בעל ידי כן יכירו ויקבלו צכל מחלטי כח וזה מהמר הכתוב וחכתוב אחרת וגו' ומרדכי וגו' את כל חוקף הוא האומר כדי שני"ן ימך לקיים את הגדה הספרים השנית בספר פנים יסוף כמדובר ונחזור אל החכה הכתוב שהיונו בו בהראותו וכו' חולת מה למעלה יאמר מקובר אל לומר שרי המדינות לפניו והוא כי חזנו דומה המראה עושרו לפני דלת עם ההרץ למראה לפני עשירי עם כי לפני אשר הכסף חל מכליהם יוכל להמדיד בהורחת כבוד עושרו ימים רבים וצכל יום יראש דבר מחודש מהקודם אמנם לפני עשירים את יום חו יומים יעמוד להראות להם דברים חשיבים או י' יום או כ' יום יפלא מקל לא יתמיד להיות מראה וחוקר דברים קוצים

ואף פורש אשכנז שהוא עתה בצרפתיה דבבל חפר בספר פת ואשכנז המקן שית משה ומבטן אחתיתין רחשוא מלון דהב מב יוהריו ויורליו וסגלדיו ובהואו עתה תקף יקריה יומין סגואין ומשפתי לרברכנוי מיה ומסגן יומין : (ה) ובששמיס יומי משפתי האלון עבר סדקא לקל עמא בית ישראל דאשתכחו תיבאן בשושן ברתא דאתקניאו עם ערראין

משאח אלשך משה

המחול אלל או סקה או טפס היה בטפס משחה שני משחלו' והיוצר ערך הוא כי שנים היו כי הים חתלה לחוקים ואחר כך לקרונים חלל לדברי הכל השני להטעום את ישראל כאשר כהנו זה ואחריו ב' משחלות היו' ולאחר בימים ההם כעשה המלך החשירות ממם על כסף מלכותו שהיו בניה המלכות יושב על הכסף להטיל מורא עשה משחה לכל עריו עבדיו ושרי המדינות ולמה היה המשחה עושה ושב על הכסף המיוחד בית המלכות ולא נחצר גומ כיון המלך כעשה השני סיביו עם בניהו ויעמוד עם כסאו וגם למה לא קרא את כל העם הנמלאים בשמן כאשר עשה אח"כ על כן אמר בהראותו וכו' לומר כי המשחה היה ביתו המלכותי את עושר כו' וע"כ לא יהיה הראותו עושרו רק במקום גנוי ולא נחצר גומ כיון וגם לא כפי כל העם הנמלאים בשמן למגדול ועד קמ עור מעם שני כי היה ק"ס יום ולא יאות קרוא כל העם הנמלאים וכו' ימים רבים כי את לשירים גדולים בייחוד :
ובמלואת הימים האלה עשה המלך לכל העם וכו'.

הגה רז"ל במדרש חזית נצרו לאחר כי המן הרע יען החכמות עם המלך להחיות את ישראל להבאם את ריחם בעיני העם אלהים והחזיקם אל שולח המלך להכניסם ולהשקותם מפה צבם ויומן מסחיהם להעמיד נגד פניהם זנו' לממן השלישם באומרו אלהיהם של חלו שונא ומה הוא ואומרו כי כל עם הנמלאים הוא עם נטע בה' ובעל כן נחמיונו חס ופלוס ישראל בליה ושהמן כוח בעצמו קבצו י"ח אלף וח"ק יהודים כאשר האריכו במדרש סנו' ואחשבו יש סעד להם מן המסרה והיה הפרתמים ג' במקרא להביא מבני ישראל ותורע המלוכה ומן הפרתמים ב' הפרתמים ושרי המדינות לפניו ג' ונתון הלוש והסום ביד איש משרי המלך הפרתמים ויהא הענין להביא מבני ישראל ב' אל מקום הפרתמים ושרי המדינות לפניו שהא בתשחה המלך מי עשה כן הלא הוא מי שעליו נאמר איש משרי המלך הפרתמים הוא המן והנה זה יצא בין לאומר שהכל היה משחה אחד בין לאומר

מגילת סתרים

כנים מיוחד . ג' אומרו שמונים ומאת חס ששני מה לא פרסם להרשים . ואהרן נראה שסב' של בהכרחו הוא' שמונים כיוון כוון סבראחו מן השמים באשגוניות שטעור כבוד מלכותו ויקר תפארת גדולתו וישתק ימים רבים . וימים שם המושל פל בנים כחנאל ב"ס כמו ימים חסיד נאלחו . וכל שרי המדינות ראו אשגוניות בזה . ואכן משך זמן שמשחה ק"פ יום ודומה נאמן בק"פ וס כי בטעות שכתב סגולל סבראח לנו על סלחך ידוע לעכנים שחלק לק"ס מעלות ונכיות שכל המעלות שחלפות

למגדוד ועד־קֶטֶן מִשְׁתַּחֲשָׁבִים שִׁבְעַת יָמִים בַּחֲצֵר גִּנַּת בֵּיתֵן הַמֶּלֶךְ׃
ו חֹר | בַּרְפָּס וְתַכְלֵת אֲחֻזּוֹ בַּחֲבִל־בּוּץ וְאַרְגָּמָן עַל־גִּדְרֵי
כֶסֶף וְעַמּוּדֵי יָשָׁם מְטוֹת | זָהָב וְכֶסֶף עַל רִצְפַּת בַּהֲטִי־וֹשֵׁשׁ וְדָר
וְסַחֲרָת׃ וְהַשְׁקֹת בְּכָלִי זָהָב וְכֹרִים מִכְּלִים שְׁזִינִים וַיֵּין מַלְכוּת

ח רבתי רש"י

(ה) גִּנַּת . מקום צעוני ירקות : בֵּיתָן . נסוע בחילנות : (ו) חֹר כרפס וחבלת . מיני בגדים
צבעוניים פירם להם למלעות : אֲחֻזּוֹ בחבלי בוך וארגמן . מְטוֹתֵים בפתולי בוך וארגמן אותן פרס להם
על גלילי כסף ועל עמודי שם : מְטוֹת זָהָב וְכֶסֶף . עֶרְךָ ז' ליבב עליהם לסעודה : עַל רִצְפַּת . קרקעות של
זהב וכסף וְגו' מיני אבנים טובות פירשו רבותינו . ולפי משמעות המקרא כך שם : (ז) וְהַשְׁקֹת בְּכָלִי
זָהָב . כמו ח ולהשקות : שְׁזִינִים . משונים זה מזה וכן דמיהם טוהות . ודעותינו דרשו מה מדרשו : וַיֵּין .
שפתי חבמים

תפארת גדולתו ימים רבים : ז' דקל מטות לסעודה למלי מעט' ל"ב ערך ליבב עליהם : ח' כרפס נמ"ד במלת

משה

אלשיך

משאח

ואחשבה לפי דרכנו שמעט מהם מיני בשמים המעלות
על השלחן להריות בם ומיני זמר לכל
חומר ענחו אשר יען להאכיל את ים' השם ננו ויין
משחיו להעבירם על דת משה וישראל ואם היו שם
מיני זמרה יסיתו לנס לשמוע בקול שירים וכן במיני
בשמים יתעסקו להריות בם ויהיה להם תואל' להחבטל
מאכול ובחו ע"כ מעט מהם גם שניהם לתען הקים
מתעבתו אשר ששג על היהודים . וטען כחצו יראה
כי על היוהם בחצר גנה אשר חין עליו חקרה על
כן להיות לו על ראשם עשה מעין דקיע פרום על
עמודי שם וגלילי כסף יריעות חור כרפס ומלח
כאובל לשבת ומיתריהם היו של בוך וארגמן וזהו אֲחֻזּוֹ
בַּחֲבִל־בּוּץ וְאַרְגָּמָן או כרפס' שהיו מרוקמים בחרגון
והיה האהל פרום על עמודים והיו מטות זָהָב וְכֶסֶף
ליבב עליהן והיה הקרקע מרוצף באבנים טובות שם
בָּרָפָס וְכֶסֶף וכו' כרפס' בשם רז"ל וסדרם הכתוב
תלמלה למטה הוא חור כרפס וכו' כסין כסין רקיע
תלמלה ואח"כ העמודים שתחתיהן ואח"כ מה שלמטה
מהם שהוא מטות וכו' ואח"כ הגלפה שלמטה מהכל
ואחשוב לפי זה כיון להודות היותו ממדי אשר כסף
לא יחשבו וזהב לא יחפזו לו ואבנים טובות כאין
נגדו ועל כן הופך הדגנו' ההפוכות כי החשוב על
הכל הם האבנים טובות עשה מהם רִצְפַּת למטה בארץ
למדוך כף רגל ולמעלה מהם הידור מהם מטות
זָהָב וְכֶסֶף יחד ומה גם לדעת ר' נתנאל בברית'
גמ' שהיו המטות של כסף ורגליהם של זהב והנה
הוא הפך הסדרה להחשיב הכסף מרובב אך במאמרו
זה נכון מאלד כי נתן החשוב חשיב תחתון ועולה
ויורד בהפוכות כדוגבר הדלפה אבני נזר למעלה
מהם רגלי המטות זָהָב למעלה מהם המטות עלמם
כסף ואשר למעלה מהם גם הם גלילי כסף ולמעלה
מהכל יריעות חור כרפס וכו' מבגלי זָהָב וְכֶסֶף
ואבני יקר ויתכן ג"כ לבלימי ישאלו עמידה להביע
אל רקמה זָהָב ואבנים טובות למעלה קן בתלות
עליהם יתעכבו מהכל ושהו על כן הופך ונתן את
הכסף

(ו) חֹר כרפס וכו' כחב הרמ"ע ז"ל שכיון להנהיג
ד' חשיב ביני חוש הריח כהיותם בחצר
גנות ביתן המלך שלא יעדרו שם ורדים עם נרדים
ודומיה' וחוש הראות כחוש כרפס וכו' וחוש השמיע
במטות זָהָב וכו' וחוש הטעם באכול משמנים ושהו
ממתקים ונתן טעם למה זה לא השמיע שרי זמרה
וכנוריה ודומיהם להנהיג חוש השמיע על כי לא כל חוש
יערבו למו כח' יש יערבו לו מין זמר אחת ולא
זולתו ויש הפכו והוא דעה לעשות כרעון חוש ואיש
ע"כ מעט מיני זמרה כהחלל ואיש אומר כי גם חוש
הריח לא נהנה כי לא בציחן רק כחצר הגינה
שמולה לה שהוא פשוטו של מקרא כדעת ר' נחמיה
במדרש גינה מבטנים וחצר חולה לו מרוצף באבני
בהם ושם כו' ולא יסגים שם ריח מהמהובר לקרקע
בגנה ממרחק כדראה כחוש לכל רוחה השמיע ומה
גם כי הקרואים היו אלפים רבבות כי מישראל לבד
היו יל"ה חלף ואל"ה במחמר ר' ישמעאל במדרש זולת
אשר לא מבני ישראל המה כי אין מספר לנדר'
ולפי יתכן יתכן כל אלה מהריח והזולת שור' הקרובה
מהגינה או הסמוכה לה כי מרחק גדול היה מהגינה
אל רוב המסובין :

א אלשיך 16

דברי ארעא למן רבא ועד ועירא משתיא שבועא יומין קדרת נקרא נקרא דמלכא דבת
נציבא אילני עברין פירין ובסמנין כבישן עד פקנתהון דרבא מב ושלמי באשמיסא אבן
שבא ומפלגין עליהון ברם מרדכי צדיקא ומעמיהא לא היו תמן : (ו) וכן אילנא דאילנא
היו פריסן יריגן דבנין גון חורר בספירין וברקנין וחילקא אורון באשלי מסבסין צביען
בארנוא דלני עמי אונקלן דכספ דשרין סגלנין דכספ כפיסן עליו עמוד ספרין וסמנין
ירקון וברקין ופירין ותורין אוחיב יתהון עליו ערקן דמיתין דמתחן על דרגשין דמלמיהון
דדבא קב וברעיהון דכספ שרין על קמי קביש קרספליני וברקין ודורא דברגי יקא
רבא ואמנין מצירין סקפין להון חור חור : (ו) ופקד לאשקא יתהון במני דבבא דבית

משה

אלשיך

משאת

החשוב יותר תחת רגליהם כי לא יורה האוכל להביע
חמת שולחם ויקומו ממסבתם להסתכל אל מעט
זו אל רצפת אנשים יקרות שתחת רגליהם ובכיות
העומדות למעלה לא יתלו עיניהם למעלה ואכלו וישאו :

(ד) והשקות וכו' הנה אומר דין כיד המלך מה
שלא אחר כן באוכל הלא יפלה כי
הנה ה' מעשירי עם יספיק למוות יין אל עם רב
ואין ספק כי זה הכרחם לרז'ל לומר שהיו לכל
ה' וה' מיין מדינתו ולדבריהם לא יסיה אומר כי
המלך אל הסלגה עושר הילת היין רק שהביא יין
מלכותו כלומר כיד המלך שהוא קכ"ז מדינה שיר
מואלה אל מכלס היום יין לעשות כדון חיש וחיט :
עוד אפשר כי גם כזה לא להורות רוב עשרו שט
היות כל השקותו בכלי זה כי כלס מכלס שנים
ואשר שחזר בו פעם ה' לא יסמו בו כי יביאו אחר
במקומו כח' בחרגו' יושלמי וברז'ל וז"ל מי שהיה
שוחה בכוס לא היה שיתם וסוהה אלא כיון שהיו
סוחי היו מגניבים אותו ומתירי' אחרים וזה אין
הפק היה לררך הון רב במלך מלך כי רב מלך
מחנה המסובין ואם על כל כוס וכוס שיפחה כל
חם המס היו מחלי' כוסות או תחיה הפלגה עזומה
עד מלך ע"כ היה אפשר לומר כי אין זה רק מלתי
היות היין רב ומעט היו השותים ועל כן יספיקו
הכלים בהשקותם ע"כ אחר דאח כי היו משני הכלים

מגילת סתרים

אין ולא מקטן ועד גדול כמו שנאמר גבי דוד אלל
סמנין בנקל' אלא להורות כא כי עיקר חזונו היה להחטיא
הדברים שבוטל ומחלה הקטן ויחשב אחרים כמו בכנות
מואלס כהים עיקר מחשבתם על כדוילס שבים וירוש
שכל מקום אשר נאמר מלך סתם מריוס ג"כ על סקב"ס
והכוונה סקב"ס כדחתים השוב ג"כ כסאן כדבן עשה
כן נשמר לכל כדדוקס אבר כדכוס כ' המלך : כחצר
גינת ביתן : אלו סגטת שקופות קסס להצין מס לוכך
הכסויס כהן ובס"ס אמרי הכהן נאמר ואין וכו' ג"כ
קסס וגם סס ביתן לא מלגנו כדכוס ואין לו פירוש
וכן נראה כי המלך היה להחליך כדלדך מקום גדול
מלך להשיב שם עם רב קבא ולא היה אפשר לעשות
מקום מקורם גדול כוס : גינה לטויל עם צוות מי
שירלס : ביתן כהים קעטס כמו קעויות אונקין של
ביתן הוא להקטין כי ידוע כדקדוק כי הוחיות כהגותי'
כן להקטין : וכן מקומות מוגנים למי כהים לררך נעשות
אזו דבר נוע כגון תשטום ובינה ולכבו עמא או ניהד
עמא לזיוס דבר חלוס שבוס נעשות כפני רבים : וזהו
שלאחר מל' הכהן נאמר חיינו מה שראוי לעשות
בחרר היה כחור ובראוי נעשים כגויס כגון עיוס היה

ב אלשיך

רַב כִּיד הַמֶּלֶךְ : הַיְשָׁתִּיָּה בְּהָת אֵין אִנֶּה פִּירִיבֵן וַיִּסֵּר הַמֶּלֶךְ

רש"י

מלכות רב. מ. כדכז. ורשמינו אמרו שהשקה אותם כל אחד ואחד יין שהוא זקן מסנו : (ת) כדל. לפי שם סעודה שזכרין את המסוכין לשמות כלי גדול ויש שמינו יכול לשמותו כי אם בקושי אבל כן אין

שמי חכמים

והשקות כדי שיהיה מתקן כי בזולת זה הוא צווי וידוע הוא שמעט המקור לעולם שיבא עליו אחד מאותם כנ"ס וכן הוסיף למ"ד ב' ויקסל יעשה אותה והוא כתב רש"י ולכבוד כוונתו ג"כ שלא יהא צווי וכברא ס' לראש כמו והכבד שפורשו ולהכבד והכות את מואב. ובפ' ואלה הנהגים שהם חכמי סלמ"ד לפי שכן הוא שמעט במקור הנוצר : מ' ס' מלך רב הוא שם במו הכרה כמו רב לשם בני לוי ששילש"י הכרה אבל רשמינו דרשו רב רב

משה

ארשין

משאת

ככל שח' עם היות יין מלכות רב כיד המלך כי זה הוראה על רוב עשרו כעשר בלוי כי עם היות כלי זרב כלם ומש' אותם על כל שמה עם היות יין מלכות שמים הוא ורבי' יסחו יתר מדלי' כי יעבדו למו וגם רב כיד המלך עם רב ז' ימים ולא מעורר מזה חלופיין וחלופי' חלופיין זהב : עוד יחבן ויהבנו בו כל תכונת הכבוד והוא כי הנה יקרה ימחק ידו מלכותו איש מהמסוכין כי יבטל לשלוח ידו אל מורקי' יין עד יקסל אותו ח' מהמקרים אשר על השלוק ויקח מידו ויש כי גם שישתה על ידו או ע"י זולתו לא ירבה לו רק כעמית שלם כדכדכו בנביתו או יחבר מעט אך התעורר האותו להוסיף על מהנהגו כי יתן נכום זכב עינו ומה גם אם יהיה מנוייר כפתורים ופרכים כי חלוא נפשו לשמות בו ואלף גם בזה אפשר יקון ברביו אם לא שיהיה סיון משונה מאד אך אם הוא מיין הרקק העולה על שנתן מלכים לא ישוב ידו מבלע עד בלי די אשר כי כל התנאים האלה מוסדו אחד במשחה הזו ומה גם על פי המכונים הסכר. על הא' אשר והשקות כי זוה המלך לא יחלו עד יבטל איש נכום ידו לשלוב יין רק והשקות על ידי משקים וזה אומר והשקות ולא אשר וסמך. ועל הב' אשר בכלי זכב ולהיות נצט צהיות הכלים חסובים אחרי שמותו גם זה י' טעמים תקע נפש מחשק בהם ולא ירבה לשמות יתר מדלי' משח"כ

א' יח' יפ' ויביאו לפניו עוד כלים רבים ונכנדים מהם כי אז הנל נפשו ותכנסו לשמות על כוס וכוס חלי הלים לז"א כי גם אז היה עם שתי כלים מכלים שונים ועל הב' אשר ויין מלכות שהוא המשונה ומיוחד למלכות ולהיות שיקרה במחמאות וביאו יין משונה ומשומר בתוך ימות הבאים אך מעט מוצר ויהיה להם יין רב משאר ימות ועל כן לא ירבו לשמות כי לא כל אדם זוכה יתנו לו מיין הרקק עד מלאה ספקו ומי ומי הזוכה בד' כוסות ממנו לז"א כי פה לא היה מיין המשונה שיעור קמן רק רב כיד המלך ליטון ימלו יסחו עד בלי די והיו כגן רוב. והנה ארז"ל כי לכל ח' היו מותנים יין גדול בשנים שמינו ואפשר ולא להם מלשון רב ולא אשר הכרה כי כן דרך רז"ל בכל לשון רב לדרש לשון רבנות או

תרגום

מקדשא דאית' נבוכדנצר רשעא מן ירושלם וקניא אורניתא דבזו ליה לסלקא אשדוד
 פון דזו מחלפין דמיתתו היבאבר ופון קדם מיני בית מקדשא אשטניא ובוו שיתן הסד
 עסיס דראי לסשתי סלקא דסיי ריחיה ובסיס מעמיה ולא בהקנתא אקנה כסיסת דא לסלקא
 (ח) וקשתא בהלקתא מנגנ גופא ודית דאניס אירוס בן שם טעם סלקא על קל דאתקנא

משה

ארשיף

משאת

יבצר או ישמו וילכדו או לא יסחו כי יעשו במעו
 דהם אם לא ישתו חופר ענת המלך והמן ואם ישתו
 אם הוא ע"י גור על כל העמים ששתו ידעו
 כחיסים ולא ילכדו בגרונם צענם ואם חומר של
 יאסנו לחם לעבור דהם צעמיהם דת חין אונם
 הנה ים כמים רעות. ח' כי חולי ימכבו את ידיהם
 שנים כי ה' כדאי בזיון אל המלך שיגזר ימאסו
 ביין משתיו ובין נסך חלבי וכן לא יעשה ואם
 אהיה כמחרים לא חלום ולא אלוה שדכס חין אונם
 רק חניו הדבר על כמחרים ורבי' ישמו צעמיהם כי
 הא חסן המלך וילכדו השות' הנה כל רב בית
 המלך והמסוכין מעבדיו ומעמו כי יראו ליש ישראל
 ממאן לשמות יאסנו ויחזו והפול התיבה על השחר
 ויחזו כלם כחיסים ואם חלזים על גדולי הבית לבלי
 חטם את חים על דבר דת אלו לפי כבודו להבאת
 יין משתיו ודמו צעיניהם על בן ראה והחקק ב'
 דברים ח' הפליא לעשות הגטת ממשיכות את האדם
 אחר יין נסכו להסקות בכלי זכר וכלים וכו' ויין
 מלכות אשר למלך הוכן וזכר גם כי ישחק המלך
 מלגזר שיסחו לא יכרת איש משלוח יד אל מזקי יין
 כי ההכנות מהם לא יהיום לחסוף ידיהם ולכחא
 ישמם חים מכלל המרובים לבלי שמו על בן אחר
 כצעת ההכנות הגזירות תחבם יוחר ויסד על כל
 רב ביח דרך כלל יעשו כרצון חים ויהי למען ימכר
 מה שלא יאסנו את אחר מהם על השמים אשר לא
 דת פן לא יהקיים עשות רצון חים ואם ונדבר הזה
 מתקן כבוד המלך כי לא אחר שלא יאסנו זה העובר
 דם המלך רק לעשות כרצון חים ואם כ"ל שמתו
 נמשך בלא היו אונם' ומלא שכלתי חום אם הגמט
 מלשמות כי שמו מלך הוא מקיים ואינו נגמט כבוד
 המלך כי כלא היסוד אשר יסד חיו ש"ל יאסנו ביין
 מלכותו ל"ה נמשך מיסוד עשות רצון כל חים וכן גם
 זה לא יסמך רק מ: כל רב ביח כבוד זה אחר שיהיה
 המלך צמות שרבים ישמו בהכנות הנזכר ולכן אחר
 הצרכו ההכנות הפעורות ליה חלות השמים בלא
 והקרי' וכו' אחר יבשה' ב' נזכר כי לא ח' מי שילוב
 מפעדי המלך יסן כי בן יסד המלך וכו' לעשות כרצון
 חים ואם יעשה יסד מוסד שיצמרו לעשות כרצון
 חים ואם שיתקן מוסד גבין זה בלא יסיה חום וז"ל
 יסד כחומר ועל בן לא הקדים החמה מה יסד המלך
 והח"ב מה שמשך עמו שחין אונם כל יראה כי

מגילת סתרים

להכנות האות המגיל כי כחחלק גופי היות נוכח
 סתרים : (ה) והשמים דת. חמור וז"ל דת של
 כנס. ח' ברוח המלחם יסד כרצון ע"כ כיום לנס

על בדרך ביתו לעשות פרצון איש-ואיש : גם ושתי המלכה עשתה משתה נשים בית המלכות אשר למלך אחשורוש :

רש"י

אולם : יסוד . לשון יסוד כלומר בן תקן וזה : על כל רב ביתו . ועל כל שרי המעודה שר האופנים ושר המבנים ושר המשקים : לעשות כרצון איש ואיש י לכל אחד ואחד רצונו :

שפתי חכמים

בסוים : י' ותל דמי ופשו כרצון איש זה לא יוכל לעשות כרצון איש אחד כי אין רצון כולם שום . לכ"ס לכל אחד

משה

אלשיך

משאח

הנדיקים בעולתה ידיהם ובשתייה אין אולם כרצון מרדכי :

והנה במדרש חזית ארז"ל שמואל' לעשות כרצון איש ואיש הוא לסמיו' עד בני ישראל זונות שיאכלו וישתו ויעשו בזנות כרצונם וראוי לשם לב איך יהיה אומרו כי בן יסד המלך וכו' נתינת פסם אל הקודש אך יהיה במה שז"ל בלחמו והשתייה כזה שהוא דה למדי' ופרם במשתאות שיתן לאיש כוס מלא גדול או ישתה לחוה או יסדה עמנו במעון רב ואמר שכל זה אין אולם ובה יהיה לדעת רז"ל שיסור הכבוד והשתייה כזה אין אולם זה המסובין מכל שרי המלך ההפכים לשמור דה המלכות יטן כי בן יסד המלך על כל רב ביתו לעשות כרצון איש ואיש בזנות ואיך יעשה אם יאכסו ואחם ביין יעברו ולא יבא הזונות אל הפועל כי לא ידע בשכנס ובקומם :

ובנפרא חניא שאלו תלמידיו את רשב"י מפני מה נתחייבו ח"ו ישראל שבאחור הדור כליו . ח"ל אמרו אחם אמרו מפני שבהנו מעבודתו של אותו רשע ח"כ של שוין יארגנו של כל העולם אל יארגנו ח"ל אמרו את אמר מפני שהסתחוו לללם ח"ל ח"כ שמואל פנים ים בדבר ח"ל הם לא עשו חלל לפנים והקב"ה לא עשה עמם חלל לפנים דכתיב כי לא פנה מלכו ע"כ . וראוי להעיר ח"י מה זו שאלה חלל המה החו' מפני שבהנו מעבודתו וכו' אם היה קשה להם קושיה רבם של שוין יארגנו וכו' למח השיבו את רבם מפני שבהנו יאמרו וזה מה שקשה עלינו למח היתה כליו כוללת גם לאשר חוץ לשוין או יאמרו לא ידענו על כל בן שאלנו . שנית מי הגיד להם שנתחייבו ח"ו לא היה רק לפנים ול' שהיה צדקם להם על איזה חטא בלתי חמור וקבלו עמם בלעזר הסוד וס' הנילם . ג' לדקדק לשון אומרו שבאחור הדור כ"א הוא לפנים על איזה דור שאלו הניל' שבימי האחרונים אך אין ספק כי הוא וזה ידעו כי על דורו של מרדכי שאלו ואם כן הוא ייתור . ד' בלומרו אמרו אחם מי הגיד לו שהם ידעו השווה שילמד להם אמרו אחם ואולי ללמוד היו נזיכים . ה' בחשוכה מפני שבהנו וכו' היה על הגלח פטודה ותחייבו כליו . ו' דקארי ל"ה חלי קארי לה . ז' בלחמו וכו' שמואל פנים ים בדבר ולדבריו מי נחל אחר שנתחייבו כליו למח נלעזי שמואל פנים

ב אלשיך 4

הנחתה

אפטרופוס על בנותיה למעבד פרעות וברא בר ישראל ופרעות וברא מן כל אוקא ומישו:
(ב) און ושתי מקבתא רשעיתא, עברא משהא נשיא בבית מלכותא אחר קיטון בית דסוק

כשה

ארשיך

משאת

הנחתם ולומר שלא נחתיבו מתחלה וע"כ אמר אם אומר להם שלא נחתיבו כלים חלל שהיה לפנים הלא יתחבך לבנם שהוא הסך הנדרש להם עכ"ל כלנו לבנותי הגיד סגרתו עד יאמרו הם סברתם ויסתור אותם מהכרח קוביא למען יאמינו ח"כ טענתו על כן אמר אמרו להם לומר אם הייתם נבונים למען היה החיוב הייתי אומר שאינכם מתאזקים בשום טעם והייתי משיב דעתי מיד קודם שלא אמרתם מפני מה נחתיבו ישראל שבאותו הדור חלל אמרתם גם מלח כלים כנה יורה כי בהנחה שהיה החיוב עליהם ולא לפנים בלבד שאלהם למען היתה כלים כוללת וח"כ אמרו להם טעם אל מציאות החיוב שעליו שאלהם למען היתה כלים אז אמרו על שיהיו וכו' ועל הנחה זו שאלנו למען היתה כלים כוללת אז ח"ל אין זו שאלה על הנחה הטעם כ"ל קוביא מהפסקה לעקור ההנחה מעיקרה כי אין לוי שלשכר לשאר העולם דברי עוונת שלא יתרון מבני אדם עם ענין הסעודה ונחתיבו כלים כי הלא גם אם נמאז עון אשר העל להצר בשאר העולם עכ"ל של ששון יהרגו ושל כל העולם גם אם ימאז בהם שמת דבר אל יתרגו יידון בהרג כאלה אז אמרו אמר את כל' כי גם לך קשה והשיב מפני שהשחתו לנלם והקשו לו וכו' משוא פנים יש בדבר ופרש"י משוא פנים וכו' שזנו כיום אפשר הרגים מה שהעטו ולדידו מי ירחם וכו' משוא פנים יש בדבר שגילו אחר שנחתיבו על האחת הסעודה ואם שבו אליו יתבצר גם לדרם לא יקשו והשיב שזנו לם והוא כי היום שנעשה להם היה כפלא שגילו ההלל נחמק להם שגלמו המה בשומליהם וליהודים היתה אורה ושמחה ובשון ויקר ולכן אם עון הלאס היה חמור לא היו ראויים לום זולת ההללה חס"י בבושם חס"י בסיבות על דבר הסעודה ששאר העולם לא חטאו לו"ח רש"י ז"ל שזנו לם ולא אמר שגילו אז גלה להם דעתו הפך הקדמתם ואמר הם לא עשו וכו' כי לא נחתיבו ואמר דכתיב כי לא ענה מלכו וכו' לומר אל סתמנו לומר היחכן שכל היגון ההוא והרגה בגדולה ההיא היה על דבר שהוא לפנים בלבד כי הלא מקרא כתיב כי לא ענה מלכו וכו' כי גם כאשר לא ענה מלכו כ"ל לפנים עכ"ל וינה בני אדם וז"ל כי לא ענה וגו' :

(ס) גם ושתי המלכה וכו' . כל להורות אך עלינו לשבח לאדון הכל אשר בחר בנו מכל מה שברא ונפלאה אהבתו יתבצר אותנו מאהבה בניס כי הלא אז חס בן ירנה בהטותו ויבין לו שגם יבטו ואחרי הנותו אמתו אשר עקר ירפאנו יך ויהשגנו מנילית

שכרם : כדון איש ואיש . אחרו ח"ל כדון מרדכי וכו' . כל להורות אך עלינו לשבח לאדון הכל אשר בחר בנו מכל מה שברא ונפלאה אהבתו יתבצר אותנו מאהבה בניס כי הלא אז חס בן ירנה בהטותו ויבין לו שגם יבטו ואחרי הנותו אמתו אשר עקר ירפאנו יך ויהשגנו מנילית

ב אלשיך 5

ביום השביעי בשב לבד המלך בין אמר למהומן בזאת הרבונא
בנחא ואבנתא זתר וכרפם שבעת הפרסים המשרתים אתפני
המלך אחשורוש: י להביא אתיושתי המלכה לפני המלך
בכתר מלכות להראות העמים והשרים אתיופה בייטובת מראה
היא: י ותמאן המלכה ושתו לבוא בדבר המלך אשר בין

רשעי

(י) ביום השביעי. רבותיו אמרו שנת ב היה: (יב) ותמאן המלכה ושתו. רבותיו אמרו לפי שפחם
שפתי הכמים

רבות לא שיעס רחוק כונס בעת אחד ונחשף אחד: ב כפ"ק דמגילה ביום השביעי כסודו לו המלך בין אסו עד
יום השביעי לא סב לבס בין אמר רב יום השביעי שנת היה כו' נחל שיעק כונס הכסוד לסודו כמלכא פכ
לביס בין בשבת ארבע מעבס דוסתי כדי לשום זה מדרס כנגד מדרס כמו במפרש ואולי דווקא דרז פכי הוא
אסו עד יום השביעי לא סב לבס בין אסו עכ"ל דשיבס דהיא כאשר סב לבס בין ביום השביעי לא שום
השביעי הוא הנורס לסב לבס כי כל יום סב לבס רק זה ארבע כאשר עד לבס ביום השביעי א"כ קסס פס כסא הקסוד
לשמיטת מנ"מ אי ביום השביעי היה או ביום הראשון הע"כ כאו יום השביעי שנת היה וקדח אחא לאשמיטת

משא

אלשיך

משאת

ותימנסה גם היא לשנות כאשר קרא הוא לכל הכרים
כמזל שלמרה הם ימרונו בו השרים יהיו נשיהם
ממסכנות חמה נבית והפסר גם כן ידמה אל משתה
אמך כמה שנסה היא קראה לנשי בני עמנו להחכים
כמורו:

ביום השביעי בשב לב המלך בין אמר
למהומן וגו'.

הורה מפשות המלך הלו כי לא קלקל על ידי שכחות
רק כי טוב לבו בלבד אמר להביא את וגו'
שהיה חולה גדולה ומה גם לרז"ל שאמרו שזה יפסות
פרומה ולינוה לפניו ביום הולדה עוד הורה הכסוד
מה בין הדקיקס להכשים ולפחחים כמורו וסוד כי
חז"ל על ויחמר המן בלבו הרשעים הם ברוכות לבס
ויחמר עמו בלבו ויחמר ידעס בלבו וגו' חלל הדקיקס
לבס ברוכות ויחמר דוד אל לבו וגו' דומים לבדוה
ויחמר ה' אל לבו והוא כי הרע חינו יכול להכריע
אם לבו רק עשה בע"כ מה שלבו תפן וכל ילדי
חדסס בראשו כי עושה רעה כך הדקיקס הם חון
יחשוב לבו הוא יכריחו להפך מעשה הרעה הפך
ממה בלבו תפן וזה יורה דזה כי המלך הלו לבו
הפילו כי כסוד לבו בין מיד נפתח ואמר למהומן
וגו' להביא את ושתו וגו' שלא עזר כח להביס
לבו כי לא טוב הדבר ומה גם להפסיטה ערותה
ולחכינה ביום הולדה וזה יורה בחומ' כסוד לב
וגו' שלא עזר כח חסילו לסררה בחיחון אם טוב
ואם רע הדבר ולא לגלותו לינעויו אם יעשה ואם
יחל רק כסוד וגו' אמר למהומן כי מיד אמר לשלוחים
עסס יתייען:

להביא את ושתו המלכה לפני המלך בכתר
מלכות וגו'.

דרך כל נשים לב לשניו השלום ככחובים אלו זה ג'
רגלים דלשונה אמר להביא את ושתו המלכה
ואמ"ל אמר ותמאן המלכה ושתו שיעקר הדייט
ואמ"ל חזר לנחשם הראשון ואמר כדח מה לעשות

ב אלשיך 6

במלכה ושתו ואמ"ל שב וסיך לא על המלך לבדו
עושה ובהי המלכה כך לזה נטיר בלומ' מפרשים
אם פני המלך האשורוש כי חו' להחזרות הוא מיותר
כי עליו ידבר חמסס חין ספק כחשב המלך סן המלך
במורה שהיא מלכה דה מלכים גדולים כמזל' שלמרה
היו מלכה דח מלכים גדולי' דה בלשאר כן ר"ג וסוד
הבוריייה דלכח כך שב ורפס לו כי אמר בלבו
במלך הוא מלך בעלס מפרס יקדחו כמו להחזרות
כאשר כחכנו בשם רז"ל שהיו כן דריוס מדיא שקבל
מלכותיה דבלשאר ולקח את ושתו כמו והביא' להחזרות
כמו כי מרע מלכים היה ומהולדו היה המלכות
מתייבה אלו זה רמז הכסוד בלומרו את פני המלך
החזרות אמר עכ"כ ערב אל לבו ואמר למהומן וגו'
ולבמה האמר היה שהיו ב"כ דח מלכים גדולים חמס
עכ"ל בלבו צדדה להביא את ושתו המלכה כלומר
החן המלכות עממי אליה רק שמה לבד כל נשי
השלים כי חון המלכות דקרה דם חמס לבס כי
המלכות אשר לה נוסף עליה שכל אליה מלדו כאשר
היא חשהו וע"כ הקדים שמה למלכות והיא הבינה
בדברים ואמרה כמזל' שיהא מלכה דח מלכים שמה
שמה היא מלכה מלדד היומה אסח המלך האשורוש
ח"כ הכסוד ותמאן המלכה ושתו בלומר שהמורה
שיקך חללה והסס פסל אליה והפסר כי שטיי השלון
השיר את רז"ל לומר שהיא חמסס שיתיה דח
מלכים וכו' ולכיון בלב המלך אח"כ במגיס משפסו
לפני יודעי העתים לזכות את המלכה כאשר יחבאר
בס"ד ע"כ לבל יפספסו משפס מות אמר בעשנותיו
דחח מה לעשות במלכה ושתו ידמוזו אל היומה מלכה
מלד מלמה כדי לחכינה דבין וסביס ממורן הפסן מוחת'
ואמר עושה ושתו המלכה לומר שחין עיקרה מלכה
כ"א שמה לבד והמלכות נוספה על שמה משלח המלך
כי חון מלכות אביה נמשך לבס בחלום שהוא חלומים
דחח מות ביא כי עברה את סיו. והסוד אל ענין
הכסוד הגה המלך ראה וסנה חלל להסלל בלומרה
שהיא

די מלכא אחשורוש: (י) ויכרדי צדקא צדי קדם יי מן יוקא קדקא דמשתא עד יוקא שביעא די הוא שבתא למכא לא אכל ומי לא שבתא וביקא שביעא דבנה שבתא עלת קבלתיה וקבלת סנהדרין קדם יי וכד שפר לבא מלכא בחמרא נרי ביה יי מלכא דשגישתא לערבלא משתהון בבן אמר למדון ביתא דרבנא בנתא ואבנתא וסר וכרסם סדון קמחמי על מדומתא בנתא בון ביתא דרבנא אחר ביה בנתא ואבנתא עתיד קדי עלקא לעסא ונתון פגור דעזר עכבו בעצרתא תרין וימין ועתיד לצדאותהון ולשפאותהון להני שבעא רבניא דשקשין באלין שקעא ימין קדם אפי מלכא אחשורוש: (יא) ועד מלכא על אלון שקעא רבנא לאתאא נת ושתי מלכא ערשילתא על עוסק דמות מפלגא נת בנתא דישראל ערשילן ובגפסן עטר וקנן פיוקא דשבתא ובנין בן אתגור עלה לאתוי ערשילתא ברם כלילא דמלכותא על רישה בנין וכותא דאלביש גבורתא אבוי דאקא ית דניאל ארנונא ובנין בן נור למחזי אתיא קדמי בכלילא דמלכותא לאחזא לעסמא ודברנא ארום שפירת דיוו היא: (יב) וקריבת מלכא ושתי למשל בנות מימר מלכא

משה

ארשיך

משאח

שהא מלכא בת מלכא מלך עמא באשר כחזנו .
 ב' כי קול קולן על כבודה הוא שחבול לפני העמים
 והערים: ב' כי חלי לא היה יוסף לחן נעמיס
 ותהיה נסונו לבח לה ולפלה כמו שא"ל שחמה
 היא כך ע"כ נא ויקון כליהונו מעמד שלתן על
 סא' אחר להביא את וקו המלכה כאשר כחבנו כי
 פקרה הוא סמך ומלכות' מלחיו הוא . ועל הכ' אחר
 לפני המלך כלומר לא לפניסם היא בזה כ"ל לפני
 המלך שהוא שיקר והדאיה כי הלא היא הכא
 בזהר מלכות שאין הכסיה זה רק ללא אל המלך
 ולא אל העמים ושנים העליוס אל הכהר וסמך האמר
 הלא כמה פעמים בזה אל המלך כך הפסס אין הדבר
 רק למען יביטו ידלו בה עמים וסרים כי עני המלך
 כבר שבעו מהביט עליה בחופן של"ס החיותם ביאתה
 סס ולא חליו מכל' להרלות העמים ולא אחר להלות
 בשמים ונו' לו' אלי הנזיר ואלי אחיתם למדחה את
 יפיק אליהם . ועל הכ' אחר כי סוכת מלכא היא
 כלומר היא וכן מלכא בל' וכן אל חירלי כי לא
 תנתי ויהי ארז' מלכא להביא ערומה כמו זר
 מחב העדר דמו דבר זה בכתוב ואפשר שמו לבס אל
 סכל הכתוב כי באל' את יפיה ידוע סוכת מלכא

מגילת נהרנים

להכנות ניואך ולכן פשטס בית המלכות סמוך למשכא
 סדורים ביומו עינים מן הערים: (י) ויכרדי צדקא צדי קדם יי מן יוקא קדקא דמשתא עד יוקא שביעא די הוא שבתא למכא לא אכל ומי לא שבתא וביקא שביעא דבנה שבתא עלת קבלתיה וקבלת סנהדרין קדם יי וכד שפר לבא מלכא בחמרא נרי ביה יי מלכא דשגישתא לערבלא משתהון בבן אמר למדון ביתא דרבנא בנתא ואבנתא וסר וכרסם סדון קמחמי על מדומתא בנתא בון ביתא דרבנא אחר ביה בנתא ואבנתא עתיד קדי עלקא לעסא ונתון פגור דעזר עכבו בעצרתא תרין וימין ועתיד לצדאותהון ולשפאותהון להני שבעא רבניא דשקשין באלין שקעא ימין קדם אפי מלכא אחשורוש: (יא) ועד מלכא על אלון שקעא רבנא לאתאא נת ושתי מלכא ערשילתא על עוסק דמות מפלגא נת בנתא דישראל ערשילן ובגפסן עטר וקנן פיוקא דשבתא ובנין בן אתגור עלה לאתוי ערשילתא ברם כלילא דמלכותא על רישה בנין וכותא דאלביש גבורתא אבוי דאקא ית דניאל ארנונא ובנין בן נור למחזי אתיא קדמי בכלילא דמלכותא לאחזא לעסמא ודברנא ארום שפירת דיוו היא: (יב) וקריבת מלכא ושתי למשל בנות מימר מלכא

הפריסים ויקצף המלך מאד וחמתו בערה בו : ויאמר המלך
לחכמים ידעי העתים בייבן דבר ודבר לפני פרידעי דת ודון :
י ותקרב אליו פרשנא שתר אדמתא תרשייש מרסנא

רש"י

כס ארעה ל כדי שתמלך והכרה לפי שהיה מפסדה בעת ישראל ערומה ופסדה בן מלאכה בשבת
נזכר עליה שהפסד מ ערומה בשבת : ויקוף . שאלה נ לו דברי גנאי : (ינ) כי כן דבר המלך . כי
כן מנהג ה המלך בכל מפסד לשום את הדבר לפני כל ידועי דת ודון : (יד) והקרוב אליו . לערך דבריו

שפתי חכמים

שכחם בלשון מורד מודרים לו : ל דוקא דרבותיו מכדי פרוש פוסק מלכותו עשה מתקן בית המלכות בית
הסוס מצ"ל . אלא גם היא לדבר ענינה נחכונה כדי נהנהג בפרס א"כ נמה לא בלח לא לפי שפסדה כי
והא דאמר פרה צרעה ולא ע"ל בירושלמי מפיו לא נג"ל הכיב הכא אבר נגור עלי' וכתיב גבי עושה כשהנני נגור
לכחם כי מה לבקן צרעה אף כפי צרעה : מ דוקא מרחמך להביא את ודתי המלכה לפני המלך כהנהג מלכות ולא חמד
בלבד מלכות וכפר מלכות על ראש מלמד שכן היה אומר נכסיה את ודתי המלכה ולא ידע שיש בזה חזק אלא כפר
מלכות וד"ל כסודו בירושלמי : ב דק"ל מהו כונו האו דק"ל ביה המלכה לנ"ש שפסדה לו כו' : ב דק"ל וכו' דבר המלך

משה

אלשיך

משאת

בכחובם הקדומים ח' שבעות על לבו הדבר הדע
ההוא לא יתייעץ לא עם עלמו במיתון ולא עם חסידים
לראות את טוב וחס רע ומה גם על דבר כזה
שכחמה מתייה ב' ב' שלא שאל אלה לאמר תבא
עם נעוריהם בדרך מלכה כמות או לפחות עם
סריסים תשרתי פניה ולא עם הסריסים המיוחדים
לשרת את המלך שאינו לפי כבודם תבא כנערה ביד
שלוני הבשל מחמתו . ב' שלא שאל לבקש מתנה
תבא אל המלך כנחש ברגליו ובחירה רק שביאור
בעדו מלך או שפחה שיוס המלך לסניחה מדעתה
ושלא מדעתה . וג' אלה הזכיר למעלה סא' בכו'
כסוד לב המלך וגו' כי בלי מיתון רק כסוד לבו
מיד אחר וכו' והב' באומר למהמון וגו' המשרתים
אח פני המלך לחשודם . והג' בכו' להביא את ודתי
וגו' ולא אחר שפחה ודתי עמי' והאה זולת פנמה'
ששכברו שיהיה מלכה מרע עמיה כי גם מלך היה
בכרמו בכו' ותמלך המלכה ודתי גם על ג' אלה
הענין פניה וז"ל לבא בדבר המלך כל' שלא היה
שם רק דבר המלך שיהיה מתי' וחלי במיתון מה
ישיב אל לבו כי הקשה לשאל כי רע ומה הדבר
ויחמדם אח"כ ע"כ לא באת על דבור קל ועל הב'
אמר ביד הסריסים שרמו ב' דברים ח' בלא היה
עם נעוריהם רק ביד הסריסים וגם לא עם סריסים
רק הסריסים הידועים בל' המיוחדים למלך משרתי
עני' וז"ל הסריסים בכו' הידועה . והג' רמז בכו'
ביד שלא חלה בבחירתה רק ביד הסריסים שחמם
בידם שם יביאום . ויקוף המלך מאוד כי לא נעשה
לדנו לפני כל דברים עמים ומה גם כי יאמר בלבו
איכה ישמעו דבריו לפני העמים והסריסים ודתי המדינות
אשר לפני הם מלכי האפרכיות' ומה ראו כי אין
המלך שומר בניהם ושמה תאמר הלא לעומת זה רמזי
למלך אל יהי סבל ויסקף וירא כי קשה כשאל
שאלו הדעה ומי האשה שמע אליו לדבר הזה כי
כל כבודה בת מלך ענימה ומה גם לרז"ל שזה
יעינה כיום האלה ערוס ערש לפני המלך והסריסים
ומי האשה תשים עמיה רק לא לפנייה ולא לפני

ב אלשיך 8

סוף

דאָמפּקט בײַן בײַרענאָ ורגײַן סלאָא סלאָא וויסטיה כחמת ביה : (יג) ואמר סלאָא לחביתא בני דהייסין מנדעא בערנא וחסנא בספר אוריתא ודושיבין עלמא ארזם ויכרין ואף לקחתי מתמלל פתגם סלאָא קדם כל חכים ודעא אוריתא ודקא : (יד) וקרובו בניו ודושקרי דמירן ית דינא שהיא ברם צלו קרה יי וגו אמרו רבון דעלמא עקבל ית ששתהון וכו' ית צדקא דקריבו קרמך בבית מקדשך אסרין בני שניא ויתרין בני

משה

ארשיך

משאת

חל ממנו וחוטא לפעול נקמה מיד בחמתו רק בו מימי' וביה וכו' עזר כח להמלך ולשאלו לחכמים כדת מה לעשות :

ויאמר המלך לחכמים ונו' והקרב אליו ונו' ברת מה ונו'

(יז) וראוי להעיר מה הדבר שאמר להם אם הוא כדת מה לעשות ואמר ויאמר המלך

לחכמים יודעי העתים כדת מה לעשות ונו' ולא יספיק בלומר כי כן ונו' וכל פ' והקרב אליו אין ענינו קרוב ולא מתחכם אל הענין כלל כי מה לנו חלל ענין זה כי נדע מי הוא הקרוב אליו ומי הם פ' סרי פרס ומדי היושב' ראשיה במלכות כי ע"כ הולכנו רז"ל לומר כי רוח הם שמהו חלו אל מאמר מלאכי השנה לפני ית' בוא' כרשנא כלום הקריבו לפניך פריסין כרים בני שנה וכו' כאשר נבאר לפנים בפ"ד

ועוד כי בוא' ויאמר ונו' מורה שגזים משפטו לפני כל יודעי העתים מהדני לפי העת והזמן ואך יאמר כי כן דבר המלך לפני כל יודעי דת ודן שהם הדנין

על פי הדת ועוד לומר והקרב ל' יחיד ועוד כי או' כדת בשב"ל הכ"ף היא מלה סמוכה לבאחרי'

ולאנו נזרק פס והראוי יקד הכ"ף בפתח ועוד שאם גל להניע משפטו אל הדיינים להם מגדיל

טוהריה לומר המלכה ושתי. וגם או' במלכה ולא אמר למלכה כד"ל כמשפט הזה יפסד לו ולא אמר

יפס' בו וכו' ככה יפסד לזמן וגם שודיעו בו אשר לא עשהה וכו' וראה יתור כי נודע ה' הדבר להם

כי שם נמלאו ושם היו וכן או' המלך אהשורוש כי אמר שפין הוא המדבר למה יזכור שמו והראוי

יאמר על אשר לא עשהה את מאמרי וגם או' המלך הוא מיותר וכן או' ביד הסריסים ועוד בתשובת

חמוכן כי המלך שאל בענין והוא לא השיב כהלכה כי שאל כדת מה לעשות והשיב למייבם חסדי הכבוד

אשר לא כדע והוא במדרש ארז"ל כי ילא דבר המלכה וכו' אמר רב שמואל בלא דדין הו' אריכה

ע"כ. והוא שהקשה לו הנה עזב כבוד המלך והשרים ופסע עיקר מהבנות בעליהן וכו' והשיב שהוא טעם

ב' שאמר בלא דדין לומר בלא זה שאמרו בו יס טעם אמר שזריכה ליפקד וראוי לשים לב ע"ד הפסג

מגילת סתרים

(יג) דאמר המלך לחכמים יודעי העתים. אותן שניין כעונם ע"פ ספח והשנה ולא ע"פ דין כסופי הקבוע : כי כן דבר המלך. אמר שכן ידך המלך לדון המורדים ע"פ משפט העת והעונם : לפני כל יודעי דת ודין. אין הכונה שהיה כפסגם לפניהם רק הכונה שאלמרים

ממזכן שבעת יודי פרס ומדי ראי פני המלך הישבים ראשנה
במלכות : טו כדת מהלעשות במלכה ושתי על אשר לא
עשתה את-מאמר המלך אחשוורוש ביד הפרסים : טז ויאמר
מומכן לפני המלך והשלים לא על-המלך לבדו ענתה ושתי
המלכה כי על-כרחיהם ועל-כרחי-העמים אשר בכל-מדינות
המלך אחשוורוש : יז כייצא דבר-המלכה על-כרחיהם להבנות
בעריהן בעיניהן באמרם המלך אחשוורוש אמר להביא את-

ע לפניכם אלוהים כדכא שנה וגו' : (טז) כדה מה נעבות . מוסב על ויאמר המלך לחכמים : (טז) עתה.
לי טון : (יז) כי יאל דבר המלכה על כל האשים . זה שצוה את המלך על כל פ האשים להבנות חף הן את שכלים :

שתי הבנים

חמיר לפני כל יודעי דת ונולד זה לא היה מדבר כל"ס כי מונב המלך בו : ע דק"ל מה ענין זה נפלא לכ"ס
לערוך דבריו בו : ס דק"ל נהלא לא עשהו שום דבר רק במלכה לבד נא עשהו שיעשו כבדים דבר . ל"ס זה

משה

ארשתי

מכאן

לכן למלך אין שום לדון דינה לפני יודעי העמים כי
אין בהם דן דינה למחור כי אם ע"פ הדת ודין אך
דרך המלך הוא לעשות משפטי ודינו על פי יודעי
העמים על כן המלך עשה בערמה לנלות דעתו
כלאחר יד שהים מנקש לדונה על פי הדת למען
יסב את יודעי העמים והשבים הקרובים אליו אל
דעתו לחסור לה נד זכות נחמתו כהקירס דטון
סמך וזה כי אמר המלך לחכמים יודעי העמים
ומאמרו אשר אמר להם הוא כי כן דבר המלך ליתן
וליאמר אליהם לפני כל יודעי דת ודין כלומר קודם
כל יודעי דת ודין כי יודעי העמים הם הקודמים
לדון דיני המלך ומה גם כי הקרוב אל המלך הוא
כדכא שהוא גדול שצודעי העמים וגם סדר בו
כלם כאחד שנעט שרי פרס ומדי הם רחלים פני
המלך היושבים ראשונה במלכות כלומר והם יאמרו
דין זה כי מי לי קרובים כלומר ואמרו תדעוהו אמנם
שאלה א' אני שואל מהחכב והוא עבו לה דיכנס
קרוב אל הדת שידמה המשפט לפי העמ אל משפט
כדת ח"א כדת מה לעשות כסו"א הכפ שאם היה
כפח"ח היה כר' שהוא למצי על פי הצדקה ולא לפי
העמ כלל אך לא ערב אל לנו כ"כ להם שחזו מחוק
המלכות רק שאל שהיה משפטם כדת מה לעשות כמה
שידעו לעשות לה שיראה כדת וזהו כדת מה לעשות
ולא כפי העמ כהמלס והפעמים שיש לאוהבם בהם
כדל' למה שהיה המלכה ושתי למר כי חביבו בה
בבחינת היות המלכות עיקר וראשית לה לסיבות בה
מליכס בלבד אולי מוזכר וגו' וסם העמם שלה וספד
אחר המלכות וזהו המלכה ושתי ולא ושתי המלכה
כמבואר למעלה ועל פי דרכו דמו להם שדעתו
להעניש עליה עמם בלשון השאר מלכותה לה קיימה
ולא להצניח מהמלכות וכל שכן שלא ימנהגוהו
שלא אמר למלכה כ"ה לעשות במלכה עמה שיספד לה
יהיה עודה במלכותה : ובעמס הב' סא כי לא

יִקָּא שְׁפִינָן עַל סִדְרָתָא אֲדָקְתָּא עַל דָּא דִּכְתָּבָא רַבָּא דְרֵיהּ לְבִישׁ הוֹשָׁנָא דִּי בֵּית כְּרוּם
 יִקָּא וְרוּבֵי כְּבָנָא הוּי קִרְסוֹ וּבִשְׁשׁוֹן יֵת דָּבָא וּמִסְרִין קִדְקִדָּךְ לִתְּבָא אֲפִיָּא וְגו' אֲסִתְּרָא מִלְּקָא
 וְתֵב וְשָׂאֵל עֲשִׂיתָא לְרַבְרַבְנֵי דְקָרִיבִין כּוּתִיָּה וְאִלּוּן שְׂקִיָּהֲתוּן כְּרִשְׁנָא שְׂרָא אֲדָקְתָּא תְּרִישִׁישׁ
 מִרְסָא מִמִּינִן שְׂקִיעָא רַבְרַבְנֵי פִרְסָא וְיִמְדָּא הוּי אֲפִי מִלְּקָא וְתִבְבּוֹן בְּרִנָּא קִדְקָדָה
 דְּכִכּוּרְקִי מִלְּכוּתָא: (ט) בְּאִרְתָּא מֵה לֵּאחֶעְבְּרָא מִלְּפָתָא וְשִׁתִּי בִּנְיָן דִּי לֹא עֲבָרְתָּ יֵת
 מִיָּמֵר מִלְּקָא אֲחִישׁוּרֻשׁ דְּגִיר עֲלֵיהּ בִּיד רַבְרַבְנֵי: (טו) נֶאֱמַר מִמִּינִן הוּא הָקֵן בִּיד בְּרִיָּה
 דְּאֵנָּה רְשִׁיעָא קִדְם מִלְּקָא וְרַבְרַבְנֵי לֹא עַד עֲלֵי דְמִלְּקָא בְּלִחְדִּי קִרְחָת וְשִׁתִּי מִלְּפָתָא
 אֲרוּם עֲלֵי קִל רַבְרַבְנֵי וְעֲלֵי קִל עֲמִבְרָא דִּי בְּקִד פִּלְכֵּי דִי שְׁלִישׁ בְּהוֹן מִלְּקָא אֲחִישׁוּרֻשׁ:
 (יז) אֲרוּם יִפּוֹק פִּתְגָם גִּידִת מִלְּפָתָא עַל קִל נִשְׁאָא לֵאחֶעְבְּרָא מִיָּדוֹן קִרְמִיָּהוֹן בְּכִלְדִּיתָהוֹן
 מִדָּא עִם הִכְרָתָא בְּרַם בְּקִישְׁנָא מִלְּקָא אֲחִישׁוּרֻשׁ אֲכָר לֵאחֶעְבְּרָא יֵת וְשִׁתִּי מִלְּפָתָא קִרְמִיָּהוֹן

משה

אלשיך

משה

קִדְם לְמַלְכוּתָהּ הַלְוִות כִּי הִיא שְׂפִלָּה אִלּוּן שְׂמִמָּה
 בָּא לָהּ הַמַּלְכוּת וְהָ"כ חִיד יִשְׁעוּ הַיּוֹתוֹ אֲחֻרִּיָּיָה
 דְּלִבִּיהּ: וְגַם הָ"ה שְׂוֹא הַיּוֹת עַל יְדֵי סְרִיסִים אֲחֵר
 הָיָה לֹא יִאֲמְרוּ הַמֶּלֶךְ אֲחֵר שִׁיבִילֹה סְרִיסוֹ דִּק
 אֲחֵר לְהִבִּיא סָסָה: וְעַל הוּא' אֲחֵר וְלֹא בָּהּ לֹמֵר
 לֹא יִאֲמְרוּ שֶׁל כְּרִיזָה יִבִּילֹה כִּי הֵם וְלֹא בָּהּ
 שֶׁהִיא אֲפִי' דִּק בְּהִירָה בָּהּ לַעֲשׂוֹת שְׂמֵן כְּמַעֲמָה'
 כְּעֵרֻתִים לֹא בָּהּ וְעַ"פ דְּרִבּוֹ כִּיּוֹן בָּל יִאֲמַר לוֹ
 לֹא יִבְצֹא אֶת צִלְיוֹן כִּי דִבְרַת הַמַּלְכָּה הִיא לְסִיבִילָה
 לְפָנֵי כָל הַסְרִיסִים וְהַעֲמִיס מִשְׁ"כ בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ לִ"א
 הַכְּתוּב כִּי לֹא דִבְרַת הַמַּלְכָּה לֹא יִבְצֹא לֹמֵר הַמֶּלֶךְ אֲחֵר
 לְהִבִּיא אֶת וְשִׁתִּי לְפָנֵי וְלִפְנֵי הַסְרִיסִים וְהַעֲמִיס דִּק לְפָנֵי
 וְלֹא בָּהּ:

או יִאֲמַר בְּאֻמְדוֹ עַל אֲשֶׁר לֹא עֲשָׂה וְגו' בְּשׁוֹם לֹב אֶל
 ל' עֲשִׂי' וְגַם אֶל רִבּוֹ הָאֵת כִּי מִהֲרָיו לֹא יִאֲמַר
 דִּק עַל אֲשֶׁר לֹא בָּהּ בְּהִאֲמַר הַמֶּלֶךְ חִיד הָאֵם יִשְׁעוּ
 מִרְ"ל כִּי זוֹת לְהַפְסִיעָה עֲרוּמָה וְלִכְרִיזָה כִּיּוֹם הַלְוָה
 לְעִירֵי הַסְרִיסִים וְהַעֲמִיס וְהָ יִסְחֵן עֲשֵׂה הַמֶּלֶךְ עֵיקֶר
 לְזִכּוּתָהּ בְּדִין בְּאֻמְדוֹ כִּדְת וְגו' כִּי הוּא לֹא אֲשֶׁר לֹא
 עֲשָׂה אֶת וְגו' שְׂוֹא לְהַפְסִיעָה עֲרוּמָה וְלִכְרִיזָה עֲרוּמָה
 וְ"א עֲשָׂה וְלֹא אֲחֵר אֲשֶׁר לֹא בָּהּ וְגַם זֶה רִיבָה
 הָאֵת לֹמֵר כִּי אִינִי בִּת עוֹשֵׂיין עַל קִךְ כִּי אֲדִיבָה
 אֻלֵּת הִיא לוֹ וְלִימָה וְגַם יִתֵּר הַעֲשִׂנוֹת הַרְמוּזָה
 בְּכַתּוּב כְּמִדּוּבֵר בְּקוּדָם וְעַל זֶה פִּקֵּחַ עֵינֵי מִמּוֹכֵן
 וְאֲחֵר עַל הַעֲדֵר בִּיאָהָ לֹא עַל הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ וְעַ'
 כְּמִאֲבֵר וְעַל אֲשֶׁר רִמָּז שְׂמִרְתָּ שְׂגִירָתָךְ הִיא
 שְׂהַמּוֹל וְכֵן לֹא יִעֲשֶׂה הָאֵם כִּי יִבְצֹא דִבְרַת הַמַּלְכָּה
 וְגִמְרָא לֹא לֹא לֹמֵר הַמֶּלֶךְ אֲחִישׁוּרֻשׁ אֲחֵר לְהִבִּיא
 אֶת וְשִׁתִּי עֲרוּמָה וְלֹא בָּהּ אֲלֵא יִאֲמְרוּ אֲחֵר לְהִבִּיא
 אֶת וְשִׁתִּי הַמַּלְכָּה שְׂהִירָבָה יִרְאֵה שְׂהִירָבָה בְּאֻסָּן הִרְאוּת
 חֲסִידוֹת הַיּוֹתָה מִלְּכָה וְלֹא בָּהּ: וְלִכְרִיזָה אֶל הַכְּתִיב
 הַכְּתוּבִים הָאֵם הַעֲרֹן אֲמִירוֹ בְּהִאֲמַר שְׂהִירָבָה יִאֲמַר
 בְּאֻמְרֵן בְּנִי' וְעִיד אֲמִירוֹ וְהִיּוֹם הוּא תִּמְלִיכָהּ
 וְגו' מֵה הַדְּבָר אֲשֶׁר תִּמְלִיכָהּ כִּי לֹא מ' בְּכַתּוּב
 וְהָיָה שְׂעִמִּי אֲמִירָא שְׂמִירָא לִין צוּן הַיּוֹם מִשְׁכָּן לְשִׁירִים
 דּוּמָה לְגִזּוֹן הַמִּשְׁכָּן לְהַשְׁכֵּן הַעֲמִיס כִּי נָשִׂי הָיָה וְ
 לְמַה שֶׁהֵם נִקְוָת לֹא יִבְצֹא כִּי יִדְבְּרוּ אֶת צִלְיוֹן
 בְּיֻזָּם בְּנִי' כִּי יִעֲשֶׂה וְיִהְיֶה הַסֶּךָ לְהִאֲבִירָם אֲחֵר
 לְהִבִּיא

מִמּוֹכֵן הַעֲמִיד לְהֵר לֹא כִּי הוּא בְּעִלְמוֹ יִכֵּן לוֹ הַדְּבָר
 לְבֹא עֲלֵיו רַעֲה כִּי ע"י חִימָה וְשִׁתִּי וְהָבֵא אֲחִירָה הַחֲתִיָּה
 לְהַבִּיא מִמּוֹכֵן בְּרִלְבּוֹ:

וְיִאֲמַר מִמּוֹכֵן וְגו' בִּי יִצָּא וְגו' וְהִיּוֹם הוּא
 תִּמְלִיכָהּ וְגו'

וְהוּא כִּי אֲחֵר בְּהֵא יִסְכֵּר פִּי הַמֶּלֶךְ מִלְּחִיד עוֹד
 עֲשֵׂה אֵם לֹא בְּאֻמְדוֹ לוֹ כְּפִי כָל הַסְרִיסִים הֵם
 שְׂרֵי הַמִּדְּיוֹת מִלְּכֵי הַאֲסִירִיָּה לֹא עַל הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ
 וְגו' כִּי עַל כָּל הַסְרִיסִים וְגו' כִּי לֹא יִעֲבֵר אֶל לְבֹ
 לִמֵּר הִיּוֹת שְׂמֵשׁ עַל כְּבוֹדָם כִּי הֵלֵךְ הִיּוֹת כְּשׁוֹלָה
 הַזְמוּרָה עַל אִסָּם וְיַעֲשֶׂה כְּבוֹד מִלְּכוּתוֹ וְכּוֹתֵה מִמֵּאֲמָרוֹ
 לֹמֵר הֵלֵךְ מִיּוֹן רִיסִי עֵיקֶר יִרְאֵה כִּי מִחֻל עַל כְּעוֹדֵךְ
 אֲחֵה אֵךְ זֶה אִינִי שׁוֹה כִּי לֹא עַל הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ עוֹתָה
 וְגו' כִּי עַל כָּל הַסְרִיסִים וְגו' וְהֵם עַל כְּבוֹדֵךְ מִחֻלָּה
 עַל כְּעוֹד כָּל הַסְרִיסִים לֹא חֻלָּה לְמַחֲוֹל וְהֵם עוֹתָה יִבְעֵלוּ
 לְעוֹד הַסְרִי' מִפְּנֵי רִנָּה וְיִמְחִלוּ נִכְלָהָם נִם זֶה אִינִי
 שׁוֹה כִּי הֵלֵךְ גַּם עוֹתָה עַל הַעֲמִיס אֲשֶׁר בְּכָל מִדְּיוֹת
 מִלְּכוּתָךְ כֹּלֵם אֲשֶׁר אִינִי פִּה שְׂמֵן הַיּוֹם וְהֵם אֲשֶׁר
 יִשְׁט פִּה עֲמֵן יִלְכֹּד הֵם בְּנִלְבָּל מִחֻלָּה וְיִרְבּוּ
 לְמַחֲוֹל מִלֵּךְ כִּי הַעֲמִיס אֲשֶׁר בְּכָל מִדְּיוֹת מִלְּכוּתָךְ
 אֲשֶׁר אִינִי פִּה אִינִי מִחֻל כִּי גַם כְּעוֹדָם נִעֲשֶׂה כִּי
 הָיָה יִבְצֹא דִבְרַת הַמֶּלֶךְ עַל כָּל הַסְרִיסִים בְּכָל מִדְּיוֹת
 מִלְּכוּתָךְ לְהַכְזִיר וְגו' וְגַם שְׂמֵן שְׂעִנוֹת אֲשֶׁר כִּדְרִית
 הִנֵּי מִבְּשָׁלִם כִּי אֲשֶׁר אֲחִירָת שְׂהִירָבָה מִלְּכָה וְשִׁתִּי
 כִּי הַקִּדְם מִלְּכוּתָה לְבִיָּה לֹמֵר שְׂמִלְחָה הִיא מִלְּכָה
 צֵה מִלְּכִים נִהְסִיד הוּא כִּי אִינִי כ"א וְשִׁתִּי הַמַּלְכָּה
 כִּי הַמַּלְכוּת שְׁלֵךְ הִיא וְלֹא הִיא רִאשִׁיתָה דִּק וְשִׁתִּי
 שְׂהִילָה מִלְּכוּת כָּל נָשִׁי עוֹלָם וְעַל יִדֵּךְ נִהְסִידָךְ לֹא
 הִיּוֹת מִלְּכָה אֵךְ הִיּוֹת רִאשִׁיתָה מִנְּעֵר: וְעַל הַנִּי' שֶׁלֹּא
 שְׂמִלָּה דִּק בְּשֵׁן וְאֵל הַעֲשֵׂה כִּי אֲחִירָת אֲשֶׁר לֹא עֲשָׂה
 לֹא יִשְׁכַּח לֹא כ"א בְּקוּדָם עֲשֵׂה וְהוּא עוֹתָה וְשִׁתִּי כִּי
 הִיּוֹת חֲתֻבָּה וְלֹא הַעֲדֵר שְׂעִנוֹת מִיֵּב וְהוּא כְּאִשֶּׁר יִסְרַע
 כִּי מִמֵּחָה יִמְשֵׁךְ לְהִבְזוֹת צִלְיוֹן בְּשִׁעֵל: וְעַל הַנִּי'
 בְּשִׁתִּי מִמֵּחָה הַסֶּךָ בְּלִי מִיּוֹן אֲחֵר כִּי יִבְצֹא דִבְרַת
 סְוִלָּה גִּידִת לִימֵר כִּי בָּלָה וְהַפְסֵת הַדְּבָר לֹא
 בָּל שְׂמִלָּה מִמֵּחָה הַמֶּלֶךְ מִשְׂוֹל מִחֻבָּה דִּק דִּבְרַת
 בְּכִלְדָּה לֹמֵר הַמֶּלֶךְ וְגו'. וְעַל הַנִּי' אֲחֵר בְּהִאֲמַר
 הַסֶּךָ לְהִאֲבִירָם אֲחֵר לְהִבִּיא אֶת וְשִׁתִּי הַסֶּךָ שְׂמֵן

נִשְׁתִּי הַמְלִכָה לָפָנַי וְלֹא־בָאָה : י' וְהָיוּ תֵּהָ תֵּהָמָנָה ו

(ית) תלמנה שרות פרס ומדי . לכל שרי המלך את הדבר הזה וארי זה מקרא קצר :

משה

אלשיך

משאת

להביא את וסתי וגו' ולא באה כלומר ואך אחשיך
לכדי הסוב סוב אלה מהמלך אחשורוש אך השרות
לא יקילו ראש כ"כ נגד השרים לשרות להם צותן
איהם בשפה ברורה כי אם יעמינו דמיו לו זכור
היה ההוא שלמשה המלך והוא יבין לאשורו ממואל
דבר את אשר לא עשה וסתי מאמר המלך ולכן גם
הוא ישה שמה לסבול בלומר כי כמותו כפרעה וסו
והוא הזה תלמנה שרות וגומר כי השרות מה
שיאמרו הוא זכרון היום הזה בלבד אך כל הנשים
יאמרו המלך אחשורוש אמר להביא את וסתי המלכה
וגומר כמו שאלמר בלמרים המלך אחשורוש וגומר .
והנה הוא צחות במציאותו אך לא נכון בכתוב .
ראשונה כי חומרם המלך אחשורוש אמר להביא וכו'
אינו מאמר נשי ההמון כי ח"כ ה"ל בלומון בנו"ן
ופוד כי כאשר יא' דבר המלכה על כל השרות לא
יאמרו היום היום כי בכך חלף הלק לו אך יאמרו
היום ההוא ואם הוא שזכירו היום הזה בלשון
אחרת לומר היום' היום' היה ראוי יאמר יזכירו אך
לומר תלמנה נראה שאלה הן הדברים שתלמנה
ופוד כי לפי זה אומר אשר שמעו את דבר המלכה
הם אמרי מותר ומבוללי הנגס ומכאורי לומר והיום
הזה תלמנה שרות פרס ומדי לכל שרי המלך גם
נשים לב בלומר וכו' ציון וקצף כי אך יקצף ב'
דברים אשר לא מסוג אחד המה כי הדין הוא
הנמשך מוסחי וקצף הוא קצף אשר יקצף
המלך לנקום ואך יאמר כי זה כדי ב' דברים הבלתי
מתאחדים :

והנה הכוון האלי על פי לשון הכתוב הפך הדך
אשר הזכרנו שקלון נשי ההמון גדול וגלוי
מקלון בית השרים ושרות שירמזו כמו אך אזרבה
בא ממוכן להחמי' על קלון הנמשך לשרים אשר הוא
גדול ובפול מאשר לנשי ההמון , והוא כאשר כתבו
רז"ל על גס וסתי המלכה עשהה משתה נשים בית
המלכות שזמל' את כל שרות פרס ומדי וכל השרות
כי אמרה אם יאמרו השרים חסייהם נשים ממוסכנות
אחת בבית אך לא זימנה לנשי ההמון בית המלכות
ממלא כי השרים היו בשופן עם המלך במשתה ונשים
בית המלכות עם וסתי . ונכא אל הענין אשר ממוכן
הנה בשמים דעות חזקת קלון השרים על קלון
העמים . אמר בזון . שיהי בליכת הבזון והוא כי
נשי כל העמים אשר בכל מדינות המלך לא ידעו
מעשה שהיה כי אם בהמשך הימים ישמע הדבר
וכל איש אשר ישמע יספר בביתו ויאמר לאשורו הלא
שמעת כי המלך אחשורוש אמר להביא את וסתי
המלכה לפניו ולא באה ולא בשמעו אשתו חבזו
בעינים וסו כי יא' דבר המלכה וכו' כלומר מה

הדבר האלי על פי לשון הכתוב הפך הדך
אשר הזכרנו שקלון נשי ההמון גדול וגלוי
מקלון בית השרים ושרות שירמזו כמו אך אזרבה
בא ממוכן להחמי' על קלון הנמשך לשרים אשר הוא
גדול ובפול מאשר לנשי ההמון , והוא כאשר כתבו
רז"ל על גס וסתי המלכה עשהה משתה נשים בית
המלכות שזמל' את כל שרות פרס ומדי וכל השרות
כי אמרה אם יאמרו השרים חסייהם נשים ממוסכנות
אחת בבית אך לא זימנה לנשי ההמון בית המלכות
ממלא כי השרים היו בשופן עם המלך במשתה ונשים
בית המלכות עם וסתי . ונכא אל הענין אשר ממוכן
הנה בשמים דעות חזקת קלון השרים על קלון
העמים . אמר בזון . שיהי בליכת הבזון והוא כי
נשי כל העמים אשר בכל מדינות המלך לא ידעו
מעשה שהיה כי אם בהמשך הימים ישמע הדבר
וכל איש אשר ישמע יספר בביתו ויאמר לאשורו הלא
שמעת כי המלך אחשורוש אמר להביא את וסתי
המלכה לפניו ולא באה ולא בשמעו אשתו חבזו
בעינים וסו כי יא' דבר המלכה וכו' כלומר מה

ולא עלת: (יה) ויקם הרון מהרן אחרון רבנותא דפרקאי וקראי למעבד לניביריהון היקמא

משאח

ארשיך

משה

המלך וזה אינה נכחי המון העמים שלא יתמך להן לקוף על בעליהן כאשר קפסה וסתי על המלך וחירפה אותו רק להצוה בעליהם שלהן בלבד אך השדות שהאחרונה אשר שמעו את דבר המלכה ממש שולח מלאכה קפסה עליו והוא כדאי יתמך בזיון וקוף שיקפו גם הן על בעליהן כאשר עשהו וסתי למלך וזהו וכדי בזיון וקוף נמלא כי רבה רעת השדות על השרים אשר תמך מזה קוף שיקפו עליהם כאשר עשהו וסתי לעיניהן ולא הבו' בלבד בעיניהן ככשי העמים על השתלט רעתם. או יאמר וכדי בזיון וקוף כי ראה והנה יכול להשיב לו המלך האם בזיון שיבזו הנשים את בעליהן חמה זאת חמות מלכה גדולה כזאת בת מלכים גדולים ע"כ אמר וכדי הוא האשרפות בזיון הנשים את בעליהן וקוף אשר קוף המלך בלומרו ויקוף עתה מלך ויגעת' צ' אלה לכניעה עד שצרי מום:

ובמדרש פל קוף פ' זה ז"ל וכדי בזיון וקוף רב וטובא! חד אמר כדאי הוא הבזיון הזה לקפסה הלאה וחד אמר כדאי היא הקפיפה בואת לבזיון הזה ע"כ ונראה דבריהם פה דברים אחרים בחלות שומת אך הוקשה להם אשר בערו כי בזיון וקוף אינם מסוג אחד כי בזיון הוא כבז' הנשים את בעליהן בעיניהן וקוף הוא הקוף אשר יש למלך לקוף ולקום נקם וחד יאמר וכדי בזיון וקוף ועדי כי על הבזיון הוא מדבר וחד יאמר שבהבזיון הוא כדאי בזיון פ"כ בוא להשיב דבר אמר כדאי הוא הבזיון הזה לקפיפה הלאה והוא לכל יאמר המלך האם על דבר שלא יכו הנשים את בעליהן חמה זאת חמות מלכה בת מלכים גדולים לאל אל יקל כבזיון הזה בעיניהן כי האם כדאי הוא הבזיון הזה לקפיפה הלאה שהקוף עליה כל' וכדי הוא זה להיות שזה לא וחד אמר כדאי היא הקפיפה וכו' לומר לא כדברך שהוצרך לומר שלא יקל הבזיון בעיניהן כי נספיק הוא כי היה מקום יאמר המלך הלא גם כי ראוייה המית' אליה לא תעלה חזרה למחלה זו כאשר נקוף עליה ומחיתה כי הלא לא יבצר מהנשים להצוות בבעליהן בלאחר להם גם כי מתה הלא ילאת כעשהו נגד בעלה וגם שהרבה המלך הלא היה כי יש לאל ידו כי מלך גדול הוא אך בעל אשה וזאתה אשר אין לאל ידו כיד המלך יפה שכתו וטוב כי לא פוז הוא מהמלך האחרונה באופן שפחה וסתי פחה לכל הנשים להבז' בעליהן גם כי חמות היא בגלל הדבר ומחמת טענה זו יש שפי' בלומרו ולא יצטרך אשר לא תבא וסתי שיביאנה

בגילת פתרים

יהוה אפטר להרים דגל ישראל עד שנקר וסתי ביה פתילות נבוכדנאצר: (יה) והיום היום אחרתם שרות פרס וגדי נבל שני המלך. וזהו כפסוק דלך כתוב מה אחריו. וגם קפה מה שאלה לא על המלך לגדו עזרה וסתי כי גם על כל השרים וכו' מידים נגד המלך שפחית השרים

שְׁחַת פֶּרְסִימָדִי אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּ אֶת־דִּבְרֵךְ הַמֶּלֶכֶה לְכָל שְׂרֵי הַמֶּלֶךְ
וְכִדִּי בִזְיוֹן וְקֶצֶף : יו אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ מִיָּצֵא דְבַר־מַלְכוּת מִלִּפְנֵי

וְכִדִּי בִזְיוֹן . וְיֵשׁ דְּבַר־זֶה הַדָּבָר בִּזְיוֹן וְקֶצֶף : (יט) דְּבַר מַלְכוּת . גִּזְרֵת צ מַלְכוּת מִלִּפְנֵי נִקְמָה שְׂחָה לְהַרְגָּה:

שְׂפָתַי חֲכָמִים

שָׂמַח כִּי כָלוּ מִסּוּר מַשְׁפֵּחַ חֲלָמִים הַנֶּחֱמָה לַמָּוֶת נֵס כִּסֵּס : צ דָּקָל דְּבַר הַמֶּלֶךְ מִנְפֵּל לִכְסֵּס נִרְמָה מִלְכָּה

מִשָּׁה

אֶל־שִׁיךְ

מִשָּׁה

לִמְדָה דִּיה לְגַרֵּה בַּעֲתָהּ לְכַלּוֹי הַלְמִיָּה יִשְׁעָה עַד עַתָּה
בְּזֹאת לְהַמְדִּי וְגו' אוֹ עַד עַתָּה זָמַם מַעֲשֵׂה הָרַעֵה
כִּלָּא בִּזְיוֹן יִשְׂרָאֵל בִּיד פִּשְׁעֵה בַּסְּעוּדָתוֹ מִלִּי הַחֲבוּרֹת
הַשָּׁב מִחֲשָׁבוֹת לְהַעֲמִיד לִכֵּס בִּזְיוֹן קִרְבֹּן הוּא אֲחֵסֶר
בַּת דִּוְדָּה בְּהַעֲרִי אֶת רֹחַ הַמֶּלֶךְ יִקְשֶׁה לְשִׁחְלוֹ לְהַבִּיא
אֶת וְשֶׁהִי וְכו' וְגַם רֹחַ מַמְיָן לִי־בִּשְׁמֵי אֶת רִיחָה
בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ לְהַעֲבִירָה לְמַעַן תַּחֲרִישׁ הַעֲמִיד בַּת אֲחִיחִיל
הַשָּׂמָה אֶת נִפְשָׁה מִגֵּד לְהַזִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל מִיד שׁוֹטִיָּה
וְזֶה זֹאת הַחֲבוּב כְּזֹמַת הַמְּסוּרֶה כִּי שִׁלָּה לְהַרְגָּה
בְּמִקְרָא . אֶחָד אֶתֶּה הַלְלָה לְהַרְגָּה אֶת עֲבָדָךְ . כ'
לְהַרְגָּה הַעֲמִיד וְשִׁמְרִים אֶת יִשְׂרָאֵל . ג' הַרְחֹק אֶת
אֲחֵסֶר וְלִזְנוֹת כו' וְהִיא הַעֲמִיד ה' אֲלֵהִים רַחֲמִים בְּדִין
אֶתֶּה בְּלֹא לְהַרְגָּה אֶת עֲבָדָךְ יִשְׂרָאֵל אֶת בְּדִלְךָ בַּמָּה
שֶׁמִּסּוּר לֵה מֶלֶךְ בִּין הַעֲמִיד יִשְׂרָאֵל אֶתֶּה לְהַבִּיא
אֶת וְשֶׁהִי לְהַרְגָּה אֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹמֶה יִשְׂרָאֵל זֶה הַלָּא הוּא
כְּדִי שִׁמְשָׁךְ מִזֶּה עֵינִי לְהַרְגָּה אֶת אֲחֵסֶר וְלִזְנוֹת עֲלֵיהֶם
לִכָּא אֶל הַמֶּלֶךְ עַל עֲמָה מִשָּׁה אֶת לֹא מִתָּה וְשֶׁהִי
בְּהַעֲבִירָהּ מִתָּה הַמֶּלֶךְ לְהַרְגָּה כִּי לֹא הִיָּה מִגֵּדָה
אֲחֵסֶר לְמַלְכוּת וּבְנִקְשָׁה מִתָּהֶךְ עַל עֲמָה וְהָיָה אֵלּוֹ
הוּא חֲלִיקִים עַל מַמְיָן חֲבִירֵי לְאֶחָד לֹא כֵן דְּבַרֵּה
כִּי הָיָה וְזֹאת לֹא הַמּוֹת וְשֶׁהִי לִכָּא יִכְזֹּב הַנֶּשִׁים בְּעֵלֵיהֶן
בְּעֵינֵיהֶן יִכְזֹּב בְּשָׂה הַעֲבִירֵי כִי אֲחֵרֵי רַבִּים לְהַמּוֹת
וְחִיכָה הַמֶּלֶךְ אֲחֵסֶר וְהַמֶּלֶךְ תַּחַת וְשֶׁהִי וְחִין זֶה
כִּלָּא חִיב לֵה נִקְשָׁה דֵּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִיָּה עֲמִיד
הַמֶּלֶךְ לְשִׁחְךָ עַל הַמֶּלֶךְ לְמִישׁ עַל כֵּן מַעֲשֵׂה ה' לְבִשְׁתִּי
יִשְׁחָךְ תַּחַת וְשֶׁהִי וְיִקְשֶׁה הַחֲמוּשׁ מִי שֶׁאֵתֶּה בֹּא לְהַרְגָּה
הַנֶּשִׁים לְכַרְכֹּר וְהַחֲמוּשׁ חֲמוּשָׁה מִסִּךְ הַהַפְכָה . וְזֶה
נִשְׁחָל אֶל עֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְהוּא שֶׁהַקֶּשֶׁה לְרַבִּי לֹוי מִי
הַנֶּשִׁים פְּסוּק וְהַקֶּרֶב אֵלּוֹ בִין דְּבָרִים כִּי אֲחֵר
פְּסוּק וְיִמְרָה הַמֶּלֶךְ לְהַחֲמוּשׁ כו' הוּא רָאִיו לְהַבִּיא
פְּסוּק כִּדָּת מִה לְעִשִׂת וְכו' כִּלָּאֵר הַקֶּשֶׁה לְמַעֲלָה
עַל כֵּן הוֹדִיעֵנו רַז"ל כִּי אֵין זֶה כִּלָּא מִהֲבִישׁ הַמֶּלֶךְ
מִשְׁפָּה וְשֶׁהִי בְּפִי חֲכָמִים הִיָּה לְמַלְכֵי הַהַעֲבִירֹת
מִתָּה הִיָּה עַל יִשְׂרָאֵל עַל מִוֶּכֶס לִכָּא יִשְׁפֹּטֶה חֲכָמִי
הַמֶּלֶךְ מִשְׁפָּה מִוֶּכֶס לְכַלּוֹי תַּחַת אֲחֵסֶר לְהַבִּישׁ לֹוי
כִּלָּאֵר עַל יִשְׂרָאֵל מִלְּחֵי הַשָּׂרָה וְזֹאת וְהַקֶּרֶב אֵלּוֹ וְכו'
לִמְדָה כִּי הַדָּבָר הַקֶּרֶב אֵלּוֹ יִתְבָּרַךְ אֵל לְמַעַן הַסּוּה
לְבַשֵּׁם אֵל דְּבַר מַמְיָן הִיָּה מִה בְּהִלְוֵי עַל יִשְׂרָאֵל
וְאֶתֶּר כִּרְשָׁה וְכו' וְהוּא הִנֵּה כִּהְנֵנו הַסְּבָמָה הַדָּרָה
וְזֶה לְמִלָּד בְּנִשְׁחָל כִּלָּאֵר נִקְשָׁה לְפִתִּים בְּסִי' כִּי עַל
עוֹן הַעֲמִיד תַּחֲרִישִׁנו חַו' אוֹ יִשְׂרָאֵל בְּנִשְׁחָל וְזֶה
לֹא יִכְזֹּר מִיָּשִׁיו יִשְׂרָאֵל אֲבָר בְּשִׁלְחַן הַמֶּלֶךְ מִסְבָּה
בִּס' ז' סוֹבִים . אֶחָד אֲשֶׁר הַעֲמִיד בְּהַרְגָּה וְהַחֲבוּבָה עַל
בְּזֹמַת אֲבָר עַד פְּרִיָּה אוֹ מִלִּי שְׁכִירֵי מַהֲלִים .

ב אֶל־שִׁיךְ 14

די קבילו ית פתגם דעצרת גשמי סלפא וסמליו למעבר דרין לקל דרברג סקא
הן יכול לסורא כסיס חרף דין דגני: (יש אין קדם סקא שפיר יאוק פתגם גזירת

משה

אלשיך

משאת

סדר הדברי' ברוח הקדש בלשון נשכל הרמו החזון
כמדובר :

אם על המלך טוב יצא דבר מלכות וגו' .
הנה שמעתי ה' יצא דבר מלכות שאלה קורא אותה
מלכה זה הדבור של מלכה יצא מלפניו של
הזכר עוד בשם מלכה רק ויכתב וגו' אשר לא חבא
ושתי בלבד . וקורב לזה השבר לפי דרכו והוא כי
הנה ג' דברים יסד ממוקן . אחד שלט על המלך לבדו
עושה . ב' שלא יתייחס לחשב בשב ואל תעשה רק
לעו' ומש . ג' שראה הקדש ושתי המלכה ולא
המלכה ושתי כי המלכות שלו הוא ולא שלה בשם
כאשר היה עם לבנה כי היא בת מלכים מעצמה
רק ושתי ונוסף על שמה היא מלכותה הכלה לה ח' ח'
מלדו והנה ה' דברים . ביאר בכתובים הקדמים
ועשה בל לבאר ה' כי אין להקדים מל' מלכה
לשמה וזהו אם על המלך טוב יצא דבר מלכו' מלפניו
כלומר שלא תהיה ההיבה הכלה לפני חתול' מל'ת
מלכה ולומר ח' ח' שמה כלול' מעצמה יצא לה מלכות
וזהו יצא דבר מלכות מלפניו אך בכתוב' לא יזכר לה
שם מלכה כלל רק ויכתב אשר לא חבא ושתי בלבד
כי המלכות של' היא ואחרי נתמו לה וזה דקדק בל'
ומלכותה יתן המלך לומר כי אחרי הוא נותן המלכות
שלה כי ביד' היא להסירו ממנה ולהט' לרשותה וכן
רמו זה בל' אשר לא חבא ושתי כי בהעדר ב' אה
לפני המלך ושתי תתקד' כי התקדוק מלכותה ממנה
תתקד' ושתי ורשותה הקד' כל אשה חסונ' מלכות
ועובד ממנה . כי לא מלד עמיה היתה לה ואחרי
התקדוק מלכותה ממנה ידעו כי כל מעשה מהמלך
היה לה :

והנה באומרו ולא יעבור אשר לא חבא וכו' שמעתי
לומר שלא יעבור בשבשית אשר החזיק' לבלתי
בא אל המלך כ"א שתבא לפני המלך ואח"כ תהרג
וזהו ולא יעבור אשר לא חבא רק שתבא לפניו ותשגיב
כי אשר פ' כן לא שם אל לבו רק אל הממלא
הכתובה על הגול אשר איך בה . מעשים מפסיקים
ואולי ראה בספר היה שב ממחשבהו כי יש חלילה
במל' יעבור וגם לא זכר ענין ופני המן חשו סדור
לכל יראה פני המלך כי בלור פני מלך חיים ולא
יוכל המלך להמיתו בכל אשר קלף עליו וגם ממוקן
דעהו ועליו להרגו ח' ושתי ואיך יאמר שתבא לפני
המלך ותמלא חיים ועוד לפי זה מה הוא הדבר אשר

זה אשר פסוק כד' וכו' אחר כך יאמר פסוק והקדש
לא וכו' לומר כי על מה שהליו על ישראל מלאכי
הבשר ע"כ מה' יצא כי כל החכמים יודעי העתים
עמדו לא פנו עוד וידמו למו עמ' ממוקן וייעב הדבר
בעיני המלך והבשרים :

אבנם להשיב על זה האשוב כיוונו במדרש חיה
וה' מאמרם כד' מה לעשות לחיזרתה
כד' ולאומה שלימה של' כד' חלל כד' מה לעשות
במלכה ושתי כ"ש מלכה שלימה ושתי ע"כ . כי הנה
רחיו לשם לב גם שקאשה מפורשת שהקשה להם
איך על אשה אחת חש על נפשו לבלתי המיתה אם
לא על פי הדם ולאומה שלימה לא שם לבי לזאת כי
אם שלא כד' חפץ המיתה יותר מהמן כמו שפיר'
וגם יסגן קושקה למו ג' יסור אופרו המלכה ושתי
כי מי לא ידע כי עליה ידבר חו לפחות חת שמה
לא יזכיר כי אם במלכה לבד ידוע כי ושתי היתה .
לא הנה הקובצה לא הנזק כי יתכן יאמר האשורית
כד' מה לעשות במלכה ושתי וכו' במלכה שלימה
ושתי הלא אדרבה הוא היה בעוכרי ישראל שם שם
יחשלים המלכה שלימה ושתי וגםו שאלמו רז'ל משל
לבעל הכל ולבע' החרין כי ע"כ הוא נתן הסכמת
לקום ועוד כי עדיין לא ידע ולא היה אפי' במחשבת
המן לגזור על היהודים להבדל ואיך מעשה המלך דבר
שיעשה לה כד' .

ועוד של' כן עולה לה כרחמיו הפליא חסדו
לנו כך אין זה כל דעתה כדעת האחרת
סקודם כי באומר והקדש חיו וגומר הוא מה שהליו
מלאכי השרת על ישראל לומר בלתי הדת הם זכאים
מהאומות ע"כ סמך אח"כ כד' מה לעשות וגומר
לרמוו השוכחו יתברך אשר השיב אל מלאכיו והוא
אל תפחדו ולא תראו שיצאה לישראל של' כד' כי
כלה כד' מה לעשות במלכה ושתי כ"ש במלכה שלימה
ושתי הוא נכבד . ישראל ושיעור מאמרם כד' מה
לעשות וגומר אין זה בשם מאמר האשורית כי
לחיזרתה כד' ולאומה שלימה של' כד' חלל לזכר
משפט היה חלל שגור' ככתוב בשם הוא על הרמו
לומר כד' מה לעשות במלכה ושתי כ"ש במלכה שלימה
ושתי וכן דבריו יתברך רמו תשובהו יתברך אל אשר
הליו מלאכיו כפ' הקדש עם שפסג חיו ז ממקדשו
ועל רמו זה נאמר פ' כד' וגו' אחר פסוק ויסקדו
וגומר עם היות שפסג הכתוב חיו ז ממקדשו נכתבו

מגילת פתרים

פסוקי שרי פת' ומתי כי פסוק יתלנו והעם לא יליחו
עוד לפרקם השרים רק לפרקם השרים . ועוד יש לשם
מלת פתרים היינו ש פקדוה והאמירה ימים רק על
הירות זכר שיישר בשיעורם יעשו ויחשכל פקדוה המלך
והשירים : (יש) יצא דבר מלכות . ידוע היה שכתב
סלפ' ויחוסף לקח ובל' שפסוקים שיקדו מיה דבר
סלפ' :

סלפ'

ויכתב בדתי פרס וימדי ולא יעבור אשר לאיתבוא ושתי לפני
המלך אחשוורוש ומלכותה יתן המלך לרעותה הטובה מפנה :
ונשמע פתגם המלך אשר יעשה בכרמלכותו כי רבה היא
וכל הנשים יתנו יקר לבעליהן למגדול ועד קמן : כל ויישב
הדבר בעיני המלך והשרים ויעש המלך בדבר ממוכן : כי וישלח
ספרים אל כל מדינות המלך אל מדינה ומדינה בכתבה ואל
עם עם כלשונם להיות כפראיש שרר בביתו ומדבר כלשון עמו :

רשמי

ויכתב בדתי פרס ומדי . בספר קי מוק ומתנה המלכות : ולא יעבור . חוק זה מביניהם שיחא זה חוק וזה
לכל הנחה את צפלה : אשר לא חבא ושתי . ולקד ר נהרגה : (כז) ומדבר כלשון עמו . כופה את אשתו ללמד
את לשונם אם היא נח לשון אחר :

שפתי חכמים

כ' : ק דקל כלל הדם לא דבר נוסף הוא שבו ויחזק וסליל ויבא בדתי פרס ומדי . לכ"ס בספרי חוק כ' :
ר דקל מה יקנונו כזה שיכתב אשר לא חבא ושתי הלא נרדפו ברשו שממנה תלמודם הנשים לפנות נס הסה ק . לכ"ס
ולקד נהרגה פי' שהיו כותבים שלכך נהרגה :

משאת

אלשיך

משה

יכתב בדתי פרס ומדי אם הוא ולא יעבור וכו' .
הי"ל שלא יעבור וכו' כי אומר ולא יראה שהוא דבר
בפני עצמו נוסף על האומר ולא פירושו אך פשוטו
של מקרא זולת אשר כתבנו בו הוא כי ממוכן היה
ירא פן יקנונו כאשר יקרה בהשתלח מדינים בין אחים
או בין איש ואביו ובא אחד העם לעזור את האחד
ודכה ויקלל את שכנודו כי אחר כך ישלימו איש ואביו
ואיש ואחיו ויהיו לאיש ההוא לאויביו וישיבו לו את
נמולו בראשו ע"כ הדבר יסרה שיבור לו האדם כי
יגלו אחים ויהיו לשים שלום בלבד ולא ליגע בכבוד
שם אחד מהם והנה מזה נחירא ממנון בדבר משפט
על המלכה פן ישיבנה המלך לאיתנה והבן ישיבו
לו את נמולו על ביתו ויען בלעל להרצו אותה ע"כ
עשה בערמה בנ' דברים א' שלא נזר הוא רק אחד
למלך שהוא יבין וזהו אם על המלך טוב ילא דבר
מלכות ונזרתו מלפניו שיסיה הוא הנזר . ב' שיסיה
באופן שלא יבין המלך להשלים עמה ויהיה ממנון
כאשר לשניה' וישמחוהו יחד שניהם והוא שלא ישאר
הדבר על פס רק שיכתב בדתי פרס ומדי כי דת
למדי ופרס כי אשר נכתב בשם המלך אין להשיב
עוד וזהו ויכתב וכו' ולא יעבור . ג' שאשר יכתב
לא יהיה שחמות ועשה פן קן תשא נדו במלכה מאת
המלך רק דברים שיוכח הדבר בלבד והוא שיכתב
אשר לא חבא ושתי עוד לפני המלך כלומר שלא
תחזה והוא נועם מליצה שלא יהיה לה מה שיש לאשר
קנף עליו המלך ויראה פניו כי באור פני מלך
חיים ולא הזכיר לה המיחה מדלג' מדבר האמור .
ובאומר הטובה ממנה שמעתי אומר שאמר מלכותה
יתן המלך למי שאין יתוסה וסובבה מאצותיה רק
שכשרותה מלך עליה וזה הטובה ממנה כי היוותה
כופה היא ממנה מפאת עליה ולא מפאת הכותים

כסיה כי ע"כ לא באה אל מאמר המלך וכן הוא .
או יאמר אל תלפטר לומר אולי אשר ממלך תחיה
ג"כ לא חסיה גם היא טובה כי גם שתיהם רעותה
לא יבאר מהיות טובה וזה יהיה לה ממה אחר
ידמה את אשר נזר על זאת כי ממנה תדאש ותקנה
חכמה תקנה בינה :

(כ) ונשמע וכו' . ראוי לשים לב אל אומרו כי רבה
הוא כי מן לא ידע כי קב"ל מדעות

מלכות רבה היא אך יחזור אל המלכה לומר גם
שאמרתי שלא תחשיב את ושתי לכבוד לה תואר
מלכות כי אם שמה בלבד תשפיל כשתשתע פתח
המלך וכו' מאשר יעשה לה כשישמע בכל מלכותו
ישמעו כי רבה היא וגדולה מאד שהיא מלכה גדולה
בה מלכים אדירים ועכ"ל נזרה נזרה זאת עליה כי
בזה יתמך שכל הנשים יתנו יקר לבעליהן והוא בשום
לב אל לשון אומר יתנו כי אין תיגסו לזדקת כ"ל
נאותן מאשר לו והוא שאם האשה יקרה היא וגדולה
ביום מעבד' לא תפסי כך תשפיל עליו כי אם שמה
היקר שלה לבעל' באומר' הלא גדול יקר בעלי שמה
למשל ביקרה כמוני ולכן תכבדוהו אפילו יהיה קמן
בערפה וזהו למגדול ועד קמן וזה יתמך מהשמי' כי
רבה היא ושתי משורש מלכים גדולים כי בזה תאמרנה
כי מאשר עשו אותה עם היוותה בת גדולים ממנו
יורה שהיה ראוי התן ביקר לבעל' וממנה יראו וכן
יעשו גם כן שיחזקו יקר לבעליהן :

(כא) ויבא הדבר . אמר כי הנה היו שם השדים
והחכמים יודעי העתים כשרה שתר וכו'

אמר שלא היה קצו הדבר רק לפני המלך והשרים
פניו בבודם שלא תשיבם לבא לפנייה אך לפני
החכמים אשר על המשפט לא טוב הדבר לשפוט אותה
משפט מוח עכ"ל לא תש המלך אליהם הפני כבוד
סברים

מלכותא מן קדמוי ויתפתח בערין דפרסאי ודראי ולא יתבטל הדא גירמא די לא תעול
נשתי קדם מרמא ומן קתר דתימי קדם מלכא יגור מלכא ויערי ות רישא וסלכותה ותו
מרמא דהברתה דשפירא מנה: (כו) וישתמע פתגם גירת מרמא די געביר בקד מלכותיה
ארום גירמא רבא היא ומן בחר בו כל נשיא ותנן רבו ויקר דקריהון למן רבא ועד
זעירא: (כא) ושפר פתגמא קדם מלכא וירבגניא ועבר מלכא בפתגם סמוקן: (כב) וישלח
פוטקין פתיגן ותימין בעוקתיה לקל פלגי מלכא לפקד ופלג במכתב דושמיה ולות
עקא ועקא במסלל לישניה קרי וכו' אסר אתון עמקא אומיא ורישניא די דרין בקל
מסולתיה אודרו למתו כל נבר מסרבן על אתתיה וקפי לה דמתו במללא בלישין גברא
ובמסלל עמיה:

משה

ארשך

משאח

השרים ויעש כדבר ממוכן עם היותו יחיד וקסון
שנז' חבדיו כי אפילו את פיהם לא שאל לרואה מה
צפיהם גם כמה להעזת אחד הדוג כהיותם גדולים
ופונים ממנו והוא הקסון שכלם מן הפעם שכתבו
כי אם ויעש הסך כדבר ממוכן לבדו:

(כג) וישלח ספרים. הנה לרז' ורז' זה הולות
גדול בלומר כי הלא קרחא בנתי'
פרדכא היו ואמר כי מלח' צנאס ילא הדבר יכחב
כאלה הולת למען לא ישלחו אויבי היהודים בעולתה
ידיהם בלנרות שהכחיב המן על היהודים לחדם
והמפרשים אחרונים כתבו כי לא נכנס בו רוח שפות
לרז' אולת בכתבו שיתנו יקר לנעליהן רק שכתב
כל המלכות שהזכיר את ופתי ואת אשר עשה
ואת אשר עזר עליה ומה ימנך לסיבות כל איש שורר
בנימו ומאשר נכת' אל עם ועם כלשניו נמנך שכל
עם ידבר כלשון עמו ולא יתאחדו כלם אל לשון א'
למען חפצתה המלך סיפור היותו מושל על עמים
רבים בהיות רבוי לשונות מה שלא יוכל אם יתקפנו
כלם אל לשון אחד והנה כמו ז' נחשב שאל היה
המלך כוחב כלשון עמו לשאר עמים היו מתהפכים
אל לשון אחד. אך הנכון אולי כי אחר אין כתיבת
מה שגזר על ופתי מספיק לשכל האשים יתנו יקר
לנעליהן מן יאמרו הוראין את כתבו אין הגדון דומה
כי אולי אינו מן הדיו שכל הנשני ילא יקר לנעליהן
גם בהיותה היו מיוחסת ממנו כ"א שהמלך ידו
תקפה לרדוג את עובדי רטנו או על דבר מלכות
משאח' לשאר אנשים ע"כ נחמסם להורות כי לא כן

מנילה סתרים

הנהם המלך ודק עצמו קדום וממילא גם כל הנשים
יתנו יקר לנעליהן כשפסם גזר דין של ופתי. ואמר
כן לשלח מהמלך המורא וחתמיה שרות פסם ומדי
(כד) ויעש המלך כדבר ממוכן. ולא אחר ויעש כן.
לסודות שפסם כלל דבר ממוכן שפסם רבים אחר משוכן
שלא דבר מלכו' מלשני. ושיכתב בדתי פסם ומדי שהמלך
בעצמו יכול לעשות דין ופסתי פססר ולפסמיע ככל
העולם פססם המלך כי רבם היא בינוי שלא ישמע כדולם
רק משפט המלך וכו' (כז) לסיבות כל איש שורר בנתימו.
מנך פקדוהו מן משה מלך. וגם כלשון מדבר כלשון עמו
קסם. ופס' ייתר קסם. שפסמו אלגנא גרדוה פססמיות
לא כוס כסא ח' מישכאל מלי הלי דשדר לו אפי'
קרחא בנתיא וכו' וכו' וכו' וכו'. ולכן נראה נכונות אחרונות
שקום ילא מתמם כתיבת ופתי היקרה מתמם שבו נס
מלכים

77

משה

ב' ח' 2

ב (ט) בחר מתנקא האלן בר פז ואשתה מרנ. חמירה ובר נח תקוף ריגויה דמלכא
אחשורוש שרי למדבר נח ושתי סתיבין בברקניו וכן אפרין בלא אף הוא דמלכא
עלה דין דקסול על סה בעבדת אפר תקון מלכא אפא לא עורית למקבלה אדהו רי
תעול קדסי ולא עזת ופקדית למעדי סהה מלכיתא אפרו ליה לא קרי אלהו דין דקסול
בוקר. עלה בעצת שבע בברקניא מן נח תקוף ריגויה ונורי דמחני צדיבין שבעא בברקניא
על צליקא : (י) ואסרו עולמי דמלכא משומשניו ובעון דצורף מלכא ערקן בתלתון שפירן
דחיו : (יא) ויסגי מלכא אפיטרופין בכר פלכי מלכותיה ויכנשון נח קל עולימקתא בתילקא
שפירת חיוו לשושן בירנתא לבית נשיא דו תמן דמיסון ובגאין דו תמן מתמני הנא
רב קריס דמלכא נמר נשיא ויתגור למחיו יהב סמפר משחיהו : (יב) ועודסתא דו תשפר
קדם מלכא תעול למחסן מלכיתא חפך ושתי ושפר מתנקא קדם מלכא בעבר קרי : (יג) ובר
חמירה ובורה וקצרי קדם אלהא עד עמיה הוה בשישון בירנתא ושמה קרדכי אתקרי

משה

אדשיך

משאח

למלכו דעת אלהים בחרן והצנחמו להסיב חלמי אשר
לא עזב חסדו ולחמנו ממנו ונהלנו ישראל ולא כחשמינו
עשה לנו כי לא הסבית לנו גואל לחקן אז אשר
עוות המן הרע ויקס ה' לנו את מרדכי שט' סהי'
סליחמינו וט' אסתר אשר לקה לו לבת וזה היה
יהודי וכו' ובמל' כל מי שנחלצו בו היה מתוקן למס'
שעשה על ידו ומשה היה דועס מתוקן לנאולה וכן
אדם יהודי היה מתוקן לנאול' וסרס נכח אל הענין
כיום לב מה זה היה סרסס וההקין הוא יתבדך ב'
גואלים וסרס דו' ואלן להסיב כי מרדכי היה
העיקר שנחלצו בו היה על שהיה מתוקן לנאולה כך
אסתר לא הייתה רק לעזר מעט כי היה ארז' כי
אין לה אב ואם אהם אמרסס יתומים היוו ואלן אז
חייבם שהגואל שלהי מעמיד לא ייהיה לו אב ואם
שנחלצו כי אין לה אב ואם הנה כי גם אסתר
מנואלינו היא והנה לבא אל הענין נשים לב לדעת
מה פשע יעקב ותנאח בים יהודה שקדחתס הרעה

מגולת ספרים

מלכים גדולים וכוונתי וכן לה קריתס סרים ומלכים גדולים
ואולי הם יקבלו חיל עזס להלחם נגדו לואי החקין בעת
תמוך סל ייהיה בעולם רק דבר מלכות וזה סלה בכל
סמדי' לכות כל איש שורר בנתיב ולמעט בל סל ייהיה
שום דבר או מלך ומעל כל אדם אחר רק ביהיה כל איש
שורר בנתיב וזה בנאול ואל ייהיה נכאע בעולם רק סמס
המלך : ומדבר בלשן עמו. כי דרך כל מלך לכוף כל איש
מדעתו למד עמס לטון נשמן ויהיה חקין סקדוס סנחל
ומתמס כי קרן חמדי' ס ס לטנעס כל ספרים וסמליות
גור שיהיה ארבעה סרס נכאע לסעס סיהיס מוכרס לדבר
בלשן עמו ובעת שילסך לנאול דבר ייהיה לדין לקנן כלאי
עמו ולדבר פשע בלשנים וכו' ינעס לב ספרים סרס ייהיה
יכולין לקנן חיליות להנחם נגדו שף אס איס מלך סל
קרוב סל וסתי סל איין קרובין סל ולא יספשו לעולו
סמסס סל ידו קרסוס ערסס ולס סרס אמרו כס' אמלס
איגרות סרססססס לא ס ס סרס וכו' כיון סל סלססס סרס
סלסס ישראל וסודק ענין סלסססס רק סרסלס מליסס
סלן וסמלן גופס ג' ס איס יכול לסרסס סל יקראו
אסו מלכות קרעסל סססססס כס' וסס סל יסרסל
ססססו לסרסס סייס אסססססס וסססו סססו ססססס
וסססס ססססס סרס סרסלס עניןס סל יסרסלס וססו מליסס
אסו סף קרס ססס סל יסל יסלסלס סססס סססס
קראל ססל רק סססס סלסל סלססס סלססס סססס

בן יאיר בן-שמעי בן-קיש איש ימיני : ו אשר הגדה מירושלים עסהגלה אשר הגדלה עם יכניה מלך-יהודה אשר הגדהנבוכדנצר

מגול בלא מקף

רש"י

שגלו עם מלכי יהודה היו קרוים ש' יהודים בין הגוים ואפילו אם משמע אחר הם : ימיני . מנמינן היה
שפתי חכמים

ר' ש' דק"ל קרי ליה יהודי וקרי ליה ימיני . לנ"ל טל שגלס ב' :

משה

אלשיך

משנת

דאח' בחצות חקרה כמה נטח שחך אלל משה וגם
מה היה שהאבות נתיאשו מן הכתמים מש"כ משה
וידקדקו איך אל משה מה תפנה בורה הזאת מה שלא
אמר כן לאבות וכן מה ענין אומרו אם בדם היה
התומה וכו' מה הוא עניינם ושמשמע תפלה בזה .
אמנם היה אמרו ו"ל כי בזמן ההרבן קרא ירמיהו
לאבות ולמשה וכל אחי הלוי טוב ולא הועיל על חטאת
ישראל ע"כ גם עתה לא השגיחו האבות ואמרו מה
אנו יכולים לעשות אם הם חטאו והוא מדאגה מדבר
פן כמקרה שעת ההרבן גם עתה יקרה שנטקו ולא
נענו כחש"ל בליכס רבתי אז ה"ך אלל משה ואלל
מה הענה על הצרה הזאת לו' הנה ידעתי חובל
לשכני כאבות על כי גם אחת לא נענית בזמן ההרבן
בהם אמנם להיות צרה זאת ביחוד לא ואין לך להשיב
קך חכו מה תענה על הצרה הזאת והוא כי הנה
המן הפיל פור הוא הגורל מיום ליום ומחדש לחדש
ולא מלא יום מוכין כ"ל יום פטירת מרע"ה באו' כי
ציוס סלוקו נסתלק וזכותו מעל ישראל נמלא כי הצרה
הזאת טענה אליו וע"כ אל תענה כאבות כי הלא
אליך נוגע הדבר כי על סלוקך מישאל נטח להשמידם
וע"כ אל תפנה כאבות כ"ל שתאל' להם שלא נסתלק'
משה לגמרי כ"ל גם עתה תעמוד להם וזו מה
הענה בצרה הזאת אם תשיב לעשות כן ואל' אם בדם
וכו' והנה הדרך הגדולה לכאורה באו' אם בדם וכו'
ששאל אם בדם היא התומה וכו' על דבר עון האלם
שהוא חיוב מות ודם כמשפט עיר הדגה' לפי חרב
והוא שלא היה לפני' כ"ל בטובה אין התפלה בשמעת
ואם בטיס היא התומה שהוא על הגלגל העזרת
האשורוס הוא האלם התומה תפלתו נשמעת ואלל
כי בטיס היא התומה הנה מה ירא' שהוא על
שנתו הסעודה האשורוס וכן ואלל' בגמרא שחבנו
למעלה על פ' והקרוי אליו כרשנא גם הוא יורה כי
על עון הסעודה נתייבנו כמסרס והנה לעומת זה
מאמר שהזכרנו למעלה שאלו תלמידיו אח רש"י מפני
מה נתייבנו ת"י ישראל וגו' שהכריח להן שכל עון
האלם היה הדבר אלל שהיה לפניס הגה כי על עון
האלם בלם להם הצרה ההיא והלא כמו זר נחשב
לסעמיד ג' מחלוקת בדבר . ע"כ אמרתי כי מאמר
ג' המחמיר אחד הוא ולבד עד תוכות הענין נזכירה
לשון מאמר ג' ישמעאל במדרש חזית האומר כי שנת
רשעם הייתה עון הסעודה והוא מאמר' כי כה אמר
השמן בקשרנו על עון הסעודה עד מהי חרבך בלומה

על דהנה סתיל למירא דביא בר יאיר בר שמעי בר גרא בר קיש גברא דמן לבת בנימין
הוא שמעי דאקל ית דוד ובעא יואב למקטליה ולא שבקיה על דאספול ביה ברית
גבויאה נחמא דאטמוסיו קרדכי ואסתר למיפק מניה וברו פסק שמעי מלחיל פקיד דוד
לשלמה ברית למקטל יתיה : (ו) די אזר בגלותא מן ירושלם עם גלותא די אנליאת עם
יבנה סלקא דיהודה די אנלי גבוכרצר סלקא דבבל ובר צרא בורש דרדוש ית בבל
צאק קרדכי מן בבל עם דנואל ובר מישיקא דישוראל די היו סמן בבבל נפקו מן סמן

משה

ארשך

משאת

אלו היה סבס לסיות מושל המן על עם דל מן
המנוח להגן . הנה כי ב' עבירות היו אז יחד ביד
ישראל . והנה ממואל דבר מלאו ראונו טוב שעם
לשמה אל גור' היות ב' גוואלים ולא הספיקו א' כי
למה סהיו ב' גופי עבירות האורכו שנים מרדכי
ואסתר שזכות כל אחד חנין על כל' מהנה מנה
ומנה ספסיים הגאולה ועדיין זריך לשום לב אל
ליום חסן חנין כל אחד מהגאולים ואחשבה כי
מרדכי סהיה לועק בשוקים שלא ילכו אל הסעודה
וזוהרין עליהם ואסתר על עון הללס כי מלכה חסה
וסחי בת בט של גבוכדנצר שהחשיאם בגלס . וזה
ידיה ענין מאמר המלך בשחיטת חולין הלא נר' כי
ב' העונות כחמה היו גורמם נוקמו ח' מנין להמן
מן המורה דכתיב המן העץ וגו' מנין לאסתר מן
המורה דכתיב ואנכי הסתר אסתיר מי וגו' מנין
למרדכי מה' דכתיב בשמים ראש מר דודו ומחרנמין
מירא דכיו' ע"כ . והלא כמו זר נחשנו דכריהם וז'
כי מה להמן נסורה וגם לא מלא מליאותו רק מיתתו
הרעה שיהיה על העץ . וגם מה ענינו בפ' בראשית .
וגם שאלתו על אסתר מה גורך כדיותה רמזה ולא
עוד ח'ל סממן רמז בפ' בראשית ואסתר נפרסה
ור' מרדכי בפ' כי תשא . ולמה זה יסאל על חלה
משולש . אך הנה כונו כי אין ספק כי זה חסל לב
יחזקו וידעו כי לא יצטר א' הוא מה שפחיתו על
המור בעון הללס קשה לתקן אם לא ע"כ תסדר
והרחמים או היה על דבר קל כענין ההוה' מסעודה
אחשורוס וקל לתקן וחלוקה זו הניח סראה נודקת
מהפכת אליהם אשר ישלמו היהודים כמה בשוגגיהם
והרוב בהם כדענוס תחת היותם נזופים להשמיד
וכי' ומה גם להלכות את המן ובנין עם היותו משנה
לתקן כ'ל' היות על יד הסדר לבד היה מספיק
בשעושה נפש מיד סוגא ואחמה הראשונה יראה
מסיות תשועה זו ע"י חשה ושתכח' לאחשורוס וע"
סביבה את עזמה לבא אל המך אשר לא כרת
אחרי וידעה כי אחת דתה להמית וכו' ואף כי כשנכנסה
לבית הגלותס כשחלקה ממנה סבינה והתחילה
נועקת אלי אלי למה עזבתי וגו' כמז'ל כי כל זה
יורה היות שם הסתר פנים גדול ולפ' ג"כ יקשה כי

מנילת סתרים

ותקן חשא שאל ששים בן קיש . וזה שלא הוכיר בן שאל
היות סה' שאל גורס לסמן סיגוא לעולם לכך לא חזר
סזו כל העונש ברע סנה מחמתו ולכך לא הוכיר רק ק'
קיש סה' אפי' ימיו דסינו מבטמין וסחי' ג"כ משנה
יודעה ולכך הית' משנה סמן על ידו כמין זעמו של עשו
נופל רק ביד כהס של רחל וגם נימן לו שבע ספול מחתם
סיה

כרע תחת אסיר על כן לפניו יכרעו ויסללו הנה מאמר זה הוא יורה כי ב' העונות נכרו מנו וזה וזה גרם רעתו :

ועוד מאמר אחד בנמחר שגם הוא יורה באלבע הדבר הזה שב' עבירות היו לו שמדעי הוכן להבין על עון הסעודה והסחר על עון האלם והוא בכם מגילה וז"ל רבי שמואל בר נחמני פתח לה פתחה להא פתחא מהכח התח העטוף יעלה ברום והתח הכרפד יעלה הדם תחת העטוף התח הכח הכרע בעצמו ע"ג דכתיב זה בכל העטופים ובכל הנהלולים יעלה ברום זה מדעי הנקרא ראש לכל הנשמים של קח לק בנשמים ראש ומהנמנין פיר' דכח ותחת הכרפד תחת ופתי הכרעע בתו של ל"ה הכרעע שערך רפידת בית אליהו דכתיב רפידתו וכן יעלה הדם ו הסחר הזקק הנקראת הכרעע של' ויהי אומן כל הדקס ויהי לה' לשם ו מקרא מגלה לאות עולם לא יכרת אלו ימי הפורים עד כאן. וראוי לשים לב כי יראה סוגתו כי תחת הכח שהיה גדול ירש גדולתו מדעי וגם נתן לו בית הסין וכן הסחר המליכות התח ופתי והלא יקשה כי הלא זה מפורש כנגלה והיך פתח לה להא פתחה פתקוס שהוא רחם סגור הוהם זר וגם למה נרמזה פתי ע"ש אפי' הגיה ולא היה הכחן שנרמז בדבר הכונע לעצמו . ועוד ענין אומר ויהי לה' לשם ו מקרא מגלה וכו' מה ענינו אלא הקודם הם הוא לומר כי מדעי והסחר קנו מעלה וגם הוא יתבאר היה לו לשם הוא דבר הפל מעלי מלח כי מה להבין אל הכר ומי ישריך לה' . ועוד אפי' אלו ימי הפורים כינו מקרא מגלה כי לא תכרת כמז"ל כל הציודים ובהודים יתבטלו לימות משיחית חתן ממקרא מגלה של' וזכרם לא יכופו מזרעם . ואמנם כנה הוקשה לרשב"א וז"ל קובייתו והוא למה היו ב' גופאים מדעי והסחר ולא הספיק אחד בכל יתר גאולות . עוד הוקשה שנית הלא היה למה בזכר הכס אנו עושים ב' דברים אחד מקרא מגלה וגם שמחה ומשנה ולא היו כימי תנוכה בדבר א' בלבד הוא זכר הכס להדליק את הכרוע עכ"ל כי היו ב' גופי עבירות א' על ידי הכח כרע הוא עון הסעודה שנטעית ע"י . ב' עון האלם שפ"י י"ג וע"פ החרב ב' גופאים כל אחד להבין על אחד מהם כי מהמקרא הוא ימצא כתוב היות ב' גופאים על ב' גופי עבירות ומי היה על ו ומי על ו וז"ל התח הכח הוא אשר הזמינם ונחמיהם יבסעיהם כמדובר הנקרא נעטוף יעלה ברום הוא מדעי להבין על מעשה הכח וזכר תחת ונומר יעלה ברום שהוא הכרע כרעם הנשמים אשר מלאת סינופת הסעודה לא נא אל קרבו ותחת בת' ל"ה הוא אשר בהחיותו נעטוף הכלי הפלס הדכר במקומו להבין על מעשה ל"ה זקני' וזכה בזה השופת הדבר הב' גם הוא כי החרב ב' מיני זכר הכס א' על הכונע אלו יתבאר הוא עון האלם שנטעית ל"ה להגדיל שמו בעולם והיה בדבר חול ה"ח כמפורש אלונו במקומו עמה והיה לד' לשם ו מקרא מגלה כי קריאתה ו הילול

הוא פרכוס שמו יתבאר הכך כוונה האלם ועל חקון הסעודה לעולם לא יכרת אלו ימי פתחים ימי הסעודה משקה ושמחה תמורת הסעודה האלם . איה כי גם מאמר זה מורה כי ב' גופאים היו כנגד ב' גופי עבירות . וכן להשיב בכוונה מאמר מדרש היה ח"ל ח"ד דרכיה הקב"ה כתב גאול' ישראל בהודע דכתיב ובי השני יד נר ופוסב עמך וגו' יד נר ופוסב זה הכחן שנהגלו ופוסבאר ופשיטה ידו לנפול י' אלפים ככר כסף ונקרא נר שהוא מזרעו של עמלק ופיה הושב במדי ופרס ומך החיך עמו אלו ישראל שהיו דלים ומכין ונמכר לנר הושב שמכרם האשורות להמן להשמיד וגו' או לעקר משפחה נר בעשה עצמו ע"ב הס"ד כורעים ומשחיתים להמן אחרי נמכר גאולה קריה לו בנאלם הקב"ה מידו והל"ה מגדלתו ופדעם א' מהחיו יגאלנו זה מדעי דכתיב בו וראוי לרוב אחיו או דודו או בן דודו יגאלנו וז' אסחר שהיא בת אדון וגאלו ישראל על ידה ע"כ . וראוי להעיר מה מנין אומר לפי' עמך וגם אומר עמו ולא אחר וכי תשיב יד נר הושב ומך אחיך ונמכר לו . וגם חסד או לעקר וגו' כנגלה שמכר פטמים ולא היה כי אם פטם אחד . ועוד אומר בגל' הקב"ה פידו והגילס מזרעו ופדעם פירעה דבר אחד שני ומשול . ועוד שאמר אומר בסג"ה פדעם אפי' יסבך אל אחד ממאיו . ועוד אומר לו דודו בן דודו וז' אסחר שהיא בת דודו של"ה הי"ל בן דודו יגאלנו למה הוזכר דודו שהוא מדעי עצמו . אך כנה הוקשה לו בכתוב אומר מה שהבינ יד הגר כי באומר כי ימוך אחיך ונמכר לנר הושב ידוע שהשיגה יד הקוין . וכן אומר ויך אחיך עמו בכלל כי ימוך הוא . ועוד לשבין כדין מה יתן ומה יוכיף היותו גר או הושב אחר היותו ע"י . וא"כ למה אמר נר הושב וגם אומר עמך ואומר עמו שהוא מיוחד כי אומר עמך פטם שנית וכן אחרי אומר אחד ממאיו יגאלנו למה אמר לו דודו וגו' כי בכלל מהחיים מנה . וכן בכלל זה היה ג"כ אומר או משחר כדור . ע"כ נא אומר כי הוא רתו אל העמיו והוא כי אותו הגלות היה ממדי ומי נתן כח להבין שהוא גר בארץ למשול בנו כי אינו גלות אדום לזה אמר כי להיות שכן אדום הוא למשול בנו בסיוותו דלים מן המצות כי הוא נטעם לקחתו כמ"ס ויהי בלשך תרדו וכו' ע"כ עס היותו גר במדי המושל בנו יכול למשול בנו להחיות עמנו כי איו בלפי כשרים כדבר' ינחם באומר והיה בלשך מיד כמאמר המהרשם כד יענרון בנויה על פתגמי אריתא וכו' ע"כ בכל הקים שית' עמנו גוררת ידו עלינו וזה וכי תשיב וכו' זה הכחן שנהגלו וכו' גר מזרעו של עמלק והיה חובב במדי לומר שידו משנת וגוררת להחיות עמנו עס שהוא גר במדי שהוא בעל גלות למה שהוא גר מזרעו של עמלק שהוא שטף להכחיתו ועוד פטם אחר והוא כי ימוך אחיך עמו כי הוא שנהרסעטו מן המצות היה להחיותו עמו כי הוא הילכים לכפודת לחשורות והחיתים וזו ומך אחיך עמו ע"כ ונמכר לנר הושב כי נגרה ידו עלינו

ממתי הצמיח אחד על מה שעשה עמך הוא עין הסעודה שהוא האכלך וז"ל ונמכר לגר חושב עמך וז"ל מסעם אחר והוא הצמיח הע"ג הוא האלם ועל כן נמכרנו לעקר משפחה גר הוא המן שעשה עמנו וע"ג מעין האלם והוא לא לעקר וכו' שהוא ע"ג כדודע וע"כ לא אחר ולעקר שהיה נראה שהיו שני קוים אך הוא קויה אחד ממתי צמיח שעל כל אחד היינו מייבשים או מור או מזו כי נמכרנו להמן אשר בידו צ' צמיח אחד עון הסעודה שהיה על ידו שמת על עון האלם שהיה צמיח ע"ג וע"כ שלט בנו מי שעשה עמנו ע"ג נמלח המכירה על שני גופי עבירות והנה תחלה האלם הקצ"ה מידו ועל ידי מה שחלו אותו מיד בחדש ניסן ואחריו מזהו עדין היה אפשר שלם ישובו ספרי האף כי כסב אשר נכתב וכו' אין להשיב והוא והאילים מנזרתו ואחר כך פדאם בדם חללים רבים שנתן מתחיהם לסוף השנה ביום אשר שברו אויבי ביהודים למשול בהם ושמה האחר האלם אין הקצ"ה ונתן וחיך וימחו שני גופי העבירות לז"ל ששאלו אותם צ' בואלים להגין ומוסם כאשר הסתירן להשיב את ישראל בששונה כי על עון הסעודה אחד ממתי הוא מרדכי יבאלטו על מה שפאלו אחיו בני שושן ועל עון האלם או דודו הוא מרדכי היה פסטיק או כן דודו של בואל היה אסתר ולמה הוצרכ' היה ג"כ האלם הוא או משאר שברו שהוא להיוהה שאר בשר כי אין שאר אלא אשה והיה צריך יהיה שאר שברו לכסר צעד שאלו כאשר נצטר צס"ד והוא לבל יהיה עכוב אל הבואלים להגין ע"ד היות גרמת כחוק משאלו זקסם שהוא גרם בילת המן לעולם כאשר נצטר שהוצרך היות התיקון על ידי אשה והיות כי אין בהמירה נמנעם אחר או הסיגה ידו לישראל לשוב ויבגל מעמנו :

ודגה מכל אלה מאלו ראונו טוב פעם ודעת תחת מה פעמדי לנו הוא יחברך צ' בואלים כי היה אים על דגלו לכסר צעד עונות ישראל אים אים על עבודתו ועל משאו כמדובר אך עדין אנו צריכים לדבוק ולתור תחת מה עשה ה' ככה לבלי נחוק כה ציד מרדכי לכסר גם על שניהם כי נקי היה מכל אחד מהם וצדק גמור היה ולמה נתיחד מרדכי על עון הסעודה ואסתר על עון האלם ועוד כי גם שהצרכו שנים למת היה אחד זכר ואחד נקבה ולא היו כולם אנשים ועוד מה פשעה ומה מחללה על אסתר שנת שבט הרשע על גורלה שנשאת לאחשורוש ומה גם שמרחה בגלולה כמזה הנאה בעצירה . ועוד למה הוצרכה להסתכן בסערה למוות ופשה לבא אל המלך אשר לא קרה בכיות שאלת דמה להמית אשר לא יקרה ויבא ומה גם עתה כי עון האלם היה לפנינו ונענשנו הוא יותר ממרדכי אשר היה על דבר המסחה :

אמנם הכס כחצנו כי צ' רעות היו לנו עון האלם ועון הסעודה וכלי הנוהן נקמיה לנו על שחיה היה המן כי הוא פרש רשת לגלגלי בסעוד' וגם הוא היה לו ע"ג נחיקו מעין עון האלם ע"כ

מלך בבל: ויהי אמן אתהרסה היא אסתר בת-דלזי פי אן
לה אב ואם והנערה יפתתאר ומוכת מראה ובמות אביה ואמה
לקחה מרדכי לו לבת: ויהי בהשמע דבר-המלך ודתו ובהקבץ

רשמי

קך שפוטו. ורבותיו דרשו מה שדרשו: (ר) לו לבת, רבותיו פירשו ת לבית לחשה:

שפתי חכמים

ה דק"ל כי אין חובל לפית לו לבת מאחר שאינה מורשו וכל"ל לקחה מרדכי וסיים לו לבת כמו וסמי לו כנס

משה

אלשיך

מטא

יחדי כלומר איש לדיק היה בהקרא יחדי שהוא בגלות
יהודה על ידי נ"ל שלא חשב כללם וגם היה איש
בשון הצורה איש רשום ולדיק שלא חשב בעבודה
שהוא עון שכן באופן שהוא היה הראוי לגלות
ישראל על ידי זכותו על פתי עבירות אלו וזהו איש
יחדי על האחד ועל הכ' היה בשון כי גם
היה איש רשום ולדיק נקי מעון שכן אך לעומת זה
סוף יחסו הוא בן קים אבי שאל כלומר כי להיותו
בן קים קולר עין כל רשע המן הלוי על בית אביו
ועליו נחמנו ובן אך זכות מרדכי יגן על הכל ויש
לו חלק מאד ביה אביו והוא כחבש בנד מה ואך
יחיר גם את זולתו וזה אומרו בן קים ואש נאמר
בבקש זולתו אין כחורו כי זה נוסף על היותו נקי
מכ' עבירות אלו הוא איש ימיני נכון להסיל את עמלק
בירו כי אין עמלק מנל כ"א ביד בני ברה של רחל
כי הלא יכהניס למיני האלן וזהו איש ימיני ע"כ
ראה הוא יחבדק ותיקן הכל כאשר ירא כי ויהי
אומן את הדבס וכו'. והנה חמלה הוצרך הכחוב
לכאר לנו ג' דברים אחד על איזה זמן נקרא איש
יהודי כהיותו איש ימיני, ב' איך היה איש לדיק משון
האלס, ג' איך היותו איש יתנבך שמהם הגלות
מפאס ויהיה אחרים ומכאן על גמרת בית
אביו. ועל האחד אמר אשר הגלה וכו' כלומר אשר
אחרנו שהוא יהודי הוא בהיות אשר הגלה עם ימיני
מלך יהודה ואשר אחרנו שהיה אז לדיק על פון
האלס הוא אשר הגלה כ"ג וכו' והוא כמחש"ל כי ב'
שעמים הגלה אחד עם יכניה ג' אשר הגלה ל"ג
בזמן האחרון וראוי לדעת למה הודיענו שהגלה ב'
שעמים כי הוא להודיעו אשר הוא טבור מעון האלס
והוא כי האלס היה בגלו' הכ' שמי' אשר החורבן
כמחש"ל ובה אשר הגלה עם יכניה בגלות
הראשון שאז היו כלם לדיקים החרש והמכסר
וגו' הוא בהיותו אשר הגלה ל"ג אח"כ כי כדקחו
בגלות יכניה היה בגלות ל"ג בזמן האלס כי לא חשב
בו באופן שגם הוא ראוי להגין על זה אך מה נעשה
לסיומו בן קים שקולר פון הסעודה והסעודות עון
האלס היה על לוהר בית אביו ע"כ יחוקן במה
שויה אומן את הדבס וגו' שהיה מעוררו כי חשב
עון האלס כי סיבב הוא יתנבך שומלקת אפסר אל
המלך וחמלק עס שהממנה עלמה מעין שאלו בחולבו
וסכלה עון בית אביו ומכאן עליו באופן שלא בריב

ועדו עם בורש טקא למר בשושן בינתא : (ח) ויהו סרבי ות הדקה היא אקטר בכת אקבו ואמאי תו קרין לת הדקה עד די תת צדקתא וצדיקא דמתילו לאקא אקטר תו קרין לה עד די תת צנינא בביתא דקרדכי שקעין במש שנין ולא חות אפי גבר אלהן אפי סרדכי דאתעבירת לה לתרבינא ארום לית לה אבא ואמא ועוקמתא שפירת ריוו ושפירת חיוו ובענן דמית אבוקא אשפארת במעין דאקא ובד ירירת ויהי מיתת אקת ועקבה סרדכי גיה בביתיה ויהו קרי לה בכת : (ט) ויהו כד אשתמע פתגם ברח טקא

משה

ארשך

משאח

אשה חזרעו יפיל בה לחשורו וזה' ומד אחר הוא ימניי תממה לבנימין אחר לא השתח' לעשו ומר יחוסו זה כאשר הגל' בגלות יכניה וכאשר שנית הגל' נ"ב בחרנן שהיה אז שוון הגלס הוא היה ימניי שלא ברע ולא השתח' וא"כ אין כמחו להגין על עון הגלס ע"כ ויהי אומן את הדם' וכו' ותלקח לחשורו לאשה ומגאל נם היא כמדובר :

(ד) ויהי אומן את הדסה וכו' ויהי בהשמע וכו' ראו' לשום לב למה הודיע הכתוב אותו את כל זאת שהיה הוא אומן אותה ושהדס' היא אסתר כי אומר בת דודו שאם הוא שלקה לו לבת למה נאמרו שני פעמים וכו' עוד אלא שהלה מחליט הדבר יותר באומר בת דודו ואח"כ אינו אומר אלא לקחה לו לבת וגם למה הודיענו כי אין לה אב ואם וגם אף' וכמות אביה ואמה הוא מיוחד ויהי די שיאמר כי אין לה אב ואם לקחה וגומר .

אך הגה כל השומע אשר לא ידע ענת קדוש ישראל יתחנן לבבו באומר מה זה היה הלך אסתר אל המלך וימליכה ותחושתי כי הלא לא ימנע מחלוקה או היחה נדקת או לאו אם אמרתי כי נדקת היחה זכוכה וזכוח ישראל הניעוה למלכות להחיות את ישראל לפלטה גדולה הלא לאחת יסדר כל לב כי הלא תדמה למנוה הבאה בעצירה כי תחל לחשורו ומלכותה היא לה אליה וקין בה ומה גם אם ישקוף איש אל אשר עשה אלהים לפרעה ולאבימלך על דבר שרי ואלו גם אסתר נדקת היחה היה כל נפלאותיו אשר עשה עם שרה ומה לא עשה לאסתר לבל ינוח שם הכסף על גורל הצדקת ואם אמרתי כי לא נדקת היח' והראיה כי על כן לא נעלמה מעיני העם כי אם לא יאמרו כדבר הזה איך נחפשה ותגאל נערה יסומה מבני הגולה או איך החשיבוה לקחה בתוך המקובלות אם לא כי לא היחה כבודה בת מלך פנימה בירכתי ביתה כי אם היחה מפרסמת יופיה ושבו מדליה ליעני כל עובר עד ראו אותה שרי המלך ויהללו אותה אליו ופוקח האשם בית המלך מה גם עתה כי המלך היה משמח דם עד די כרו והיו מתקבלות אל יד הגי והיא בשמחה בא בתוך הבא' וא"כ איפה לא בנדקתה עשתם קל ללכה להנשא

מגילת סתרים

זה' מיוחדת כי לא יסור שם מיוחד' וכמ"ש במסד' : (ו) אמן את הדס' היא אסתר . פינת היא אסתר הוא יסור . ונגאל הכוונה כי הנה אמרנו בש"ס אסתר נקראת צ"ס אסתר . וזה נ"ב סיפור גדול כנס שמספר אשה דוע ומסורקס ופיס נעניי ככל עד שסיו קריוו לם אסתר

נעזות רבות אל־שושן הבירה אר־יך הגי ותלקח אסתר אל־
בית המלך אר־יך הגי שִׁמְר הנשים : וְתִיטֵב הַנְּעִרָה בַּעֲיָנֶיךָ
וּתֵשֶׂא חֶסֶד רַפְּנֶיךָ וַיְבַהֵל אֶת־תַּמְרוּקִיָּה וְאֶת־מְנוּחָה לְתֵת לָהּ
וְאֵת שִׁבְעַת הַנְּעִרֹת הָרֵאשִׁית לְתַת־לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁנֶנָּה וְאֶת־
נְעִרֹתֶיהָ לְמוֹב בֵּית הַנָּשִׁים : לֹא־הִצִּירָה אֶסְתֵּר אֶת־עַמָּהּ וְאֶת־
מִוִּלְדָּתָהּ כִּי מִרְדֵּכִי צִוָּה עָדִיהָ אֲשֶׁר לֹא־תִגִּיד : יָא וּבְכַל־יָוִם
וַיֹּם מִרְדֵּכִי מִתְהַלֵּךְ רַפְּנֵי חֹצֵר בֵּית־הַנָּשִׁים לְדַעַת אֶת־יְשׁוּלָם

רש"י

(ט) ויבהל לה המרוקיה. ור"י ומתוך שכל משל כולו : הראיות לתת לה. לשרתה וכן עשין לכולן
ורבותיה דרשו א מה שדרשו ויבסס. שנים אלוה : (י) אשר לא תגיד. כדי שיאמרו שהיא מתעבדת

שפתי חכמים

גבי בת שבע (שמואל ב' י"ג). נכ"ס אל חקרי נכח אלא לבית ב"ס כפ"ק דמגילה ומשפט מה לבית ש"י לאשם :
א דיוקא מדכתיב הראיות לפת לה משפט שהיו נותנים לכל אחת הראיות לה דל"כ שליל. ואם שבע הנערות מבית
המלך. וכן יאמרו שדרשו ויבסס. שנים אלוה : (י) אשר לא תגיד. כדי שיאמרו שהיא מתעבדת

משה

ארשיך

משאח

זדקת היתה ומה' יאלה הדבר כי הלא אשר הוא ח"ס
יחודי זדק גדול כמדובר היה לאמן את הדסה ומה
גם במה שאלמוז"ל שיקרא' הדסה על שיהיה זדקת כי
הזדקיס נקראים הדסים כמדלל והוא עומד בין
הדסים יאמר כי הנה כההזדק מגדל את מי שלימי
זדק מגד עמלו יועיל לו לעשותו זדק כ"ס כשהגדל
ומייבד את מי שהוא זדק מגד עמלו שג"י תרבותו
יכפל חסידותו כשהגדל עמו וזהו ויהי לאמן את הדסה
כי להיות הוא האומן וגם הוא הדסה זדקת מגד
עמלו ודלי שהוכפל כשרותו ותחשוב בתור זה בהזכיר
מו"ל למש נקראת אסתר כי האיום היו קוראים אותה
כך בבית המלך על שם אסתר וזוהי נאמר באשר
שקראת הדסה הוא האור אל הזדקות בבחינת
ההתמדה והוא כי הנה דרך חילנות שם רעונים
רק בקין אך לא בתורף אך ההדם רעוב ודן בקין
ובתורף וזוהי יאמר דליל נא זדקת אסתר כי לא בלגד
באמה את מרדכי היתה באימה ובשרותה כ"ל היתה
הדסה כהדם היה שם בתורף הוא רעון בלופן שהיה
אסתר לומר שם בהקרא אסתר על שם אסתר
שהוא אחי הגשאה להאשורוש שהוא כימי התורף אל
בלין רימה לא נמד כי גם אז בם דודו הקרא דומה
אליו וס"ה היותו כי לא גבה לבחמכות לבגוש
בכשרון אל תהמ' כי הלא אין לה חב ואם וגד' כהכניע'
והוא מה שדרכנו לפרש על כל המקיים את הדסה
מעוני סושו לקיימה משער שהוא כי המתחיל כשרותו
בעוני ובהכנעה גם כי יעשר לא יבעוט כן יאמר כי
אין לה חב וגם והכל כשרונה בהכנעה ע"כ קיימה
משער וס"ה מה חשיב על הוכחתו לומר אלו ביה
כבודה בת מלך פיימה אך נתפרסם יופיה ל"ל דע
איהם כי הנה לבגת היתה נערה יפת תואר וטובה
בגדה ע"כ מה מרדכי קן תגלה ושראה יופיה ויחמדה

וְתִיטֵב הַנְּעִרָה וְגו' לֹא הִצִּירָה וְגו' וּבְכָל יוֹם
(פ) לבא אל ביאור ענין הכתוב וכן כחוננים
בבאים אחרינו ענין הכלל ואמרנו ותפס

חסד לפניו שאל הוא עשעה עמה חסד שמיכה לה
תמרוקים ומנהג כילעל וחשף חסד מלפניו או ויעש

משה

הַיְּהוּדִים וּבְאַתְכֶּנְשָׁתָּ עוֹדִים מִן הַיָּמִין בִּירְמָתָא לִיר הָנִי וְאַרְבֶּרֶת אֶחָד בְּאַוֶּקְסָא וְאַתְעֵרֶת לְבֵית מִלְכָּא לִירָא רַחֲמֵי נְסִיָּא : (ט) וְשִׁפְתָּא עֵלְמָתָא בְּעֵינֵי וְאַתְעֵרֶת חֶסֶדָּא קְרָמִי וְעָקֵר לֹאֲתִבְהֵלָא וְתִּם סִמְרָא רְבוּתָהָא וְתִּם מִתְּתִקָּהּ הִמְיָבִין וְיִבְכּוּשִׁי מִלְכוּתָא דְמִמִּי יְהִיבִין לָהּ וְתִּם שִׁבְעָא עוֹלָמָתָא דְשִׁמְשׁוּתָא שִׁבְעָא וְיִקָּא דְשִׁבְתָּא חִזְקָתָא הָוִית שִׁמְשָׁא קְרָקָאָה בְּחֵד בְּשִׁבְתָּא רִקְעֵיתָא בְּתֵרִין בְּשִׁבְתָּא בְּגוֹיָתָא בְּתֵת בְּשִׁבְתָּא נְהוּרִיתָא בְּאַרְבַּע בְּשִׁבְתָּא רִחְשִׁיתָא בְּחִמְשָׁא בְּשִׁבְתָּא חִרְפִּיתָא בְּשִׁבְתָּא בְּשִׁבְתָּא רְגוּעֵיתָא בְּיִקָּא דְשִׁבְתָּא פוֹלְחֵן צִדִּיקָתָא וְהוּוּן לִמְטָן לָהּ מִיְכְּלָא וּמִשְׁתֵּיָא עַל יְדֵיהֶן מִן בֵּיתָא דְמִלְכוּתָא וְשִׁנִּי יְתָהּ וְתָהּ וְתִּם עוֹדִתָהָא לְאַוֶּקְסָא לְחֵן וְלִפְתָּחָהֶן בְּבֵית נְסִיָּא : (י) לֹא חוּתָא אֶחָד יֵת עֵפָה וְתִלְרוּתָהּ מִטָּל דְקִרְדֵּי פִקְדָּה דְלֹא תִתִּי וּמִטָּל דְלֹא תִתִּי חֶסֶד דְלֹא תִתִּי מִטָּל דְחֶשֶׁב בְּלִבִּיהּ קִרְדֵּי וְשִׁתִּי בְּעֵגְרֵת לִנְפִשָׁה וְלֹא צִבִּית דְחִתִּי לְמִחְשֵׁי שׁוּקְרָא לְמִלְכָּא וְלִשְׁלִישֵׁי דֵן יְתָהּ דִּינִין בִּישִׁין וְקִטִּיל יְתָהּ וְלִמָּה לֹא חִיָּיתָא אֶחָד עֵקֶה דְתִלְרוּתָהּ דְלִקָּא דִּינִי עֲלֵה מִלְכָּא וְקִטִּיל לָהּ וְיִשְׁצִי עֵקֶה דִּי חִיָּיתָא לְבֵן פִּקְדֵּי יְתָהּ דְלֹא תִתִּי עֵקֶה וְתִלְרוּתָהּ : (יא) וּבְכָל יִקָּא וְיִקָּא מִרְדֵּי הָוִה מְצִלִּי וְאַל קִרְדֵּי דְתִתָּא דִּי בְּבֵית נְסִיָּא לְסִידֵעַ יֵת שְׁלֵקָא דְאַתְרָא וְיָהּ

משה

אלשיך

משנת

עֵפָה חֶסֶד . ב' לומר לחם לה ב' פעמים והיה די :
באמרו . ב' מה ענין וישנה ואת נערוהיה לטוב אם
הוא שיהיה לה מטה ונערות הרלויות ולא עשה כן
לשאר הוא כטוב סכרי נאמר וגם מי לא ידע שהוא
למנו וגם למה נאמר בלשון זה ולא נאמר אחר
הפסוק עמה צפי' וגם לומר בית הכאס הוא מיוהר
ועוד כי סמוך אל פסוק זה היה ראויה לאמר ובהגיע
תך נערה ונערס וכו' כי לומר לה הנידה חסרת
וכו' וטוב וכל יום יום מרדכי מהפך וכו' הם
במקום הדברים שלא במקום . אמנם אחר דאס גם
ראס כי מה' היתה לה המלוכה ולא בטעם רק ליעשות
דבר גדול על ידה כי מנגלגין זכות ע"י זכיות כי
כלל נורמות הפליח חסדו לה הוא ית' כב' דברים

מציאת סתרים

מן שנאמר עוד א"י : (ס) שבע ספרות ספרותיות
נס . רמז . נחמה וס כן בגמס נערות הראיות לס לאסתר
סיונו מפרשות ישראלות כנס שלא ידעו סדרי יסודים :
וישנה ואת נערוהיה לטוב . תשוב דאס כלל כפולות נאמר
כל אשר חסרת ינתן לה ואין חסרתות טוב מזה . לכן
נראה הכונה בהם כמכוח וישיה' ודמיון כדור מאלה
ורמזותם לטוב ואין טוב אלא סודם שנתן לה כלל ע"י דת
של מורה כלל תהלה כח כגו וסיון משמיו וסגוריו וטעמו
כע"כ כפולות דף י"א שהחילה מאלה יסודות ואין גם
גדול מזה שלא ידעו סדרי יסודות ואס"ס עשו לה הכל דת
של מורה כי דמיון ודמיון יסעס וכן עינן כפולות מפרשות
סיון . מפרשות ישראלות ע"כ נס . וכו' ויש להבין
ספרותות כס"ס סרס אחר ספרותות מאלה יהיה וישאל
אחר ספרותות קדמי דמיון וכו' אחר ספרותות ודמיון
סדרי תחום כמלי פליגי וקרי סרס כלל אחד מפרס
גדול כנס לסי' דמיון סרס אחר כנס כוא סדרי תחום
כנס כנס יסודות כנס שאלתם וסעידו גם מפרשות ישראלות
כנס ספרותות לס מפרס לנפרס סדרי גדול כנס כן סיו כל
כפולות שנס . ודמיון שאלת דמיון כפולות כנס כלל
כנס אסתר נאמר אחרות כנס רון מפרס ספרותות
מפרס כנס אסתר מפרס וספרותות לא נעם כנס וכו' כן
יש לומר כנס כנס אחרות לסי' מפרס אספרותות כנס כן
סיו מפרס ואת נערוהיה כנס כנס ונס כפולות אספר
וכנס כנס כנס ויסעס ואת נערוהיה נעמו וכנס ד הוא
לסי' נעמו סיו ספרותות עשה זה כפולות כנס כנס כנס

אסתר ומהי עשה בה: י' ובהגיע תר נערה ונערה לבוא | אר
המקד אחשורוש מקץ חיות לה בדת הנשים שנים עשר חדש
כי כן ימראו ימי מרוקיהן ששה חדשים בשמן המר וששה
חדשים בבשרים ובתמרוקי הנשים: י' ובוה הנערה באה אל---

רש"י

בזוים ושלמים שאם ידעו שהיא ממעשה שאל המלך היו מחזיקים בה: (יא) ומה יעשה בה. זה אמר
משני דייקים שניתן להם רמז יסועה דוד ומרדכי דוד שנאמר (שמואל א יז) גם את הארי גם את הדוב
הכה עבדך אמר לא כח לירי דבר זה אלא לסמוך עליו להלחם עם זה וכן מרדכי אמר לא אירע לנזקת
זו שתלקה למשכב האשורוש אלא שעתיד לקום להושיע לישראל לפיכך היה מחזר לדעת מה יהא בסופה:
(יב) מר. זמן:

משה

ארשיך

משאת

על אומרו ותשא חסד לפניו שהוא ששאה מאתו ית' האשים וגם את נערותיה ואנ"ל שלא מאסו בה על
כח מדת חסד לפני בני והוא כי הן האמת כי הלא העדר התערבות דעה בכל פרטי הדת כ"א אדרבה
קשה לפני מר משרי מלך עבד ראון המלך לנטל דהו לקיים דם עבד מלך ולשים לאל דת המלך כציהו
ובחומותיו והוא כענין דניאל ע"י המלצר בע"כ הוצרך הוא יתבדק לתת לדניאל לחסד ולרחמים לפני
שר הסריסים לבא לקיים דת דניאל אשר לא בדת המלך ועד"ז יאמר פה ששאה חסד מאתו יתבדק לפני
הני והוא לקיים חוקה ה' אשר לא תחבול אסתר בקרב נזות ע"ג ההם בית האשים וזה ב' דברים.
אחד פניה גדולה שבחורה ה' היא שבת קודש. ב' בשאר דברי הדת. ועל ה' אמר ואח' הנערות וגו' כי מלצר שאפשר לא יתנו ז' נערות לכל שאר נערות שנקבלו אל יד בני גם זאת זה נדקדק אומר
הנערות ב' א' הדיעה והראוי יאמר וז' נערות ראיות וגו' וגם מלך ראיות מותר אף הוא כי הפליא הוא יתבדק חסדו לה שמכל בית המלך לא יתנו לה רק הנערות הראיות לתת לשאר חוכל
בין להחגיגה כדת משה וישראל ויהיו לכן עמה לעשות כן ולא תהיה מורת רוח לנלות כי בדת המלך נעלה נפשה וא' על קיום שבת והוא מ"ל נגמרה כי היטה מזה בן ימי העזה ושרש' שחח משמחה בכל יום ובהגיע יום המיוחדת ליום ה' ידעה שהוא שבת לקדשו ועל יתר מצות אמר וישנה ואת נערותיה וגו' והוא מ"ל על פ' גלהם יהודה אין גלות בגלות יהודה כי כל הגוים מפס אל עם אחר לא ירגישו לעד כי תתערב דעת אלו עם אלו במאכלת ובמסחה' וכל ענין אף ישראל הם מובדלים מהם במאכלת ובשבתותיהם ובציוניהם וכמה דברים כיוצא בהם שעליהם הם שנואי גוים עד אין קץ והן אלה היו דברי הסן למלך שאומרו ודחיהם שונות וגו' כאשר יבוא והנה צויה אסתר בית הנשים ביד בני סרס חלקה בית המלכות כשהמליכות תחת ושהי הלא אם תשנה במאכלת ובכל עניני הדת הלא המאמ צעניקן בהעדר התערבות דעה עמה ומתוך כך תגלה הדבר ויגעלו בה עכ"ל כי זה הסוד יתבדק ששאה חסד מאתו כי וישנה מכל יתר נשים שבנות

אתעבר בה: ויהי וכד תשא סודר עולמיתא ועולמיתא דמיעל קרם בלכא אחשורוש מסוף דהינו לה כהלכת נשיא דמתין במסנקהון דהי עשר ירחי שתא ארס דרין שלמין יומי מסתוריהון שתא ירחין במבסת ואנפיקו דמנחם ית קערא ויפנק ית בשרא ושתא ירחין בבוסקיא ובמסותרי נשיא: ויהי ובהרין ומן בחר דשלמין דהי עשר ירחי שתא עולמיתא

משה

ארשיך

משאת

הכחב לרע טוב. אך אחשוב לדעתי כונת הכחב וישא לאכול דבר חסור אל תחמה כי הוא לעוב בשביל טוב המשתד ליעשות על ידה שהוא פקוח כל נפשות בני ישראל. ומה שזיה עליה מרדכי אשר לא חגיד את עמה וגו' ההפכה כי הלא לא יבאר ממנו מויתא חל אל לבו לאחר מה זאת עשה אלהים ב' הכדים בלבה אחת כי נהנה עליון חלל למלוכה גדולה עד מלך ולעומת זה השפל הפיל שאת לחשורוש חפ' גם מרדכי ידע את כל אשר נעשה כי היו ישראל באוכלי שלחן המלך לחם רבט שחו יין נסכים בי ע"כ היה לו ק. מר ענ היותם אשר בשושן בלתי צא אל שלחן המלך כי מרה חסיה בלחורנה וע"כ בהלקח הסתר ה' בית המלך חין פסק נתן אל לבו להמר חין זה כי גזרה עומדת ח"ו על ישראל ומה יא נח כחל חסיה הגיע להקה להכות למען הוכל לרעה להם גם רעה כי לא על ההם נלקחה משנת בנימין מורע שאלו כמש"ל בגמרא כי בזכות נעשות שאלו שאת דבר המליכה לא הגיד וזה נלחם ממנו אסתר בלא הגידה את עמה וגו' ע"כ לא יבאר ממנו לחשוב מהשכחות אולי בהעבר על עין בית אסתר בגרם ביאת המן לעולם על אשר השתיר את הגג לילה אחת יקרהו אכול לשכב את חבה להודיע המוליד את המן המלכילנו להם חוים להבדילו באופן המר בלבו או חסדן ושמות בעת צרה לכפר בעד אסתר או על ידה חסיה גאולה ישראל ומהקן קלקלה בית אסתר וע"כ כל יום ויום מרדכי מההלך לפני המלך בית השנים לדעת את שבוס אסתר לרמות אם היה מחמיל להעשות דבר שהסתכן בו וזהו את שבוס אסתר או אם הוא למען חילי את ישראל היה הולך לדעת מהיעשה בה בלו' מה הוא הדבר והם שיעשה לישראל זה אם היה מתרגם בה אסתר דבר חשקך להציל את ישראל ובגלל הדבר הזה היה אשר לא חגיד את עמה ישראל ואת מולדתה הוא שם בנימין כי אמר בלבו אם חיו גזרה חסיה ח"ו על ישראל טוב הוא כל ידעו כי יהודים ומבנימין הוא פן בעת הגזרה יוציאום מן הכלל ואת מולדתה באופן לא היה לפ פתחון פה לומר למלך יושיע לה ואת עמה כי אינו כבוד המלך ובוזה חננה יללו ישראל כאשר היה כי אמרה כי נבחרנו אלי ועמי י' ע"כ חרד לבו ויחר ממקומו באומרו מי הוא זה אשר מלאו לבו לעשות כן אך אם היתה מגדת עמה ומולדתה

הכחב הורס לנו מה בין ישראל לעו"כ

בי העו"כ מ"ה בניחוס חין להם יחוס מש"כ בישראל כי נערה ונערה חין להם יחוס רק היות כל אחד נערה עם שרובן אציקן קיימים אבל אסתר אף שאין לה רב ואם אף בגמרה להחשורוש יחוסה קיים וז"ל ובגזע חור אסתר בת אבימל וכו'. ואחר כי זאת היות להן כדת הנשים י"ב חדש בשמן המר ובנפשים ומחוקי הנשים עוד היתה כל נערה ונערה מחזקת אחר עידונים וכבוד לבא עמה מבית הנשים עד בית המלך להנחלות לפני המלך כ"ל תשאל לבא עמה נערוה רבות וכבוד גדול להורות חסינות וגדולה עד בית המלך ועד בכלל שביים אליה בעין החסירות חולי ימליכה תחת ושמי והיה ניתן לה וזה את כל אשר חאמר יתכן לה לבא עמה וכו' ועוד נוסף לקח על ב' הכתובים האלה בתוך הכלים אחרים בם"ד: ראוי לשום לב למה היו מולאות מיד הגי וניתנות ביד ששגנו יא' היו שבות לבלון בבוקר. ב'

למה בהגיע הר אסתר לא סיפר נאמה ובוואה אם היה ע"ש ששגנו אל אל יד הגי. ב' כי הלא יראה כי לא נעשתה ענת נערי המלך משרתיו כי המה אמרו ויתון שמרוקסין והעצרה אשר תיעב וכו' תמלך תחת ושמי ואח"כ חין בניה מולאת כנחוב רק ובהקצן נערוה רבות וכו' ותלקח אסתר וכו' וכן פשט שבת נאמר ותלקח אסתר וכו' שהעמידן יחד להיות בורר לכול מחור פסולת והכחב העיד עשה כעצת משרתיו

סתרם

כל זה כי אחשורוש מסוף חס שרי בהגיע חור נערה ונערה גאה אל המלך אף אסתר נבאש מן בעריו ויחר מכל הכתונות מ"מ הביאו לפניו מקור שאל נערוה וסיעו שישראל היו נהוין דרין ככל אלוה ומן אלוה רחוק

שיעשה

ישראל הוא. רק שש"י עם בלבו והכריתו לזנות עליה שאל חור אף שכל יום הם מהלך לפני חסיה מיראתו שאל הסתכן: ויב' ובגזע חור נערה ונערה. אמר אף שער כוסא אסתר נעשו כמ"ה ותיבב הנערה נעונו עם

המלך את כל־אשר ותאמר ינתן לה לבוא עמה מבית הנשים
עד־בית המלך: יד בערב היא באה ובבקר היא שבה אל־בית
הנשים שני אל־יד שעשנו סרים המלך שמר הפירגשים לא־
תבוא עוד אל־המלך כי אס־חפץ בה המלך ונקראה בשם:
מובנהנע תרי־אסתר בת־אביהרל ויד מידכי אשר לקחלו לבת

ומני זמר: (יד) אל בית הנשים שני. כשני:

משה

ארשיר

מסאת

באמרו וייטב הדבר וגו' ויעש כן. ד' על מה זה
ההתחלה עד שנת שבע למלכותו משנת ג' למלכו שהיה
לדון וסתי. ה' בואמר ויהי המלך את אסתר מכל
הנשים והשם חן והשם לפני מכל המלכות מי הן
הנשים ומי הן הבתולות כי הלא אשר נקצו בלוא
שם אל יד בני נערוה היו ועלם משרתיו היהם ויקצו
את כל נערה בתולה וכו' והקטוב העיד
וייעב הדבר בעיני המלך ויעש כן והם כן
כולן היו בתולות ואך יאמר נשים ובתולות והלא
כמו זר נהג פ"ד הפעם מול שהביאו לפניו גם
בני ארשים וגם קסה לדע־ביניהם וליתניניה
ויאמר וגו' והשם חן וכו' מכל הנשים והבתולות. ו'
בואמר ובהקצן בתולות כחולות שנית למס זה שם וקיצן
שנית ולמה נקצן היה המצא הזכיר בתולות לנד
ולא הזכיר נשים כאשר נכסיד הקודם וגם מתי נעשה
הקיצן הב' הוא ולא עוד הלא שלומר ובהקצן
וכו' ולוינו. ז' ראו לדעת מה נעשה מהנשים אשר
לז בחר המלך כללם נזכר והם נאמר שהיו בבית השם
לביית אחם הלא זה לכן כדי בנין וקצן על כל נערה
ונערה שיתמר לה עובדה, עובד. רוח וסבה על הקצן
השני אמרו שחזרו וקצו בתולות מהבתולות אשר לא
היו נראשין לראות אם ימלא בה עובדה מאסתר וקסה
כי היחכן שיתמר שנקחה אסתר למלך יעשו בה אם
המלא אחרת ועוד כי אחר שקצן פעם אחד לא יעלה
על לב נעשות אחר זמן קצון שני מאשר לא היו
נראשין ומה גם שבער זמן רב ביניהם עד שבע
למלכותו ועוד כי עד כה סיפר דרך ההנהגה בתחיתו
עם נעיו את כל נערה ונערה ואת אסתר כי
שומרה שחול אחר הלקה אסתר למלך וסתי לו
לאסתר ומלכה תחת וסתי ואך אח"כ אומר ותלקה
וכו' וסתי מלכה חן והשם בעיני המלך ובעיני כל
דלואים וסאהבה מכל הנשים והמליכה תחת וסתי והלא
כל זה היה ראו ליאמר קודם סיפור דרך האסתר
שהיה לה וליתר הנערות עמו שבער היה בלוא וכו':
אמנם היה חן ספק כי מלך זה היה נעט בדרך
לדך כמו שאמרו רבננו ז"ל שפ"ב נערה היא
באה ובבקר היא שבה ואומר כי בכלל נעירותה היה
בי כל הנערות כבאות אל ידי בני לא יסונו עוד לבייתם
כי הלא נקרא שמו עליהן וילסוף חרסמן כ"א שאמר
חייב בעיני המלך המלך תחת וסתי וסליית יסו

עליא לות סקבא ית קל רב וסרבו די צביא למישר סן נר יתיבה לה למער עקבא עקבא
 נישא עד בית סקבא : (ו) בערן רבשא הות עליא לשמשיה ית סקבא ובערן צפרא
 דות סיקבא לבית נשיא תניין דיקא דשעשעו רבא דסקבא נמי סמרינתא ויבבא ויאליך
 קא תיעול טוב לות סקבא ארס אלבין הויה דיתרעי בה סקבא וקרי קא בשמא סקבא
 וכתוב : (ט) וכד קמא סידור אסתר בבת אבימר אבבוי דקורבני די קרבא ליה לבנת

מזאח

אלשיך

משה

חר שלה לא היתה בזה אלא"כ עד יחסין בה המלך
 ונקראה בשם כזה הפלגים של מלך וזהו בערב
 הוא בזה וגו' אך בביע חר אסתר בת אחימל
 וגו' לא בזה בערב ושנה בנקר אל יד טעמא שומר
 הפלגים כי לא פלגם היתה בלא ותלקה וגו' אל
 בית מלכותו כלומר שחבר אל בית המלכות כי היא
 ישרה בעיניו להמליכה ולא שחשוב אל יד שומר
 הפלגים כי אין ספק כי אשר היא מלכה י"ש לה
 מדור לפי כבודה בית המלכות קרוב אל בית מושב
 המלך מבית הפלגים וזהו ותלקה אסתר אל בית
 מלכותו וגו' ולא נאמר ששנה כאומר וגם לא נאמר
 ותנא רק ותלקה כי לא מעמדה בזה כאשר נבאר
 בס"ד. והנה בביע חר אסתר וחישב בעיניו למלך
 ותלקה פיימה אל בית מלכותו אשר בלבו הנה דקדקתי
 בין כל נערה ונערה שביע זמן ונבעלו ובלתיחם
 אל יד טעמא וזהו זאת אהבתי לפיך מכולן אך
 אולי אשר עדיין הן בחולות שלא הביע חר בלחן
 אולי היתה בחוכן טובה מאסתר ולומר בהעבד
 זו עמלונך עד הם חר כל נערה ונערה מהחירות
 אשר שיערה בפניו לא יעשה קן לכן מה עשה קנן
 לא בחולות אשר עדיין לא הביע לכן בר ביו
 צבוליון עדיין לראות אם הפלא אלה מהנה הן
 בעיניו מאסתר צביים בהן כלהת אם מליהן
 טוב ולא מלא וזהו אומר ויאבב המלך את אסתר
 מכל הנשים הנשים הן אשר כבר נבעלו ואינן בחולות
 וחשא הן והסד לפניו מכל החולות שקבץ עשה
 לפניו ולפי אסתר. ומה מחקו דברי הכתוב בטמא
 אח טמא כי נשים אשר אינן עתה לפניו חר
 ויאבב המלך כי ראה המלך שכתב בזה על כל ה'
 מהס לא אהב שום אחת כהנהו אם אסתר אך באלו
 החולות אשר העמיד לפניו עשה נזק הן וחסד
 ואמר וחשא הן והסד לפניו מכל החולות. שהיה
 הינה גדול בעיניו מכלן ואלא אה"כ ובהקבץ בחולות
 שהיה כי פגע ראשונה נקבץ בחולות אל יד הני
 ואח"כ קבצו שהיה בהמלך המלך אם אסתר ואלא
 בחולות כי לא קבץ שהיה רק כהנהו עדיין צבוליון
 נמא כי אף הראשונה שבוין לא מרדוג לה עד הוס
 לה י"ב חש כי הן ימלאו ימי מרדוקין ומלא הול
 המלך להפקיד פקידים ועד הקבץ בחולות אל ששן
 הצירה אל יד הני ועד הביע חר הראשונה מהחל
 שמרדוקיה ועד הנשך המוריס עד מר אסתר היה בין
 הכל משום שלם עד שמה שבע ולימו וכן רב לפי
 סממנך לכל הנה' ובהו הוחרו הסמקו שהזכר
 סה זה דרך כלל ונחא אל ההבדל הכתובים :
 ג אלשיך 16

וברגיע וגו' ותלקה אסתר וט' ויאהב וגו' ויעש
 דבבך וט'
 (סו) הנה ספור יחס הכתר שהיתה בת אחימל
 ואחימל היה חזר מרדכי שלקחה
 לו לבת הכל יראה לבתו יתקן וכן מה זכ' לשון
 לקחה ותלקה אסתר ולא נאמר ותנא אסתר אל
 המלך כאשר נעמדה ונערה שנאמר היא בזה אה"כ
 יספר מהכנה ושחמליה וכן אומר וישא כתר מלכות
 בראשה וימליכה יאמר מהמלך' ובכלל יספר הכתר וזה
 גם שאין דרך הכתוב לבפר כיצד ממליכים אם נכחד
 לו שלא בכהר ופיר' ה"ל וימליכה ויחן כהר מלכות
 כי ההנה עולה בהסמכה ותמליכין בזה ואחרי כן
 ישימו הכתר על ראשה ועוד אומר החד וזהו הוא
 מיוהר וזה דרך לר"ל לומר שספר האיקוין של
 וזהו מ"כ המפה ויבס האיקוין של אסתר וזהו
 וימליכה החד וזהו. אך אין ספק כי על כל
 הנה' צנמנא לחת טעם למה נערה ולא נאמר
 אסתר נכלתי הנכל להחבורות לומר שקרקע עולם
 היתה וכיוצא בזה ועדיין צריך לומר שכלום היה
 ולא צריכה והנה היה מקום לחושדה כי לרוב
 קבוצים צפוי עדי' אשר הכנה לחיבת מלכות מלאה
 הן והכד צלוקן שלם היה כדבר היה הלא האשם
 כי נכאף כי צריכה נעשהה התענה ולא בלונס
 על כן בא הכתוב והעיד כי אדרבה היתה בורחת
 מה ולא יכרה בעיני המלך כי ה' נכלות הן הינה
 בעיני כל רואיה ובעיני המלך כי ה' נכלות ימן
 הלאח למלוכה מהעשה ה"ל כי הלא היתה זה הסך
 כל הנשים צבוליונה כי הנה בביע חר נערה
 ונערה וכו' מקן היוס לה כדם הנשים י"ב חש
 עוד היתה בזהה הכונה ועידוין וכדור לבא עשה
 מבית הנשים עד בית המלך להנאות בעיניו והיה
 יתכן לה ועוד שהיה כי בערב היא בזה כי כל אחת
 היתה בזה מעמדה במחמה לבב אך אסתר לא כן
 רק בביע חר אסתר כלומר למה שהיה אסתר מלך
 עממה. ב' מלך היתה בת אחימל שהיה נזק והכרזת
 היותו נזק ייחסו חר מרדכי ואמר דוד מרדכי
 כלומר מהמם לו. ג' אשר לקחה לו לבת כי לא
 היה מפרסם לבד מחמת היותה יתומה קרובה אליו
 רק בגדר בת משפח כי אין זה רק צידלה בתרבים
 טוב מלך על כן לא נקשה דבר ב"א אח אסתר יאמר
 בני שהיה בחטפה שיקחה בכל כרסה כהנא"ל
 שהיה הני אומר לה למה תחייבי את ראשי למלך
 שאיך רוצה להקצק. ד' כי כל נערה ונערה
 היתה בזה מקום נמצא חז וסלקה אסתר וט' כי
 לבת

לבוא אל־המלך לא בקשה דבר כי אם את־אשר יאמר הנָּגִיד
 סריס־המלך שִׁמְרֵי הַנָּשִׁים ותהי אסתר נשאת חן בְּעֵינֵי כָל־
 רֹאשֵׁי הָעָם : וַיִּתְּקֶנָּה אסתר אל־המלך אֶחָשֶׁרֶשׁ מַלְכוּתוֹ
 בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי הוּא־אֶחָדֶשׁ שֶׁבַע בְּשַׁנַּת־שֶׁבַע לַמַּלְכוּתוֹ : וַיֵּאָהֵב
 הַמֶּלֶךְ אֶת־אסתר מִכָּל־הַנָּשִׁים וַתִּשְׂאֶל־חֵן וַחֲסֵד לִפְנֵי מֶלֶךְ־
 הַבְּתוּלוֹת וַיֵּשֶׁם פֶּתֶר־מַלְכוּת בְּרָאשָׁה וַיְמַלִּיכָהּ תַּחַת וְשֵׁמִי :
 וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ מִשְׁתֶּה גָדוֹל לְכָל־שָׂרָיו וְעַבְדָּיו אֶת בִּשְׁתֵּה אסתר
 וַהֲנַחָה לַמַּדְיָנוֹת עָשָׂה וַיִּתֵּן מִשְׁתֵּה כִּיד הַמֶּלֶךְ : וַיִּבְהַקְבֵּן
 בַּתּוּלוֹת שְׁנֵי וּמַרְדֵּכִי יָשֵׁב בְּשַׁעֲרֵי־הַמֶּלֶךְ : כִּי אֵין אסתר מַגִּידַת

רש"י

(פו) בחדש העשירי. עת זאת שהגוף נהנה מן הגוף וזמן הקצ"ה אותו עת זאת כדי לחננה עליו :
 (זו) מכל הנשים. הנעלות שאף נשים הנעלות קצו : (יח) והנחה למדינות עשר. לכבוד. היתה
 להם מן הכסף שעליהם : וזמן משלה. שלם דורות להם והכל כדי לפתוחה ב' אולי תמיד מולדתה. ואעפ"כ.
 (כ) אין אסתר מגדת מולדתה. לפי שמרדכי יושב בשער המלך המזרחי והמערבי על כך :

שפת חכמים

לכל אחת שבע נעויות אם היתה שחורה אומרת שחורה הלא עמה אם היתה קלרה אמרה קלרה כהא עשה : ב' כן
 דרשו בפ"ק דמגילת ודיקו מרדכי ליה להאי קרא ובקצו בחלום שנית אין אסתר מגדת כו' וא"ל כולל אסתר וכול
 למחר שלא היה יודע אחריו מהיו עם היתה והלא כמה דלמדיק דיו בידרל שבויו אומרים שהוא יבדלם אלא
 בשלם שמשלם חן בעיני כל רואיה והיו העכ"ם מתנבזים ואומרים ש' ממעשהו וזהו אומרת כמו כן לפיכך לא היה

משה

ארשיך

משאת

לכלית היות עושה בדרון לא הלכה עד לקחם בני ובאר
 מובילים ות"ח א"כ איך חשק בה המלך כ"כ כי שאר
 נעויות היו שנות אל יד שבענו לפלנשים וזו נשאתה
 בית המלכות לז"ל וזהו אסתר נשאתה חן כו' והנה
 בשום לב אל ה' נשאתה חן ולא מולדתה חן איך הלא
 לומר לא היתה מולדתה חן בעיני המלך הלא היתה
 נשאתה על עמלה חן ממנו יחבבך כי חוץ של חסד
 משוך על פניה וטוב רחיה איך מה' יאל הדבר ולא
 על החקש' כי הלא חן ספק כי יותר היה יקר
 למלך חן בעיני המלך מבעיני הרואים וזהו היתה
 בספק כי כלים מולדת חן בעיני המלך מבעיני כל
 רואיה כי הנה וזהו אסתר נשאתה חן בלבד בעיני
 כל רואיה אמנם בעיני המלך נשאתה חן וגם הסד
 חסד וזהו חן והסד לפניו מכל הבחולות ועוד רחיה
 שליטת כי מהיוח שיתלקח אסתר ולא בזה מעלתה
 שהיה העת נופה ויכנס מלכו ואדרבה ויאהב המלך
 וכו' ולא עוד אלא שישם כהן מלכות בראשה בלא
 זוח אל ה' משריסי' שישם הכהן על ראשה רק
 הוא בעלמו וישם כהן וכו' כי אהבה מקלקלה השורה
 ולא עוד אלא וימליכה תחת וסתי' שהחשיב' כוסתי
 שהיתה בה מלכים גדולים ותהי בעיניו כמחול'
 מקומה וזהו תחת וסתי'. או יאמר שהיתה בעיניו
 בערך וסתי' כאלו ואלו היתה מלכה והאחרת וסתי'
 בלבד שמה בלי מלכות וזה לא אמר תחת המלכה
 תסתי' או וסתי' המלכה כאשר חכמו מלכים כהוא

(יט) ובהקבץ. ודלוי לדעת מה ענין הקבץ בחולות
 שנית אל היות מרדכי בשער המלך
 ועוד באו' אין אסתר מגדת מה ענינו עם ועוד שהרי
 דבר לשל ועוד או' תאמר מרדכי אסתר עושה ויהי'
 דברי מורד ועל פי דרכנו נשים לב אל אומרו למעלה
 לא בגידה אסתר אלא עמה וזה מולדתה שהקדים
 העם למולדתה וזה הסך ואמר מולדתה וזה עמה
 ואם תאמר שעל היות מרדכי בשער המלך ע"כ אין
 אסתר מגדת שהוא היה מולד לה קשה שבלעדי זה
 ראוי לה לא תמיד מחמץ המלך הראשון בזה עלים
 אשר לא תמיד. ועוד שאו' אין אסתר מגדת מורס
 שהענינה לא היתה מגדת כי סמכה על המלך
 הראשון. אמנם באומר יושב בשער המלך הוא שהיה
 לראש

למעלה לית מלכא דא הבעת צירוף לכל מדעא ארום אלתן ית בן דיוסר הני רבא די
 דמלכא גבר נישא ונתת אכתר טענית טיבו ומעיקתא רחמין געניו קל חזקא: (ט) ואדברת
 אכתר לית מלכא אחשורוש לאתתא ואעיל יתה לבית אירון בית מלכותיה בנחא
 עשירא הוא ירחא דקבת בשתא שבגיתא דמלכותיה: (י) ורחם מלכא ית אכתר
 מכל נשא דהוה מתנחבו ואטענת רחמין וטיבו דמתי מכל בתולתא וישו מלכא דמלכא
 על רישא ומרד מן גיטון בית מלכות ית איקניו דנשתי ואקום מתי ית איקניו דאכתר
 ואותיב יתה עד פורסי תנין ואמליה יתה חלף ונשתי: (יח) ועבד מלכא משמיא רבא
 לקל ברברגו ועבדוי הוה קרי ליה משמיא דאכתר והנתי שבוק ברנא דפלגיא עבד ויחב
 ליה רחמי ויחולק בכסת ידא דמלכא: (יט) ובאתפנשות בתולתא ומנא תנינא ומרדכי
 טעלי ואול ויחב ברע מלכא: (כ) פומנא הקא חנה שאל דה מרדא מאידן אוקא את

משה

אלשיך

משנת

לראש ושר כד"ל ולעז יושב בצער מדום משתיו כי מלת ה' נתיב הדבר והנה צאחקת כבר בישרו
 עליהם לדיון ומה כחצנו למעלה כי יח' היה להגדיל
 את מרדכי ואכתר לתת נקמת ה' בהמן כי ב' גאליו
 הזכור כאמור למעלה ועל כן עלו שלם בדרך הטעם

מניחת

שוע' להם גם עד אחר שנגיע הור אכתר: (טו) ולא
 ביקשה דבר כ"ל את אחר ויחמר. וק' הלאו דלכר ואחר
 סבול לבין עמי' וגם כענין קסא וגאלה הכוונה שאכתר
 לא ביקשה שום דבר רק מהתחם שכל העולם כלאום גמור
 ונחליו לא מורק עמלה נכמחים ובתמנוקים כראוי בדרך
 דבר הנש' כלאום ואולי היה הדבר גיע למלך כן מתי
 מוגדים סוף מתחם שבו הדבר יוכר כוונה מחייבת ראש
 למלך והוא מנקבה המיד מהגו איך שיאמר לפני הכרים
 ולתבולל אלה לפי המלך וזהו הכוונה שלא ביקשה שום
 דבר מהגו כי כל בקשתה כיון הלאו שיאמר לפני המלך
 והשמים: (יז) ותשא חן ואחד לפניו. י' להפיל שמקור
 לא אחר רק ותשא חסד לפניו ולא כתב חן ואח"כ כתב
 ותסי אכתר ונשאת חן ולא כתב חסד ואח"כ געניו ותשא
 חן ואחד לפניו. ועוד דמקור לא כ"ל לו לפתח ותשא חן
 ואח"כ ויחב שנגשלות חן הוא קודם להכנס. לזה נראה
 כי הכונה וסוף שנגשו להכתר לא נכתבו רק בדרום טעם
 ויחב מלכות כ"ל מפרשים הטעם בזה שלא נכתב הטעם
 בקדום כמגולם מדום ויחב המלכות שלא ויחמר הם אין
 מיהאין הטעם בשמותי להם עליו רק להם. ע"ן ביוסף
 לקח מל' גברר שבו געניו גדול למלך ומה נקמה אכתר
 בודליו סוף בלאום גדול עד שכתבו עומד כעמדת למהיה
 כמו שאלמר ביום כבודות לטעות מהכן נאסחיו לקטל וכן
 מורה לשון הכתוב: וזה נראה. שנקמה בט"ל בדרחוב צדקה
 והוקה בלשם וזה היה גלול גדול למלך שלא רחם לדבר
 במלך ונחמיהו בריגה וזהו הורסו חסד גדול שלא להיבנה
 מיהא בדין במלכות וכן לא שייך רק בדרום נעבות
 טועם לכל שלא להטעם לא שייך רק חסד בענין הכתוב
 לבדוע כדמו שנקמה חסד כלאום גדול עד שכתבו
 צרכם להסד דב גדול וזהו אחר ותשא חסד לפניו.
 כאלו אחר מלך של חסד שלם ממלך כעם עליה כרבה עד
 שאלו להסד ח' סור אחריו הנה כענין כענין וזהו שייך
 שלא בדרום מלך צעניו כל רחמי לא כוונתם להסד רק
 חן למען ויכלו אחר אל המלך לכך לא כתיב רק ונשאת
 חן ולכתוב כחבר הגיע כוון לנשאת ונש' כגלי הסידור
 ישמור ונש' ויחב ונש' למען לא חסד למשכב אחשורוש
 עד שאלמו כשר שדיות הכינסת מהמסד כענין כחיה.
 ומה שזכר שני מתי מלוח ח' חן אש על כולם שבו
 לעונה כולם לנחלת משמים ויש עוד חן בלשם על הדין
 או כמלך ששאל איש אחד חן צעניו לעבות עמו חסד
 ואח"כ בבקש' קצב וזה מלך חן ויחבנו לטעות סוף כוונתו
 לא לנצח כק"ל ותשא חסדו גדול כענין כענין שאלתו
 לא אכתר כיון גדולה מאלות מאלות אכתר שיש מלך

מולדתה ואת־עמה בא־שׂר צוה עליה מרדכי ואת־מאמר מרדכי
אסתר עשה כאשר היתה באמנה אתו : לא בימים החם ומרדכי
יִשֵּׁב בַּשַּׁעֲר־הַמֶּלֶךְ קִנְיָ בִּנְתָן וְאִרְשֵׁי שְׁנֵי־סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשְׁמָרֵי

רש"י

(כא) למלך יד . להשקירו סס המות :

משה

ארשיך

משאת

טוב על מרדכי ועל סיה עליה במעלות . אחר ראה
נא כי לא כן היה כי הלא בהקבץ בחולות סיה
לראות חזו היטב ציני המלך להמליך כבר ומרדכי
יושב בשער המלך באופן כי לא ע"י אסתר עלה רק
מאחר יחזקך שלא בשעת בלשר הוא יהודי וס'ת"ב
שלא דבר' עליו להגדילו חלוי כי גם שלא הגידה
שלקחה אס'ת הגידה ובסודע קורבנו למלך הגדיל
אחרו גם זה לא היה כי הלא גם עמה אין אסתר
מגדה מולדתה ואת עמה ואם לא היתה מגדה מולדתה
היך העלוהו לגדולה על קורבנה ולסיות הנוגע אל
הנוכח ענין הגדה מולדתה הקדים פה מולדתה
לעמה והנה למעלה כתבנו מרדכי כי להיות מרדכי
בזרה מן הסברה צוה עליו אשר לא חניד וס'ת"ב חיה
אחר שהוא יס'ת עשה כדברי הסברה אל הבזרה
מן הסברה שחזקו אחריו ועליו והקנה לו ישיבה
בשער המלך עמה אחרי זאת הרשעה יתורה ביד
אסתר להניד מולדתה כי הלא בע"ה הסבה והעלוהו
משפחה ומעלה למע המצוד על שפחתה לבלתי
הניד דבר בלשר היה שהספיר' עד נמכרנו להמן
לז"א ולא מאשר מרדכי אסתר עושה בלשר בלמנה
אחר לומר כי בלשר בלמנה אחי היתה מקיימת מאחרו
ב"ה השקפה סיבה רק למה שהיה לה ללכ ולשפדון
כן גם עמה לא עשה לזה אל סיבה צוהו עליה
למה הלא נמלה סיבה צוהו וסניד דבר רק שהכניל
משיני מנמלה לקיים מאחרו בדרך חיה בלי טע
השקפ' בלשר היתה בלמנה אחר ועל פי העממים
האחרים שהמנו למעלה על העדר ההגדה יאמר
כאם נא חכד אל יתבקר כי טרם העלות את המן
לחזק עוגיו העלה את מרדכי ולאסתר להגידו
כי הנה .

ובהקבץ בחולות . שאל היה נמר מע"ה אסתר כנר
ומרדכי עליה וישי יושב וכו' ולא מפאה
אכתה כ"ה מו' יא' הדבר ולא בטעם כי הלא אין
אסתר מגדה מו' לומר ידה עשה ושמה האמר
כי מה שחנה שהמליכות לא ה תה מגדה היא כי לא
היה לפי כבודם לגלות סהיה מדע היהודים החללים
בזכר ושפלים בגלות ע"ז אחר כי לא היה רק שאת
מאמר מרדכי אסתר עושה וכו' כי כשנלמה בלמנה
אחי שיתומה היתה כן גם אחרי הגיעה לעלות ולקיים
מאמר עמה הדבר . והנה למור רכוסיו ז"ל יאמר
מאמר וכו' אמר רבה בר יוחנן משמיע דבר שהיה
עומד מחזיקו של אהרונם ויטעלה ויפנה בחזקו
של מרדכי עד כאן . והפסד הניחוש לומר זה כי
בפס' 2

ולא תת אסתר מצריא ולרותה וית עקבה כסא דפקיד עליה קרדכי וית סאס קרדכי
 תות אסתר עבדת שביא ומציעתא תות נטרת בימי ריחקה תות סנדקא סבשלן
 וחסדא דעמטין נוכראין לא תות פשקא וכל פקידא דאתחייקו בתון נקרא רבית
 ישראל תות נקרא על פוס קרדכי תיקא דתות וטרת פר תות סתבנא. עמדה : (כא) ביוסא
 האטון ומרדכי ויתב בפתקדיון דתקנת ליה אסתר בתרע סלקא (בד סא) תרין בברקנא
 ברין בנסו נקצנו ואמרו דין לרין הלא מלכתא בפתגם מלכא בעיא לסלקא : תו ולאקמא
 ית קרדכי לית רביתא לסלקא תרין קלסנפרין ולאקמא סד דקון אתעטו בלישנהן
 בנתון ותרש טרפאי תרין בברקני מלכא מנשרי פדפירא נאשרו לאקמא סקא דסתא

משה

ארישין

משאח

בסלה הסנה לז"א כאשר זוא עליה וגו' כי אמרס
 לא ימנע אם גם זה יכיון בכלל הצווי ראו לעשותו וזהו
 כאשר זוא עליה מרדכי ואם העיקר היה על עמה
 ומה נגמר ואמר ואלה מולדתה לא היה רק מאמר
 בעלתא וכ"ס עקה עכ"ל ואלה מאמר מרדכי הפילו
 לא היה דרך צווי רק מאמר בעלתא טיאל מפיו
 אסתר עושה וגו' והיא ע"ד מוסר טיאל סהא' דבר
 לחבירו הפילו לא יאמר לו טיגלה הם ר לגלות עד
 טיאל' בפירות כי ע"כ בכל פ' ופ' נאמר למטה נאמר
 וגם תה' יאל הדבר להסיר גם עמה מולדתה כי
 הלא בימים ההם וגו' קלף בנתון וגו' ואלו היה נודע
 בשער המלך כי מרדכי קרוב למלכה היה אז' כי
 טעם היה זה המלכה וכן מרדכי להטיל האדם ההוא
 למען הכרית את בנתון ותחם להכניס את מרדכי
 במקומם או לדעת האוי' מרדכי כי על פשם המלך
 את מרדכי במקומם וטעם' עמו יאמרו מלך יסובו
 ע"י סניגורים וכיוצא ויזיל את מרדכי נעשה הדבר על
 כן טוב טוב היה ע"י הסתר מולדתה וזוהי יבא
 קצר הכתוב עם הקידם והמלך הר'.

בימים ההם ומרדכי ישב בשער המלך וגו'
 (כא) הנה היה מספיק יאמר בימים ההם קלף
 וגו' וידוע וגו' למען הקדים ומרדכי
 יושב וגו' לרז"ל כי העמיד המלך את מרדכי במקומם
 וע"כ קלף בנתון וגו' עוד יתכן גא הכתוב להודות
 את בני ישראל גודל הסגותהו ית' להסיר חליני כי
 הלא בהכרח אשר הכן המן סיימו ישראל רשעות
 אשרוס ומהחייבו ה"ו ישראל כלים כאשר בסמינו
 רז"ל במדרש חיות היה מעשה להצר לישראל כאשר
 עשה אח"כ ולהיות לאל ידו לעשות היה צריך גדל
 מהלך או מעטם רז"ל סכדי להגדיל מפלאת הפלטה
 תחלה טאל ויתכן גוליי היה ומה עשה הוא יתבקר
 סרס ועליו לגדלה הכין מפלאת בנ' דברים ח'
 להעלות במע"ה אז עוכרו הם מרדכי וחסדא. כ'
 להכין לו העץ משקה ואח"כ הגא גדולתו על כוון
 לטוב נגזרה כי לך מהלך נעלה והוא כי רחוקה
 עשה יתבקר ככל נפ' לחייו כי בחשדה ההוא אשר
 הסמיא את ישראל שם הוא עצמו יכין לו הדרך
 ליעיל את בנו כי שם יטע לטוב את ושהי טע"כ
 מביטת

אדם היה יושב בשער המלך ואם גימס את
 טעם מבוזה בעיניו למלך ומלך מקום לא גילפה
 כי אדרבה היה נחמד בעיניו לנב גדל חז
 שט טוב עם מרדכי אשתו :
 (מרדכי)

הסף ויבקשו לשלח לך במלך אחשורש: כ ויודע הדבר למרדכי ויגד לאסתר המלכה ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי: ייבקש הדבר וימצא ויתלו שניהם עלי־עץ ויכתב בספר דברי הימים לפני המלך:

ג אחר הדברים האלה גדל המלך אחשורוש את־המן בן־המרתא האנגי וינשא והיו שם את־יכסאן מעל פלי־השרים אשר אתו: ז וכר־עבדי המלך אשר־בשער המלך פָּרְעִים ומִשְׁתָּחִים להמן פִּי־כֶן צִוְּהִלּוּ המלך ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה:

רש"י

(כב) ויודע הדבר למרדכי. שהיו מספרים דבריהם לפניו בלשון סודי ואין יודעים שהיה מרדכי מכיר בשנאים לשונות שהיו מיושפי לשכת הנצות: (כג) ויכתב בספר דברי הימים. הסופה ששנה מרדכי לעלך: ג (ה) אחר הדברים האלה. שנבטלה רפואה זו להיות להשגיח לישראל: גדל המלך וגו' זה הכן. ג שסב"ה בורא רפואה למלכן של ישראל קודם שיביא המכה עליהם: (ב) כורעים ומשתחיים.

שפתי חכמים

לו לעמוד על הכיור כך כתוב בנשי' בספר חן יעקב: ג דק"ל מה העיד לנו הכתוב בלא גדלו עד שבה כעשה

משנה

ארשיך

משאת

קצף לשון יחיד כי הוא אשר קצף אלא שמעך את חרש עמו וזה יכוין באין משומרי הסף כי הגד הכזה שבהם הוא כי שניהם משומרי הסף אך בשמירה הסף יהיו עבודות חלוקות. או יחזור משומרי הסף אל חרש אך לא נגמל כי אין משמרין שיהיו ויודע הרבה למרדכי וגו' ויבקש הדבר וגו' הורה לנו מוסר ואם נחמד כל יאמר אדם כל א' ידעו אחר שלום וטוב עלמנו וה' ידעו שלום הכל כי הוא בזהך שכל עוד שהאדם שם פניו לשיכח"ל עלמנו ולא את רעהו וגם רעהו כינא בו אז אין הקב"ה מטיב את אחד מהם כי אדרבה המהפכל על חברו והוא לרצף לאחור דבר הוא נעשה תהלה כד"ל וישב ה' את שנות איוב בהפסלו בעד רעהו ואיה איפה מות ואהבה לרעך כמון יכולת כל התורה כלל אמר כי מרדכי ואסתר יחד שניהם החזיקו בטוב מדה זו שכל א' היה מסתכל להטיב לחברו וה' הטיב לשניהם וזהו ויודע הדבר למרדכי ואם היה זולתו היה מגיד למלך שטיב לו ולא רצה רק להטיב את אסתר ויגד לאסתר המלכה להטיב לה בהמצא חן בעיני המלך שהאמר מעמסה וכראו' אסתר חסד מרדכי שהיה חסן יותר בטובת' מלהטיב לעמלו עשה גם הוא חסד ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי כדי שיעיב לו כאשר היה באחרונה כי מ"י זה גדל את מרדכי והנה ראוי לשום לב מה זה היה למלך להשורות שהיה דרכו להחזיק בטובה ולהטיב למפגרים לו וכמח"ל כי זו א' מציבות שממלאו בו למה זה כאשר אמר לו אסתר בשם מרדכי לא עשה לו יקר וגדולה על זה עד שסידר שנתו מעניו ואמר להביא את ספר הזכרונות וגו' וימצא כתוב

ד אלשיך 4

ספק

דמשול לאסתר מלכתא ולאוישיטא ידא במלכא אחשורוש למקטליה בפופא בבית דטוביה :
(כב) ואשתמודע פתקא לברככי על דהוה חכים למללא בשבעין לישעין וכו' לאסתר
מלכתא ואמרת אסתר למלכא ואתפריב על שום מרדכי : (כג) ואתער פתקא (ואשתפת
קשוט ואצמליבו מריוהון על ידא ואתפריב בפפרא דברכניא דמיתקרי מדרא קדם מלכא :
ג (א) פתר פתקא האלון עלת מדר רינא קדם רבון קל עלכא וכן אבדת הלא הקון
רשיעא נחת מן שושן לירושלם לבטרא בגין בית מוקדשה והא בען כפי סכא
אחשורוש ית הקון בר המדנא די מוקיעית אנג בר עמלק רשיעא ומנייה רב על פולא
ותקין ית פורקיה מעלוי קל דברכניא דיא עמיה עני מרי עלמא עד כדו לא אשתמודע
במלכא פסיקו כני עד די יתרברב וישתמודע לכל עממא וכן בתר גן אחפרע מניה על
פל עקתין די עביר איהו ואפדתיו לעמא בית ישראל : (ד) וכל עברי מלכא די בתרע
בית מלכא נתעין לאנדרטא די הקים בדריה ונדין ליה לרמן ארום בן פקיד עלוהי מלכא

משה

ארשיך

משאת

ספך הכהנים מה במלכא כחוב אשר הניד מרדכי
על גמולא והרש וכו' אשר בקשו לשלוח יד במלך
יורא כי תקנה הכל ח' שאל שמה לא הזכירה רק
אשר הניד מרדכי בלנד . ועל הכ' לשלוח חך לא
להיות בלתי עושה להגות המלך לא הניד למלך מה
עשה היפכה הסדר ולא הכהנים נתון ותרש בקשו
לשלוח יד בחך האשורוש והניד מרדכי וכן היפך
מן המלכות אל הקודם אשר הניד מרדכי וכו' אשר
בקשו וכו' שאל היחס מהכזה הדברים כסדרן היה
ירדה במספר סדר המעשה לא שהניד מרדכי ע"ד
הניל ממה נפש המלך אך עשה יורה כי כל יסעו
וכל חפץ בהנידו היה להיוסוף הם על המלך וזה כי
הניד מרדכי וכו' כלוי כי מה שהניד מרדכי היה
לשלוש בקשו לשלוח יד במלך האשורוש למלך לא
יכולו הרשעים במלך ידוע' וע"כ כאשר וימלא חכוב
חו נמנך המלך לאמר מה מעשה יקר וגדולה וכו' אמנם
בהכרח הדבר כ"כ היה בלבו שאלן ההסב' ראוי'
למרדכי כאשר כתבנו בלא שם לבו לראות אשר היו
בזמנים עם היות שזיכתם כספך דברי הימים לפני
המלך ממש ואדרכה הגדיל את המן סגנודו על הדבר
כאשר נבחר בס"ד :

אחר הרברים האלה וגו' וכל עברי המלך
אשר וגו'

הנה כתבנו למעלה חך הוא ית' סיבב תנא מעלה
המן אחר מעלה מרדכי ואסתר ואמר שהיפכה
המן להמן ע"י ענין גמולא והרש כחוב על פסוק
בימים ההם ומרדכי כו' אמנם ע"ד פסוקן של מקראות
ראוי לשים לב מה עליה על דעת המלך האשורוש לגדל
את המן היום מיומים חך היה כאשר כתבנו כי המלך
לא היה מייחס ההעברה בהגדלת פלח גמולא והרש אל
מרדכי כ"כ אל אסתר המלכה ע"כ"ה המלך בלבו חיוו
מועיל יתירה אעלה את אסתר כי חין למעלה מהיות'
מלכה חך אעלה במעלות את אשר סיבב מלכותה

(כ) ומרדכי לא ידע ולא ישתחוה קדם הדבר שנכתב
בלשון עתיד פסוק לו נכחיו ומרדכי לא ידע ולא השתחוה .
לכן נראה כי בלשון מה שמרדכי לא השתחוה ואיקני כי
במין עד שאלו נלוקו ויבדלו כי' כמעט תאמר דאח' אמר
דמני' אחרת כנסת ישראל חיו מה עשה לו יהודי דלא
קעלי' דוד לשמע דנשיק מייס מרדכי וכו' הרי חסנו כש"ס
נגמט על פלח בשתחוה ודאכר קסא שמרדכי האדיקיעס
כחא . אך כנמנ' סקדמיו לאיוכ ככס כשסאדוק עושה
דג

וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ לַמַּרְדָּכִי מִדּוּעַ אַתָּה
עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ׃ וַיְהִי בְּאָמְרָם אֵלָיו יוֹם וַיֹּם וְלֹא שָׁמַע
אֲלֵיהֶם וַיֵּגִדוּ לְהַמֵּן לִרְאוֹת הִיעָמְדוּ דְּבָרֵי מַרְדָּכִי בִּיהֲגִיד לָהֶם
אֲשֶׁר־הָיוּ יְחֻדֵי׃ וַיֵּרָא הַמֵּן בִּיָּאִין מַרְדָּכִי בָרָע וּמִשְׁתַּחֲוֶה לֹו
וַיִּמְלֹא הַמֵּן חֲמָה׃ וַיָּבֹז בְּעֵינָיו לִשְׁלֹשׁ יָר בְּמַרְדָּכִי לְבַדּוֹ בִּיהֲגִידוֹ

באמרם קרי

רש"י

שפטה עצמו אלוה לפיכך ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה׃ (ד) כיצמדו דברי מרדכי. האומר שלא

משאת

אלשיך

משה

כַּן עָשָׂה שְׂכָרָה כְּסֻדֵּר כִּי הִחֲלָה מָוֶה וְהֶאֱלִיף מִקִּיָּמִים
וְלֹא יִקְדִּים הַמַּעֲשֶׂה כִּי הָיוּ כּוֹרֵעִים וְגו' וַיִּהְיֶה עֵסֶם
כִּי כֵן זָוֶה לֹו הַמֶּלֶךְ. וְעוֹד כִּי מִהֲרֹאֵי יֵאָמֵר כִּי
זָוֶה לָהֶם וְלֹא לֹו. וְעוֹד זָוֶה לֹא יִכְרַע וְגו' לִשְׁוֹן
שְׂמִיד וְלֹא אָמַר חֲיִינִי כּוֹרַע וּמִשְׁתַּחֲוֶה. אֲךָ לִין
סֶפֶק כִּי לְגִדּוֹל כְּבֹדֵה שָׂרֵי הַמֶּלֶךְ כְּכֹסֶאוֹ מִלֵּל כִּי הַשָּׂרִים
שֶׁמֶלִי זָוִי הַמֶּלֶךְ לֹא יִבְדָּר מִהֶם מִכְּרֹעַ לִפְנֵי אֶךְ
מִה שְׂכָרָה הַמֶּלֶךְ הִיא גַם לִשְׁתַּחֲוֹ' שְׂכָרָה כְּפֹעַ יָדִים
וְהַנִּלִּים ע"כ אֵם הִיא אֹמֵר וַיֹּז הַמֶּלֶךְ לְכְּרֹעַ
וּלְשַׁחֲחֹת לְהַמֵּן וְהֶאֱלִיף שֶׁל עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ הָיוּ כּוֹרֵעִי
וּמִשְׁתַּחֲוִים הִיא נִרְאֶה כִּי הַנִּלִּי זָוִי הַמֶּלֶךְ לֹא הָיוּ
לִפְנֵי כּוֹרֵעִים לִפְנֵי אֶךְ בְּאֹמֶר הִחֲלָה שְׂהִי כּוֹרֵעִים
וּמִשְׁתַּחֲוִים זָוֶה כִּי כֵן זָוֶה לֹו הַמֶּלֶךְ עַל אֹמֶר מִשְׁתַּחֲוִי
דַּמְלִיק מַנִּים כִּי כְּרִיעָה כְּעֹלָמָה גַם מִשְׁתַּחֲוֶה הָיוּ עוֹבֵי'
וְהִנֵּה חֲרֹזֶל שְׂכִינָה ע"ג כְּנִגְדּוֹ שַׁע"כ מַרְדָּכִי בַם
כְּסֻדֵּר מִנְּגִד לְבִלְחִי כְּרֹעַ לִפְנֵי וְזָוֶה יִהְיֶה אֹמֶר
זָוֶה לֹו וְלֹא אָמַר לָהֶם וְהָיוּ כִּי הָיוּ הַרְשִׁיעַ לָשִׁים
ע"ג לְהַכְשִׁיל כִּי הַמֶּלֶךְ לֹא זָוֶה שִׁיכְרֵנו כ"א לֹו
לַעֲמֹו כִּי לִין אֹמֶר לֹו חֹזֵר אֵל מִלֵּחַ זָוֶה כ"א אֵל
לַעֲמֹל כִּי זָוִי כּוֹרֵעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהַמֵּן כְּאֹמֶר וְלֹא
לְלַמּוֹ כִּי כֵן זָוֶה לֹו הַמֶּלֶךְ לֹא לַע"כ בַּעֲמֹו וְזָוֶה
גַם לִיבֹוִדִים וְזָוֶה וְכִי עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ כּוֹרֵעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים
לְהַמֵּן כְּלֹו לְהַמֵּן מִדֵּד עֲמֹו כִּי כֵן זָוֶה לֹו כְּלֹו' כִּי
כֵן שְׂכָרָה הַכְרִיעָה וְהַשְׁתַּחֲוִי הַנִּזְכ' זָוֶה לַעֲשֹׂת לֹו
הַמֶּלֶךְ אֶךְ לֹא לַע"כ שְׁלֹו כִּי לֹא הִי' לֵב הַמֶּלֶךְ רַק
עַל עֲמֹו וְעַל כֵּן וּמַרְדָּכִי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה וְלֹא
אָמַר חֲיִינִי כּוֹרַע וּמִשְׁתַּחֲוֶה לֹמַר כִּי לֹא לִהְיוֹת מַרְדָּכִי
שָׂר וְעַל מַעֲלָה שְׂהִיה לֹו יִשְׂכֶּה בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ הִיא
מִהְלָה לְבִלְחִי הַשְׁתַּחֲוֹת כִּי אֵם לִפְנֵי לֹא הִיא כ"א
מַרְדָּכִי לֹו הִיא לֹו חֹזֵר מַעֲלָה כ"א שְׁמוּ לְבַדּוֹ אֶפְ"כ'
לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה אִפְּלוּ יִסִּיר ע"ג מִחִיקּוֹ וְזָוֶה
גַם עַתָּה דַּחְרוּוִיחֹו יִהְיֶהוּ׃

הנה דרך חייגי יהודים בעבור איש יבא אל מנות
המלך להלשינו למלכות לחייב את רחבו למלך
כענין גוברין כשדאין די אכלו קוריהן די יבדלו וגם
לא יארכיו להם יום אחר יום אך אלה הארכיו יום
יום שביי אומ' אליו מדוע וגו' וגם אם אה"כ ויעידו
להמן ולא למלך אחרותם והנה היה מקום ליהם
הדבר אל ההבנה אחרת ואמר כי לא כן הוא כ"א
באומרים אליו יום ויום ולא שמע אליהם וגם ויעידו
להמן כלו' ולא למלך לא להיוחס מתנהגים בחסידות
היה הדבר רק לראות היעמדו דברי מרדכי והוא כי
לכצו קהלה גדולהם שם היו כורעים ומשתחוים
והוא לא יכרע ולא ישתחוה שיראה מגדיל עמו עליהם
ואמרם אם נא' למלך הנה יתרגנו ומה בלע כי יא'
בשפחוהו אך כל יפעם וכל חפן היה יבוע וישתחוה
ולא ינאח אותם גם כי המלך יתרגנו על פה שגבר
ע"כ סירבו והפגירו יום ויום והא"כ הנידו להמן
ולא למלך לראות היעמדו דברי מרדכי כי בלתי אליו
יום ויום אחרת יפה און ויבוע ויעשה כמעשהם
וישכיל גאולה כהם וגם כסגיר את הון כי ישוב
עבור לפניו בועם אשו ודעה השפעת' ואולי ישת
מפניו ויפול ויסגור מיראה סן יגיד למלך בלופן שלא
יעמדו דבריו כי הניד להם אשר הוא יבדוי שהוא
שעם בזוי ובסוי עבדים משלו כס והמה שרים גדולים
והוא יורה בדבריו כי בלשך הוא יבדוי חשוב מהם
ע"כ התגבלו לעשות שלא יעבור מלכרוע והשתחוה
או יאמר כי הניד להם וכו' והוא כבוס לך כי הלא
לא נעלם היה היומו יהודי ולא היה רחוי יאמר כי
אם כי הניד להם כי על אשר הוא יהודי כלו' שכל
כן

וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ
לַמַּרְדָּכִי וְגו'

הנה בלומ' אח"כ כי הניד להם אשר הוא יהודי
מורה שהביא להם תשובה באומרים אליו מדוע
אדם עובר וגו' ומן ההיחס הוא להם לא החכמה
סגנותו כאשר החכמה שאלתם אך יזהר כי הנה
גדול שומר להם שהיה מישראל והשינו לו האה
ג אלשיך 6

ומרדכי לא היה נחין לאגדרטא ולא היה סגור להקן על דיוהה ליה עבר פלח ואיבן ליה בטורקא דלחם: (ג) ואקרו עברי מלכא די ברתע פלטרין דמלכא לקררי מהרין את עבר נח מפקדחא דמלכא: (ד) ויהוה במלכותהון לותיה יוסא ויוסא ולא קבל מנהון וחיויא להקן למחוי בתקיסמון פתומי מרדכי כל קבל פתומי דהקן ארום הני להון די להקן לא היה סגור על דהנה עבדיה דאובגן ליה בשולמית לחם ולאגדרטא די הקים בחדיה לא היה נחין על דהנה יהודי ויהודאי לא פלחין ולא נחנין ליה: (ה) ויהוה הקן ארום לית מרדכי נחין לאגדרטא ולא היה סגור ליה ואתמלי הקן עלוי דמרדכי דתתא: (ו) ויהוה חוף קרמיו דאשטא ידיו למקטול נח מרדכי בלחודיהו ארום תיואו ליה דמרדכי

משא

אלשיך

משה

כן לא ישתחו' לו אך חומרו אשר הוא יהודי נראה שממדת להם היותו יהודי אך הוא כמו"ל כי אמרו לו וסלא אנומין יודים כמוך השמחו והסיו שלא סיה הוא בין האבות הם כי היה בענימין אשר לא השתחו' לעשו וזה הגדול המחס לומר האם ימכן לו שהוא יהודי לבדו ולא זולתו מאלה היהודים וזהו אשר הוא יהודי כלו' הוא ולא אחר. או יאמר בשום לב אל אומ' העמרו כי אין עמידה לזדקת דבדרי' אך הוא כי אומרים הם כח' למלך שעבר מזותו אורי יעשהו ביורדיו מגדולתו שהוא יוסב בשער המלך ולא ימתינו ע"כ ויגידו להם בלא ימים מלשימחו או בידו או ע"כ המלך והטעם הן לרשות העמלו לו להגילו הדברים שאלה להם אשר הוא יהודי אם אומר אשר הוא יהודי ומערה למות נפשו על כך אם יעמוד לו הוטות ההוא. או יאמר כי הגיד וגו' כי אמרו אם נגיד למלך לא יחרנו רק על שעבר מזותו ולא על כבוד המן ע"כ ויגידו להמן לרשות העמלו כו' כי הגיד להם אשר הוא יהודי ומחשכ לטון השתחו' יהודי להמן וכדי ביוון וקף וקף קלון על כבודו צלוסן העלה חמור בצפו והוא ימתינו על דבר כבוד כמו :

וירא המן כי אין מרדכי ברע ומשתחוה וגו' דורה כי יורה ויפסל האדם ע"כ ראות עיניו מעל פי מנזרי אמת כי הלא על כל אשר פסרו לו לא כעס עד ראה בעיניו ואז וימלא המן חמה וזהו וירא המן וכו' וימלא המן חמה מש"כ לשמע חזון גס הורה גודל גלותו כי עבדי המלך לא עלה חמסם רק על בלתי עשותו אפילו אהם מ' הדברים כריעה והשתחויה וזהו לא יכרע ולא ישתחוה ויאמרו וכו' ולא נהמר לא יכרע וישתחוה אך הוא לא היה מהלכה כי אם בשתייהם יחד ועל העדר שתייהן יחד

בגילת

דבר שהוא נגד הד' כחוליו בתתק ממנו הנחיות והם גפ' בשנה כחכ"ה על הקהל דא' ויבר שפלה בלבו שוכר וכן כלן כוונת הכתוב במרדכי לא עלה בלבו שוכר היות שפלה ממנו הנחיות: (ד) היעמדו דברי מרדכי כי הגיד וזה אשר הוא יהודי. לבלות אין לו פו'. דהם מרדכי לא הגיד להם איוס עקיד והעמדת דברים לא טיין רק דבר שמגיד על הפתור. לכן נראה כי כח"ם אמרו על אים יהודי שמרדכי מוכתר בעימורו כיוס והסוים דכתיב ויכס כי יבא כי שם ה' נקרא גליו וירא ממן וגם בייב אמרו כל היום רק עם חסם ונבון וגו' וכאלה גרמו סגונם ונחנו המלות בעיני האומ' כאשר שרמתי ביורדיו

סמלך

אלשיך 7

לִי אֶת־עַם מִרְדֵּכִי וַיִּבְקֹשׁ הָמֶן הַחֹשֶׁמְדִּי אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר
בְּכָרְמִלְכּוֹת אֶתְשׁוּרוּשׁ עִם מְרִדְכִי : פָּתַדְשׁ הָרֹאשׁוֹן הוּא־תְּחַדֵּשׁ
נִסְכֵּן בִּשְׁנַת שְׁתֵּים עָשָׂרָה לְמַלְכָּה אֶתְשׁוּרוּשׁ הַפִּיל פֶּזֶר הוּא הַגּוֹרֵל
לִפְנֵי הָמֶן מִיּוֹם י לַיּוֹם וּמַחֲדָשׁ לַחֲדָשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר הוּא־חֲדָשׁ אֲדָר :
וַיֹּאמֶר הָמֶן לְמַלְכָּה אֶתְשׁוּרוּשׁ יִשְׁנֵנו עַם־אֶחָד מִפֶּזֶר וּמִפָּדָר בֵּין
הָעַמִּים בְּכָל מְרִינּוֹת מַלְכוּתָהּ וּדְתִיתֵהֶם שְׁנֹת מִבְּלָעָם וְאֶת־דָּתִי

רש"י

וַיִּשְׁחָסוּ עוֹלָמִים כִּי הוּא יְהוּדִי וְהוֹחֵר עַל עַ"ג : (ז) הַפִּיל פֶּזֶר . הַפִּיל מִי שֶׁהִפִּיל וְלֹא פִּירַם מִי וְהִקְרָא
קָרָה הָיָה : הוּא הַגּוֹרֵל . הַכְּתוּב מִסֵּדֶם וּמִזֵּה הַפִּיר . הַגּוֹרֵל הַפִּיל הַגּוֹרֵל בְּצִוִּיָּה חֲדָשׁ יִלְנֶה : מִיּוֹם לַיּוֹם .
בְּלִיָּה יוֹם בְּחֵדֶשׁ שְׁלִישִׁי : (ח) וְהָת דָּתִי הַמֶּלֶךְ . לֵהֵם מִם לַעֲבוֹדַת מֶלֶךְ : אִין מִסֵּה . אִין חֲשֵׁם כְּלוּמָר

משה

ארש"י

משנת

הַיְּהוּדִי וְהָתָךְ לְהַגִּיד לוֹ וְהָתָה גַם כִּי לֹא נָתַל כִּי
אֲמָרָה לִי כִּי־הַגִּידוּ שֶׁהוּא הַנֶּדֶם וְסִפְרוּ בְּזִרְךָ לְהוֹדִיעַ
סִדְרִי עַתָּה וְעוֹד יִחָדֵר עִם מִרְדֵּכִי עַמִּים בְּהַרְבֵּה
אֶחָד קָרָא יִחָדֵר כִּי בַּהֲדַרְנָה עָלָה בְּמַעֲלוֹת הַרְבֵּה
רַחֲמוֹת וַיִּבְנוּ בְּעִיּוֹ לִשְׁלוֹת יָד בַּחֲדָרִי לְבָדוּ כֹל־כֹּל־
יִהְיֶה לְבָדוּ אֲך־גַּם לֹא חֲשַׁב עַל כָּל הַיְּהוּדִים לְהַמְרִי
וְהוּא כִי הַגִּידוּ לוֹ אֵת פְּרִטוֹת עִם מִרְדֵּכִי שֶׁהוּא שָׂם
בְּנִימִין וְהוּא וַיִּגִּידוּ בְּסִפְרוֹ לוֹ אֵת זִרְעוֹ וְעַ"י כֵּן זָכַר
אֵת שְׁמוֹ אֲבִי אֲבִיו שֶׁהַסֵּמִיד אֵת עַמְלֹק כִּי גִידָה לוֹ
כַּמְּחִיר זָרֶם אֲשֶׁמוּ חָס מִזֵּרֶם הַיְּהוּדִים מִרְדֵּכִי אֲשֶׁר
הַחֲלוֹת לִשְׁלוֹ לִפְנֵי כֹאֶמֶר יִנָּח בַּסִּיִּי שֶׁאֲמָרָה אֵת
מִזֵּרֶם אֲשֶׁר הַחֲלוֹת לִשְׁלוֹ לִפְנֵי שֶׁהוּא מִזֵּרֶם שְׁמוֹ לֹא
תִּכַּל לוֹ בְּחֻפֵּז כִּי הִנֵּה לוֹ שְׁמוֹ יִמִּינִי וְעַכֲלֹא לְבָדוּ
כִּי לֹא חִסִּיהַ הַפְּאֲרָתוֹ לְהַרְגוֹ אֶחָד מִזֵּרֶם אֲשֶׁר הַסֵּמִיד
אֵת כָּל עַמְלֹק עַ"כ־לֹא הָיָה חָסֵן לְהַמִּית אֵת מִרְדֵּכִי
לְבָדוּ כִי הַגִּידוּ לוֹ אֵת עַם פְּרִטִי שֶׁל מִרְדֵּכִי כֹל־כִּי
עַ"כ־הָיָה בְּלָבוּ שֶׁל כָּל שָׂטֵן בְּנִימִין אֲך־אֲחִי־חַד
וְעָלָה מִדְּרָגָה אַחֲרָת וַיִּבְקֹשׁ לְהַסֵּמִיד אֵת כָּל הַיְּהוּדִים
אֲשֶׁר בְּכָל מַלְכוּת אֲחִישֵׁרוֹת וְעַ"י שֶׁאֵת שְׂכָנֵים מִה
תַּעֲלוּ לוֹ לִזֶּה חֲדָר וְאֵת עַם מִרְדֵּכִי כֹל־כִּי הֵלֵךְ
יַחַד כּוֹלֵם עִם מִרְדֵּכִי יִקְרָאוּ בָּדָם מִה וְלֵכֵן בָּקָשׁ לְטָקֹר
כָּל אֲשֶׁר נִקְרָא בְּשֵׁמוֹ . אוֹ יִסִּי נִתְּנָה עֵסֶם לֵהֵם הָיָה
כְּבוֹד בְּעִיּוֹ נִתְּנָה מִרְדֵּכִי וְהוּא יוֹשֵׁב בְּמַעֲלֵה בְּשֶׁנֶּר
הַמֶּלֶךְ הֵלֵךְ הוּא כִי הַגִּידוּ לוֹ אֵת עַם מִרְדֵּכִי הַמִּזְוֶה
לִי שֶׁהוּא אִישׁ יִמִּינִי מִהֲקָטֵן שְׂכָנֵים וְאִישׁ כְּבוֹדוֹ
יִחְבְּצֵנו לְרִיב עַתָּה עַ"כ־וַיִּבְקֹשׁ הָמֶן כִּי וְלִשְׁלֹא יִחָדֵר
הֵלֵךְ גַּם עִתָּה אִישׁ מִחֶקֶן עַל כְּבוֹדוֹ כִּי יִחָדֵר כִּי
הָיָה חָסוֹן לְאִוִּי לִי וְהָת שֶׁהָרָה אֵת כָּל הַיְּהוּדִים הָיָה
חָסֵם שְׂעָה עַ"כ־עַם מִרְדֵּכִי כִי כֹלֵם עַמּוֹ וְהוּא
כַּמֶּלֶךְ עָלֵיהֶם וְהַדְּרָגָה יִחָדֵר כִּי גִדּוֹל מִרְדֵּכִי כִי מוֹסֵל
עַל עַם דָּב הָיָה כִּי עַ"כ־שִׁלַּח בָּהֶם יָד וַיִּסִּיהַ לוֹ
כְּבוֹד כִּי בָהֶם אֵל גִּדּוֹל וְיִוִּסֵּל . אוֹ יִחָדֵר בָּשִׁים לֵב
אֵל חוֹמֶה וַיִּבְקֹשׁ הָמֶן כִּי הַזְכָּרָת שְׁמוֹ הוּא מִיּוֹחֵר כִּי
עָלָיו יִזְכָּר וּמִדְּרָגָה יִחָדֵר וַיִּבְקֹשׁ לְהַסֵּמִיד וְגַם לְאֹמֶר
לְהַסֵּמִיד בְּלִבָּד וְלֹא בְּנִדְרֵי לְהַסֵּמִיד לְהַרְגוֹ וְכוּ' אֲך־

בַּחֲדָשׁ הָרֹאשׁוֹן הוּא חֲדָשׁ נִסְכֵּן בִּשְׁנַת שְׁתֵּים
עָשָׂרָה וְכוּ'
הִנֵּה הוּא הוּא חֲדָשׁ נִסְכֵּן הוּא מִיּוֹחֵר כִּי מִי לֹא יֵדַע
כִּי חֲדָשׁ בְּרַחֲשָׁן הוּא חֲדָשׁ נִסְכֵּן וְכֵן אֲמָרָה הוּא
הַגּוֹרֵל כִּי עַ"כ־הוֹרָנוּ דו"ל לֹמֶר כִּי הַגּוֹרֵל חוֹזֵר
אֵל הָמֶן וְכֵן בָּאוּ הוּא חֲדָשׁ אֶחָד הוּא מִיּוֹחֵר וְהָת
עַל פְּסִיק הַחֲדָשׁ הוּא לֵכֵם רַחֵם חֲדָשִׁים בְּנִיחֻזְתִּי אֵל
סֵדֶר הַהוֹרָה גַּם עַ"י דְּמִיחָה כְּתִבְתִּי שֶׁאֲמָרָה הוּא יוֹ'
הַחֲדָשׁ הוּא לֵכֵם רַחֵם חֲדָשִׁים כִּי תַחֲמִיד יוֹשֵׁב לֵכֵם
כִּי וְהוּא מִחֲמַד זֶל מֵאֵן דְּלִית לִיהַ חֲמִיד בְּהָדִי
עַ"כ־דְּלִיחֻזְתִּי בִּיהַ וְכֵן אֲמָרָה שְׂכָנֵים יִקְרָא נִסְכֵּן עַ"כ־
הוֹסִים יְכוּ' וְלֹא יֵעָלֶה כָּל רֹחֶסֶם שְׁמוֹמְרִי רַחֵם חֲדָשִׁים
הוּא שֶׁהַחֲלוּ בִי לְמוֹת חֲדָשִׁי הַגִּבָּה כִּי זֶה כְּכֹר רַחֲשָׁן
הוּא לֵכֵם לְחֲדָשִׁי הַגִּבָּה וְהָת גַּם לְמִחֲמַד פֶּזֶר
שֶׁאֲמָרָה וְהֵלֵךְ הָיוּ מַעֲבָדִים הַגִּבָּה כְּכֹר שֶׁאֵנוּ
מִיּוֹם וְלֵכֵן אֲמָרָה חֲמִידִי רַחֵם חֲדָשִׁים הוּא שִׁיטָה
לְרַחֵם וְהַגִּבָּה לֵכֵם כִּי חֲמִיד . וְגַדָּל אֵל אֲשֶׁר אֵנוּ כִּי
חֲמִיד רַחֵם נֹא כְּפִשּׁוֹת הָמֶן הַרְבֵּה הוּא בְּצִוִּיָּה חֲדָשׁ
זְדוֹן לָבוּ הַשְׁלוֹל לְהִיּוֹת דּוֹרֵם רַחֵם עַל עַם ה' בְּחֲדָשׁ
הַרְבֵּשׁוֹן וְלֹא יֵדַע כִּי הוּא חֲדָשׁ נִסְכֵּן כְּלוּמָר הוּא
בְּהִיּוֹת מוֹכֵן לִשְׁפּוֹת כִּי נִסִּים כְּתִבְתִּי וְלִהֲקִים כִּי
מִהֲקִים עַל יִשְׂרָאֵל וְכַמֶּלֶךְ דְּמֵאֵן דְּלִית לִיהַ חֲמִיד

כְּכֹר

ד ארש"י 8

אָהי מן עֶשֶׂב דְּשֶׁקֶר מִן גִּשְׁמוֹ אֲבֵא דְאֲבִי דְהָקֵן ית כְּבִירָתָא וְיֵת בְּרִיתָא וְיִהְיִי אִינוּן עֲקָא דְקִרְדִּי וְקָעָא הָמָן לְשִׁיעָא ית קָל וְיִהְיִי דִי בְּכָל מַלְכּוּת אַחֲשֻׁרוּשׁ עֲקָא דְקִרְדִּי :
 (ו) בִּירְתָא מְדָקָאָה דְהוּא יִרְחַן נִיָּקֵן בְּשָׂמָא מְרִתָּא עֲשִׂי דְמַלְכָּא אַחֲשֻׁרוּשׁ אֲשִׁיל פִּירָא הוּא עֲדָבָא קִדְּם הָקֵן מִן יִקָּא לִיוֹקָא וּמִן יִרְתָּא לִירְתָּא תִּירִי עֲסֵר דְהוּא יִרְחַן אֲדֵר : (ז) וְאֲמַר הָמָן דְּמַלְכָּא אַחֲשֻׁרוּשׁ אִיבִי עֲקָא חֲרָא מְבַדֵּר וּמְחַפְּרֵשׁ בְּיִנִי עֲסִמָּא וְאִוּמָא וְיִרְשִׁינָא וּמִסְמָצָא מִנְהוּן דִּירִין בְּכָל פְּלִיגִי מְלִבּוּתָא וְיִגִּירִת אִירִיתָהוּן שְׁנִין בְּכָל עֲקָא לִחְסָנָא וְיִתְבַּשְׂיָלָא לִיתָהוּן מַעֲטִין חֲמִרָא לִיתָהוּן שְׁתֵּן יִמִּי נְנוּסָא דִי לָא לִיתָהוּן נִסְרִין וְיִנְיֻסְכָּא דִּיא מְקִיָּסִין וְיֵת גִּירִית דִּיגִי מְדָקָא לִיתָהוּן עֲבָדוּן וְלִמְדָּקָא לִית דִּיה טְרִי מִנְהוּן וְקָה הִנָּחָה אִית לִית

משאת

ארשיך

משה

כְּהִי ע"ג נֶחֱלַ וְלֹכֵן הוּא הַגּוֹרֵל לֹמֵר כִּי הִנֵּה הָמָן הִיָּה תַפִּיל פֹּר עַל הַיּוֹמִים וְעַל הַחֲדָשִׁים לְרִאשׁוֹת חֳיוֹה יִכְסֵר לְהַפִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל בּוֹ שִׁפְלוּ לַפְּנִי וְיִשְׂרָאֵל וּלְפִי סִלְחָת הִיָּה כְּלֹמֵר נִיָּסֵן הַחֲזֵק הוּא הַגּוֹרֵל וְלֹא לַפְּנִי יִשְׂרָאֵל שִׁפְלוּ בּוֹ כִּי אֵל לַפְּנִי הָמָן כִּי הוּא מוֹכֵן לַפְּנִי לְהַפִּילוֹ וְכֵן הָיָה כִּי לֹא עֲבָדוּ לוֹ אֲרֻכְתָּה יִמִּים שְׁלָמִים מִתְּחִלָּה בְּנִיָּסֵן עֲמָזוֹ כִּי בִשְׁנָה עֲשָׂר יִיָּס בּוֹ נִקְרָא סִפְרֵי הַמֶּלֶךְ וְכֹ' וְחֲכִיכ ג' הַיּוֹמֹת שֶׁנִּכְלָלָה יוֹם א' עַל כָּכָה וּלְמַחֲרָתָהּ נִתְּלָה וְהוּא הֵךְ מַשְׁכִּים לְהַפִּיל גּוֹרֵל מִיּוֹם לַיּוֹם וּמִחֲדָשׁ לְחֲדָשׁ ו"ג וְהִיָּה גּוֹרֵלוֹ נִיָּסֵן אֲשֶׁר יִנְלֵג בּוֹ סוּמָךְ לוֹ שֶׁלֹּא יֵלֵךְ מִחֲדָשׁ נִיָּסֵן .
 וְהִנֵּה הַרְצִי שֶׁנִּבְחַר בְּחֲדָשׁ אֲדֵר עַל דִּבְרֵי כִי בּוֹ נִסְחָלַק מִרְעָה וְלֹאן בֶּסֶךְ בִּי הַמְּנִיד לִי יִיָּס סִיָּה וְכֵן יוֹם מִרְוָה כִּי הוּא יִגִּיד לוֹ כִּי גַם הִיָּה יוֹם הַלּוּלוֹ כִּי הַלְדִּיקִים מְנוּחִיָּם מִלֵּאִים בְּמַסְפֵּר יִמִּים כְּמִד' א' אֶת מַסְפֵּר יִמֵּךְ אֲמַלֵּא וְלֹכֵן יוֹם הַמּוֹת הוּא יוֹם הַלֵּדֶם אֶךְ הַעוֹלָה עַל רוּחַ רוּחַ עוֹשִׂי כִּי הַשֶּׁשֶׁת אֲשֶׁר קָה הַחֲדָשׁ הוּא בְּהוֹלֵד בִּי נִתְּנָעַל בְּסִילּוֹקוֹ וְלֹא יֵדַע

בגילת סתרים

כְּמִלְךְ הָמָן בְּנִיָּטוֹל דִּיא וְיִדּוּתִים אֵל לֹא : (ו) הַפִּיל פֹּר הוּא הַגּוֹרֵל לַפְּנִי הָמָן . הִנֵּה קָה כְּפֵל הַשְׁמֹת פֹּר וְגוֹרֵל . וְגַם קָה מִן שְׁאֵמֵר לַפְּנִי הָמָן כִּיּוֹן שְׁכִיבִי כְּכֵר שְׁכֵמֵן הַפִּיל וְכִכּוֹנִים בְּרִאשׁוֹת דְּהוֹגֵל מַשְׁפִּילֵן נִרְעַר עַל אֲחֵר נִקְרָא פֹר מִנְשֹׁן פֹּר הַמְּסֻכֶּה הַלֵּךְ , וְגוֹרֵל כְּכֹא לְאֹךְ דִּבְרֵי טוֹב נִקְרָא גּוֹרֵל כְּמוֹ גּוֹרֵל יִתְּלֵךְ הַלֵּךְ , וְהוּא שְׁאֵמֵר בְּכִתּוּב הַפִּיל פֹּר וְסִיּוֹן כִּיּוֹן שֶׁסְּהַרֵּל הִיָּה לְהַשְׁמִיד אֲמָתִי מִיְּמֵהָ רֵאזִי לְכַתּוּב הַגּוֹרֵל בְּכֵס פֹּר וְהוּא הַגּוֹרֵל לַפְּנִי הָמָן מִתְּחִלָּה שֶׁכֵּן בְּמַשְׁפָּלָתוֹ וְיִלֵּךְ לַחֲלוֹק שֶׁל יִשְׂרָאֵל נֶכֶן נִתְּנָה כֵּס גּוֹרֵל לַפְּנִי הָמָן : (ח) יִכּוֹן עַם אֲחֵר מַחֲזִיר וּמַפּוֹרֵד , אֲמִירוֹ בְּמִיָּנִיב דָּךְ ח' דִּלִּיקָא דִּידַע לִשְׁבֹּא כִּיבֹא בְּכֵמֵן וְע"ג הַפ' וְנִכְאֵל' חִין יִנְכֵר בּוֹם דִּבְרֵי הַכְּמָה . וְגַם חֲמוּם דִּנְכֵּל לְמַחֲזִיר חֲמִירוֹ נִכְרִיָּם נִכְרִיָּם נִכְרִיָּם לְכֹזִבִּי מַחֲזִיר כִּתְּמָא שְׁבַעֵי חֲמִירוֹ חֲמִירוֹ חֲמִירוֹ וְחֲמִירוֹ חֲמִירוֹ לֹא תִסְעֵם אֶלֶן לוֹ יִנְרֵא מִשּׁוֹם דִּבְרֵי אֵל יִהְיֶה אֶת וְכֵל אֵין שִׁיךְ לֵבֵל לְמַחֲזִיר אֲחֵר נִכְרִיָּם' נִתְּחַלֵּן לֹמֵר בְּכִיבִי' זֶה הִיָּה שׁוֹם הַשֶּׁשׁ לֵכֵן הַרְגֵּהוּ וְחֲכִיכ' וְאֲמַר לוֹ הַחֲשִׁא בְּשַׁ' שְׁעִיּוֹ חֲיִיב מִיָּח' שְׁלִין זֶה מִדְּרֵךְ הַעוֹלָם . וְלִפְנֵי הִיָּה לוֹ נִקְדִּים שְׁדִּי הַמֶּלֶךְ אִינֵם עוֹבִים וְחֲכִיכ' לֹמֵר מִשְׁחִיר וּמַחֲזִיר וְאֵין חֲשַׁשׁ מִיְּמִיָּה וְסִכְכ' וְגַם מִן שְׁאֵמֵר חֲכִיכ' שֶׁסִּי מִלְּאֵמֵר חֲרָת' אִיָּי טוֹב' בְּמַלְכּוּתָהּ מַפּוֹרֵדִים הֵם שְׁמֵל חֲמֵל' אִיכֹא מִרְיָת' מִיְּמִיָּה קִרְבָּה מִרְיָת' קִטְנ' . וְהוּא דִּבְרֵי א' עַם מִן שְׁאֵמֵר קוֹדֵם קִרְבָּה אִיָּי טוֹב' בְּמַלְכּוּתָהּ . וְלֹכֵן נִכְאֵל' דְּהָקֵן נֹא הִיָּה לְאִיךְ לְכֹזִבִּי כְּלֵל חֲשַׁשׁ . וְהַחֲבוּרִים הִיָּה שְׁנֵאֵל וְיִתֵּר מִהֵמָּן רִין שְׁאֵמֵר מַחֲפִיזָא מִלְּאִיָּסִים דִּלֵּא נִעֲבֵד כִּי בְּדַעֲגֵד קִדְמָתִי , וְהוּא כֵּל לוֹ הָמָן לְהוֹבִית שְׁכֵן עֲמֵא

המלך אינם עשים ולמלך איך שוה להניחם : * אסתר על המלך
 מִזֶּבֶךְ יִכְתֹּב לִאֲבָדָם וְעָשְׂתָה אֲלֵהֶם כַּכֶּסֶף אֲשֶׁקוּל עֲרִידֵי עַשִׂי
 הַמֶּלֶאכָה לְהָבִיא אֶל־גִּנֵּי הַמֶּלֶךְ : יוֹסֵר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ מֵעַל
 יָדוֹ וַיִּתְּנָהּ לְהֵמָן בֶּן־הַמֶּדְתָּא הָאֲנָנִי צֶרֶךְ הַיְּהוּדִים : יא וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
 לְהֵמָן הַכֶּסֶף נָתַן לָךְ וְהָעַם לַעֲשׂוֹת בּוֹ כַּמִּזְבֵּךְ בַּעֲיִנְיָךְ : יב וַיִּקְרָאוּ
 סָפְרֵי הַמֶּלֶךְ בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר יוֹם בּוֹ יִכְתֹּב בְּכָל־

רש"י

אין נזק : (פ) יכתב לאבדם . יכתב ספרים לשלוח לבני המדינות לאבדם : (י) יוסר המלך את טבאטו .
 הוא מתן כל ד דבר גדול שישלחו מלך המלך להיות מי שהטענת בידו שלם בכל דבר המלך :

שפתי חכמים

באזה"ל * אחר שנכתב נפאש כו' : ד דק"ל הוא נקב לאבד את היהודים והמלך נתן לו טבאטת מה שלא שאל

משה

ארשך

משאח

כחם שפסיד המלך ע"כ הקדים ואמר ישנו עם אחד
 וכו' לומר על הסיבה הא' ח"ן פחד שאר עמים
 הקרובים אליהם או שהתחננו בהם יתקוממו כשצילם
 כי עם אחד הוא כלומר בלתי מעורב עם עמים
 זולתו וכו' יבט כלומר גם כי ע' אומות כהיו בעולם
 כלם נהערכו בחופן שלא נזהרו נקראים בשם אומות
 נפרדים רק משם מעור ונהערכו בהם האלהים
 ונהכסלו בחוכן ואין אומה וישן שכולל לומר זו בלתי
 מעורב' עם אחרת השם הזה לא הוא כי גם שזולתן
 אין עם יקרא א' בלתי מעורב עם זולתן ישנו עם
 אחד יוצא מכללם שכולל ליקרא אחד באין עם זולתו
 מעורב בו לז' ישנו לומר לא יעלה על דעתך שאין
 עם יקרא א' בלתי מעורב כי ישנו במחלות בחופן
 שמורא לא יעלה על ראשיו מיתר עמים שהתחננו
 גם וגם על הסיבה הב' כל יתקוממו לעמוד על נפשם
 יפלו בנפלי' רבים עממי המלך גם כי העשה הכנה ח"ן
 פחד כי הלא בכל העמים בכל המדינות ועיר גם
 צדק שם ואין בלחם המדינות רבים יחד יתנו לב
 'באחזק על מבקשי רעם ש"ת אולי יתקבצו מכל
 המדינות אל עיר אחת ושם יתקוממו גם לא נירא
 מזה כי הלא הוא מעורב בעלי סירוד בלתי מתקשרים
 זה עם זה ואל נא תאמר אולי מפחד רעם נפול
 עליהם אימת מות יקנו ההקשרות ויתקבצו לעמוד
 על נפשם גם זה אולי כי ח"ן קרובים אלו לאלו
 כי הם בכל העמים מועט בכל עם ופס בחופן שפי'
 סכנותם אלה לא נבחרים יתקנו מוקומם להחזק
 יחד כלם וגם לא הידא מעשיית קרחת במלכותך כי
 הם בכל מדינות מלוכה ואין מדינת מהם כמור"ל
 בזה ועל הד' פנ יאשים המלך בעיני העמים כהמית
 עם רב בלתי בני המופת כי למע יומהו מס פס
 ראה גם ראה כי דחיהם שונות מכל עם וגומר
 ואז כי אם ההלא אומה בלתי מהניחם נדתי המלך
 כמות' עליהם אם יביא שדת הנומה הכיף והקיה
 נלתי' ומהקשרים אל הסכל לא ההשם על היותה

אם על המלך טוב יכתב לאבדם ועשרת
 אלפים וכו'

אף כי להשמיד בלבו לא הוציא מפיו כ"ל לאבדם
 כי חש פנ ימאן המלך ע"כ בחר לשון עמוס לשון
 היולי יכתב לאבדם באפשר להפחד לשלם שול ולבוז
 בו כחיי יחיהם או לאבדם מן העולם והפס' ל' זה
 עד יבקו ירח מה גלבו של מלך והטעם על דמיו
 כי גם אם יבין המלך על איבוד ממון הוא ימחיק
 הדבר באצרותיו על איבוד נפשות או הוא ישלם בכל
 פז קל לקו לו לזו עד יבזבז ויוסד פל כמות וכו'
 נדק הענה לשון המלך כלומר והעם לעשות בו כפס
 בעיני כלומר רציתי דברך מסתירים סגליהם ב'
 הכנות כשהבדק נבטחי לך הכני מרשם אחר לפסות
 בו כפסו בעיני לפי אירוס ס' יבר בעיניך ובטלות
 שפחד כדבר אל הסטם שיגבר לו ויולה לכתוב ח"י פ"י

ואמר

בהון אין ישבקינן ער אפי' ארעא: (ט) אין על מדבא שפר יכתב פתבא דאנדא יתהון ועשרת אקפין בקרין רבסא אתקול על ידי עבדי עבדתא למימי לבית נגדי דמלכא ומן יכול קמי שתין רבבן דסקנן אבהתהון מן שגבורהון דמפרא: (י) ואערי מלכא ית גושפנקיה מעלוי יריה וירבא להמן פר המרתא דמנעצית אנג מעקא דיהודאי: (יא) ואמר מלכא להמן בסקא יתא סתיהב לך ועמא ויהיו מסירין בידך למעבר סה דיומב, קרקד: (יב) ואתקריאו לבלרין דמלכא בירתא קרקאא בתלת עשר יומין ביה ואבתתיב בבל די פקד המן לות אקטרטילובי מלכא ולות פסקין דמתמנן ארכונין ער

משה

אלשיך

משאח

ואמר להשמיד וגו' וזהו שחל הכחב הדבר על זיו המן גאל' ויחב ככל אשר זה המן. ואמר אשקול ע"י עמי המלכא ירא' מהמנחם שהם העושים מלכא משפעות זכב וכסף וזהו כוח הכחב באשר נשים לב אל חו' להביא וגו' כי למח זה יפרס מה יעשה מהכסף היוען למלך נמטו ואמר סימנס למלך והוא יעשה הפלו מהם חך' אחשוב כי הנה ים מעצמות המיוחדות להנחן במשחר בים גמי המלך והם הגדולים וטובים מהכסף הטובר ולמשה מהם הם הנתינים להולאה ואמר כי הלא יתן י' אלפים ככר כסף על ידי עובי המלכא למטוב משפעות הראויות להביא אל גמי המלך כי יהיה הכסף עוב מאד ראוי לכך: ויסר המלך את מבעתו וגו' ויאמר המלך להמן וגו'

הנה אין לומר אחת הפן לקנות רק הלוות הוא הטון. והורכב כדל' לומר כי עשה כן להורות גודל הפעל לאשר את ישראל ה"י כמשל בעל הכל ועל המרין ועוד כי רחשונה דלוי ישיב המלך על דבריו ויאמר הכסף נתון לך וגו' ואמר: ההפסד יתן לו את השפעת ועוד כי הנה מהכח' לא תקוי' המכר כי המן בקש לקנות והמלך נתן לו כהמס' ואם כן חך' תאמר אסתר המלכה כי נמכרו וגו' ולא כן רק מתנה. ועוד חך' יאמר נתון לך כחל' נתון דבר משלו ומכרלו ויאמר לא אקח ממך והעם לעשות ט וגו' או יתי לך אשר לו והעם וגו' ועוד כי ים מרז'ל אמרו כי נמכרו על שון מכיר' יוסף ואין נראה כן כ"ל שנתפלה המכירה. אמנס חומר' כי המקח וממכר נעשה בקרין גמור ע"פ דין החוכה וזהו כי כן כסף אשר אמר המן לשקול ע"י עובי

ויקראו ספרי המלך בחורש הראשון בשלשה עשר וגו' הקריאה למ ייהסס חל המן רקחמרה להמלכים כי בין המלך והמן החליפות אמנס נוסח

סדרים

ומלך אין שום נסתיס. אין דלונ' של קב"ל כלל לנתיס. כידוע שנקוס טוחר במגילת מלך סה' ולא אחשוזש שחרמו ג"כ על קב"ל: (ט) ועשרת אלפים ככר כסף אשקול. כירושלמי אמרו וכן מבוחר בתוס' מגילה דף ט"ז שכן המן כנגד כ"ל ישראל חט' שקל. וכן אמרו במגילת גלוי יודוע לפני קב"ל שפסיד המן הכסף לשקול שקיט על ישראל לשיכר הקדוש עליהם שקלים ושלגלי. וזכא המוס דמס' עיני ימוס' ים בין קליט שפסיד ישראל לדברת המעל לשקלי המן. וגם אמרין קושיס' ספקס' בשר דמוקפין עושין בע"י משום כנס כעשה בשון בע"י סא שזן ספוי כוא. ונחל' דכנה סלגליך כחכ' כשרשת דור פלגס' וז"ל כאשר ים כמות הקדוש' כן נעומתן ים כמות כעומל' כי אהוב לנעומת זה עשה סלגליס' וכתבס' ססס ראו עמון שכן דיוקין כעומלס' ראו שלא יכוס הקדוש' חור' ככל בלרין רת לגנבי כח כעומל' גאל' וכסס' סיס

וה' אלהי

אשר ציה המן את אחשדרפני המלך ואלהפחות אשר על
מדינה ומדינה ואלשגרי עם ועם מדינה ומדינה ככתבה ועם ועם
כלשנו בשם המלך אחשורוש נכתב ונתתם בטבעת המלך :
י ונשלוח ספרים בין הרצים אל כל מדינות המלך להשמיד להרג
ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד
בשלושה עשר קדוש שנים עשר הוא אחדש אדר ושגדם לבנו :
י פתשן הכתב להצלת דת בכל מדינה ומדינה גלוי לכל העמים

רש"י

(יג) ונשלוח ספרים . ויהיו נשלחים ה ספרים' איסור' אל מלכותם כלם וכו' מנחה (שופטים יא כה) אם נלחם
כלחם (ס"א ב טו) העל' עליהם (הסעי' כז) נדמה דמיתו : בשל' עשר לחדש בני' עשר . ביום יג לחוד השנה
בהוא יג לחדש הב' : (יד) פתשן . ל' ארמי ספור הכתב דריש ממנו' כלם : להנחן דת . צווי הכתב

שפתי חבשים

ולא בקם מהם . לכ"ס כוח מקו כו' : ה לאסוף שאליו ט"ו איתן ומכאן ראוי מנחה אם נלחם כו' :

משה

אלשיך

משאח

הכתיבה היה בכל השם וזה המן להשמיד וגו' וגם
כאשר קרא על ישראל מועד ב"ג לחדש י"ב . והנה
אמרו רז"ל בחדש בחדש על כי בו נסתלק מנע"ה
ראוי להם טוב פעם כל' השם האריך המועד כי
הוא ב' בחדש מה משה ולמה העביר המועד עד
י"ג לחדש . אך אין ספק כי בחכמה עשה הדבר
הוא כי חזק' י' ימי חל' הלדוק נכסה העם' מזכותו
למה שעוד נשתי בלתי נפסדה ונפסדה מהעו' כאשר
מצינו י' ימי תשובה טובב הוא והנבך המנוול מפני
כבודו כמח' על ויחי לו' הימים והמנוול היה וגו'
ולא עוד חל' בהליר הכ"ה העולם כל' י' ימי חללו
באר הרוחני שנכחד ביום דלשון פסוק ימי בראשית
אשר ננו ללדוק לעמוד לבא כמח' לו' ולזה החמה
יכיה בעצמים באור שבעת הימים באור שבעת ימי
תשובה עוד הורונו רז"ל על י' ימי חלילות שיום
ההלון מקצתו ככולו ושהוא כי ט"ו מקצתו מהח'
היום יופשג הלדוק ויפד משיכות העם' וע"כ
המנוול המן הרשע לנלתי עצות הרעה אשר חשב
ע' היהודים כי אם נחום י' ימי בני חל' מהם
כל יג נחשו ישראל בהם כי הגה הוא נסתלק ביום
הז' לאחר יום הסילוק הוא מחשבון ה' נחשו
כלמים ב"ג להיות מקצת היום ככולו לא האריך
עד י"ד כי כל יטעו וכל חפץ לקצר כל האפשר
ובמח' מקום ב"ג לא ראה להאריך וגם הקרא
הסופרים ב"ג לניסן ולא קודם אפשר כיון יעברו
י"ג ימי חוכמה הנשלים בל יג וזכיה :

ונשלוח ספרים ביר וגו' פתשן הכתב להצלת
דת וגו'

הנה צטנן כמנזים אלו ראוי לשם לב מה נזכר
פתשן כחז וזיה די בוא' אל כל עם ומדינה
וכן כתבו ההתפלות אשר ילענו היהודים האם
בשגוראם נל' פתשן הכתב ועוד כי ענין פתשן

ר אלשיך 12

5

מגילת חתרים

פרש' לך דענה ב

10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 1040 1041 1042 1043 1044

(ו) ריהטנין נקדו ויריון בפתקא נמלכא אדחתא איתיהיבת בששון בירנתא ומלכא נקדו הו יחבין למשמי הסרא ונקתא דששון סתערבא בחדות עסטין נוקראין ונקל בביתא דקא בית ישראל :

משנה

אלשיך

משנה

המדינות להסך הדבר אחר מה שחשבו הוא שהכריזו על היהודים כלומר לזוה עליהם שימחדו על נפשם וכיוצא וזהו כתבו על הסידיים כי לכתוב אל הסרים להסך הגזירה ח"א כי כחב אחר נכתב בשם כו' אף להציב בלשון שאין הקנה להסך הקודם ולו נעשו יחדיו מדלי ואסחר לזמן הדבר בדרך יצאה בלשון שלא יספכו אחרות ראשונות וכו' כי אחרות האם אל האחדותניים והפחות ושרי המדינות אשר היה בכתבם מפורסם להשמיד וכו' אי אפשר להסך אף עשו בכתבם וכתבו להם אשר נתן המלך היהודים להקל ולעמוד על נפשם נגד הקמים עליהם על פי הכתב הראשון בלשון שהקודם קיים אלא שנתן יד עתה ליהודים להתקומם נגדם וזו כל אחד יבין כי שם אלו מהם זה ויכתב ככל אשר לזה מרדני אל היהודים ואל ההשדרפנים והפחות ושרי המדינות וכו' אשר נתן המלך ליהודים להקל ולעמוד על נפשם וכו'. אמנם נספחנו כחב הדא להעביר קול מפורסם וגוי לכל העמים תלוי און ל ס כי יאשרו צוה וכל להסך בשלם שלא יורגם כי אינם בדת עמית מחלה רק להיום עתידים ליום הזה עתה יספכו ויבדירו כי פירוש הדבר אשר יהיו עתידים ליום הזה הוא להנקם מאז ניהם וזו פהאן הכתב לאתן דם שיהיה גוי ומפורסם לכל העמים הוא ולהי' היהודים עתידים וכו' כי לא לנד הכריעו מיקלן היהודים לעמוד על נפשם נגד הקמים עליהם כלומר בכתב הכריעו כי אם גם ולהיות מעמלם היהודים עתידים ליום ההוא להקם מאזיניהם אף אם לא יתקוממו נגדם ולא ירגישו המון העמים ההכשפות כי עוד כה לא ידעו רק שיחשדו ליום ההוא ולא מודע להם למע ועל מה ועתה הנה בפירוש בעיניהם כי המלכות היה להנקם היהודים מאזיניהם וכו' הצינו אשר דברו רביתנו זל בלמדם כי מחלה נפתח מעשה הרע' היה הדבר סתם לפיט עתידים בלתי מפורסם כי כן היה אלא הצינו והתפחות בהפסם היסב זה אחרות ראשונות ואחרונות דבר המלך ודמו דבר המלך על הכתבים הפסחלים לפירוש ודמו על הכרזת להיות עתידים וכו' והענין נכון מאוד בעלמנו וזה כל המקורות ומזל על הכתובות אים על מקור יבא בשלם : והוא דרך אמת : ואחפיי בבחינת ספרי הדשים הגלם להסמדי זה בלתי בנים כמזל על פסוק ובאחרון וכו' להסמדי : ולירוב הוא אחר' אה הגדולים הנהם בהיו מיתה אחריות אחרות יאלכו כוכב ברחוקים ברישם זל' אים לעיניהם

הרצים יצאו דחופים ברבר המלך והרת וע' (פו) אמרו זל והעיר ששן נכוכה שהיה כל אים משון אחר ליהודי מהר לוי חונק ועל ממוק כו' והיה קשה בשלם יעיוז פנים קרם בא ימי הרעה והיה אים איתת מלך במקור מושט כל יאשרו כח להמקין עד יום מועד קן שם להסך ב"ג לחדש אדר ולא יתקוממו להציז פנים מעשה ע"כ הקדים ואחר כי בני ששן כמה ראו ג' דברים כי בתלמא הויה חזקה לכוות היות חשן המלך רעתם יורר מכתם ע"כ התאזרו גם שהם להקשות ביד כמה עד ישראל וזה, אחת כי הציז יאלו דחופים בדבר המלך כי אם לא היה המלך עשה הדבר זולתי להסיק רצין המן היה די כמה שיהיה ילכי הציזים לפניהם אה דבר המן אף היות הציזים דחופים ע"פ יאשרו אליהם יראה כי בשלם חשן מלך למחר לשלם כי להסמיד בלכבו עד גדר אומר הוא לציזים בעלמנו יאשרו מלך וזהו הציזים יאלו דחופים בדבר המלך כי המלך בעלמנו דחף מרובתם. ב' כי הדא ייהיה בבואם כי הלא מה עזר היה לסבתן דם בשושן מקום מושבם כסא מלכותו אשר שם המלך והמן ולא יאשרו עד חשיבת הסאה ב"ג בלחר ולא יצי לעשה גורמם ולא להעביר קול מעשה אף הוא כי המלך והמן לא נקראו דחופים ולא שיקטו עד הדא נחנה בבואם. ג' כי משחת לבנם על פתגם מעשה הכרעה מהרם

בנייה סהרים

היון מי שאלו לסבך אה דחו וירגנו או לחדש מי שכלם נכאן דמו וכו' מהלכודם וזו לחדש וזו ישמרו סיהודם ככל וכל :

ד' וּמַרְדֵּכִי יָדַע אֶת־כָּל־אֲשֶׁר נַעֲשָׂה וַיִּקְרַע מַרְדֵּכִי אֶת־בְּגָדָיו
וַיִּדְבֹּשׁ שָׂק וַאֲפֹר וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הַעִיר וַיִּזְעַק וַעֲקָה גְדֻלָּה וַמְרָה :
וַיָּבֹאוּ עַד לִפְנֵי שַׁעֲרֵה־מֶלֶךְ כִּי אֵין לְבֹאֵא־אֶל־שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בְּלִבּוֹשׁ
שָׂק : וַיִּבְכְּ־מִדְּיָנָה וּמִדְּיָנָה מִקֹּמָם אֲשֶׁר דִּבְרֵי־הַמֶּלֶךְ וּדְתוֹ מִנֵּי אֲבֵל
גְּדוֹל לַיהוּדִים וְצֹם וּבָכָי וּמִסָּפַר שָׂק וַאֲפֹר יֵצְעוּ דְרָבִים : וַתְּבֹאֲנִיהָ
נַעֲרֹת אֶסְתֵּר וּסְרִיסָיָה וַיִּגִּדּוּ לָהּ וַתַּחֲלֹחַ הַמַּלְכָּה מְאֹד וַתִּשְׁלַח
בְּגָדִים לַהֲרַבֵּשׁ אֶת־מַרְדֵּכִי וַתְּהַסִּיר שָׂקָן מֵעָלֶיָּהּ וְלֹא קָבַד :

רש"י

ותבואנה קרי

ד' ומרדכי ידע. בעל המלך אמר לו שהסכימו העליונים לך לפי שהסתחוו ללוא נשים ונכבדות
ותבואנה ח מהפדות החפזות : (ב) כי אין לבוא. אין ד"ל לבוא אל שער המלך בלבוש שק : (ג) דבר
המלך ודבר. כשהשליח נשאל הפסוק' טובהים הם נחמה דתם בשר :

שפתי הכתובים

נביא. לכו"ס יהודים נכב : ח אפ"ל דתרי דמות ויבא כפ"ל דאנוס ונמלך לקום. כהן רב"ל שנים וחד
דס"ל דתא וכל גרם כי זונה תא כלל לא נגזר פניהם כהן כ"כ וזולת תא הסטורס כים דתין כפ"ל מאריך
אזו וכו' נחמס גזר דתם ומלך אופן הסטורס כים בשרור כלל ותחמס הנור דין כים בשרור הסטורס וכן

משה

אלשיך

משנת

המלך והמן יצאו לשחוט מה שלא עשו מקודם ע"כ
אמר כלבם בני העיר בשון הנה גם כי עשות כלם
באותם שלמים הוא דבר גדול ודך המלך על הדומה
לביעור הזה להביא אל לבו כי יהיה רע עליו המעשה
והוא בו עשה על ידי ג' אלה יורה כי אחין לב
המלך על הדבר בעלם לא ישוב ממנה כי כלם
הרעה מלך המלך לכן העיר ששון נכונה שחשבו
עז היהודים באחר לכל אחד מחסר לחזק אורך
ואשלו שלך מתחמך ד"ל ואמר והעיר בשון עם היונה
כך גדול אך היא כי כל גבול בתי המלך והחזרים
הנוגעים אליו כי רב הוא ויבנה אותו לבידך אך שאר
העיר יקרא ששון ופניהם יחד בשון הבירה ואמר כי
העיר ששון לבד ששון מקום החלוצי היתה נטבה
אך מקום הבירה לא כן מאימת מלך ביד מה לא היו
מלערים עד עת מועד וכן :

ומרדכי ידע וגו' עד ויגד לאסתר את דבריו
מרדכי וגו'

הנה יפלא כי מה ידע מרדכי אשר לא ידעו כל
אדם ואזה כי הדת נחמה בששון הבירה בלוי

לכל העמים אשר בששון ואף יאמר ומרדכי בלוי
שנית כי לא עשה מעשה שר וגדול ואם לבד כמורו
לפי הכרחו אשר לבס שק ואשר יציע ויאל ברחוב
העיר ויצעק נעקה גדולה ומרה וכן לא יעשה כי
אם קצין יקצין שרית ישראל במעמדם לשאת ולהת
חיה יעשו תחור לבם ממוה אם יקראו נוס ועזרה
או יבאו אל המלך לסתחן לו ויכינו עתם לחפזם
ולדורון אך לעזוק ברחוב העיר בלוי וכן ואשר לא
נכון לעשות כן כי מה יושיעו לו השומעים אותו
וא"כ מה ראה על ככם ומה הביע אליו לעבו' כדבר הזה.
ג' אומר ויבא עד לפני שער המלך וכו' כי אין לבוא

ד אלשיך 16

וכו' יראה כי נאמנו מלכת רק על היונה בלבוש שק
שאל"כ היה נכנס לתוך הדבר בדברו אל המלך ואל
המלך וא"כ יופים מי מעבד בידו בלוי יצירי השק
ממנו ויבא אל המלך. ד' למע לא סך לבקש על
נפשו ונפס עמו מאסתר המלכה הדבר אל המלך
כאשר עשה אה"כ על ידי שית ולמה לא סך מעשה
והקולות יחדלון ומה זה יאל יואל ונפס מר בשוקים
וצרחות. ה' אומר וכל מדינה ומדינה וכו' כי שוק
זה יראה נהם בין הדנקים כי כחזיונו שיה ויבא עד
לפני שער המלך וכו' היה ראו ואמר ופנלנה נעדות
אסתר כי מכווא עד לפני שער המלך ראו אותו נעדות
אסתר וסרסיה ולא יפסיק כמה שכל מדינה ומדינה
כו'. ו' באומרו ותלח בגדים להלבוש את מרדכי
האם הטובה על רוחה היה כי מבלי אין בגדים
למרדכי היה לבוש בגדים זולת ומחלואי המלח לו
לומר כה זה ועל מה זה כאשר עשה אה"כ ולמה
לא עשה ק משה. ז' אומר מה זה ועל מה זה
כי ביהמה מה זה שהוא לנפס שק ואשר חמד על
מה זה כי הכל אחד כי מ"א נהגיד לה כה זה
שהלך ונפס לנפס שק אם לא בשרים הסנים על
זה. ונס יסיל לה אם יעשה אסתר שפדת אשר
נחם בבחן אם אין ונחשבונו שהגיד לו מרדכי
כל אשר קרבו טוב טוב היה ויך בדגליו ולא על ידי
שית כי יעביר השק מעליו. ח' אומר אשר קרבו
כי בלח לא קרה לו דבר פרטי אליו כי מכירת
המלך את ישראל להמן לכל היהודים קרה ולא לו
לבדו. ט' כי אין פתח מעשה הרעה כזה נעשה
במקרה כי אם כשהגדה מלכו ויסבך וא"כ אך
יירם הדבר אל מקרה לומר אשר קרהו. י' אומר ואת
פרשה הספק וכו' מה ימן ומס יוסף כי לרשע
את

י ותיקרא אסתר להתך מסריס המלך אשר העמיד לפניו ותצודג
על־מרדכי לרעת מהיה ועל־מהיה: ויצא התך אל־מרדכי אל־

משה

אלשיך

מסאת

רבינו לך וכו' למרדכי מיד הלך למרדכי הכ"ד
ומרדכי ידע את כל אשר נעשה ע"כ. והנה אם היינו
שמים פנינו להעיר כל הסערות הרלויות להעיר
במלחמה זה ולהשיב על כולם יאריך הניאור מאד
אלם קצתם מן הבא בידו. א' כי באומרו יסבךך לשון
סורה מה שחל עליה והשיב לו הסתפק בעליומה
אם חסונה ו מספקת נקמה לאלהיו יסבךך דקארי
לה מאי קארי לה. ועוד כי אם טובה היא למה
יאל' חורה בנדי אלמנות ואם אין חסונה ו מספקת
אין עליה הסוד דעתו למחוק את ישראל. ועוד
סארי הוא יסבךך במתן חורה לא רצה לתת חורה
למלכים. ועוד עם מי הסוד דעתו אם הוא הסכים
עם הסגן לא היה ראוי שיאמר לשון השואה ומה
לתת אל הכר חלילה. ועוד אם הסכים למחוק היינו
כלים ואל' יסבכו מיד ולא יקדים ויאמר למה לי
חורה וכו' ולא יאמר הנאה מצילה. ועוד האם לפניו
יסבךך לרץ כהנים יעשה כי מי יאמר לו מה תעשה.
ועוד כי א' אלהיו מרחם מרחם בחורתי ואף
גם זאת ציוותם בלחן איניכיהם לא מחסירים ולא
בפליסם להורות אף כזה כלים. ועד היתכן שכל
השר נהנו מהפועלם של האחרים יתחייבו כלים וגם
שואר כי רע ובר היה כי קלקלו בעונות כחל
במלחמה הנזכר שלא לא יוכל מלש מהדבר הקשה
הקשה רש"י לתלמידיו בעלי סברה מלמד זה
באומר ח"כ של סכני יארגו. ועוד יאמר למה לי
לחם בבבילה סכני אחרותי מראוי יאמר למה
לי לחם ממכשירים אורי וכו' ולא יאמר כדבירי
לחורתי. ועוד באומרו אשכיה מלחם וכרם כי הלא
בחורתי בכל מענה ו באומר לחורתי אפאיכה אשכיהם
מלחם זכרם כו' כעם חייב וכו' ואף אז לא חש
אל כעם חייב שן ייכרו וכו'. ועוד אומר מיד
אמר הקדוש ב"ה לשון הניח לי מגילה המבלי אין
מגילות לפניו יתבדק שיהיה את הסגן שיבא מגילה.
ועוד מה לו יסבךך לרץ אל מגילה לבחור. ועוד
אומר בלחם כעם הלא הסגן והניח מגילה היכן
הלא. ועוד היתכן יתבדק לפניו יסבךך על מגילת
גשמים. ועוד באומרו שלכסה החורה בנדי אלמנות
אף יתקן זה בחורה. ועוד מה להם למלכא השרת
כי יבני על ישראל וכלא טוב להם שחשפך החורה
בפליגות וכן החם ולכסה להם אספו נהם. ובסוף
המלחמה נהם כל והגן מה ו שאלו שרע"ה אם
במים היא החומה וי בדם מי נתן מים או דם למעלה
ולמה בדם אין הקוס באחד בפנים. וגם למה הולרט
לנכס רחמים מזה ומרדכי זה מכתן זה מכתן ולא
ספיק אחד. אכן אין ספק כי גוסי רחמי יסבךך
זרקות פניו חסד לכלי לטותו כי חסן חסד

ועלמדיס

ית קרדכי ולמער ית שחיה מעלני נרא קבל : (יה) ובראת אסתר להניחל דסתקרי התק
די עד מיקר פוקיה מתחברו פתגמי מלכיהא הקרת ליה על קרדכי למרעיה מה בין קל
בכחיה די הוא קבני ועל מה בין לא קבל לביא מלכותא דשכרת ליה : (י) ונפק התק

משה

ארשיך

משאח

ותלמידיהם והסבין הבטן מספיק בעליונים למור גם
כי השתלשלות שפט לקיים העולם שהיה נחמינה הסבין
העדר על העדר ישראל וגם קצת מהסביונה כי גם
בעל די עסק העליונים לא יבצר מה שנוגע אליה
מלך עמלה ויהי מה ים נחמינה היתה אפילו כשהיה
נבנה נחיוח על ידי ישראל מאשר היה נחיוח על ידי
עסק העליונים . והנה גם בלא הספיקה סנהא ז'
לנזור כליה לפחות הספיקה שגם הסנה דענה וכו'
והוא כי בכל משפט איש או עיר או ממלכה נבד'
של מעלה לא יבצר מחיות להיומן ולהשמאל גם בו
יה' בין מדה"ד ומדה"ר ולפעמים סנהא מדה"ד הכרעה
ולפעמים סנהא מדה"ר הכרע קול נש ה חנה
כי יאמר גם במהלה היתה העי' בדעתו יה' אל הרהמי'
ענה הסנה דענה נחיה דענה כזה בלתי מסה ומכרע
לכום לר כי היה הדבר שקל בעיניו למחות את ישראל
ולחיותו ויתבדק הפך חסד משה בלתי הסד וסמך
במלמדי סניגוריו על בניו כמעשהו ביה"ס וכמו"ל
נבד' כי ע"כ נחר הוא יתבדק נאכרעה מפכל נדקיק
שקדמותו על סביו מלמד כעניונו על הנכריות בעליו
חמר הכנה נדק ותבא דשע אלהא לכדקיק ולא
להרשיע . הנכריות ע"כ מה עשה הוא יתבדק
נבאותו מה הדבר בקל נקש לחם המעוררות אל
האפסריים ללמד סניגוריו בחורה ואלהיו ונשמות
נדקיק וכיוצא בזה כאשר עשה למשה בחומר היתה
לי וכו' והוא כי הנה ב' סנהא היה הפכר להשיב
לפניו יתבדק לזכות את ישראל ח' למור הכח אשר
עשוהו כחם נסים ואלמות להפיל הקמים עליהם
בד חזקה עשה חכמה אלהם והוא סנהא מרעה'
באומר למה יה' יורה חך נעמך אשר הולאח כו'
בכה גדול וביד חזקה . עוד עמנו ב' והוא מ"מרו
יתבדק אמרתי אפליהם אביהם וכו' ללח נעם חייב
אגור וכו' כי אם יעשה כלם ח"ו יהיה הולו הסם
נדנר כי יאמרו העו"ג כי הם העיפים וידם רמה
על הסם ועל משיחו . והנה נכריות נדנרו יתבדק
לשמות סנהא אלו מפי נכריות אשר לחם להם
סנהא סה אל הסנהא האחת למה לי אורח ששגילה
כרביתי אוחתי ומופתה לכל הקמים עליהם לדעה
ואחל למען יתעוררו סניגורים לדבר ולומר אדרבה
סנהא נבאח למה יה' יורה חך לכלוח מחר הם
מי שדכיתו לאחורק ומסנהא עינם וירא כי חין
סנהא . אז אמר עוד אביהא מלמח זכרם למען יענו
כניגורים ויאמרו הלא סוף סוף זה הוא לי ח כעם
לעיר אגור וכו' סנהא הכענה הב' ועכ"ל חין דובר
דבר להלך סנהא כי לא סנהא אשר קרה לנו
בזמן החורבן שגבו האבות ונבאח למד סניגוריו ולא
סנהא לנו . וכדמותו יתבדק כי חן מליך סנהא מיד
אמר יבדן הכל לי מילה וכו' וסליהם פשה נעמן

כי הא מהחזקים על סלוקר וזהם לריק להראות
 כי לא כד כחך מלחמתי חת ישראל על סלוקר ולא
 הריה כלום לפנות בנו נזרם הרעם אז אמר לו
 כלום ים אדם כדבר כו' והוא כי נסילוק הריק
 מישראל יעמוד מרדכי ויסיב את ישראל בחסדיה
 לתקן עוונם ואלי מלאכי את דבריו להפיל את המן
 שהתקצר הרעם עליו לנזות מה שהשם שפסח כתי'
 או יהיה כי הנה על ידי משה הקילו מפת עמלק
 כי כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל נגד עמלק
 וכו' לא לו אליהו מה הענה על הגרם הזאת כו' כי
 חלק יגיע הדבר שהיא נגד עמלק אז אמר הוא
 כלום וכו' לומר הנה אם היה עמי יבאע שהוא מבר
 גרים של רחל המזרחיים להפיל את עמלק כמה דאז
 הזאת אם לא יחזרו לעירי האין ע"כ כשאמר לו
 שהיה מרדכי שם הוא מבני רחל אז ח"ל משה יעמוד
 הוא משה וכו' ויהי' מענין משה ויהאע וגם זה
 ע"ד המזכיר לו לטק דיוק ישראל וכו' להגדיר להפיל
 את האוי' כענין וגבר ישראל וכו' ח"ל מרע"ה לאליהו
 הם כשיע היה החומ' הפלחתי נשמעת וכו'. והנה
 אשר נראה אלי בזהה עט ששמעתי אומרו אחר כן
 בקדמוני וזהו היה שאמר הם כשיע היה החומה
 בזהה נזר דנים על האמת הסעודה שריא האלה
 חזרת הפלחתי נשמעת ואם נדם שהוא על השתחווה
 לאלם הנוגע אל הדם הוא הנפש אין תקוה. הך
 הדבר הקשה על זה הוא כי הלא האבות והמה עמנו
 אמרו לאליהו משי מה נחיינו כלים ואמר להם
 מפני שהיו ישראל מסעודתו של אחשוורוש ונעבוד
 זאת גזר עליהם לבלתיח מן העולם ולאמר זכרם
 בהם העתקנו לבנו וכו' איפה מה או שאלה אם
 בשיע היה החומה וכו' הלא כבר ח"ל בפי נזר היעב
 בשיע היה החומה ולמה יעמין עתה הדבר ברמו
 ועדיין אפשר לדחוק כי היחה דעמו לאחר הן אחת
 כי עין הכבוד' גרם הרע ומלא הידן אך בזהה
 על איזה הים שחומה עם שחליו וכן כי זה היה.
 הך אפשר עוד לומר כאשר נדקדק און' נאמו מהסעודה
 ולא משפחה אחשוורוש והוא כח"ל על והשתיה כדא
 אין היום כי למה בכל יפעו וכל חפן המך היה
 להכביל את ישראל ע"כ ב"ן נזה שאין אונם למען
 הכוס היתה נחיתה ברצון מ"כ בפת בנו והנה
 השפחה היחה קשה מהחלילה כי היה יין נכסם
 והחירה הסוכו להקדושת ע"כ כמד"ל אשר הגב
 זכרתי יאכלו ייחיו יין נכסם ולכן גם כי לא יעדרו
 ק"ה שיצטרו ויכבדו ב"ן מלכות אך רבים שמו לא
 ימא כי הזהו מעין ע"כ ואין אונם באופן שהיו
 כבול לכל הקדושים מבני עמנו היה האמת הסעודה
 היא האכילה ועליה נחיינו וכו' נאמו מסעודתו
 ששמענו על מה שאינו חמור כע"כ רק הא' הומדית
 שהוא ממאכל שולחן ולא אמר ממנהה הארצות
 שתיקרו ומשמעו הוא שהיה זה שאל אם בשיע
 היה החומה וגומר לומר הן אחת בנחיינו על שהיה
 מסעודתו אך בשיע היה החומה שהוא על סעודה
 נלמד כשמענו הלא או נדם היה החומה שריא

שמו מיין נכסם שהוא סך ע"כ ואשרת לו האמת
 שפודה על כי האלה הוא כבוללה הכל לגמרי ואם
 כך הוא אין חפלותו נשמעת והשיב שהיה בשיע כי
 רובם לא חשאו רק בדבר האמת הסעודה. השול'
 מדנ"ל בזה הוא כי נחיינו ח"י ישראל שפלותו
 הדור כלים למקוב ולא היחה תקנה אם לא על ידי
 חפלת מרע"ה ומרדכי היהודי ובשלה מרע"ה את
 אליהו יודיע הדבר למרדכי וכו' ומרדכי ידע את
 וגומר כי ידע מפי אליהו. וזהו נכא אל ביאר
 הכוזבים בס"ד אמר ידע את כל אשר נעשה ע"כ
 ויקרע וגומר כי ראה כי אין תקנה אם ישוב ישראל
 ע"ה מכאן וזה ה' נכאית ידרשו בחסיה שלימה כי
 מחאו ית' יהיה הדבר כי כלים נכבה לפניו ואין
 ארובם למחלם או בדבר אל המלך או אל עד האמת
 בלתי לה' לבד כי ידע את אשר נעשה מפי אליהו
 ואומר כל אשר הוא כי לו ידע אשר נעשה בשמים
 שנחתם גזר דין ולא ידע ענין מרע"ה היה מתיאש
 והמרע"ה כחאמר אמת העולם אם הם עברו על דת
 וגומר מה בדימו לעשות וכן אלו ידע שפלות לו
 מרע"ה שיחלל ויחוקק דעת המן ולא ידע לו כל
 חיקק הגזרם שחממה למעלה ג"כ לא יגדל הדבר
 בעיניו להגדיל לעשות אך אשר שידע את הכל וזהו
 ידע את כל אשר נעשה זה ולכן ויקרע וגו' והנה
 אמר בלבו אם אין ים' שנים עד ה' אליהו בחסיה
 שלימה מה נועל כי נפגע בו ית' מרע"ה ואלי כי
 הא למה זה דומה לרופא הכא לרפוא את אשר
 נדם בשמו ממאכלים רעים כ"א ימין החולה להריק
 חלחלו מכל חיל בלע לנזות בשן כל אשר ירפא הרופא
 יהיה לריק כן הדבר הזה הנה ים' נכבה בשום נשמח
 נפסם מנכן המלחם לה מסעודת אחשורוש עם יתר
 דברי עוונות ואך יהיו לרצון אחרי פינו לרצון להם
 לפני ה' מלחם עימא' אשחם' חקיקה על עממות ע"כ
 ראה והחקין את כל הדברים הממחמים אשר עשה
 בבורם התקן וגו' אין ואמר שהוא כי אמר בלבו
 הלא אם קרא חיי אליהם יעמדו יתדיו כל היסודים
 אשר בשופן לאחר להם הבו דבר ועזה הים ודעו
 מה תעשו כי כלם ונחללה נעשה' כי הנה נחמה
 בשופן בנדים ובשאר מדינות המלך הארצים ילאו
 דחופים בדבר המלך להסמיד וגומר ואלו לעבדים
 ולשפחות נמכרו הם שתי אך הדבר הרע הזה מנפש
 ועד כבר יכלה ואחם יעשה' כי כחם לבד נכחם
 בשם המלך וגו' אין להשיב וגם המלך לבד וזהו
 כי הלא אפשר דת יתהם בשופן הנירה המך והסן
 יסו לשחות משמחת לבד לכן דעו איפה כי כלתה
 הרעה רחם המלך וכלה הוא ע"ה וקרעו לבגדם
 ואל נבדדים ושינו אל ה' אליהם כלם וכן ואמר
 ואל האכלו על הדם עד יסקף וירא ה' משמים
 ויהבה לחנוכם וישוב לרחמא' היה יעז ויחמרו אל
 מרדכי המוחים של כלם זה בכה וזה אומר בכה
 זה יאמר היה דברך עושים וכו' אך ח"ל יע
 לנכך כי כן דרך החבורים לגזר בזירות וחל"ה ישוב
 חמו מהם ונזקן ה' כי הפזים חסדו לנו להחריק

המועד עד י"ב חדש חדר ולא יבצר מהמלך בקרב ימים יהיה לפיו עת רצון ובה אל המלך להחזיק לו לאחר לפיו מה פסענו ומה חטאיתנו הכנו עבדים לאדוני מלח גילינו בלשרך ונכבדו לפניו ולא יבצר ממנו שיהיה יממרו רחמיו וזה יאמר זאת עשו קחו כל אשר נמלא אחרו כסף וזהב סגור בביתו ובחומותיו יביטו והורידו ללחם מנחה הדלוים להסכנד ולא יראו פניו ריקם וגם את הדבר הזה נעשה פרס נהדחה פנים נחלקה שכם כל הברכים הולו פני המלך וכל עבדי המלך אשר בשער המלך למען דבר ידברו גם ההם טוב אל המלך ובה נבוא' אל משכנותיהו נשתחוה להדוס נגליו ויהיו אשר אחרו ונחנקו אליו וכל שריו ועבדיו יהיו לו משרי לעוול וישב פניהם ופני המנחה הסוללת לפיטו רוקם וזה יאמר מה לכם תדכאו העם ותבזו כסף ותבזו זהב הלא ידעתם כי אחות לנו בבית המלך ונפשו קשורה בנפש' הלא חלך היא והדבר אל המלך להשיב מחמו מהשחית ולא ישיב את פניה וזה יאמר כמהתד הלא' הנמלו זאת ואיה איפה הצעקון אשר צפתם באלהינו מרהם הוא אחר ולא יעשה לא מחשבים ולא גלחים לבנותם אל היראה ולא חטרו זה ה' אלהינו אשר הנילנו ממך בכל ויפליכו ארצה לא גין ולא נכד בעמו הוא ילינו מהמן הרע הזה לכן חלנו משמיהם ושמו ממתיקם אל העלבו כי ה' חטנו אל חיראום ואם יענה מרדכי ויאמר מה לכם הרפאו השבר על נקלה לאמר שלום שלום ואין שלום כי קץ ה' עלינו קץ וכלה הוא עושה אם לא חשיבו עדיו כי דעו איפה כי נכנסה בליה ח'י' הלא יענו ויאמרו אליו אשר האלהים עושה מי סגיד לך אין זה כ"א חלום חלמח ותלומות הוא ידברו קלני למיין הכל יתבילו ויבחינו דבריו העינים לכן יעלוהו כליותיו ילבש שק ואפר ייע ויהא סובב סובב הולך בשוקים וברחובות בקול כבי ונקול לעקה גדולה ומרה . ב' ההפכה לבא עד לפני שער המלך ולא יכנס פניהם ומה גם כמזל' כי הרים קול וגשבע שלא להסיר שקו מעליו עד יושעו ים' למען התדיר לב בני ישראל ויסר ממקומו בפרסו' ההרדס הסיא כי עשה ויאמרו הלא דבר הוא והן לו יהיה הקנה מולא' בהמך בזמן בהמקרב דעת המלך לא היתה מעתה לקרוע בגדיו ולמרוה את כל ההרדס הזאת בלשון כי אשר בלבו הענה הא' מהלכסריות להשיב את מרדכי לומר לו כי לאש לו כי בהמך הזמן יתקון וזה ישיב כל לבו ויהם . וגם הסענה הכ' חצת' גם בזה שם השועה זו ביד המלך היתה למה לא יעמיעו מרדכי קול וזהה צביר ועל מה לא לבש צפרו שק ואפר ייע והדברה יסיר סבגדים הולאים מעליו ויבא אל המלך להחזק לו וגם לא פנעה החו' אחות לו בבית המלך כי עתה יאמרו הכה מאמר מרדכי אסתר עושה בלשר היתה בלמנה אחר ולמה זה יהלך לדבר אליה מדבר אל האלך אך יאמרו בלבבם אין זה כ"א רוח ה' עוסק בן וידע כי מושע אין בלתי יתב' ואין ספק כ"א בשר וזה מלח ה' בלמות יאלה ויאמרו כל אש

רחוב העיר אשר לפני שער המלך: וינדרלו מרדכי את כל־אשר

משה

אלשיך

משאח

היה אשילו לא דבר אל שלוחים דבר כאשר דבר אל
הקץ אח"כ להגיד לה ולחיות עליה להיות מתיישב
כלי הסק רבים מבני ישראל שנקבעו אליו לקבל ועקרו
ומה גם להלמידיו אשר היו מתערים באשר יתעורר ולא
בעיניהם ידעה אל שלוחים דבר ומה גם לעוזר עליה
לכא אל המלך היו מתערים מהתעורר ע"כ לא דבר
אלהים מעוד עד רע ואחריהם בחכמהם הבנים בדברים
ומה עשה אחריהם בלגה היה אין מסק כי אין חקנים
בידי צ"ח כ"א מה' יאל הדבר והוא חשן לבליה לרשות
ידי ישראל מהתעורר וע"כ אשילו לא דברה לסריסוס
הידועים שהם סריסי המלכה לכן ההתעורר והקרא
להקרא אשר היה סריסי המלך ולא סריסי המשרתים
לפניהם להסתיר דבר שלא ידעו הרואים כי היא בלגה
אחרי ובחר באשר העמיד לפניה לב' הבית, ח' שלא
העמיד אחריה לשרת' כי גדול היה ולא הסריסים המיוחד'
להיות משרתי פנים כ"א אשר העמיד לפניה להיות
מזוי לבניה דרך שררה כי בזה לא יתעורר סריסוס
אחרי מדבר אל מרדכי כי היא בלגה אחרי כי לא
יחן לה לשרת ולשלוט כי אם סריסי, שהיה להיות
נאמן לה מלכות מלגה סוד ומה גם אם היה דמיון
כח"ל ותעורר על מרדכי שהוא מבולג הפנים שהיה
ותשלחו אל מרדכי ואם הוא שטורט ש"ך אליו כי ע
הוא לשון דבר ומיד הלא היה ל"ל אל מרדכי ולא כל
חך יהי' על דרך מאמר הכתוב באומר ויאמר אל בנה
יש' ולא פדעה מלך מזרים ואח"ל שטה אל משם
ואמר שיתעורר ישראל צנח' ובשרש' שיתעורר בו כבוד
והענין שיהיו מזויים ובאים ישראל ושרשם בעיניהם
ועד"י יאמר פה אלא כי שם נאמר אל ולא נאמר על
הוא שיכיר ישראל ושרשם מזויים אלא שם פה שואמר
על צנח' ותעורר על מרדכי הוא שיכיר מוסל טורט
על מרדכי שיתעוררו ויאמר כי ראש אה שלוחים הראשונים
בלא החשיבות אשילו לדבר להם דבר רק שלא קיבל
סידם על כן תעשה סן יעשה כן גם לפתך שלא יעלה
לו אם כל לבו לדבר אלו ע"כ ותעורר את חתך על
מרדכי שיתעוררו להגיד לו ויהיה ע"י מוליך כנגדים
בראשונה ולא הזכירו מי היה מוליך כנגדים יהיה כי
לא שילח רק דרך התעוררות לבל יודע אל כרואים
כי פמנה היה הדבר כי לא היה ע"י מרדכי או
מהידועים שהם פלה וכן עשה מרדכי שלא הסתיר דבר
ממי יגיד לו אם כל לבו ו"א י"א ע"כ מרדכי
ואם היה כענין הוא לרעה וכו' שהם לא יתעורר לא
יעלה לו מה זה ועל מה זה וענין מה זה וכו' הוא
כ' ומה זה זה הענין ועל מה היה זה מה היה סיבה
כלומר אם הסיבה היא מן השמים נלחמו ע"י דברי
שטה נברו וע"כ לא בלגה אלי כי הראשם בלא יחוקר
על ידה וע"כ הוסיף לשלול ועל מה זה ומה יש דברי
ד"ל ע"כ דרך זה באמרם שמה עברו ישראל על מה
ומה הם כותבים כלומר שאמר לא קבלו הכנגדים שטעם

לכמה

שכתבים פורחים ולא חלמין בחיך להיות עמידים
ליום כזה ע"כ, והנה יראו דברים משולל הכנה ויהיה
דעמם כי לבי האמה היו חייבם הלויים מסת לפת
סכום מ"ג לנימן שהיה משת כנגדה עד י"ג לאחד יום
בעשיהם שהוא משת לפת כיוצא בה אך הם בשעה
סביו הכתבים פורחים משוכן עד כל מדינה ומדינה
היו מתעוררים לילה רומם בראש' החפזין יראו ממה
ולא ידעו אם היה יומן להם זמן וכל יום היו בפה
לומה מוח כי לא ידעו מה הוא הכתבי' צפופים נאמר
ומן דה והענין כרוז גלי לכל העמים להיות פזיזים
ליום הזה הוא י"ג לאחד לא נחה דעתם פזיזין העם'
סביב הדבר ההוא כ"ל בלא פורס לאחיה דבר יהיו
עמידים באופן בלא יהיו מלחמים בחייהם אם היה
ליכנס או לזכר זילתו עד יגלה הדבר ליום מועד ע"י
הבני סבירים כ"ל וע"כ היו בכל יום דיווי בכל
מדינה ומדינה מן מקום אשר דבר המלך וזהו כענין בלגל
גדול ואם וכדי ומסד אך כבשון לא היה פחד לגלגלי
באמן כהיה עד י"ג לאחד כי לא יערכו על לבם
ציה המלכות לסקרים זמן אשר קצב המלך, ואזכר אל
כענין כי היה מרדכי לממן החוק לבס בתשונה חדר
אח כל התעורר הסוף וילגש בק לממן יואש אם לבס
בלא יבא אל שער המלך לדבר אל אחרי ונגלה הדבר
הוא צנח' נעורר אחרי וסריסים ויגידו לה ותשלח
כנגדים להלגים ונומר ולא קבל והוא כי בעולם על
הוא כי אין דבר בשטח אל המלך שלא יהיה לאל
ידם להקן ע"כ בלגה כי לא יוכל לבא אל שער המלך
להגיד לה בלגה' בק ע"כ שלחה כנגדים להלגים אח
מרדכי נחמן ויכל לבא אל שער המלך לדבר אליה
וכיה הדבר אל ס"ך צנח' עשה להקרא לפניה ולא
שלחה אליו לאמר יך ללגים כניחו לממן נחן צנח'
הליס אמר ולהסיר סקו מעליו כי הם דברי מותר כי
לא היתה המלחה אליו כנגדים להלגים והוא בקר.
ושד כ"ל להסיר סקו ולהלגים את מרדכי כי הוא
לבס בק ודאשונה יוסר הסק ואח"כ ילגש את הכנגדים
אך אמרה שילגשו כנגד וזה לא יאבה לפתח ויכיר
אח סקו מעליו וזה כנגדי הקדושים כי אין לבא
בלגים סק, או יאמר ולהסיר סקו אחר אומרו להלגים
ונומר שהוא סק הדבר כי הנה היה בלגה למס'
צנח' מרדכי לפניה כי לא ראהה ס"ך לבניה ללגים
כנגדיו לבא פניהם לדבר בה וגם לא שיתקבצו להסיר
סקו וללגים כנגד' כ"א להלגים אח מרדכי כנגדים על
הסק לככותו לבא אל שער הסק כי אין לבא בלגים
סק ואמר דברה עמו להסיר סקו מעליו כניהה כי
לא פלח כה להמתין עד יוסר הסק וכנגדים יחליף
נחין אך הוא לא קבל לא זה ולא זה להורות את
נר ישראל אשר היו אחיו ולאחריה עמדה כי אין הוכחה
מחללה בידי כ"א כ"א בידי יחבדך לבדו כ"ל' הסוף
וכיה לבד נזר עליהם ויהיו יבסי' אלסיהם וכן כעמם

ה ח"מ 6

וּפְלִיאָה לֹת קִדְרֵי לַפְתָּאָה בְּקִרְתָּא דִּי לְאַחַס תַּעֲרֵב בְּלִטְרִין וְהָיָה : וְהָיָה לִיהָ קִדְרֵי
 יַת קָל דִּי עֲרֵצִיהָ עַל עֶסֶק דְּרָא סִנִּיד לְהָקִין וְלֹא יִנָּח לְאַנְדְּרֵאזִיָּה וְיִת דְּרָא וְיִסְכּוֹן בְּסָפָא

משה

אלשיך

משאח

יִהְיֶה לְנִלּוֹת חֹזֵק אִין זֶה כִּי אִם שָׂמָא עֲבָדוּ עַל
 עֲשָׂרָה הַדְּבָרוֹת וְעַל כֵּן אִין תְּקִיעָה זֹלָתָא בְּשׁוּב יִשְׂרָאֵל
 עַד ס' אֲלֵהֶסָּה . אִו יִשְׁמַר מַה זֶה הַזֵּכֶר וְעַל מַה זֶה
 שְׁעִינָא לְבָנָיו קֵלָל הַכְּנֻדִים לְכַח אֵל שְׁעַר הַמֶּלֶךְ וְהַגִּיד
 לִי יֵתֵם לֹא דִרְשָׁה אֵל שְׁעִינָא דִּבְרַךְ כִּי גַם שְׁעִינָא בְּשִׁלְכָהּ
 הִיא מְנַקֶּשֶׁת לְעֵצָה מִצִּיּוֹ וְהָאֵל הֵבִיךָ מִתְּחִלָּה יוֹחֵר
 לְנִלְתִּי לְכַח אֵל מִרְדֵּכִי כְּשִׁלְתִּי לְכַל יוֹרֵג לְעֵינֵי הַרְוֵאִים
 שְׁעִינָא מֵאֵת הַבְּלֹגֶה אֵךְ עֵשָׂה עֲלָמוֹ כִּיזָל מַעֲלָמוֹ
 וְגַם אֵל מִרְדֵּכִי לְדַבֵּר אֲלֵינוּ שִׁינִיד לֹא אֵת כֹּל אֲשֶׁר
 קִרְבּוֹ חֲסֹ וְיֵאֵל הֵבִיךָ אֵל מִרְדֵּכִי וְגו' וְלֹא אֲמַר וְיֵלֶךְ
 הֵבִיךָ אֵל מִרְדֵּכִי רַק וְיֵאֵל וְכִי עֲשֵׂהָ כִּיזָל מַעֲלָמוֹ וְלֹא
 יוֹגֵד לוֹ מִרְדֵּכִי וְגו' :

וְיִגֵּד לוֹ מִרְדֵּכִי אֵת כֹּל אֲשֶׁר קִרְבּוֹ וְאֵת וְגו'
 שְׂרַם בְּנָה אֵל יִצְחָר הַכְּבוֹדִים נִקְדִּי כִי מִתְּחִלָּה
 רִיזָל בְּמַדְרֵשׁ חֲזִיק נִרָא כִי הָיָה נִכּוֹן לֹב מִרְדֵּכִי
 בְּמִיתָה עַל הַלֵּל יִשְׂרָאֵל וּמִתְּחִלָּה הָאֵל הוּא וְחָל בְּשֵׁמֶה
 שְׁנַחֲשָׁה אֲרִין הַלְּגִירוֹת וְהַחֲסוֹם בִּיד כְּמֵן וְיֵאֵל שְׂמַח כֹּחַ
 וְכֹל בְּנֵי חִבּוּרֵי יִשְׂרָאֵל מִרְדֵּכִי שְׂחִיב הוֹלֵךְ לְמִינֵיהֶם
 וְרָאָה מִרְדֵּכִי ג' חֲטִיאוֹת שְׂחִיב בְּלִים מִנִּית הַסֶּפֶר וְכֵן
 מִרְדֵּכִי אֲחֵרִים וּשְׂרַמָּה הֵבִיךָ וְכֹל חִבּוּרֵיהוֹ שְׂחִיב רֵן
 מִרְדֵּכִי אֲחֵרִי הַחֲטִיאוֹת כֹּלֹו אֲחֵרִי מִרְדֵּכִי לְעֵצָה מַה
 יִשְׂאֵל מִרְדֵּכִי מַסֵּס כִּיֹּן שְׂחִיב מִרְדֵּכִי אֵל הַחֲטִיאוֹת
 שְׂאֵל לְאֶחָד מֵהֶם שְׂפֹק לֹא שְׂפֹקִיךְ אֲמַר לוֹ אֵל
 חִירָא מִשְׁחָד שְׂחִיב מִשְׁחִיב מִשְׁחִיב כִּי שְׂחִיב שְׂחִיב
 שְׂחִיב וְאֲמַר אֵלִי קִרְיָתִי הָאֵם וְכֹזֶה הַסֶּפֶר עֲמֻדִי מִנִּית
 הַסֶּפֶר שְׂחִיב עֵלָה וְחֹסֶר דְּבָרָה וְלֹא יִקּוֹם כִּי עֲמַם
 אֵל שְׂחִיב הֵבִיךָ וְאֲמַר וְעַד זָקִיבָה אֵלִי כֹחַ וְעַד
 שִׁינָה אֲסַבּוֹל אֵלִי עֲשִׂיתִי וְאֵלִי אֲשָׁא אֵלִי
 אֲסַבּוֹל וְאֲמַלֵּם כִּיֹּן שְׂחִיב מִרְדֵּכִי כִךְ שְׂחִיב וְהִיב שְׂחִיב
 שְׂחִיב גְּדוּלָה אֵלִי הֵבִיךָ מַה כִּיָּא וְאֵת שְׂחִיבָה שְׂחִיבָה
 לְדִבְרֵי הַחֲטִיאוֹת הֵבִיךָ אֲמַר עַל בְּשִׁירוֹת שְׂחִיבָה שְׂחִיבָה
 שְׂחִיב אֲשֶׁר מִן הַעֵלָה הַרְעָה שְׂחִיבָה עֵלִי מִיד כְּעַם
 הֵבִיךָ וְאֲמַר אִין אֵלִי שְׂחִיב יִדִּי חֲחֵלָה אֵלִי בְּלֹא הַחֲטִיאוֹת
 ע"כ . וְרָאִיו לְשׁוֹם לֹב מַה עֲשִׂין ג' ס' הָאֵלִי אֲשֶׁר
 עַם כֹּחַ יִתְבַּרְךְ בְּכִי הַחֲטִיאוֹת וְהִיב דִּי בָּא' כִי עֲשִׂין
 אֲחָד הֵבִיךָ . וְעוֹד מַה בְּשִׁירוֹת הֵבִיךָ וְהֵבִיךָ שְׂחִיבָה
 אֵלִי קִרְיָתִי הִיבֵם וְכֹ' כִי לֹא בְּמִקְרָה הִיבֵם וְהֵם מִקְרָה
 שׂוֹא קִרְיָה לֹב מַה לֵּל לְכַח לְכַח מַה שְׂחִיב בִּי מִשְׁחִיב .
 אֵךְ אִין שְׂפֹק כִי שֵׁם כֹּחַ יִתְבַּרְךְ בְּכִי הַשֶּׁנֶר לְדַבֵּר
 הַדְּבָרִים הֵבִיךָ עַל דִּבְרֵי הַרְמוֹ הַרְמוֹ לוֹ וְלֹא לְהֵבִיךָ הִיב .
 וְגַם יֵשִׁים פִּינִי אֵל הַקִּשְׁרוֹת כִּי מִתְּחִלָּה לֹא שְׂאֵל כ"א
 אֵת הַלֵּל לְכַח וְאֲמַלֵּם פִּינִי הֵבִיךָ וְכֵן הֵבִיךָ . יוֹרֵה כִי
 מַעֲמַד שְׂחִיבָה אֲחָד הוּא וְעֵשָׂה דְּבָרָה שְׂחִיב לֹב אֵל
 הַשְׂחִיב מִרְדֵּכִי בְּחִיבָה שְׂחִיבָה שְׂחִיבָה מִן הַעֵלָה
 שְׂחִיב דְּבָרֵי ב' הַבְּנִינִים ח' ב' בָּא' שְׂחִיב אֲשֶׁר הוּא
 אֵל חִירָא וְכֹ' וְכֹ' מִן הַעֵלָה הֵבִיךָ הֵבִיךָ עֲלָה וְגו'
 מִנִּיתָ

(ז) יוֹגֵד לוֹ מִרְדֵּכִי אֵת כֹּל אֲשֶׁר קִרְבּוֹ . לֵבֵן מִקְרָה קִרְבּוֹ
 כִי אִין זֶה מִקְרָה רֵן גְּדוּלָה מִסֶּפֶר . לֵבֵן חִירָא כְּכֹוֹנָה
 ה' ח"ס 7

עשר אלפין בכרין די אסר דה למתק על ידיהון דבאין דמטון על בית נגד סלכא
 בגין יהודאי להורדותהון : (ה) וית דומקא כתב עירקא דאתיהב בשוין לשויתיהון
 יתב ליה דאחא ית אסתר ולחואה לה מה דחשב המן רביעא על עקא דיהודאי
 ולפקדא ערה למשל חות סבא דמיא ליה ולמבטי רחמין על עמה : (ו) ועל דה
 ודני דאסתר ית פתגמי קרבי : (ז) ואסתר אסתר להתה למיל ולמלכא לפרדכי ופקידת
 ליה על עסק פרדכי דלא יגרי עם המן סבא ארס דבין דרגי געב וגיטי דיה נטר

משה

ארשך

משאח

הער כשהחזו לנאם שנים סבא מסעדותו של אחשורוש
 כי גם סלכר נהמיונו על האחד ולמר על כב' לא יבצר
 מסבאם שחיהם במלואות ולכן על דבר האלם ביהם
 לסבא חס פסח'ל מנין לאסתר מן הכורס ואנכי הסבר
 אסתר כי' כי מה אל חלסיס אחרים ועל דבר הסעודה
 היה מרדכי סביב בשוש' ולא די שלא בא בפניו בשר
 טעל כ"א אדרבה היה מוזה בזקנים שלא ילכו ישראל
 אל המסכה הסוא גם כחשט למעלה כי למע שגם
 לחומר שכל מון האלם נהמיונו דמסו ע"ה הסעודה
 היה בהעדרותו דקין ומס גם לרבי יתמסאל שעל הסעודה
 היה גורח הכליה סבה סבה ראשונם שאל המלך כי
 אלו דבר זה אנו במלחמה עמלק לא בא כחן לעולם
 כמס'ל כי בין לילס היה ובין לילס שכב את אשה
 וסביל דה וסבא וילא הענל הסוא מן הרע אשר
 הן לו מן האשה היום והוא כהן אשר הכסיה את
 ישראל בסעודה הסוא ובינא את ישראל סולו לבשמיד
 לסבא ולאנד וכרעיו אער מות עד שססחרו שיהם
 צלומה כמס'ל ונגלל דדבר סוב וגם שריו והאלם
 יעמוד לידיים לא יבצר מסיוח קולר כל הער מהחולל
 שבה על ישראל הלו על שאל ע"כ מהחכם מרדכי ויאמר
 בלגו סבה לא על חסם סניעה אסתר למלכות את לא
 לבשר בעד מלך שילאח ממנו וגם חדמה לו בסכניה
 ע"הם לכל חלקה אל המלכות כסאל שמהם אל כללים
 וגם לא על מהם שכב טעה אסשורוש עם סיוחה דדקח
 את לא על כי שאל סיבב יסיל אנו וסבא באשה
 שילא ממאם כהן ע"כ לוקח ורעו יומל דס וסבא וס"ל
 בלגו כי גם כן דרך הרע למס נשט חתת אשר
 בסבא סאל הניעו ישראל עד סמרי מות וסבא מאלנו
 רחמי סיב פשע על מה שלא הסמין לס מרדכי לנא
 אל המלך עד ל' יום סהקרא וסבא לבטן העטס פעס
 מות כי אחת דהו להמ' אשר לא יקרא וסבא למטן
 הכשר בעד אשר סיבב הניעו ישראל עד סמרי מות .
 עוד פעס ב' והוא כי אמר סבה אלכו סודיעט כי
 מרע"ה עומד בתפלה וס"כ לא אחת אשעת ישראל
 וסל לא סבא אסתר אל המלך עד ל' יום יסיו או
 ישראל טעמיס ולא על ידו והאשר אשעת סבא על
 סבס כל ורעו וסעסדו לנליס כי ע"ה בא דער וקץ
 על ישראל סולו . ע"כ התחכם יומר למכר לבשה מסוס
 שבה בית אביה וסבא כנא אל ציבור הכחוסים אמר
 ויגד לו מרדכי את כל אשר קרסו סוא אשר קרסו עם

סתריום

והאמר אסתר לרתך והצוהו על פרדכי ונ'
 והנה סמכרנס סרגיס כפל אומרו וסאזו על מרדכי
 ואמר שטחה לו לאמר אל מרדכי כל יחרה ריב

ומסוס וס בלתי אספרי סיוי' סוא סמסדל לטועת ישראל
 כי אין קטיר וססס סנוג' : וסל סרבה כסכך ונ'
 סינוגיס ללגס . וסל סס'ין סבה אשר נטן בסומן

לסמסוס . סדנר סנואר כמס'ל סכדת סמסלך סו' רק
 ללגס סיינו לטעוהס אונדוס וססססס סו' לסמסוס סיינו
 לסנוג או ללגד : (ז) וסמאר אססר לסרן וססוה סל
 מרדכי

כיה: ויא ושימא אסתר סילין בצום התה ואסתר ליה פרנא תיסר לפרדני דא חסן
 רשינא נור על מיסר אחשוורוש דא למעל לות סלקא לדרתא גנאה בלא רשי ובען קר
 עברי סלקא ועמין דרורין בשלמי סדא ירעין די קר גבר ואנתא די ויעיד לות סלקא
 לדרתא נקחא רי לא סתקרי על פמיה דהסן דא היא גיטת דיניה דמסת לבר מסאן
 די וישט ריה סלקא ית הנדא דהבא ויחי ונאן לא אתקריה דמעל לות סלקא דין
 וכן תלתין יומין: (יב) ובר הוא הסן בשמא רה התה דשימיה דניאל אמיל ונפק לות
 אסתר ותקף ריגויה ביה נקטליה ואודכנו חסן מיכאל ועבראל סלקאני וחיואו לפרדני
 ית פתגמו אסתר: (יג) ואמר קרדני למיכאל ולעבראל לאתבא לות אסתר דנא חסרן
 לה לא תחשבו בנפשתיכי דמנה לאשתיוקא בבית סלקא מן קל יהודאי: (יד) ארום אם
 משמק שתיקי בעידנא דא ויא תפגועי עד יהודאי רוחא ושיבותא יקום ליהודאי מן
 אחר איתרן פנין וכות אבתא עלקא וישיב יתהון מרי עלקא מן יד בעלי דרבויהן ואנת
 אנטיס בית אבתהן תיבדון עד תהיא תיבדא וכן הוא חסיקא די ונדע אין דשמא

משה

ארשיך

משאמ

וע"כ כל מדני דגנרים קשים נגידים ולא כלסחר
 שלא סתליס להביב אמריה אל מדני כ"א סלנל יקסיר
 מדני כלסחר אליו כל ענדי סתלן וגו' פירס שממלכה
 צלחיו וכח כדבר אל סתלן אם יאמר אם יחדל או
 ישם לבוב ויחקן איזה קוסיא לסמחיק סתמן בלשון
 ערומים. אך מדני גם סתביב בקוסי לא חס אם
 חקסיד ולא היה כדבר אל ליר אמרים מרסא אם
 ירסא וישם משני כדורס רק להביב אם לסחר הדברים
 דמחוק ואלמן ואמר כיה אשר סיחיי מסמין דברו כונו
 מגלה בספה כדורה וכו' כי כלא כלומר ויגד לו אם
 כל אשר קרסו אמרנו שרמו לה כי מאשר קרסו עס
 אליהו כיה סגורס כלים וסיהיה ע"י הסן סכומים
 לסתורס וסמסה רביס ע"ס מנקס רחמים משס ע"כ
 ילך לנחום עליס כלומר על כוונת אליס תכל אל סתלן
 לנקס מלסניו על עמס סל חסיה סללס יסרלס ע"י
 אשר ויסלר עון כיה סתלן סליו ופל ארס על כי על
 ידו כלי יסרלס עון עטרי מוס ע"כ סתלן וססססן נס
 היה לנלס לספר בעדו וכו' נס סלססר סיהי בנחמיה
 סביס דבריס ע"י לכוים הדבר נרסס אמר עתה
 מדני כי מה סרליו להביב אם לסחר כו' כדורס
 למסן יעסר נס רוסס בעלס ו"ל אל דמי נסססן כלומר
 סלסיה סתלן לזקס לסמלס וכו' כי דמי לויס כ"א
 סתסס סתריס דקס כו'לס וסססן עד יקסלר סתלן
 ססס כן וכן כן ריוח וכו'לס יסמיר ליהודיס ממקום
 אחר הוא ממרע"ס ממקום כנידו לסר נג"ס וכו'ל
 סס ססססס מרז"ל ססודע אליס לסדני מאמר מסס
 סס"ל ססססל מסס מסס ומרדכי סתלן וססיה סססלס
 ססססס וכו'ל יאמר אם סתסס סתריס סס סל לא
 ססס וכו'ל ידעס זכ כסו ססססס ססו ויגד לו מדני
 אם כל אשר קרסו ססו כל אשר קרסו עס אליס
 לסניד לס ו"ל אם סתסס סס כלכד סתריס סל יס
 סניולת סתריס

מדני. לא אמרס לו להביב דמדני בענינל דל"כ ה'
 לו לכוס להביב אל מדני רק סתן הוא סיהי סתסס
 לו סדנריס סולך הוא וכו'ל סל ענדי סתלן וסס מדניס
 סתלן וגו' וסססו: לסלי למדני: אם ססס: עתה לילך סולך
 לו ססססן עד סקסלס סתלן סיוס ססס סלסס יוס לסר
 לא נקראת וכו'לס חסי' נקראת כיוון מועס: (יד) ואם וכו'ל
 אכין סלכדו. וסססס סיוס כי סתן נלסס ע"י ססס סלול
 כללג לסר סיוסו די וססו לל סתן וסולרן ססס"ל סללס
 ע"י לסר ססס מוסע סלול וסס אמר מדני ססס סססס
 יעמוד ליסודיס סתקום אחר סססל סיוס וכו'ל אכיוס וסלכד
 נססס

הנעת למלכות: וייתאמר אסתר להשיב אל-מרדכי: מי דך פנום
את-כל-היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי ואל-תאכלו ואל-
תשתו שלשת ימים לילה ויום גם-אני ונערתי אצום בן ובכץ אבוא
אל-המלך אשר לא-יכדת וכאשר אבדתי אבדתי: וייעבר מרדכי
ויעש ככר אשר-ציתה עליו אסתר:

רשי

בנעת למלכות. אם הנשי לנדולס שאלה כה עכשו: (פו) אשר לא דת. שזין דת ליכנס אשר לא יקרא:
יחדש הדת אשר לא דתה שער עתה בלונם וועכשו ברען: וכאשר אבדתי אבדתי. וכאשר ההחלתי לילך
לאכור חלק ואמור. ומ"ל כאשר אבדתי מבית אבא לווד חמך שמעכשו שלי ברען נעלה לעדום
אני אבדתי לך: (יו) ויעבר מרדכי. על דת להעמית י ציוס טיב ראשון כל פסח שהעמית י"ד ציוסן
וט"ו וט"ז שער ציוס י"ג נכתבו הספרים:

שפתי חכמים

פ' ט' עד סכא נכתבו בלונם וועכשו חלק מדעתי: דק"ל סל"ו ויעש מרדכי כל אשר נוסח מסו ויעבור לכ"ג שפנר

משאת

אלשיך

משה

בנשך ונ' אך הוא לא דבר כה רק פיו המדבר אליה
פיה אל פיה ואמר לה אל חדמי וכו' כי אם
החכם חרדינו ונ' למען פיה בלויי השליח הדברים
עלם אשר ידבר אליה וכו' שאמר דברים להשיב
אחם בעמם לה מש"כ אם פיה חוקר שליח לאמר
שאל חדמה בנשך כו' והשליח יאמר שאמר אל חדמי
בנשך שליח מציב הדברים עמלן שכול לומר לה
דלי מש"כ הקידי שלא אהם כי השון שפיה לי לומר
שכול לנכת אל חדמי בנשך וכו' הוא שם בפי ולא אמר
חומר לאסתר שאל חדמה בנשך וכו' וכו' לא יאסר
השליח על דברו לנכת הדברים הקשים בהם חסו להשיב
אל אסתר שאמר דברים מיוחדים להשיב אל אסתר עלי
שפי ותאמר כאשר יצא מפי ולא שאמר לו לומר לה
שאל חדמה בנשך לטמל וכו' שפיה השליח אח"כ
יאמר כמדבר לנכת אמר לי שאל חדמה בנשך
וכו'. עוד יתכן באומר להשיב אל אסתר לומר
השליח לא ישיב אמרים אלה בפיו אשר אהם בנח
כי הם דברי קושי רק אל אסתר לנכת חסו להשיב
אל אסתר. עוד יתכן אומרו להשיב אל אסתר כלומר
שלא שם לנו בתשובתי זאת אל בחינת היותה מלכה
כ"ל להשיב אל אסתר מאוללת מלכות שכל כן דעה
שפיו צבור מללו דברים קשים בנידים. ואשר ככל
באומר חדמם חרדינו וזה מה שכתבו למעלה יאמר
כי אם חדמם פיה מדבר אל המלך גם חרדינו
באמרו שחלם ולא הכול להמלך. או רמו לה אם
החדם פיה מדבר אל המלך גם חרדינו כשחקר אל
המלך כי כבר פיה הדבר מתקין כי ריחו וכלם יעמוד
וכו' ולא יסיה על ידך ותאמרי:

ותאמר אסתר להשיב אל מרדכי ונ'

אמר להשיב אל מרדכי והוא כי הנה בכל עתה
כאשר יבא כס"ר כיונה שלא יורג כי היא
מתקנת שחר הקוים להליל את ישראל כי אדרבה היא

ה ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות ותעמד בחצר בית המלך הפנימית נכח פתח הבית : ויהי כראות המלך את אסתר המלכה עמדת בחצר נשאה חן בעיניו וישם המלך לאסתר את שרביט הזהב אשר בידו ותקרב אסתר ותגע בראש השרביט :

רש"י

ה (ה) מלכות. בגדי מלכות וכוונתו אמרו שלבשה ב רוח הקדש כמה דאמר (דברי ישיהו א יב) :

שפתי חכמים

על דת מו' ב דל"ב בגדי מלכות מנ"ל. פ"ק דמגילת :

משנה

אלשיך

משנה

למחר כי פקד יקראי סוכרי המלך ביום י"ג סיחה כנ' ונ' לימח הנה עד כס סיה המלכות בלתי נאות הסכמה מתקן וזמן מיום י"ב לפקד הסוכר חלה שאלתו וזכרו פקדים ביום י"ג ויהיה כי הוקדם להם אף וזכרו ידע את כל אשר נעשה כי מה ידע ולא ידעו הכל אך הוא סידם מחלוק ביום י"ב רצה הן האנוי אז אמר לה ומי יודע אם לעת זמן ערב יקח ויחשבה ביום י"ג וגם שנאמר ואת ששנן כחב הזה אשר נתן כצופן נתן לו להרחיק את האשר אשר ביום י"ב פקד יקראו סוכרי המלך ביום י"ג נתן דם כצופן כי לא היה עין סוכרי המלך כ"ל לאשר מדינת המלך ובה היה יום רחוק של פסח ג' ללכות וישנוה הן מתחלה הפכה ועד הפסח יאמר ויעבר ונ' לוי דעת התורה ונדקדק הומר ככל ולא אמר כל אשר ונ' והוא כי הוא חמרה לך כיום ונ' שילך מיד ביום ה"ג לקבל מיד ויחלו בלילות מיד וילך וזאת עבר ולא החלו בלילות רק מנ"ח ח"ה ויעבור מדיני בעבר מחמרה בלוי מה ובחיות אחרת ויש ונ' חסו ככל כנ"ל הדמיון ככל ולא כל בשם והיה דעתי להפך ידעו גמלם ביום י"ד נקדושה וסברה מלוי ולמד"ל אלהיות לו להחלל מיד כי מרע"ה בים מחלל לשמחו ובתחלת מדיני כ"ה חתם החתים נשח בלתי שומרה בהם הדבר נה"ן ביום יאמר ויעבר ששבר על לוי אלוהי ויגע ככל אשר נעשה עליו אשר להאריך ג' ימים ובאומר וישע ינ' כיון שלא חס אל הכבוד וישע בעצמו לכנס ולא על ידי שלח כמאמרו אלוך לך כיום ונ' :

ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות ותעמוד ונ'

הנה מלת ויהי מיותרת ומכאן יאמר ביום כנ' ונ' אך ויהי מורה על היום שהתחדש ופיר כס"ג :

בגדי מלכות ש"כ ה"לוי דל' לומר שנתלבשה רוח פקדוה שהיה מלכות שמים וגם מה ענין ותעמוד בחצר ונ' כי ל"ל הוא שבתה ל' הם בעמידה. אמנם יאמר וילבש ונ' כענין מל' של' נדק לבשה וילבשה שאל"ל את סימני מחלוק בלוי ובלתי מחלוק כי בסימני מלכות לא היתה נאה אלי כיום שהיה מלך ללכות ולבשה נאה לו ועד"ל יאמר ויהי ביום

ה אלשיך 14

למחר כי פקד יקראי סוכרי המלך ביום י"ג סיחה כנ' ונ' לימח הנה עד כס סיה המלכות בלתי נאות הסכמה מתקן וזמן מיום י"ב לפקד הסוכר חלה שאלתו וזכרו פקדים ביום י"ג ויהיה כי הוקדם להם אף וזכרו ידע את כל אשר נעשה כי מה ידע ולא ידעו הכל אך הוא סידם מחלוק ביום י"ב רצה הן האנוי אז אמר לה ומי יודע אם לעת זמן ערב יקח ויחשבה ביום י"ג וגם שנאמר ואת ששנן כחב הזה אשר נתן כצופן נתן לו להרחיק את האשר אשר ביום י"ב פקד יקראו סוכרי המלך ביום י"ג נתן דם כצופן כי לא היה עין סוכרי המלך כ"ל לאשר מדינת המלך ובה היה יום רחוק של פסח ג' ללכות וישנוה הן מתחלה הפכה ועד הפסח יאמר ויעבר ונ' לוי דעת התורה ונדקדק הומר ככל ולא אמר כל אשר ונ' והוא כי הוא חמרה לך כיום ונ' שילך מיד ביום ה"ג לקבל מיד ויחלו בלילות מיד וילך וזאת עבר ולא החלו בלילות רק מנ"ח ח"ה ויעבור מדיני בעבר מחמרה בלוי מה ובחיות אחרת ויש ונ' חסו ככל כנ"ל הדמיון ככל ולא כל בשם והיה דעתי להפך ידעו גמלם ביום י"ד נקדושה וסברה מלוי ולמד"ל אלהיות לו להחלל מיד כי מרע"ה בים מחלל לשמחו ובתחלת מדיני כ"ה חתם החתים נשח בלתי שומרה בהם הדבר נה"ן ביום יאמר ויעבר ששבר על לוי אלוהי ויגע ככל אשר נעשה עליו אשר להאריך ג' ימים ובאומר וישע ינ' כיון שלא חס אל הכבוד וישע בעצמו לכנס ולא על ידי שלח כמאמרו אלוך לך כיום ונ' :

ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות ותעמוד ונ'

הנה מלת ויהי מיותרת ומכאן יאמר ביום כנ' ונ' אך ויהי מורה על היום שהתחדש ופיר כס"ג :

בגדי מלכות ש"כ ה"לוי דל' לומר שנתלבשה רוח פקדוה שהיה מלכות שמים וגם מה ענין ותעמוד בחצר ונ' כי ל"ל הוא שבתה ל' הם בעמידה. אמנם יאמר וילבש ונ' כענין מל' של' נדק לבשה וילבשה שאל"ל את סימני מחלוק בלוי ובלתי מחלוק כי בסימני מלכות לא היתה נאה אלי כיום שהיה מלך ללכות ולבשה נאה לו ועד"ל יאמר ויהי ביום

בשני

מצה

אגשיך

00000

בעיניו כי לא ראה פניה ע"כ מה' י"ג וכו' כמק
צ"ב מוכח פ"ה כדכתיב ויבין וכו' כדכתיב
וכו' בשביל חן בעיניו ע"כ א"כ לא היה רואה
פניה מפור :

דבר אומר ויהי כוח יחוד ומהרלוי יאמר ובראותו המלך ועד רחל שפכהלה בערה בו חמה וזאח"ל הוא יתנבק ספק לבו ויפנה לסוג יאמר ויהי בראות בלימר כי וי ולדה היה בראות וכו' פסוק ורחלה הראיה כי עדין לא הכינס בה נפשו וז"ל בראות בז"ף הדמיון אך מיד בהכניסו גש"ל חן וכו' כי נחמה: הכפפה לא ק"מ וזאח וע"ה על כי נחמה פניה צמאמו סרה יוגד לו ע"פ מניד בראות בראות ע"ה אכשר שאמר ויהי וכו' כי כנס בראות המלך באשה הכהא אל ביתו מעומה כלא ידע צמימו מאד ומפ"ה גם למה שאמרנו דז"ל שזכר את וספי ואמר חבל על הדנדיון אך זאח הכיב אל לבו כי ראש זאחכ שומרה ולגנח בחור אז אמר את היה לבנה לנבק אכשה בצעדר לזיוט למה זה עמדה בחצר ולא בזה עדין לו לא נהפכהה פנים שה נגליה בחצר הפנימה שפחה דמה להמיה והערס לזוח נפשה אך אין זה כי את בראומרה כניי אמות את טוב בעיניך כי בבר בעניי בחסוק שפחה דמה להמיה אשר לא יקרא ויבא ולא פלחה על בני לבא אל המלך פנימה פד ארחה מה יעשה כי את ימיה על בוא כי ע"פ יאמר המלך בלא דבר הוא בלופן שהשר עמדה בחצר היה סבה שפאח חן צמימו וזהו ויהי בראות המלך את השמר עומדה בחצר נפשה חן וכו' כי לא הספיק ראיה פניה כי את עמידתה צחור ג"כ הועיל לחלחל את בראומר ויאמר בלחה חן ואלה מלכה חן הוא כי כנס סיהם הדמה שופת כי יגדל המדור עמה לבגסי פנימה ויתחון ויהי נפשה כי בזה אשר לא דמה

ד אלשיך 15

וַיֹּאמֶר לַהֲמֶלֶךְ מִהֲלֶךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּמִהֲבִקְשֶׁתָּךְ עַד־חַצִּי

רש"י

היות לבשה את עמתי : (ג) עד חצי המלכות . דבר שהוא צלמנו וצחי המלכות הוא בית המדרש שהתחילו לבטחו בימי כורש וחזר בו וזוה לבעל המלכה ואחשבה שמד אחיו גם הוא ביטל המלכה ופשוטו

משה

אלשיך

מיטת

הן . ועוד אומר ויבש המלך לאסתר כי היל"ל ויבש לה המלך כי הוא על אסתר ידבר . ועוד אומר ותקרב ותגע וכו' שהם דברים בלתי נריכים . ועוד כי הלא המלך היה יושב בבית המלכות נוכח פתח הבית ואין ספק כי לא היתה כסאו בלמנע הבית כ"ל כמנהג האל הקודש אשר נעזר פתח הבית נמלא בו . מלל היתה היה בין המלך ובין הפתח וכן היה היתה עומדה בתחת כיסיהם להזר שלפי הבית והנה ל' אומר ותקרב אין משמעה אלא קרובה מה ש"ל לא אחר והנה ואל"ל היתה אך בקרובה בעלמא נעשה בראש ספרנים כי על סבוב אין דרך שריטו של המלך להיות רק בלשמים ובלש ואין להיות בין המלך ובינה בלרובת מלל היתה וירחב כל אורח שהיה בקרובה מה נעשה בראש הספרנים ע"פ הם אחרו ג' דברים אחד על הקס"א האחד מלומר וישי כדלוח ספרים כי היתה חדרה נמחשה והוא כי אין רחוק היה בין מושב המלך אל מקום עמידתה ולא תחשב הכנסת עיניו בפנים מתקופת והיה צריך ירחיק ויבש המלך פרס ידע הדבר ע"פ מניד פן יפספסה ימספס מות ולא יניחה ליכנס מש"ל בראויה אחרת כי היתה נשאלת הן כאלה בעיני כל רואיה וע"ל קורם סיקדימנה אחר ע"ל הכנסה נאמרה למען תשלום בה ראיית עיניו פרס ידע ע"ל עניד פן השגה לנו כמדובר . ועל אומר נשאלת הן שהיה הקוביא ה"ל אחר כי חוס של חסד שהוא כוסף של חיה שהיה לה משלמה נאמר בה עשה להפליג הן וי"ל נשאלת הן שהיה כמחל הן עליה והתחשבה על הקודם הוא חסד והוא כי לא בלכד היתה נריכה הן להלל את נפשה ומזה כ"ל גם שיראה המלך בעין טובה להעלים המורה אשר בזה להסחין בחד נפשה כי אין ספק כי יאמר המלך בלבו חמת מות נפשה עליה ובלה ליעל ונתחייבה חיות אחרת ולא הן מספיק על האחד לרץ חסד עליה ופ"ל הלא גם זה היה לה מזה כדומד ודא"ל הן וחסד לעניו וכו' עכ"ל שמשך חסד של חסד עליה למד כי הן חמת כי גם ערכה היה לה בבית חסד אך לא משך מזה חסד אל מלמעלה על מה חסד בלי הפסק שהוא למד חסד רב מהקודם והוא כי בתחת היה לו דבר חסד גדול מכל הנשים וזאת להעיל אך לא להביאה ממש אל החיץ כאשר עשה מחייבה את רחשה למלך וזה גם למה שאלו שמהלה אחר חסד על דמיון כי וצחי לרוב צניעותה לא רחשה לבא וכו' וע"ל עד כה נבואה חסד היה מספיק לה אך עשה היה להמשיך חסד עליון ממדה חסדו יתקד . ועל הקוביות האחרות על אומר לאסתר וכן אומר ותקרב ותגע וכו' נב"ל לרץ וכן חסד נעשה ממקום כדורה בקרובה בעלמא בראש הספרנים שמשך לה המלך ממנו בכוונת עכ"ל

למה האוכל במחנה הב' ואם הוקד בקרבם וינטק
לכם אל ה' בקול בני וקול אפקה ויהדבקו בתלכם
שבעים בכל לכם ובכל ופסח בזאפן שה' אליהם
ידעם ויחגם לחמן נעה המעשה הבני אשר חדבר
אל המלך ותגלה רעת המל האגני יהיה עם רצון
שיהיו ישראל אל נכרים בקול מר ולב חמורר ויהיו
לרצון אחרי כיה . וזה נחל טוב פעם ודעת אל
האמר וזמן עלי שלמה ימיה לילה ויום כי על מה
זה צויה ליום לילה ויום ומה פעם אל לום הלילות
מה שלם נעשה בלומח ההם על כוס לרה בעולם
וכא כי כזה נהגנו לשלמה כי הלומוח היו לטומח
מה נסבנו מהפעם דה והאם הפעוטה יהיה ז' ימים
והא הפעם מהפגות ליום ביום חמושים כנגד כל
ז' הימים ההם והוא כי אין ספק כי בשבוע ימי
העודה לחסורם היו ימים בלילות כי הוא בלתי
אפשר לאדם יעמוד ז' ימים בלתי שינה כי הלא אפי'
השבוע שלם ייבן ז' ימים לילה ויום לוקח על שבוע'
שהיה שבועת הוא וייבן מיד שהוא כשבוע שיעלה
לקיים וירד להרוג ומח גם עשה ז' ימים . אך
אין ספק כי לא היה רק שהיה להם בלילות שינה
וכיחם בעודה ולבחר נביות' במקום שחמרו לקצר
צויהם יצוהו נ' ימים ונ' לילות כנגד אשר חללו נ'
ימי המעשה הרע של משחח בלי לילותיהם כי בהן
לא פעלו עולה וכנגד היום הזה יזמנה את המן
ביום הב' ליום המחרת לחמן בלילות ההוא ימי הקד'
בלבב של ישראל ואשר בלחם יאכלו אחר נ' הלומוח
ועקשה בלחותם במורה לחמן אותו למחר ויאמרו
לחמר הלא שלום ביום לציה ויהיו לבוסם להם מרים
כלענה עד אור הבוקר ברחבת הבח שבים אל ה'
בכל לז צמר נשכר נחלזו נשמים זמני ז' ימי
המשחח נג' הלומוח וכלילה שחמריהם כי כך הם
ז' ימים בלי לילות נג' ימים ולילה אחד . ובגמרה
ס"ד מה נחמה אחרת שזמנה את המן ר"ל לומר
פחים כמנה לו בג' ימי שלמות לפניהם לפח ור'
יחבטו או' חמיה לזניה למדה של' את רעב שוהק'
האכלוהו וגו' ר"ל או' כדי שלא יפול עמו וימרו
רבי יהודה לומר כדי שלא יכירו בה שהיה יהודית
רבי נחמיה לומר כדי שלא יאמרו ישראל אחות לנו
בבית המלך ויכירו דעתה מן הכהנים רבי יוחנן
לומר כדי שהיה מלוי לה בכל עת רבי שמעון בן
מנסיא לומר אולי ירגש המקום ויעשה לנו נס . רבי
יוחנן בן קרח לומר אסביר לו פנים כדי שיכיר
הוא ויהי ר"ל לומר מלך הפסכר היה אמר ר"ל
פדין זריכין חנו למודעי דחמיה רבי אליעזר המודעי
לומר קחמיה במלך קחמיה נפשים . רבי לומר לפי
שגר גלון אפי' ורבה דלמרי הרוייה בתומח אשה
את משתתים וגו' ע"כ . ודאי לשים לב מה ענין
כחם בשמים לו כי הלא חילו לא דברה דברי שאלהם
אל המלך ש"כ בעם המלך עליו ואל היה להמן שום
היךן שמשפחה . ועוד בדברי רבי יוסעם מצינו שהיה
למדה מה הוא כפרש' משפחה בבית אפי' מקרא
זה מן הסעוקות שהיו יחמרים בן קשה סמך לומר

אז קהלתו במלך וכו' ועוד במהרז אבי ורבה
באמרו בהמות חיות הם משפיעים ופרש"י בחק
משפיעים של דשמים כל להם סודותיות ובהם הוא
זה יראה מאמר ר"א היה פהים פהים לו כלל
הדברים כי רוב הסתמים האמרים ירשו מפלי מלח
והליהם לגדולי עולם כהם לדבר דבר בלתי לודק
ומה גם כי חזו עתה נגדא דבה קא מסהיד עלייה
אליהו ז"ל כי כל דבריהם האמם והלדק להמריץ
במגלה האשכחיה רבם בר אבא להליהו אליהו ע"ה
מהם היה בלל האשכח ססומיה את המן וה"ל כנהו
הנאי וככלהו אמוראי :

אבנם יתכן לזכור מאמר זה דרך קצרה והוא כי
דעת ר"א שפחים עומה לו הוא כי על ידי
המשתה שמה ועוב לב יאמר הוא יתברך בני מעינים
בזום ובכבי ובמספר על אכלם להם דמעה סודות
אשכחיהם והתם בהכלתם להם אוננים להם האכל
למעדיהם והשתה והגיל והמה נוכים ביום וסך באופן
שע"י כן יבער כמעט אשו יתברך נמלא ההשתה ההוא
פה ומוקם להלכד בו וכו' לא ידע וחו פהים עמיה
לו וה"ה יהי שולחם לפניהם לפה כי בלתי האמרים
את ישראל יהיה לפניהם לפה כי יאמר הוא ית' בני
דמעה אשר יצק לו אוניו והאויב בנתה שנתן מלא
דגן ורבי יחזקע אומר שלא כוונה רק למען יראה
ה' כי נכנס לדיק לפני דמע ויאכילנו ויפקדו כהוא
כי יקח הוא ית' כי הכנסה הקדושה החת העומה
ויהיך השמים וממי למדה לז"ה מביית חבים למדה
הוא מרדכי כי כן עשה במהרז במהרז מרדכי
וממן היו ב' אשכים שני גדודים וסוף זה בסולו וזה
בציונו ובאשר הלהם אלו בממן ויהיה מה נכנס
באכילתו מרדכי להם וזהו מביית חבים למדה במהרז
אש רעז וגו' והוא שלא פירשו בית חבים הפסק
ההוא על הנה"ל בלכד כ"א גם על הכוונה הידוע
עמוק ובוה גמלים אתה חותה על ראשו מקנאית ה'
הסעסעס במהרז. וז"ל אמר כדי שאל יבנו עליה
וימרוד ופרש"י שהיה שעתו מלחמה ויתכן למדור
מאלתרו זה כמה ששכננו לעל כי האחר עשהה
במבמה למרק עון ישראל שהיה משתה ז' ימים וזה
לילתה שש"כ יומיו ג' ימים עם ללוותיהם ויהיו למרק
אשר אכלו בו' ימים כי כך גם ג' ימים עם הילית
כוי ימים בלא לילתה ועל היום ה' היה הבר יערה
לפניה מהבה למחרת יום ד' ללמנה לממן כל חיהו
הלינה יהיה לישראל כיום מר באומנם והיהו אשר
תכננו לעזרה היתה עבורנו כי הדרגה היה אשר לו
יעד סעודה למחר ואין זה כ"א נהיך לפה ועמו
המהיק סוד עלינו לפעולתיו באופן שכלינה יהיה יקרה
אולי למרק אשר אכלו ביום כן ומתו והלהם מהנהיך
בהם קלנס תהשג לממן הרע כי כבר שלמו ימי
אכלנו והמהמר עינו. ובהו נבא אל הענין והוא כי
אמר כהה המן שעתו מלחמה ויהיך בידו הוא יתברך
בזה אש לז' שנה מירוק האלה והמהנו כוז ביום
הד' מהב"ה מקודם. והנה הם ירעם המן במהירות
אסתר למרדכי והשר ליהיה לו וזמנו עני וגומר גם

המלכות וינתן לה: ויתאמר אסתר אסתר-המלכה טוב יבוא המלך
והמן היום אליה-משתה אשר-עשיתי לו: ויאמר המלך מדרו
אתי-המן לעשות את-דבר אסתר ויבא המלך והמן אליה-משתה
אשר-עשתה אסתר: ויאמר המלך לאסתר במשתה הוין מה
שאלהך וינתן לה ומה-בקשתך עדי-חצי המלכות ותעש: וותען
אסתר ויתאמר שאלתי ובקשתי: מאי-מצאתי חן בעיני המלך
ואסער-המלך טוב דתת את-שאלתי ולעשות את-בקשתי יבוא
המלך והמן אליה-משתה אשר אעשה להם ומחר אעשה בדבר
המלך: ויציא המן ביום ההוא שמח וטוב לב וכראות המן את-
מרדכי בשער המלך ולא-קם ולא-זע ממנו ויפלא המן עדי-מדיכי
המה: ויתאפק המן ויבוא אל-ביתו וישכב ויבא את-אחיו ואת-

רע"ו

חצי הסדר במסוקים

כל מקרה אף אם השלי ממני חצי המלכות חזן לה: (ד) יבוא המלך והמן. רבוצו וטובו אצלו פעמים הרבה
בדבר מה רחוק אסתר שזיהה את המן כדי לקרוא בלך ובשרים שהמלך יחשוב שהוא חסד אליה ויהאמר
ועוד פעמים רבים: אל המלכה. כל שפיה נקראת על שם הין שהוא עיקר: (ח) ומחר אעשה כדבר
המלך. מה שנקרא ממני כל הימים לנלות לה את עמי וחס מולדתי: (י) ויתאפק. נחלוק לפשר על כבוד

משה

אלשיך

משנת

הרגיש כי מי יאמר שהיא עשה שיקרא עליה המלך
לו"א אזה למען כדבריו עדין אני ורוב"ל זכיתי' חט
למודעי כי אסתר שהיא קרובתי בלך כו' בעצמה כדי
שיקראו עליה כהמן המלך והשרים ויהרגוהו אזה
שלא יחשבו נס אלהים יסריג ולר"ג אותו יסריג ואלוה
יסיג ודעת רבה ששם כדי שיעזבו עניינתו כדי
שיסב עליו בלבד וזהו לפני שבר נאץ ולדעת אבני
וכדא הוא למען תמלא סאת אשמתו ותבא עינו
רעה וממשל מכל אל סר של האם שבתעם את
יסחילו מימיו לבחם ובהוסף פה לבחלים ופלים
לשם הולך ומרחיק עד עלות הרמימות מעל מעלה
וישכחו המים חלה בן הדבר הוא כי כל עין ויין
שהאדם הולך ומסוף הולך ומתחם דיו עד עלות
רמיחת הדין ומה עשה הוא ית' לרשעים כהמן ובלשון
שאל' אותו הספוק עליו בחומס שהוא בזהם דיע
למען מלח' האלה שירחיקו אשית את מפתחת שפוטם
בשמתהם על רעותם שגזירים אלהם בלך כף
עוונם להרחיק חומס ולמלא באשם בן המן שאל
אל גורמו הרעה אשר גור על הרמזים לאנדר היה
מתעלם במשחה ואם סר עונותיו הם במשחה זה ירחיק
חזו בחומס אשית את מפתחת:

ויאמר המלך מהרו וגו' וותען אסתר וגו' אם
מצאתי חן וגו'

הנה ראוי לשם לז מה זה היה כי לא קרא המלך
את אסתר המלכה במשחה כהמלך ובמשהם כו'

ן אלשיך 4

נספר

וכה בעתה אפילו אם אנת בעיא לפנות מלכותי אתנניה לך לחוד למבני בית מוקדשא דאיתו קאם בתתום פלגות סביבתי לא אפיו לך דהכרין קאית בשבועה לנשם ערפא וסבלט חורונאה וטוביה עבדא ענוניה דלא למשבק למבני יתיה דחל אנה סן יהודאי דקא ימרון בי הקא בעיתא לא אעבד לך מלתא אחריתא די אנת בעיא סני אגור ותעבד בביתו ורעותה איתיה לך : (ו) וצמרת אסתר אין על מלכא עפיר ויתי מלכא והקן יומא דין לשירותא בעבדת לכון : (ז) ואמר מלכא אוסיא ית הסו למעבד ית פתגם גזירת אכתר ועל מלכא והקן למשפתיא די עבדת אכתר : (ח) וצמר מלכא לאכתר בספתיא דחמרא כה שאדמוך אכתר מלכא וכה בעותה אפילו אין אנת בעיא עד פלגות סביבתי תתעבד בעותה לחוד למבני בית מוקדשא דאיתו קאם בתתום פלגות מלכותי לא אפיו לך דהכרין קאית בשבועה לנשם ערפא וסבלט חורונאה וטוביה עבדא עמוקא דלא למשבק למבני יתיה דלכא ימרון בי יהודאי : (י) ואנעבת אכתר וצמרת בית אנה בעיא פלגות מלכותא בשאלתי וקא בניו בית מוקדשא בבועתי : (יא) אין אשכחית דחמין בעיני מלכא ואין על מלכא ישפר למפן ית שאדמי ולמעבד ית בעותי ועול מלכא והקן למשפתיא די אעבד להון ברמשיא וקדח אנה עבדא בפתגם גזירת מלכא : (יב) ונפק הקן מלות מלכא ביקא ההוא חרי ובנה לבא וכד חזא הסו ית קרדכי וית ספליא בעסיקין בשתגמי אדיתא בבנהדרין בעבדת דהון אסתר בתרע מלכא ומרדכי לא קס סן קדם אנדרמיה ולא ררת סניה אלהן פשש ית רגליה וסנייה ואתי ליה שטר ובינתא דאזובן ליה בסויקא דלתס דמכתבא באסתר קלילה כל קביל ארפיכותיה סן יד חקיה רעניה ואתמלי הקן עליו קרדכי וררתא : (יג) ואיךריו הקן עזר לביהיה וקדר וקרא ית

סשה

ארשך

טשאה

אמר קרוא להם כ"ח כנ' אך כדאשן אמר הביאה כי לא חללם היא רק כנ' חלל שבהשון הביאה אותו לחלל עם המלך כאלו המלך הוא המזמין ויחל עמו והיא הביאהו עם המלך ובכן כדאשן המלך שגב' אמרה אל המלכה אשר העסה להם קראה אסתר המלכה מה שאלו כן כדאשן כגנעה ככדוד : ויצא המן ביום ההוא וגו' ויתאפק המן ויבוא אל ביתו וגו' דהנה אומר טוב לב יראה מיותר אחר ח"י במח. אמוס בורס סמיית עיני לבו אשר במלוא כס"י כי הלא אם היה זולתו שיקרנו במקר' ההוא גם כי יאל במח מהמלכה לא יאל טוב לב כי הלא יהיה לבו נוקפו דהון בקרבו כאלו מה היס מיומיו' סוימנתי המלכה עם המלך הלא דבר הוא ומה גם כי גם בעיני המלך יפלא פתח המלכה ויאמר אליה מה שאלך וגו' ומי פתי יסר לא יתן אל לבו מעין המלכות סביבם הסס ונעתה ההיא אחרי שאלו ספרים אל כל מדינות המלך להשיג וגו' קרוב הדבר לחשוב מהשנה אולי היא יה דים אלוים נועט הדבר ולא עת לבי לזאת כי מלח' ה' יהיה סנה וחי וילא המן וגו' שחח וטוב לב שאל היה לבו נוקפו כדאמר וגם הוא מנילת

ה (ד) על המלכה אשר עשיתי לו. טעם עשיתי המלכה איהא מהנחת כס"ס. ודעתי נראה ס"ס ששאלך ראה סביא מכנסת נלמס וכו' וכו' אולי היא מהמלכה ובראל בלחם נקם עכור ולכן ספרים ואמר מה לך וינתן לך ולא אחר ובעש נמט סנה יתח' רק מה סמסר לס ואל לעשות ולתתם בשעלם ולסו אמרס טעשה מלכה להקן למעבדו על דעמו ואמר טעשה מלכה למפן ידעס שיעלס

במהבניו על סמן שריות לכנסים אם סן כגס סיל נולס סיוודים ולכן אמר כמלסס מה כקסן והעס חצי ען אחרים : (ו) מה שאלך ומה כקסן. סלסס ידמר על סן סלסס נעלמו. וכקסס נאמר מה כמלסס על אחרים וכן סלסס אכתר על סמך כול חסן מחליות לכס על פלסס. וען סמן סיוול למכסס אסתר סיין לטן כקסס ססס ען אחרים דסייע על סמן :

א רשך

זרש אשתו : י ויספר להם המן את כבוד עשרו ורב בניו ואת כל אשר גדלו המלך ואת אשר נשאו עליהשרים ועבדי המלך : י ויאמר המן אף לא הביאה אסתר המלכה עמי המלך אלהי המלכה : י וכל־זה איננו שוה לי בבדעת אשר אני ראה את־מרדכי היהודי יושב בשער המלך : י ותאמר לו זרש אשתו וכל־אחביו יעשו עץ גבה חמשים אמה ובבקר אמר למלך ויתנו את־מרדכי עליו

רש"י

כי היה ידוע להקם בלא דעת . ויהאספק אישכמי' בלפני : (יג) איננו שוה לי . איש הש לכל הכבוד אשר לי : כלל עת וכו' . אמרו רבוהיו שהם מראה לו כבוד שמכר מזמו לעשר על חוסר מנוחה כבודתו וכלי גיבורות מרדכי והמן בלחמה אחת :

משה

ארשיך

משאת

לארשי' פועל הכנסה כנלתי נעשית ארשי' לארשי' הוא אלוה או מלך אך המושג שבוטל לפניו ומרדכי יושב אסתר לא נמנע מלקום מפניו בלשך יקום איש מפני פועל ומשול ומפני כבוד המלוכה ע"כ מה שקוף המן מחמלה לא היה רק על אשר לא יכרע ולא ישתחו ועל אשר הביד מרדכי אשר הוא יהודי ולא דתו דת משה וישראל להמית את הכורע ומשתחוה לפני ע"כ על כן יוכיז בעיניו לשלוח ידו' והטעם כי הנידו לו את עמי מרדכי בומר כי על כן אשר הוא יהודי גדול הוא מהמן ע"כ נזכר דתו ע"כ בקל להשפיע את כל היסודים בעלי הדת ההוא . למהם אחרי דלות מרדכי כי ה' עמו ותחל דתו ה' להיות פס אסתר למצוא חן בעיני המלך ויחסי סמנה לו וגם אשר נתבשר כ"י אלוה והקנותו כח"ל כ"ל מלך לא נזכר היה ומנע מרדכי מכרע והשתחוה כ"ל גם לא ה' קם ולא זע ממנו שאין זה על דבר הלאה כק להיות כזו מלך בעיניו מלך עלמו אז אמר חן דבר זה קלו דתו משה וישראל ככרעי' והשתחו' פלחוקם על כל היסודים בעלי הדת ההוא כי חן זה תלוי דתו כ"ל בלחות מרדכי ע"כ וימלא הבן על מרדכי חמה עליו בפרסות ולא נחה דעתו על אשר פעל ועשה על כל היסודים כי זה ה' דבר מרדכי שיהיה כעז :

ויספר להם המן וגו' ויאמר המן אף וגו' וכל זה איננו וגו'

ויספר להם סתם וכו' . מה שאינו לומר כעז מעלותו בלומר ויאמר בלחש דבריו כחשיל ענין מיוחד יהיה כי חשן כן יאמרו חלו' מה זה סודת להנע עליוק ולנלתי הסתין עד י"ל לארשי כימי מועד אשר בחרם על כל היסודים ויהי נא מרדכי כח' מהם על כן הקדים ויספר להם את כל כבודות אשר לו כי רשות ורבות משאתי לב היה וכל אינו שוה לו ובלשך והוא נחשו לפניו בכל עת

ח"ב 6

סוף

רחמי ונת ורש רשעיתא אנתתה ברת פתני פסת. עבר נברא: (יא) ואשתעי להון המן
 ית יקר. עתריה ותיק אתמני עם דוקמי סלקא ויהי דהסין. סדמי סטאות בניו דסבסאות
 סאתו יתמניא בר מן. עשרתי אחרנין דאנון פולסרין. על פלביא ובר מן שמישי דהוא ספרנא
 דמקרא וית מה רי רבי ויתיה סלקא וית דוקפיה. עמי כל דברדניו ועברוי דסלקא:
 (יב) ואמר הקן ברב לא הנעלת אסתר סלקתא עם סלקא למשתניא רי. עקרת אלהו יתי ואף. עון
 סתר אגא כיוון ויתיה לססעוד עם סלקא: (יג) וכל דא ליתיה טימי לויתי בכל. עון
 די אגא חוי ית קרדכי ויהודה דחב בסנהדרין עם עלימא בררע פלסרין דסלקא:
 (יד) ואסרת ליה ורש אנתתיה וכל רחמי אין שפיר בעינה נמר. קרדק סלקא סדא סה
 דנעבר ליה למרדכי ויהודה אם הוא חד מן צדקא דאתבריאו בעלמא אין בחרבא נקמול
 יתיה כבר אתהפך חרבא ותתרימי עלמא גיהב יתיה דרעקא כבר רגם דוד גלית פלשתא
 ואם בחרא דנחשלא נרמי יתיה כבר בוציה סעיה ונפס סניה נורק יתיה לימא רבא
 כבר בוציניה בני ישראל ועברו בגוה נרמי יתיה לנו אהון נורא וקדקא כבר בעסוד
 חגיגה מישראל ועוריה ונפסו מן טיה נרמי יתיה לגוב אריותא כבר לא סבילו אריותא
 בקניאל כד חי נרמי יתיה. קדם פלגין כבר אסתתם פוס פלגין בצרעא דמערבם על
 בני ישראל למדברא גליל יתיה כבר בסדברא נפישו וסניאו סה עוד קקלא נקמול יתיה
 ויהיא סתא תתעבר ליה נרמי יתיה לבית אסירי כבר מן בית אסירי אסירי ליוקא סבינא
 נתרמי על צואריה כבר הוה אתהפכת סבינא מעליו דיצחק עיגיה נעור ונשבוק יתיה
 יקל בגא כמא קמל שמשון פורענותיה דנברא דהין לא תענין סה נעבר אלא צליבא
 רבא אתעבר ליה ועל בבא דבייתיה דסיה ושתתך קוקמיה דתרמי על צליבא ויהיו
 יתיה כד יהדאי וכל חברי ורחמי שמיא וארעא פברא ציתין על צליבא דאתקון המן
 למרדכי יתיה דצפרא גליל קדם סלקא ושאל בגיה על צליבא דהין בשעתא תהיא לא
 שלח מניו ולא שכב המן בר הסדרא עד דאצט ואיתי ית גבריאל ית קנאי נגרא דעברין
 צליבא ונקצאי דמתקנין דהין דגורל ובגוי דהון דרצין ויהיו ורש אנתתיה סנגנא בכרין
 עם המן רשעא ואמר אטרא לגברי אגא יתב וקנצאי אגא סתמן שירותא על צליבא
 דהין בשעתא. קם המן רשעא למקנאי צליבא בקוסתיה נפקת פת קל משימי סרומא
 תאסרת ליה יאי המן רשעא ולך שפר בר הסדרא ושפר פתגמא. קדם המן נעבר צליבא

משה

אלשיך

מסאת

היה מדבר עמה וסאל על סדריה ואת שלום אסתר
 ומה יעשה בה לכן היה מקום יאמרו לו חולי זרוע
 ואל לו מהמנהג שעל כן ערצ לבו לכוח אוחן לא
 כן הוא כי הוא חף לא הביאה אסתר וכו' כ"א חותי
 לו' גם כי תהנהכו אין ערוך אל אהנה חותי כי
 הנה לא הביאה אל המסעה כ"א חותי לכדי כלומר
 מהם היה חשוב מרדכי לפנים כמותי היה גם הוא
 קרוא לה עמי כך לא קרא כ"א חותי וכו' לא חתר
 והמלכה קראתי אל המסעה אשר עשה כ"א לא
 הביאה וכו' כ"א חותי כלומר לי ולא לי ושאל תאמרו
 כי חולי אין חובה כדבר ומי יודע אם פנים סמנה
 לי לא יתכן כי כלל גם נאמר חותי קרוא לה עם המלך
 ואם רעה בלכנה לא תאריכ עד למחר ואחר כך גילה
 כל הוקף דלגהו כלומר וכל זה הינו שיה וכו'
 ולכיון כלומר ק' לה הביאה וכו' נאמר כדי להקין
 מה שאלפס להביא לו עד כוננו אחרתו כ"א נאמר
 ויאמר המן כלמנע הענין לה רוח שהיה חסידה כוננא
 בכי סמנה ויהיו נמר הקודם רק כספיה על האכסרי
 לסתור בקודם ויהקנו חו יאמר חף לא וכו' למע

ובא עסר-המלך אל-המשתה שמה ויישב הדבר לפני המן
ויעש העץ :

ו' בלילה ההוא נדדה שנת המלך ואמר להביא את-כפר

רש"י

ו' (ה) נדדה שנת המלך. ל' נס' היס. ויש לומר שם את לבו על שזמנה חסרת את המן שמה נהנה עיניה
בו ויהרגנו: להביא את ספר הזכרונות. דרך המלכים כשנשמת נודדה חזרתי לפניהם מלכים
ושמיהם עד ששנים חזרה עליהם. ורבותינו אמרו מתוך שכן לבו על המן והסתר אמר אפשר שלא
ידע אדם שהוא חובבי עליהם ויגלו לי וחרר ואמר שמה עשם לי אדם טובה ולא גמלוני ואין חששן
עוד לי. לפיכך ואמר להביא את ספר הזכרונות :

שפירי חכמים

ל' דק"ל' זה נדדה שנת המלך בלילה ההוא יותר מכלל הלילות וכולם כוח לא היה יכול לישן כשיזמן שמה ומזג
לג שמה נמשה אחר ובדרך הפעם שהחזיק נמשה כיום בשם יענים שנים שקועה בלילה כשנשכח אחר הפעם.
לכ"ס נס' סה :

משה

ארשך

משאת

הדבר לפני המן ויעש העץ שפירי חכמים ומה' יגל
הדבר שיפול בשחת ויעל :

בלילה ההוא וכו'. הנה ידקרו ויעשו באומרים מח'ל
כי בלילה ההוא רפיונו על משכנו שיקר או'
בלבו מי יודע אם אסתר תסיר עינה עש' עש' סתן ועל'
יהלשון ויחלש וישהו מאהבה מבורחת ויכיר שמה
ללכדי וחזרי לא ידעתי וחדד שמה תסירי אמר בלבו
מה זה כי אין גולה את ארץ חסד הכי' אל לבו
אולי מבחי' בלתי גמול טובה חסד טובה אין חולס
מטבדי עלי ואין גולה את ארץ על ק' ויאמר ללכדי
את ספר הזכרונות דברי ימים לדרוש ולראות אם
הכי' ארץ עמו או גלס סודו ולא הכי' לו גמול ופ"כ
ימנן ארץ מדינת גמול סוד וכלל דברי' סה כי
היה ישלם גמול אל אשר ימנן גלס סודו וישמע
השומע ואשר ידע דבר סתר חסד וסתר אז
ידע בליל ללכדי דבר ובדרך סה מתן מקראות
שפירי חכמים כי' נס' ד'. ולכ"ס אל הניחור גי' לב
אל שטרו את שטמו כי למעלה נאמר ויבוקש הדבר
וימנן ויכנס בנסר דברי ימים כאשר נאמר סה ועוד
הזכרונות דברי ימים כאשר נאמר סה ועוד
סותר ויכין וקראים בפתח סו"י שמונה סגור קראו
כל הזכרונות ואין אחרי כן וימנן כהוב ועוד מה זה
היה שלא נאמר כהוב הגדל אסתר כאשר היה הסדרי
כי מקראות סה יכנס אשר בלילה אסתר למלך בשם
מרדכי גם מלשון אומר וימנן כהוב ויכנס כי זה כלשון
כוח הנמנן כהוב בנסר ולא יחנן ויכנס רק מעשה
היה כאשר היה כסדרו אין היו מהלכים ב'
הכריזים וס' נמנן ארץ יסודי ויגד להסתר ואמנן
אסתר למלך בשם מרדכי ויבוקש הדבר וכו' ולא
הקוטר במנן כהוב אשר בלילה מרדכי וכו'. אך ואמר
ראו לא גדולת השגחתו יס' כי רבס היה מחד כי
כלל בלילה ההוא הוא בלילה ספירי ויגדל בלילה רענן
למשיכהם כמעצרים שיה' הסך המלך עסק ממשכה
סין הספיר חזלי שיה' ויחשפ' דדה שנת המלך
לכדו חס' ואמר בלשון נדדה למר כי שיה' סה לא
נפסע

למה בין ארץ ובין אחי ועדין צריך לתת טוב טעם
ודעה אל זרם אשתו ולכל ארבעה מה ראו על ככה
למות על המן יעשו עץ גבוה ל' אמה כי לא על מדה
בענה ופניה כיונה בודאי וגם לא במקרה היה הביטור
ההוא ועוד מה ראו ארבעה זרם אשתו ליעזר יעשה
העץ בביתו ובחומותיו. אמנם המה ראו ב' דברים
א' כי גדול מרדכי ליסודים וישמור לו זכותו כאשר
קרה לדניאל וחזירו ב' למה פלס מעשיהם היו בחלפניו'
גדול כענין הפלח המן לחסדים ופסועות וימים בכלל
הדבר ההוא כי יעלה מרדכי על בית המן כאשר היה
כי וחסד אסתר את מרדכי על בית המן ע"כ על
ה' ההחכמו לו לצרף ל' כחות הסומאם חסר לעומת
ל' שער הקדושה להגביר נגד מרדכי אולי ויכול לו
ולכן טעם העץ בלכיה' כן כחשוב מחשבות על פי
כונותיה' בעשותו המן להכניסו תחתיהם ולולי ה' היה
לו נלכד בשתייתם ובכלל הדב' הזה מלאנו ראינו
כוח טעם אל הליכה המן בעוד לילה לאמר למלך
למות את מרדכי ולא המחין עד עלות השחר קר'
להיות מתחזק כחות עומאחו הך בעת שלשה שרו
יהיה לו עזר כנגדו כחש"ל כי ע"כ סרו ס' טעם
אמר ליעקב שלהני כי עליה השחר כלומר כי מעשה זה
היה הפארתך חס' חוכל לי כי עזר זמן שלישי.
ועל הד' יעלוכו לעשות העץ בביתו לנכות בעמלה
העץ בביתו 'מעלה' הראוי לזה לו צוית ההוא הכי'כ
החולס שחלס שפלים ארץ סהרם הוראת מעלה.
ואמרו ובבקר אמר למלך וכו' נחנו טעם אל היות
בבקר הכנס ואמרו וכו' עס' המלך אל המשתה שמה
כלומר הנה גם אח"כ חוכל עשוהו קר' טוב הדבר ויהיה
בבקר למען כהניע עת משה המלך והמלכה לא תסיר
עריבות ושמחה היות קרוא לה עס' המלך מלאכה
מדבר בלוקר את מרדכי היותו יושב בשער המלך
וחלף עזר רק יתלו אחת בבקר וכו' וכו' עס' המלך
אל המשתה שמה ולא עצבנות רוח וכו' וכו' בלילה
מקלקלת השוכה כי הם אמרו לו יעשו עץ ויגמור סהרם
על ידי אחרים ונפשו אריות ויעש ע"י עזמו וס' וייסב
י' ח"ב 8

ו (א) ביה בליליא ההיא גדת שניתא דמלכא ביה בליליא ההוא נפס פירקנא ליהדרא
 ביה בליליא אנדברת קרה לביניה דאביטלך ביה בליליא אתחילו כל בוקרי ומעראי
 ביה בליליא ההוא אתגליון נבואן לנביאן וחדמין וחדמין חנויא ביה בליליא ההוא אתרעש
 עלמא כוזבא מרין וכל דריהון נכא אכלא בכל דברנא מספדא וידלא בכל סדענא
 עורמין אמרין בספרין סבין וסבן שקפין על לבחון וכולון עתון בספר ובעד רב סילין
 ואמרין וי דחיון עקא על עקא ותבירא על תבירא ומספדנא קרדנא לא אמסין ומסתנא
 לא אתהיבת אסו ומספדנא לא אתהנסנא ובידי דננא לא עברו מנא דקרת אבהקנא
 רשישא על ארעא ומספדנא סר סנא וסורחנא רשישו בעלי דכננא ופרעה ומעראי לא
 עזו עלנא כהדא עצתא וסלכי עמסין לא השיבו עלנא כמחשבתא דרא לסחוו עתירן
 ריוסי דרין לשעיותנא בעל אפי ארעא גמי ריון גלא ליה רוא דנא לסררכי וי עזרת
 מסקנא אתעזרת על רבית ישראל ואוף לעבדין וילאסקו לא ובינו יתנא ביה בליליא ההוא
 גדת שנתיה דקדושא בריך הוא מסרומא ואין לא כתיב דרין קרא לא הות אפשר
 למימריה דכתיב עזרה לקה תישן וי חס ושלום לית קדמוי שנה אלא בר חסין בית ישראל
 עבד גרמיה דכות דמיך בדם בר עבדין דעזריה לא נאם ולא דמיך גמר ישראל ביה
 בליליא ההיא גדת שנתיה דסררכי צדיקא דהוה שחיד וקא שכיב והוה שכיב ולא דסר
 דבון בית ישראל מתבגשון ויתבין קדמוי ואמרין ליה את גרמת קנא נת כל בישתא דרא
 ואין את קמתא מן דדם המן רשיעא וברעתא ומסדנא ליה לא אתת עקנא כל עקתא דרא
 סתיב סררכי ואמר קוז לבושא די הות דבש הון בשעא ציירין עלוי מרין צלמין סר מן קדמוי
 וחד מן בתריו ואין קמת וסגידת ליה אסתבדות ראפדת למענותא ואותן ירעין מן דלפת
 דמענותא יאבר מן עלמא דרין ומסרד מן עלמא דרתי ושתקון סניה כולין ביה בליליא
 גדת שנתא דהון בשעא דהוה שחיד ולא שכיב והוה שכיב ולא דמיך סחיסת דתיה
 מסקן ית צליקא דמכזב ית מדרכי עלוי ולא הוה דע די לנפשיה הוה מסקן ותייה ביה
 בליליא ההוא גדת שנתא דאספר צדקתא דהות עבדת דחקא לאגלא ית הון בשירותא
 עם מלכא אחשורוש ביה בליליא ההוא גדת שנתיה דמלכא דאחשורוש ספשא דהוה
 שחיד ולא שכיב והוה שכיב וקא דמיך די נקם ותייה רוחא דנקמא דמלכו ומכבת ותייה
 כולי ליליא עז וכן אמר לכל ברברגנוי מה דאכלית לא הנאה לי ומה דשתיתי לא אתקבל
 עלי שמיא בעמין עלי ושמי שמיא מרימין בקדירון הוה מסקן אמרית למשכס לסרדקא
 ולא שבקת לון או אסתר ודון מבוזין דמקל יתי דלא אעזת אסתר לשירותא עמי אלא

משה

נצטעט ל"א עדרהס ממנו בהנחתו יתברך וסיה בלבו
כאם בערה על העדר הגלם סוד אסדר והמן ויאמר
לביא וגו' לדרת סיה עוב' עוב אל המלך ולא סלם
לו גמולו כמדובר והנה דרך מלכים גדולים כמובן
ליכתב ספר דברי הימים לשון מלך אשר יקראו יוס
יוס וסנה למלך גדול סגדלו ורבו קוראיו יגדל ספר
דברי הימים אשר לו עד גדר ים ויע' א"ס עד אשר
א' אלשר ים

הזכרנות דברי הימים ויהיו נקראים לפני המלך : וימצא
כתוב אשר הגיד מרדכי על־בגתנא ותרש שני סריסי המלך
משמרי הסף אשר בקשו לשלח יד במלך אחשוורוש : ויאמר
המלך מהנעשה יקר וגדולה למרדכי עליה ויאמרו נערי המלך
משרתיו לא־נעשה עמו דבר : ויאמר המלך מי בִּחְצֵר וְהָמָן בָּא

סוף באתה דבר אחר כלאות

משה

ארשיך

משאת

מקום כבודו בספר ד"ס והוא הדבר הלא נכתב בספר
ד"ס כלי' באורך מטבעה שהיה כאשר היה אך נס'
הכרונות של ד"ס למען יאונה לידו קל מסר זכרון
סיב כל המעשה קצו למען ירדו קורא בנפ"ס
לכניה את ספר הכרונות למען ימלא בו כוח מנוקסו
בנקלס ואחשוב כי למסר בספר ד"ס בעצמו מצי' לפני
המלך יום יום למען הכתיב בו כל אשר יקרה דבר וזה
ביומו כמאמר הכתוב למעלה ויכתב נס' ד"ס לשם המלך
שירם כי שם נכתב וס' היה ואל כן לכל נקדש
ונח' מה זה אומר לכניה את ספר גו' והלא ספר ד"ס
הוא לפני המלך עכ"ל כי מ"ס הכניה הוא את ספר
הכרונות של ד"ס הוא ספר המספחות וזהו את ספר
הכרונות של ד"ס כפשוטו כי הלא ד"ס הוא שהכריזו
רסיו כבר נקראים לפני המלך ולא נח' כתב בו דבר
כי נשמע מהקורא בקרב עמי' אין מחסר כי ספר גדול
הוא וס' נס' לר"ל שהיה ספר המלך משמים דבר כי
עדי' כפי סיו של כן באורך לכניה את ספר הכרונות
הקצר כי שם לא יעמס מעט וע"י כן וימצא כתב
מס"ב בספר ד"ס הסרוך סנ' שהיה נשמע ולא נמצא .
עוד יבואו על פי הדבר הזה לומר שפ"ס בקשו בספר
זכרונות ולא בספר ד"ס לא נמצא כתב והמסר אברהם
בשם מרדכי כאשר היה בספר ד"ס עצמו כל המלך
המעשה אך אחר מרדכי לאסתר ואסתר למלך אך
בספר הכרונות שהיה בקיטור נמצא לא חזר רק ההתלה
בסוף והמסר נלמד כי הניד מרדכי על בגתנא וגו'
ולא מה שהיה בימים שמרדכי הניד לאסתר ואסתר
למלך והאלהים עשה למען יעשה עיקר החוקי הכונה
למרדכי בעת לכל חזר למצו' אסתר ומה נס' למ"ס
לעיל שלא החדק קיבץ למרדכי בשעת מטבעה של כי
לא הניד הוא למלך ואלו שחקס אסתר היה המלך
מסתכן פ"ס ס' ולא מפי' אשר הניד מרדכי סהם .
וזה ד' שפלטן בספר הכוח יזכר בכל יצא ואל חפץ
מרדכי היום נלכל המעשה נס' בספר כי כן נראה בספר
בלשון כי הניד ונ' וסעם ונשמה הים על אשר נקשו
לשלח יד במלך אחשוורוש ופי"ב הקשור לומר מה
מעשי יקר וגו' כאשר נבאר נס"ד . והיוצא אומר ספר
הכרונות הוא ספר מספחות של ד"ס מורס בחלש
לשון ככתוב אשר הניד וגו' שסוף סנ' לזון מספח
לומר אשר הניד מרדכי וגו' הוא בחלק וסוף סנ' על
ד"ס ואלו כללן בספר המאורס רק כמספר זכרון
מה שפארס באורך במקום אחר . עוד יבואו בזה

הָקֵן בְּחֻזְרוֹ בֵּית בְּלִיָּה הָהוּא עַל דְּבָרָן אֲבִירָהּ וְיָחֵק וְיַעֲקֹב קָדָם אֲבִירָהּ דִּי בִּישְׁמָא
 דְּאִשְׁמַחָה מִן בְּרוּמָא מִרְאָא הוּא מִיבָאָר רַב חֵלָא דִּישְׁמָא וְיִתֵּב בְּרִישֵׁיהּ דְּמִלְכָא וְגַד
 יֵת שִׁתָּא מִנֵּיהּ כּוּלִי לִילָא עַד דִּי אָמַר לְאַעֲלָא קְדָמִי יֵת סַפֵּר דְּקִרְנָא סַפֵּר דִּישְׁמָא וְגַן
 קָרָא בֵּית קָדָם מִלְכָא עֲבָרִי דִּינִיחוּן דְּמִקְדָּי קְדָמִי דִּינִיחוּן מִן קְדָמִי וְיִתֵּב לְעִיל מִן עֵינֵי
 דְּמִקְדָּא וְהִיא סִסְתַּבֵּל מִלְכָא וְחֻזִּי כְּסוּת וְגַבְרָא עֵינֵי וְאָמַר לִיה לְמִלְכָא הָקֵן בְּעִי דְּנִקְשָׁלָהּ
 וְנִסְלִיף יִתֵּיהּ חֲדוּפָה וְהָא כְּקָדָם בְּצִפְרָא וְגַבְרָא לְמִשְׁאֵל מִנָּה וְגַבְרָא דְּפִרְקָה מִן מוֹתָא וְגַבְרָא
 לְמִקְשָׁלִית אֵלָּא אָמַר לִיה לְהִמֵּן מַה לְמַעֲבַד דְּנִבְרָא לְמִלְכָא צְבִי בִּקְרִיבִיהּ וְתַחֲזִי דְּלֵא שְׂעָל
 כְּנֵה אֵלָּא דְּבוּשִׁין דְּמִלְכָא וְכִתְרָא דְּמִלְכּוּתָא וְסִסְיָא דִּי דְּכִיב עֲלֵיהּ מִלְכָּא : (ב) וְאִי־תִתְּבַח
 בְּתוֹב בְּסִפְרָא דִּי חֻזִּי קִרְדִּי עַל בְּתוּנָא וְחֲרַשׁ חֲרִין דְּבִנֵּי מִלְכָּא דִּי נִבְרִי פִלְטִין דִּי קִשָּׁ
 לְאוֹשְׁבָא יָדָא לְקִטְלָא יֵת מִלְכָּא דְּאִשְׁמַחָה בְּבֵית דְּמִכְיָה : (ג) וְאָמַר מִלְכָּא מַה אִתְּעִבִיד
 יָקָרָא וְרִבּוּרָא לְמִרְדִּי עַל דִּין וְאָסְרוּ עֲרִיבֵי מִלְכָּא מְשׁוּמְשָׁנִי לֵא אִתְּעִבִיד עַד קִרְתָּ
 עֲמִיה שׁוּם מִדְּעָם : (ד) וְאָמַר מִלְכָּא מִן וְגַבְרָא דְּקָאָם בְּדִקְתָּא וְהָקֵן עַל לְדִרְתָּא דִּי בְּבֵית

משאח ארשיך משה

בְּרַחֲשָׁה עִכָּ"ל בְּנִלְוֵטְחוּ יִקְר וְגִדּוּלָה לְמַסְבֵּג נִישׁוּאִים
 הוּא הָמֵן כִּי נִעְלָחוּ נִכְרֵנָה וְשָׂחִי וְהִלָּחַח אֲחֵרָה עִכָּ"ל
 הַסִּיב אִסִּיב עִמּוּ וְזִכּוּ אֲחֵר הַדְּכִירִים הַלָּהֵם גִּדּוּלָה סִילָךְ
 אֵת הָמֵן וְהִנֵּה כְּעַז הַלָּהֵם אֵת לִיד הַמֶּלֶךְ יִתְּלָה
 כְּהוֹב דְּנֵר מוֹרָה בְּחֻזְבָּה כִּי כָל כּוֹנֵן מִרְדִּי הִיתָה
 לְהֵא' הַמֶּלֶךְ כִּי הֵלָּא לֹא נִמְלָא כְּהוֹב דְּנֵר הוֹדַעַת
 כְּמִלְכָּא עֲשִׂיר מִרְדִּי עַל בְּנִהּלָהּ וְגו' דִּק הֵלָּה הִגִּיד
 אִו' אֲשֶׁר נִקְטָו וְגו' שְׁמִשְׁמִטוֹת הַסִּיב כְּשֶׁנֶּסֶר כּוֹנֵן
 מִרְדִּי לומר אֲשֶׁר הִגִּיד מִרְדִּי הִיא עַל אֲשֶׁר נִקְטָו
 לְבִלּוֹת יֵד כְּלוֹמַר כּוֹנֵן אֲשֶׁר הִגִּיד הִיא עַל אֲשֶׁר נִקְטָו
 לְשִׁלּוֹחַ יֵד וְגו' אִז אֲמַר בְּלִיב כִּי עִכָּ"ל הִיא רָאוּ לְעִשְׂתָּ
 לוֹ יִקְר וְגִדּוּלָה מַה שֶּׁלֹּא חֲשַׁבְתִּי עַד כֵּה וְעִכָּ"ל נִתְּחִי
 סִיבָר וְגִדּוּלָה לְהִמֵּן הִיבָר שִׁלּוֹת הַמֶּלֶךְ יִקְרָו וְיִתְחַחֲמוּ
 לוֹ וְגַם גִּדּוּלָה כִּי שֶׁסֶּה כִּסְאוֹ מַעַל כִּי הַבְּרִיט וְחָ"ל
 מַה נִּעְשָׂה יִקְר וְגִדּוּלָה לְמִרְדִּי כְּלוֹ' הֵלָּא עַם הָמֵן
 נִעְשׂוּ שְׂתִיבִין אֶךְ לְמִרְדִּי מַה נִּעְשָׂה כִּי הֵלָּא בְּתִיבִין
 יִתְּחִי לוֹ יִקְר וְגִדּוּלָה עַל זֶה כְּלוֹמַר עַל בְּנִמְלָא כְּתוּב
 שְׂבִינִן לְהִנְחִי : אִז יִתְּחִי עַל זֶה לומר עַל דֶּרֶךְ זֶה
 בִּישׁוּד כִּי נִסִּי כִּהוּא יוֹשֵׁב בְּעֵבֶר הַמֶּלֶךְ שִׁיב לוֹ יִשְׁבֵּת
 מַעֲלָה לֹא עַל זֶה הִיא כִּי כְּנֵר הִיא יוֹשֵׁב בְּעֵבֶר הַמֶּלֶךְ
 חָלָה . וְיִתְּחִי נִעְרִי כְּמֶלֶךְ מִכְרָחִי לֹא הִסְתֵּרִי כִּי
 קִרְנֵי הָמֵן הִיא דִּק הִסְתֵּרִי לֹא נִעְשָׂה עִמּוּ דְּנֵר לומר
 עִמּוּ לֹא נִעְשָׂה דִּק עִסְוֵלְתוּ הוּא הָמֵן כְּמִדּוּבֵר שְׂעָל
 מַה שְׁתִּתְּחִי אֲחֵרָה לְמִלְכָּא וְגו' גִּדּוּלָה הַמֶּלֶךְ אֵת הָמֵן
 וְתִדְרִין לִיה הִיא מִסְתִּיק יִתְּחִי לֹא נִעְשָׂה לוֹ דְּנֵר חֲמִין
 שְׁתִּתְּחִי הַמֶּלֶךְ כְּלוֹמַר מַה נִּעְשָׂה יִקְר וְגִדּוּלָה לְמִרְדִּי
 וְלֹא אֲחֵר עַם מִרְדִּי אֶךְ יִתְּחִי עוֹד כְּמִינִן כִּסִּיב הַלָּהֵם
 אֲשֶׁר עֲשִׂיתִי עִמּוּ הִיא כִּי הִיא כִּי הִיא נִדְקָה וְהַמְקַבֵּלָה
 עוֹשִׂים וְסִיב עַל יֵד וְזֶה עַל יֵד זֶה נִמְלָאוּ
 וְזִכְרִים זֶה עַם כִּן הַסִּיב אֵת חֲדָרִי וְחִתְרִי
 מִחֻזִּק לוֹ מִכְּהָה וְחִתְרִי לוֹ כָּל אֵת צִיבָה עִם חֲדָרִי
 זֶה בְּתִיבִין וְזֶה בְּתִיבִי הִיא כְּפִי מוֹה וְזִכְרִי לֹא
 נִעְשָׂה עִמּוּ דְּנֵר כִּי אֲחֵר שְׁתִּיבִי הִיא לֹא הִסְתֵּרִי מִן
 לְהִיב וְזִכְרִים זֶה עַם זֶה . עִיד יִתְּחִי כְּלוֹמַר דְּנֵר
 כְּלוֹמַר עִמּוּ לֹא נִעְשָׂה דְּנֵר כִּ"ל עַם הָמֵן הוּא דְּנֵר
 כְּמֶלֶךְ וְנִמְלָאוּ מִסִּיב לְהַבְחִיד וְגו' לִרְמִי לִיךְ סִיב שִׁלֵּם

להצר בית-המלך החיצונה לאמר למלך לתלות את-מרדכי על-
העץ אשר-הכין לו : * ויאמרו נערי המלך אליה הנה המן עמד
בחדר ויאמר המלך יבוא : * ויבוא המן ויאמר לו המלך מה
לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקרו ויאמר המן בלבו למי יחפץ
המלך לעשות יקר יותר ממני : * ויאמר המן אל-המלך איש
אשר המלך חפץ ביקרו : * ויבאו לבוש מדכות אשר לבשרו

בשה

ארשך

כעאת

שעורכוו שרי כמותו בא ח"ה והמן בא ולמה בעוד
ליום הלא הוא לאמר למלך לתלות את מרדכי על
העץ אשר הכין לו כלומר כי כאשר הכין העץ בהכנות
כהיותו כן הוצרך להכניס בנקר ללא אל המלך בעת
ההוא ביצור הומר ויקם לו וזהו שאל אמר אשר
פשה לו כ"ה אשר הכין לו כי עשה הכנה להיות לו
למרדכי :

ויבא המן וגו' . רמז ליום נב מה זה ה"ל לשאל
מהמן יאמר לו מה לעשות וגו' והל"כ ללוח
עליו יעשה על ידו ויהי הוא כרחא קרא בחיל ככה
יעשה לחים וגו' ועוד מה זה היה שגדס ישאל את
פיו מה לעשות בלשם לא אמר אליו מה הבקש ומי
הביאך הלום בערב בקר . אמנם הלא נקבעו כי כל
ישעו וכל רצן המלך היה מדלגה מדבר סתר אסתר
והמן כי לא ידע הם עליו יתלחשו וע"כ נזהר לכתוב
את ספר הזכרונות לדעת מי זה האיש גלה סוד המלך
ולא שאל לו במל טוב שג"כ אין מולא מהם עליו
ולוין גורא את אמו ולממן זאת בקש בלשם נפולו
ברחבו והמחישו יוסף לממן יודע לעיני הכל כי
גדול מגיד דבר סתר לפני המלך לממן אז ידלג כחיל
אשר ידע שהסתר יתחיר אסתר והמן ויגלה סוד
למלך עכ"ל בלבו אם אמרתי שאלם נפול יקר וגדולה
למרדכי על זה ולא על ידי המן כ"ל איננו שוא
שגגול הדבר מי שעתיד בכוד המלכה והמן יצא
ויגיד כי הלא יהיה כמשיב ידו בלומר הלא אם נגד
סריסי המלך יעצב איש אל לבו לגלות סודם לא כן
נגד המלכה ולא נגד המן אשר המלך גם את כסאו
פעל כל השדים אשר הווי כי הלא ירדו את גולגלתו
ומי האיש ידע את ידו וזהו רמז נגד ע"כ ההכנס
המלך בב' דברים אחד שהמלכה והיקר אשר יעשה
למרדכי תהיה למעלה מיקר השאלת המן וע"כ שאל
לו מה לעשות בהם וגומר לממן יעלה על דוחו שגינו
ידבר המלך ויעדיף בשאלתו יקר למענה מיקר
השאלת גדולתו ובכלל הדבר לממן יעלה על דוחו
שגינו יסוין : וא אמר מה לעשות בלשם אשר המלך חפץ
בגדולתו כ"ה כה יאמר יעו' על דוחו פעל וזלמו יסוין כך
ברוחו שלא יזכיר גדולה אמר בלבו חין זה כ"ה ע"י כי
הגדולה כבר ניתנה לי מעל כל השדים ולא אחסר
רק יקר טובך בלכד בחופן שישגל דבר טובך על

מלכא בריתא רמימר למלכא למעבר נח מרדכי על קראא דמינן ליה : (ח) ואמר עולימא
מלכא דנחיה הא דקון קאם בדרתא ואמר מלכא יעול : (ט) ועד דקון ואמר ליה מלכא
מה חיי לאתעבדא לנבר די מלכא צבי בקריה ונחשיב דקון בלביה ואמר קו יצבר מלכא
למעבר יקרא יתיר מני : (י) ואמר דקון ליה מלכא נבר די מלכא צבי בקריה : (יא) ישימ

משה

אלשיך

משה

מיומר וגדוש ועוד כי משמעות ממני באומר יוחר
ממני כמל"ל העובד ממנה . לרעך העיב ממך .
וחל"ל אומר יוחר הוא מיומר אך הוא כמפורש .
והענין כי אחר המן בלבו מה ראה על ככה לשלול
את פי מה לעשות בלשם וגומר ולא עשה מעצמו או
ישלל את זולתו אמנם אין ספק כי מה שיראה יקר
בעיני לפי גדולתו בהשם כשאי מעל כל השמים הוא
יקר גדול הערך מאשר יראה יקר וכבוד לבתי גדול
ממנו וע"כ אין זה ב"ל שגב מלך לעשות יקר של
יתרון גדול עמ"ל בלבו הלא לפי ערך המקדל יוחס
לו הכבוד כי על כן ארז"ל שאמר המן למלך באומר
שיעשה כן למרדכי היסודי סדו לו כמעשה קשנה
והסיב לו המלך אל הפל דבר ואם כן היקר הגדול
אשר חיי חובב שגב המלך לעשות אין ראוי אל
זולתו כי למי יתפין המלך לעשות יקר שיהיה יותר
סבא של יתרון גדול ממני על כן נזר בשכרו כי
עליו יכין וע"כ עלה כמעלות גדולות גם לפי גדולת
עצמו לרכוב על סוסו של מלך וללבוש לבוש כמעט
אין למעלה מזה רק הכסף . ויאמר המן אל המלך
אם אשר המלך וגו' הנה פסוק זה אין לתפוס
עוד כן כל ומתדאיו יתחיל ויאמר יביאו לבוש מלכות
וגו' ולמה זה חזר לומר איש אשר המלך חפץ ביקרו
וסיפך בדבר המלך ועוד שסוף בלתי נמשך אל מה
שאחריו שילוי היה אומר למי שהמלך חפץ ביקרו
יביאו לבוש וגו' היה נכון אך אומר יביאו אילו חזר
אל האיש הנזכר רק אל הזולת מביא הלבוש אמנם
לזה נדקדק בשם יקר גדול שגמלת איש בין בלשם
שהזכיר המלך באומר מה לעשות אמר זה כן באומר
המן באומר איש אשר המלך וגו' אך הנה גם התיבה
כזה מיותר שיכול היה לומר מה לעשות בני שהמלך
חפץ ביקרו אכן כונה המלך לרמוז לו כי על הסוב
בעם הוא מכוין למען יעשה כעצמו וי"ל בלשם שזולה
כי מזה איש תורה חשיבות ככל האיש שמתקרא גם
רמזו בשם הנכבד קל להורות על איש רבם בעל
מעלה גדולה ע"כ חשב שכל דבר וע"כ"ל לחזיק
הדבר חזר ואמר איש אשר המלך וגו' באומר כדברך
כן הוא כי איש הוא אשר המלך חפץ ביקרו ועל חובב
מאד הדבר וזהו שם בזה שם כמעט שגמלת בלשם
שאמר המלך עוד יתכן ע"ל זה בזה שידעו מרז"ל
כי ב' יקראו איש בשגלה זו מרדכי והמן ועליהם
באמר כדקון איש וילוי והמלך כוון על מרדכי באומר
בלשם חזר וכו' ואפשר כחשיבו רמז שלא יתכן
יתפון המלך ביקר מרדכי מביקר המן באומר למי
יתפן וגו' וע"כ חזר יתפן איש אשר וגו' עמד
שכבר הוא איש חובב מאוד כרמז כמעט שבו אשר

המלך חפץ ביקרו ושעל סמך זה הוא אומר יביאו וגו' :
יביאו לבוש מלכות וגו' . הנה בזה נעמוד ונחזיק
נפלאות אל מה גדלו מעשיו והסנחטיו יתבדק
במלכות השדשות חמ"מ כי הלא כל איש חכם לב
יבוס ויבדוק על ערלת לבו המן איך שם נפשו בבוש
בהקשיתו לשלול יביאו לבוש מלכות וגו' והלא אחת
דמו להמית הלושם לבוש של מלך או רובב על סוסו
באופן כי בנפשו ידבר הדיבר דבר רע ומר כדבר
הרע היה ומה זה ערב אל לבו לדבר דבר כזה אמנם
הנה להעשות הכבוד הלא בעת המן ועל ידו . הנה
באכזבו כי אחשוש עשה בחכמה מהשם הגל"ל אכן
חלשי עולם ה' לא מחשבותיו מהשמות ב"ו ומה"ל יאז
הדבר שאל ישלל המלך להמן מה לעשות בלשם
ולהעשות הכבוד הלא מחזו בידו לשלם לויס כמעשה
ה"ס כי למע שכל ידי מה שלא קם ולא זע מרדכי
לפני המן נהגלגל שבקש המן להשמיד את כל
היסודים עם מרדכי ויבא יואל קריע בנדים בלשם
שק נעק מר בשוקים ונדרחיות כמפורש ומרדכי דע
וגו' ויקרע וגו' ע"כ גמול אלשים הוא בל יוחן
בלב המלך לשלול מהמן מה לעשותו ויתן בפיו לענות
כדברים ההם ובידיו הכענה כאשר נזר עליו המלך
לשלם לויס כמעשה כי המן המתקש להשטיל את
מרדכי לפניו בהסוף יהיה כי הוא יכע לפני מרדכי
כעבד לפדויו ויוען למלך יהיה לשלם גמול פרי
מעללי מרדכי בשה"ל החת אשר נכנס בגרמת המן
הרע הלא הוא לעינח אשר לא השפיל קיתו לפני
המן על מחותיו ודקדק ימה גם למלך שכל בניו
דק לעלות על הכס ולעינח אשר לבש שק יביאו
לבוש מלכות וגו' ולעומת אשר דגלים רגש ומלא כא"י
ויאל ברחוב העיר ע"כ וסיום אשר רבב וגו' וירכיבוהו
ברחוב העיר ולעומת האשר שבראשו בא"י וילבש
שק ואמר עשה נאמר ואשר ניתן כמר מלכות בראשו
ולעומת לעקב גדולה ומרס ברחוב העיר עשה וירכיבוהו
ברחוב העיר ושם יקראו לפניו ככה יעשה לויס עוד
שיית גדלה הסנחטיו יתבדק במה לעשות כל הכעוהו
הגדילו וזל קריעת בגדיו כי הלא קרע בגדיו וילבש
שק וסדר לעמת השק לבש לבוש מלכות אך לעומת
קריעת בגדיו לא נתיחד לו פרי תגמולו . אמנם
לזה נשים לב אל חומ"ל ז"ל בנימן גרס לקרוע אחיו
שגמולת וכו' ולמה מכל מה ששע לא בקטו מי גרס
רק על הקריעה אך הוקשה לרז"ל כי כל שאר דברים
נעז לשלם ימים פרע לו ה' גמולו מש"כ בקריעת
בגדיו לבן אמרו כי קריע בגדיו פרע חוב וקטו
ב' ימן כמז"ל בנימן גרס שיקרעו אחיו שגמולת
כמז"ל וימלא הגניע בלחמתה בנימן ויקרעו שגמולת

המלך וסוס אשר רכב עָרֵיו הַמֶּלֶךְ וְאִשֶּׁר נָתַן בְּתֵר מַלְכוּת בְּרֹאשׁוֹ :
 וּנְתָתֵן הַלְבוּשׁ וְהַסּוּסִים עַל־יַד־אִישׁ מִשְׁרֵי הַמֶּלֶךְ הַפְּרָתִים וְהַלְבֹּשׁ
 אֶת־הָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ וְהַרְפִּיבֵהוּ עַל־הַסּוּס בְּרִחוֹב
 הָעִיר וּקְרָאוּ לִפְנֵיו כִּכָּה יַעֲשֶׂה רֹאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ :
 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְחֹמֶן מֵהָרָקָה אֶת־הַלְבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס כַּאֲשֶׁר
 דְּבַרְתָּ וַעֲשֶׂה־יָכֵן לְמַרְדֵּכִי הַיְּהוּדִי הַיּוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ אֶל־תִּפְּלֵ
 דָּבָר כִּפְרֵ אֲשֶׁר דְּבַרְתָּ : וַיִּקָּה הָמֶן אֶת־הַלְבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס וַיִּלְבֹּשׁ
 אֶת־מַרְדֵּכִי וַיַּרְפִּיבֵהוּ בְּרִחוֹב הָעִיר וַיִּקְרָא לִפְנֵיו כִּכָּה יַעֲשֶׂה

רש"י

(ט) ונתון הלוש והסוס על יד איש. ולא כסמך לא הזכיר שאלה עיניו של מלך רעה של שאמר שתנו

משה

ארשך

כסאת

יבא מרדכי מציתין ויקרע על יסרלאל וא"כ איפה זה גמול יערכו לו כמה שפסלם את נפשו. עוד ב' הוצה לו הוא יחזקך לחוד נחמד ונעים לעמוד את כ' הוא הוא כי התחזקו ל"ט משה חלמה חת ח' כי בלל מי ראה את מרדכי הורבב כסדר המלך וגדול ליהודים קרוע בדים ולבוש שק ואשר צרחו העיר זועק לעקש גדולה ימרה הלא נקלה לעיני ענדים ובספחים וחור פניו יסלון מן היום הכח והדבצה להפך היה שנקמקם הכח והעלה בעיני המלך וכל ההמון ופגזיו קול כנס יעשה לאיש וגו'. ולבוא אל ההנה סביונים בבית לב אל מלך בו שהוא לבני צדק ולא עוד חלל שמויה שהמלך היה לבוש לבוש שלגם בו שהל"כ היל"ל כהנלגם בו המלך והיהיה נודקת מלח בו וגם צא"ו ואשר ניתן כתר מלכותו בראשו שלל הוא סיבילו הסם שניתן כתר מלכות בראש המלך בראש רכב עליו וסמליו יאמר אשר רכב עליו המלך בראש ניתן כתר מלכות בראשו ואם הוא שניתן כתר מלכות בראשו של האיש אשר המלך חפץ ביקרו מהכחיו יא' ר וכתר מלכות ויהער אל' אומר יצילו בראש הפ' שכלל מה סיבילו יהיה כתר מל וט ועוד שלא הניא אה"כ כתר. חלום היה על פסוק דק לבשתי וגו' אר"ל ים כזה ללבושו ואין לכונו יא' לו וים לכונו נחל לו והוא היו נחל ללבושו אך צהיהם נחלם זה לוח הוא מחללם בלבושם והנשים מחללם בו ועד"ו יאמר אשר לבש בו המלך שאם היה אומר אשר לבש המלך היה נראה שבלבוש קנה חשיבות שללם אומר שהיה לבשו ללבושו והאומר פוח בו הוסף שם המלך מחללם וההפחד בו כי הוא לבוש הכון מחר שהיה לבשו נחל לו ובחכמה קנה בזהאומר אשר לבש הוא שללם המלך היה הלבוש וגו' בו הוא שם המלך כחללם בו ו"ה"ב המלך. ועל אומר ואשר ניתן וגו' חל"ל כהנ"ה כי המן אחר כהנלה להבית הכתר וא"כ"ב וזה נבי המלך משהניח חז ואשר הלוש והסוס ואם כן י' היה נתון בקרבו

מלכא מנחם ירתן לברש ארנונא די לבישו ביה ית מלכא ביקא די על למלכותא וסוקא די רבב עלוי מלכא ביקא דעל למלכותא ותי אתהב בליא למלכותא ברישיה :
 (ט) ויהא מתירב לבוש ארנונא וסוקא על ידא דגברא בקא מברברי מלכא אהמרטיון
 וילבשין תורבני מלכא ית גברא מלכא צבי ביקריה וירפיעוהו עני סוקא בפתא
 בקרתא מקלסון קרמוי בקא ותגיד לגברא מלכא צבי ביקריה : (י) ואמר מלכא דהקן
 אחי סב ית לבוש ארנונא וית סוקא כמא די מלכא אבד בן למרדכי יהודא אבד
 ליה הקי לאידיו קרדכי אתיב ליה מלכא למרדכי יהודא אבד ליה הקן בטיאן קרדכי
 יהודא אית בשושן אתיב ליה מלכא להא דהא דסדרת אסתר ליה סנהדרין בתרע פקמין
 דמלכא אבד ליה הקי בקי קטול יתי וקא תגיד עלי כפתקא דבין אבד ליה
 מלכא אחי ולא תמנע מרעם מן קל מה דמיקתא : (יא) דבר הקן ית לבוש ארנונא
 וית סוקא וארביש ית קרדכי וארביגיה בפתא בקרתא וקלס קרמוי דין ותעבד לגברא

משה

אלשיך

משאת

רבים אך אחד בן יתנו ביד איש מבני המלך ביקרו שלא יאמר אותו כעמלת מפיו לז"ל אל תל
 מד רחוב העיר וגם ההלכה וההרענה יסיו על ידי דבר שהוא דבר מהדברים אשר יאמר בהנהיג
 ירודים במעלה וכן הקריאה לפניו ככה יעשה לאיש ובאומר היהודי היושב בשער המלך ארז"ל שאל
 כי אינו כבוד איש מבני המלך הפקדונות להלכה ועשה בן למרדכי וסביב לו הדנה מרדכי יס שאל
 ולהרכיב ולעשות כבוד רחוב העיר עכ"ל לכן רבים בדבא והלכה והרכנה וקריאה . אחת
 המלך למה שביניה כנ"ל למלך מנהל כוד המלכה והמן
 והמן שכן גולה את חזקו אשר בלבו את ע"י ידי חזקו יעשה הכבוד הזה עדיין מהן יתן איש אשר ידע
 ידע סוד המלכה והמן מהניד דבר כי יאמר מי יכנים ראשו בין הרים גדולים כי אין המלכה והמן
 כנחמא וחזק ע"כ דא להכניע את המן תחת המלכה סוד כי עתה יאמרו כי נמה נחב המן בשכ"ו מעל
 כל השרים לפני מנהל סוד למלך ע"כ אשר אל יכילו ירודים מתן בלבים והכנס ויתן חותם על יד
 למרדכי כ"ל מהר קח חותם בידך ממקומם ויסיו בלשן דגור אשר נכנס בו המלך ואמר ככה וגו' או
 בלשן דגור לומר הלא נכנה אחר לשון מבוש במדובר למעלה ולא נחזיר דבור לכן איני אומר רק
 באר דגור כי אתה ידעה ענין דבור וגם ההלכה והרכנה וקריאה שחמרת והלכה והרכנה ויקרא
 לכן רבים לומר כי לא על ידי האם מבני המלך יעשו זה לא יהיה בלשן דגור רק ועשה בן על יד
 למרדכי היהודי וס"ה הלא על ההלכה והרכנה במרשתי את הקריאה להעשות כבוד קרא בחיל
 בקרס ונכנסות בידה בקרס הרפה תחשב לי לז"ל אל תל דבר וגו' והוא נכנס לכ"ל אשר אל
 בגור דבר אך כיון אל תל ערך סוד דבר מהמר דגור שאל יהיה בעיניך דבר נטול וגורע לבושי
 פשוטו בענין דגור ועבה בן למרדכי . לו יאמר אל תל דגור לעתים שחזא קרא בחיל
 ובהגיע אל היכה מכתובת אחים לפי כבודו ואברהם כאלו נזכר מפיו וכפסם בלתי נדבא עכ"ל אל
 הפל דבר הכל דברים אשר דגור ככה יע"ה להם שאל יהיה נכסיוהו מרדכי יקבא בעיניך לקרואו איש
 ואמר ככה יעשה לאבד המלך הפקדונות ביקרו והיה כספיל מלך איש ש ואל לכן חזינו וד"ל מלך

ויקח המן וכו' . עשה כחמורו שאל הלבוש של יקר הלבוש מיד את מרדכי אך ההרכנה לא עשה עד רחוב העיר והולך צידו את הסוס עד רחוב . והוא ארז"ל שהיה המן מהלכה בלבוש את מרדכי ואשר נמח מחמורו ויכנס שאל נאמר והלבוש והרכיבו כ"ל ילכש וירכיבוהו שחמא נמח וכו' ב"ס א' בלבוש ואל' מרכיבו ע"ד מ"ל על ס' וישת מן היין ויכבד וישלל בנאמר וי' ד' פעמים בן יתן בלא ילכש וירכיבוהו ובמלך ו"ל וקיון דרכי סחמיל מקלס לב"ה ארומק ס' כי דלטי וגו' ס' א"י וגו' ס' העלית וגו' תלמידיו מה היו אימרים ומרדכי לה' רסידיו וגו' כי נכנס וגומר ואותו דגור מה היה אומר ואלי יסתי בשלוי וגו' ה' בלשן וגו' אהרם מה היה אומר א"ל ה' וגו' מה נכנס וגו' כנס ישראל מה היה אומר' שש ה' והני וגו' הפסח וגו' נוח הקדש מה היה אומר למען יחזק וגו' ע"כ . ודלוי לשים לב מה ענין מרדכי והבאר הלא הטעה סניס לדוד . ויהי כי מהמס

לֹאִישׁ אֲשֶׁר הִמְלִיךְ חֶפֶץ בִּיקָרוֹ : יִישַׁב מִדְּרָכֵי אֶרֶץ־עַד הַמֶּלֶךְ
וְהַמֶּן נִדְחָה אֶל־בֵּיתוֹ אֲבָל וַחֲפֹזֵי רֹאשׁ : יִיָּסַר הַמֶּן דֹּרֵשׁ אִשְׁתּוֹ
וְכִלְי־אֶבִּיּוֹת כִּלְי־אֲשֶׁר קָרְחוּ וַיֹּאמְרוּ לוֹ חֲכָמָיו וְדָרֵשׁ אִשְׁתּוֹ אִם
מִזֵּבֶה הִי־הוּדִים מִדְּרָכֵי אֲשֶׁר תַּחֲלוֹת קִנְפָּה לְפָנָיו לֹא־תִּנְכַּל לוֹ פֶּה־

ל' רגומה דעצ'י

הסדר בראש אדם: (יג) ירבע מרדכי. לבקו מ וחתניתו: חבל וחסוי רחם. רבותיו נ פירוש הדבר
נמשכה נגינה: (יד) אשר הולות לנפל וגו'. אמרה חזקה זו נחלה לבוכנים ם ולעפר כהם יודעי יודים
עד לעפר וכשהם עולים עולים עד לרקיע ועד הכוכבים:

שפתי חכמים

דקל לנ"ל דבך מדרבי הול כל עמנו של סכסוכ אינו חלף לסכר כמחלון של סין , לב"ס לחק וליעטיון ויוס
 לטאטיוו סיה סכסכול לטאטיוו דיוס י"ד בעיס ומס סירה סחקד ליוס סחכול סליס ויוי סיוס סליסו סולס
 סכסר סולסו סיו סליס לטולס סולס סיו : ב דקל מס סליסו סין סוס , לוד סמר ר"ס וס" ודרסו ספ" סמילס
 ס"ס : ס סמול ספ" סמילס דיוק סליסו סקל סו סול ספוג סליס סיו סליסו סול סוס סמול סמסר ס

משה

אלשיך

כיצד

השדיו וסדיו גם כן לזכר קדשו הוא שנינו יתקן
הקדשה כך כח"ל זה זכרי לדור דור סוף מ"ט
הדמות כי הלא חשלו בנפש בראו יח' כוסם שבו
ברנע בחסו אז חיים הוא בנפשו ברנע הסוף ולא
לפנים רחוקות כ"ל מנצח עד בקר כי נעזב ילון
בבני ולבקר רכב כמנוח היום. רבם מה הוא אומר
והני המרבי בשלי ונו' לומר אל יתשדו שומע אף
תחלה לא אמרי לבי כי לא יפוש ה' את עמו כי
הלא ולמי אמרי בשלי' לא אחס לטעם. ופסוק
הוא כי הלא נדבתי היתה סוף בהרעה כדמתי
קסין מו' דואי פני המלך עלימי פסם ח' עד היות
כסאי מלך כל השרים ואין זה מזה מול כ"ל מחקר
ס' בליקן וסבבהתך סבבהתך וקמתי להררי הוא
רוממתי או השר שלי כסוף כדור סוף ויהי עוז בלתי
מחזקת על כן אמרתי חין זה רק כדך הגדול ועל
כן אמרתי לא חמוץ לטעם ולא על זה רוממתי
כי אם שפלה הרעה על ערך מחקר וחסרם בדי
כי לא חסר לבסוף כי עמלק וישראל וזה לבסוף
כסוף קסו זה כולל אף עתה רחמי כי לא היתה
עודם רק לגמל כי הסתרה פתך בלבד ועל כן
הייתי נכח. אסתר מה היתה חומת אלף ה'
אקרא ונו' אמרתי לא ימנע או חסר עמדי שאוכל
לומר אלף ה' שבו לזכר כי עמי אזה חמי
לזכרם והקלל **הקלל** אקרא כי קריאה מה חסדיקני
מנו אף דבק כי שאוכל לזכר מלת אלף הכה ואל
לחזקן ויהי כ"ל העשה הגדולם סוף על ידי
בשרה חסן רחם סוף על ידי החיוב לטענות הנה
ויקריס מזמר מדברי ריות וכלה יעמוד ליהודים
ממקום אחר וזה ויהי אבך האבדו ויהיה על כי
ההתקפה בראשון לא דברתי נמך והבדלתי לבישראל
מחבבה עד עתה כי לזכר דברתי חסן היו נזופים
ולמה נמתי לאחזרים לאשה אם לא לזויעל לישראל
וזה"ל מה בנע דמי כי אבד כל סתם נמלתי נחמה
נחמה רוב גלי עשות הועלה לישראל וזהו בדתתי אל
פסוק וס"ח כי לא לשון יחבב לי לזכרם סתם כי

יָלַל כִּי וַתִּקְרָא מִרְדְּכָי אִשָּׁה יְהוּדִי עַל שָׂעַל יִדֵי דוד
בְּכֹחַ מִיְּהוּדָה בְּחַ מִרְדְּכָי לַעֲשׂוֹת בְּהַאֲרִיךְ לְשֹׁמְרֵי עַד
שְׁהוֹלִיד מִי שֶׁמִּמֶּנּוּ יֵלֶּא מִרְדְּכָי וְהַסֵּמֶל לְבִיחַל חַח
יִסְרָאֵל וְהַסֵּמֶל בְּכֹכּוֹת זֶה זִכְרֵה דוד לִיִּסְדֵּה הַבֵּי שֶׁכֵּט
יִבְנֶהוּ וְהַסֵּמֶל חֲכֵמֶה הַבֵּיחַ עַל שֶׁזֶה וְהַיִּלְחָר מִזְמֹר
שִׁיר חֲכֵמֶה הַבֵּיחַ יִסְרָאֵל לְדוֹד עַל עֵינֵי זֶה הַבֵּיחַ
עַל יְדֵי הַחֲמֵד כְּסוּקִים אֵלֶּה הֵם עֵינֵי הַבֵּיחַל שֶׁכֵּט
עַל יְדֵי מִרְדְּכָי וְהַסֵּמֶל שֶׁכֵּט לְבִיחַל עַל יְדֵי דוד. שִׁיר
רִמְיָא לִשְׁמֵי לֵב אֵל כֹּנֵת כֹּל ה' בְּכֹסְקִים שְׁמִיִּיחֵה
לוֹ. אֲנִיכֵי יִסְרָאֵל כִּי רִשְׁוֹנֶה הַרְגֵּה לִקְרֹת מִרְדְּכָי כִּי
אֲמַר הֵבֶה יְהוֹשֻׁעַ מִרְדְּכָי ה' כִּי דְלִיְהִי מִלְּרֵי וַיִּנְגֵּוּ וְלֹא
הִיָּה עַל יְדֵי שֶׁמִּתַּח אֲוִיָּה שֶׁלָּה כִּתֵּה וְשֶׁל יְדֵי שֶׁמִּתַּח
הַסֵּמֶל מִלְּרֵי אֲשֶׁר כְּעֵינֵי כִּסּוֹל אֲוִיָּה אֵל תִּשְׁמַח כִּלָּה
דְּלִיְהִי בְּלִי שֶׁמִּתַּח וְכֵל מִהַ שֶׁמִּתַּח עַל דְּלִיְהִי
לֹא עַל הַכֹּנֵת אֵלֵי כִּי מִהַ אֵל כִּלָּה שֶׁמִּתַּח אֲשֶׁר שֶׁמִּתַּח
אֵל יִסְרָאֵל מִהַיָּה כִּי הֵלֶּה ה' אֲלֵהִי שְׁמִי אֲשֶׁר
שְׁמִי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁכֵּט עַל יִסְרָאֵל וְלֹא עַל וְהַיִּלְחָר ה'
וְהַסֵּמֶל אֵל שְׁמִי וְאֲשֶׁר עַל יִסְרָאֵל וְהַיִּלְחָר וְהַיִּלְחָר
אֵל שְׁמִי וְלֹא אֲוִיָּה אֲשֶׁר אֵלֵי יִסְרָאֵל כִּי הַסֵּמֶל
עַל מִלְּרֵי וְהַיִּלְחָר אֲשֶׁר לְרִיחַ לְאֲוִיָּה דְּכֵר כֹּל כִּי אֵלֵי יִסְרָאֵל
לְרִיחַ לְאֲוִיָּה דְּכֵר וְעֵינֵי הַחֵלֶה וְכֵל אֲשֶׁר כִּי אֲוִיָּה
יִסְרָאֵל מִהַיָּה אֲוִיָּה כִּי אֵלֵי יִסְרָאֵל לֵהֵם וְכֵל אֲוִיָּה
שֶׁל בְּחֵיחַ אֲוִיָּה וְהַיִּלְחָר ה' הַיִּלְחָר שֶׁמִּתַּח לְאֲוִיָּה
כִּי אֲוִיָּה הַחֵיב לְרִיחַ גּוֹפִי שֶׁהִיָּה הֵם בְּנֵיכֵי אֲוִיָּה
כִּלָּה עַל שֶׁכֵּט אֲוִיָּה מִהַסֵּמֶל כִּי הַעֲלִית מִשְׁכָּל נִסְכֵּי
שֶׁכֵּט אֲוִיָּה מִהַסֵּמֶל בְּכֹכּוֹת אֲחִישֻׁרִים שְׁמִיִּיחֵה בְּכֵסֶר
הַמֶּלֶךְ וְקִרְבֹּת מִלֵּד לְעִשׂוֹת לְעֹן הַמֶּלֶךְ וְהַסֵּמֶל כֵּסֶר
בְּכֵר הֵיחֵי בְּכֹכּוֹת וְהַסֵּמֶל לְבִיחַל בְּכֵסֶר בְּכֵסֶר
הַמֶּלֶךְ וַיִּין מִשְׁכָּל וְכֵל אֲוִיָּה כִּי חִיִּיתִי מִיְּהוּדָה
כֹּחַ עֹנֵן יוֹתֵר חֲמֹר שֶׁכֵּט אֲוִיָּה לְעִשׂוֹר כֵּחַ לְבִיחַל כְּרִיָּה
וְהַסֵּמֶל לְהֵם שֶׁהִיָּה לֵלֶם בְּחֵקֵי בְּחֵקֵי שֶׁכֵּט עַל
שְׁמִיִּיחֵה יִסְרָאֵל וְכֵל בְּחֵיחֵה וְעַל שְׁמִיִּיחֵה עַל
בְּחֵיחֵה אֲוִיָּה. לְמִלְּרֵי אֲוִיָּה שֶׁכֵּט לְעִשׂוֹת שֶׁכֵּט
בְּחֵקֵי אֲוִיָּה בְּחֵלֶה הַסֵּמֶל הֵלֶּה וְכֵל לְאֲוִיָּה
לְעִשׂוֹת עַל עֲלֵהִי לְמִרְדְּכָי לְמִרְדְּכָי לְמִרְדְּכָי לְמִרְדְּכָי

16 אלשיך

די מקא צבי ביקריה: (יט) וקב קרדכי לסנהדרין די בתרע פטרין דסלמא ואשלח ית
 דבוש ארגנא מעלוהי וילבש שקא ויטב על קטמא ויהי מודה ומצלי עד רמשא ורמן
 אטבהל ואזר לביתיה אבל על ברתיה וסתעטע על רישיה באבלא על ברתיה ובסופיה:
 (יט) ואשקעי המן לורש אנתתיה ולכל רחומי ית כל די ערעיה ואמרו ליה רחומי מורש
 אנתתיה אין מרעא דצדקא מרדכי דשרית למפר קרמוי תיקמא די נפדו מלביא קדם
 אברקם בבושר תקליא אביקלך קדם יצחק ויעקב נצח סלאמא ועל ידו דמשה ואהרן
 טבעי פקעה וקל משריתיה בימא דסוף וקל מדינא ושלמנא דאבאישו לחזן קמר ויתרון

משה

ארשיך

משאח

קרקע עולם אחי עכ"ל היווד עפר היא קרקע עולם
 שגם שלל אעפ"י לא חזקה להודות לך כאשר את
 הייתן נשואה לנכחאל וגם היגד אחרת מהכנסים
 והסודות את לא העשע על ידי ע"כ יחי נא המלך
 להיות עמי שגמור יסועת ישראל על ידי נחמשה
 הכ' ובזה אדע שלא חזב ולא חרד שח"כ סאוד
 ואגיד אחרת: כגם' ישראל מה הייתה אומר' שמע
 ה' והגני לומר הנה מרדכי נדקתו עמדה לו דק
 ונשע הוא מעתה ואחרת דחוקה ממני כי לכה עם
 המן כי אחר משתה הא' זמנחו ליום אחר ע"כ על
 מי לנו להשען וזלחך ולכן שמע ה' והגני לומר שאת
 אין לי זכות קיים כי מקרה שכחתי ונחתי את אשר
 אחזק אע"פ שאינו הגון ואם יש לנו זכות אלא שאינו
 מספיק לנאלו ה' שהוא מדיח"ר היה עוזר לי וכל זה
 הוא אם ענין אנו לא נושענו אך כך ה' בעצמו כי
 ענין גדולת מרדכי הוא סימן התחלת גאולתו כי
 הפכה מספדי למחול לי מעתה כי זכות הספדי בחש'
 לפניך נפקד לי לשמחה ומעשה פתחה שקי מעלי
 והאזני מעשה אלה שלא נגמלה תשועתיו עדיין
 דורס' סבופע בדור כאל' מוזמר לו כול העדה
 היה אף' טענה אחרת והיא למען יזכרך עבד ה' היא
 שבינה הנקרא' כבוד ה' ובמה שחזינו ויפך לנו הגבה
 כי ה' אלהי לעולם אודך כי יסועתו של הכ"כ יסועת'
 של ישראל:

וישב מרדכי וכו'. הלא יקסם כי קודם מעשה זה
 לא היה מרדכי בשער המלך ואחר יאמר וישב
 אל שער המלך וכן כאל' והמן נדקח כי הלא אין
 דחופה נודקח רק על ידי אחר מדקח אותו ועוד כי
 אומר אבל לא ידק רק במתחל על ממו וכן אומר
 וחפוי ראש שהיה עטיפה ראש באכל אך הנה ארז"ל
 על פ' וילבש שק ואמר כי נשעט שלא להסיר שקו
 מעלי עד שגאלו ישראל והנה למעלה נאמר כי
 עשה כן על כי אין לבא אל שער המלך בלבוש שק
 וזכו לא יבטחו בו ישראל יבא אל שער המלך לדבר
 אל אהבה ואל על יקראו בתשובה שגמרה וזכה יאמר
 כי בראות מרדכי את אשר קרהו על ידי המן מיד
 וישב אל שער המלך כלומר שהסיר שקו מעליו כלומר
 כי כבר הותרה השנועה כי בגאולה הנה בזה כי
 הלא כבר מן השמים נפל ונדחק ולהיכן דהפוקו
 מן השמים הלא הוא אל ביום הוא בעץ אשר עשה
 בביחו כי עדין הייתה נחשתו ולא לו בלבד כ"ל
 גם לבניו וכו' אבל וחפוי ראש עליהם כמקסם אלהים

נפול תפול לפניו : י עודם מדברים עמו וסריסי המלך הגיעו
ויבחרו להביא את־המן אל־המשתה אשר־עשתה אסתר :
ז ויבא המלך והמן לשנות עִם־אסתר המלכה : ויאמר המלך
לאסתר גם ביום השני במִשְׁתֶּה חַיִּין מה־שאלתך אסתר המלכה
ותנתן לך ומה־בְּקִשְׁתֶּךָ עֲדִי־חֲצִי המלכות ותעשׂ : י ותען אסתר
המלכה ותאמר אֶם־מִצָּאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב

משה

אלשיך

סמאח

קִתְּלִיבְהוּ יוֹמָר מִהֵאָךְ בְּחֻשׁוֹתָן שְׂהוּא עִיפֵי הַחֲמִתָּה
הַהִדִּים לוֹתָם שְׂהֵם חֲמִיטִים מִתְּנֶה וְהוּא בְּשׁוֹם לֵב
אֵל לוֹמֵר אֵת כֹּל אֲשֶׁר קִרְוָה מִה רִיבָה בְּחֵלֶת כֹּל אֵךְ
הַגֵּם הוּא רֹאשׁ בֵּן חֲמֵה כִּי בִּלָּא הוּא קִנָּה קִינָן גְּמוֹר
אֵת כֹּל הַיְּהוּדִים שֶׁכָּלָל הוּא גַם מִרְדֵּכִי שְׂהִים גִּרְלָה
שֶׁכּוּב מַעֲרֻכְתּוֹ הִיא כּוֹכָב אֵת כֹּל הַיְּהוּדִים מִחֲמִיו
וְאִיךְ נִסְתָּר לוֹ לִפְנֵי הַחַת אִיֵּם מִקֶּחֶת כִּסְפוֹ וְהוּ
אֵת כֹּל אֲשֶׁר קִרְוָה שְׂהוּא מִרְבֵּה גַם אֵת אֲשֶׁר הוּא
צִלָּל הַקְּוִיִּים לוֹ עַם הַמִּקְרָה אֲשֶׁר קָרָה לוֹ בְּעַם
פִּיִּכ הַסִּינִי לוֹ תַחְמִיו וְאִמְרוּ בְּחִמְתָּם הִנֵּה בִּיהוּדִים
יֵם שְׂבִעִים וְכַתִּי אֲבוֹת הִרְבֵּה וְהֵם מִזְרַע הַיְּהוּדִים
מִרְדֵּכִי מִלְּחָמוֹ הִזְרַע אֲשֶׁר בְּכֵר הַחֲלוּת לִנְשׁוֹ לִפְנִיו
הוּא זֶרַע שְׂאֵל הַמֶּלֶךְ דַּע לָךְ כִּי חֵין מִלֵּךְ יִכּוֹל לַחֲזוֹר
וּלְכַבֹּשׁ לוֹתָם וְאֲשֶׁר קִיֵּית לוֹתָם כִּבֵּר לְהַסְדִּיר וְכִי
גַם שִׁנְיָה וְהַחֲמֵם בְּשִׁנְיָתָם הַמֶּלֶךְ שְׂאֵל לְהַסִּיב לֵא
הוֹכֵל לוֹ לִזְרַע הַהוּא גַם שְׂהִיִּית יִכּוֹל לְכֹל הַשָּׂאֵר כִּי
הֵלֵא הִזְרַע הַהוּא יִדּוּ תְּקִיפָה עֲלֵיךָ תְּמִיד כִּי גַם
נִפְּוֹל תִּפֹּל לִפְנֵיו שֶׁל הִזְרַע הַהוֹכֵר הוּא זֶרַע שְׂאֵל
וְהֵם בִּי נִפְּוֹל וְהוּא לִפְנֵי אֲחֵרֵם שֶׁגַם הִיא מִזְרַע
שְׂאֵל אֲשֶׁר הִיחֵל לִנְשׁוֹ לִפְנֵיו וְהַסְפִּילָה הַחֲמֵם הִיא
שְׂהִילָה עַל יְדֵי אֲחֵרֵם . וְכֵן שְׂהִיִּית אֲחֵרֵם קֵךְ לַחֲלוּת
אֵת בְּנֵי תַחְמִיו וְעַל כֹּל חֲמִתָּם וְאֵת קִרְלָם חֲמִיו
וְהֵם לִפִּי חֲמִתָּם וְאֵת עוֹד מַעַם הַיּוֹדִים וְהַבְּלָרִים
לוֹ הַדְּבָר אִיךְ יִכְיוּ נִפְּוֹלֹת אֵלּוֹ וְעַל יְדֵי מִי בְּאוֹפֵן
יִדַּע כִּי אֲחֵרֵם שְׂהִים עֲמָנָה לוֹ בְּמַשְׁתֶּה אֲשֶׁר עֲשָׂה לוֹ
יִהְיֶה כִּי אֲשֶׁר הַיּוֹךְ יֵךְ מִיֵּד אֵל הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר
הַחֲלָלוֹת עַל הַדְּבָר הַלְּמוֹר כִּי לֹא יִדַּע כִּי אֲחֵרֵם מִזְרַע
הַיְּהוּדִים הִיחֵם וְלֹא לוֹתָם כִּיֵּין לִקְנוֹת וְגַם הַמֶּלֶךְ
יִחְמֵן אֵלָיו כִּי לֹא הִיִּידָה אֲחֵרֵם אֵת עֲמָנָה בְּאוֹפֵן כִּי

בְּכֵר גַּם מִלְּחָמוֹ וְחֵין שְׂאֵלֵן בְּיוֹם הַמּוֹת כִּי
בֵּא יוֹמָר וְהוּא כִּי לֹא נִחְמַד שְׂבָחוֹ לִקְרֹא אֵת הַיּוֹךְ רֵק
לְהַבִּיֵא כְּאֵלּוֹ בְּכֵלֵם בְּחִירָתוֹ וְגִדְּלוֹתוֹ :

וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְגו' . הִנֵּה פֶה יִרְאֶה מִה שְׂכָחוֹת לַמַּעֲלָה
לְהַכְרִיעַ כְּדַמַּת אֵלֶּה גִּדְּלוֹן מַעֲדָם שְׂדֵחְתּוֹ
שִׁיֵּם יִיִּי בְּחֵלֶת הַיּוֹךְ שְׂוֹלֵת שִׁיִּיִּים אֲחֵרֵם וְיִהִי בְּיוֹם
הַבִּי' וְחֵלֶב אֲחֵרֵם וְגִדְּלוֹת שְׂהוּא בִי' לְנִיחּוֹת שְׂהוּא יִיֵּם
יִיִּי לְנִיחּוֹן גַּם יֵם הַכִּרְתָּ מִתָּה שְׂכָחָה רֹאשְׁךָ לֹא
נִחְמַד רֵק אֵל הַמַּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עֲשָׂה אֲחֵרֵם וְכֵן אֵל
לְשָׁחוֹת עַם אֲחֵרֵם אֵךְ הוּא כִּי שֶׁם לֹא שְׂהִיִּית הִיא כִּי
גַם הִיא וְעִירֻתֶיהָ יִזְמוּ אֵךְ בְּיוֹם יִיִּי שְׂהִיִּית כִּי שְׂלָמוֹ
יִמִּי הַלְּמוֹת :

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ וְגו' . לוֹמֵר גַּם בְּיוֹם הַבִּי' מִיֵּיחֵר וְיִחְמַד
כִּי אֲחֵרֵם לֹה מִה שְׂאֵלֵךְ וְאִמְרוּ נִדַּע כִּי
גַם בְּיוֹם הַבִּי' הִיא אֵת אֲשֶׁר הִזְרַע לַמַּעֲלָה כִּי בְּמַשְׁתֶּה
הַיּוֹכֵן לֹא הִזְכִּירָה בְּחֻשָּׁר מִלֵּטָה לֹא בְּמַשְׁתֶּה בְּחֻשָּׁר
מִה שְׂאֵלֵךְ וְלֹא בְּחֻשָּׁר לַעֲשׂוֹת דְּבַר אֲחֵרֵם וְכַמַּשְׁתֶּה
זֶה הַבִּי' קִרְלָה מִלְּכָה וְעוֹד בְּחֵל' וְהַיּוֹךְ לֵךְ וְלַמַּעֲלָה
בְּמַשְׁתֶּה הַי' וְיִחְמֵן לֵךְ . אֲמָנָם כְּהַבְנוֹ לַמַּעֲלָה כִּי הַמֶּלֶךְ
בְּמַשְׁתֶּה הַי' הִיא מִחֲמִתָּן לִכְבוֹ כִּי לֹא בִלְחָם לוֹ
שְׂחֵלָה בְּחֵל' מִה לֵךְ אֲחֵרֵם מִלְּכָה גַם כִּי הַמַּשְׁתֶּה
שְׂהוּא עֲשָׂה לִשְׂוֹן כְּבֵדָה וְלֹא לֵאמֹר אֲחֵרֵם אֵל
הַמַּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עֲשִׂיתִי לוֹ וְלֹא הִיא הַמֶּלֶךְ רֵק כְּמַסַּל
לֹא

יִחְמֵן אֵלָיו כִּי לֹא הִיִּידָה אֲחֵרֵם אֵת עֲמָנָה בְּאוֹפֵן כִּי
בְּכֵר דְּבַר מִלְּכָה אֵל הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר כִּי נִמְכְּרוּ אֵת
יִיִּי לֹא יִקְרָאָה עַל הַמֶּלֶךְ עַל אֵת עִיִּיִּי הַיִּיִּיִּים
עַם שְׂעוּדִים מִדְּבָרִים עֲמוֹ מִרְס יִכְלוּ לְדַבֵּר דְּבָרִים
וְלִגְלוֹת עֵינָיו מִפְּלֹתוֹ עַל יְדֵי אֲחֵרֵם וְהֵם מִרְסִים הַמֶּלֶךְ
בְּיוֹם וְיִכְסִּילוּ וְגו' וְלֹא שְׂבָקוּ לֹה לְאֲסוּקוֹ לְמַלְחִימָה
שְׂאֵלֵם כִּי עֵינֵיהֶם הִדְבֵּר . אֵל יִחְמַד עוֹדֵם וְגִדְּלוֹ
כִּי הֵם הוּא הִיחֵל בְּחִלְשׁוֹן עַל לוֹתְכֵיוֹ וְזֶרַע אֲחֵרֵם
אֲשֶׁר יִעֲשֶׂה לַעֲבוֹת עַן וְלִלְכַת בְּנִקְרָה הַשֶּׁם אֲחֵרֵם
לְמֶלֶךְ לַחֲלוּת אֵת מִרְדֵּכִי כִּי מִה קִרְלָה לוֹ הַמִּקְרָה
דַּע שְׂהוּא שְׂאֵל לוֹ הַמֶּלֶךְ מִה לַעֲשׂוֹת וְהַמֶּלֶךְ שְׂעִיב

ז אלשיך 2

אֶלְהֶהָ בִּימֵהוּן וְצֵף אֶתָּה לֹא תִיכֹר לְצִבְיָא לִיה אֲרִים מִפֶּן הַפּוֹל קִדְמוֹ : יד) עוֹר
 בְּצֵן אֲנוּן סִמְלָלִין עֲשִׂיהוּ וְרִבְנֵי מִלְכָּא מִטּוֹ וְאִחֵי לְהַנְעִיל ית הָקֵן לְמִשְׁמַתָּה בְּעִבְרַת אֶסְתֵּר :
 ז (א) וְעַד מִדְּקָא וְקִמְי לְמִשְׁמַתָּה עִם אֶסְתֵּר מִלְכָּתָא : (ב) וְאַחֵר מִלְכָּא לְאַסְתֵּר אוֹף בִּיקָא
 תִּנְיָנָא בְּמִשְׁמַתָּה וְהִבְרָא מִה שְׁאַלְתָּה אֶסְתֵּר מִלְכָּתָא וְתִתִּיבֵהּ לִיה וְסָה קְעוּמִיהּ
 אֶפִּילוּ עַד פִּתְוֵת מִכְּבוֹתָא אֶתְנַנָּה לִיה לְחֹד לְמִבְנֵי בֵית מִוִּקְרָא דְקָאִים בְּפִלְגוּתָהּ הַחֹס
 מִלְכוּתִי לֹא אֶתָּן לִיה דְּהִיבְדִּין מִסִּית בְּעִבְוֵהָ לְגִשָּׁה וְלַמְּוִיָּה וְלַכְּנַבְלָט בְּכֵם אֲוִירִי
 עַד דִּירְגִי דְרִינֵשׁ בְּרִיד וְנִרְחַן מִלְכוּתָא וְתַתְּעַבֵּד : (ג) וְנִקְרַת אֶסְתֵּר ית עֲיָקָהָ כְּלָפִי שְׁמִיָּה
 וְאִתְיַבֵּת אֶסְתֵּר מִלְכָּתָא וְאַחֲרַת אִין אֶשְׁרִית בְּחִסְיִן מְדָקָה מִלְכָּא רָמָא וְאִין קִדְם מִלְכָּא

משה

אלשיך

משאח

אל המן על כן ה"ל לנ רגז בלחם בלחמו מי יודע
 אם עלי יערימו סוד בין בניהם ואני צער ולא אדע
 אכול ומסח יאמרו לי ולבם כל עמי כ"כ היה לבו
 כדונג נמס בחור מעיו ותדד שמו בלילה ההוא ויאמר
 להציה את ספר הזכרונות לרחות הים מבכיל על
 דבר המלך אשר הטיב לו ולא שלם גמולו בראשו
 כי ע"כ אין גולה את אלו מה זה היה לבן המלכה
 עם אסתר וכפסד ומלא אסר הגיד מרדכי ולא נעשה
 שמו דבר ויעם לו יקר וגדולה ואת הכן שם ההת
 רגליו למען אז ירחן אשר עמד בסוד עם אסתר
 וכנעל הכנפים יגיד דבר , וגל עיקר כוונת
 המלך היה על מרדכי בעצמו והוא כי לא
 ידע המלך כי מרדכי היה מיושבי לבשת הגזית
 ידוע ט' לבון והבין לבון בנתן והרש כ"א שברוח
 קדשו נגלה אליו לפני כולם וע"כ עשה לו יקר וגדולה
 למען יגיד דבר הכר אסתר והבין וירא כי על כל
 הכבוד הוא אין מניד ה"ף אין משמע אז גמר בלבו
 כי אין דבר בינו לבניה על המלך לאמר לו ואין
 זה כ"א שאלה או בקשה בלב המלכה לבלול מלח
 המלך בצדד נונע אל המן ומה דעתו אל אסתר
 ויכזה אז יואר מבמסחה הקודם ולא העביר דבר
 מלכותו מלפניו לבלוי קרוא אותה מלכה בלשר במסחה
 ה"ה עם פיות ההעליות ממנו יום ולינה עד חלות
 היום במסחה ה"ב מהגיד דבר שנתן ההוא היה לב
 המלך נמס כדונג מפני אס על כסוהה ממנו ורעיונותיו
 יבאנויה והרחיקין על משכביה בליקין כי ע"כ היה
 הדעת נוח שלא יעורר כח לשליל לה עוד מה שאלךך
 מרוב כעסו כ"א שהאמר היא מעמסה עכ"ל כי
 אחרי היקר אשר נעשה למרדכי ולא הגיד דבר שורה
 שאין דבר סהר בין המלכה והמן ה"ז על ידי כן
 שמה דעתו נמנך שואמר המלך להסתר גם בבית
 ביום ה"ב שמועה ממנו שאלהה עד הזמן ההוא והיה
 חפסר לא יבאל עד חלמר מלחיה עכ"ל ענה ואמר
 מה שאלךך וגם בדרך כבוד כי קראה אסתר המלכה
 ואמר מה שאלךך לומר אז הוא דבר בלתי גדול
 שיחיהם לשלם אז דבר גדול שיחיהם לבקשה אם
 שאלךך הוא ומה שאלךך אסתר להם שאלה מלכה
 בפועלך ה"ל שאלמהך לך והוא חנין היא מלחיה וזה
 בלא אחר וימנ כחשך כחשך שהיה אז לני כל
 עמה שלם כעמס כחשך כי אז אמר ל' זכר שהיה
 לריכה אליו למח את שאלהה לך עמה בלונגו כעסו אמר

תנתן לי נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי : ד פי נמכרנו אני ועמי להשמיד להרוג ולאבד ואלו לעבדים ולשפחות נמכרנו התרשתי פי אין הצד בנזק המלך : ויאמר המלך אחשירוש ויאמר לאסתר המלכה מי הוא זה ואיזה הוא אשר מצאו לבו לעשות בן : ויתאמר אסתר איש צר ואויב המן הרע הזה והמן נבעת מלפני המלך והמלכה : והמלך קם בחמתו ממשעתה הן אל-גנת הביתן והמן עמד לבקש על-נפשו מאסתר המלכה כי ראה

רש"י

ז (ג) תנתן לי נפשי . שאל אהרן בשלש עשר בחדר פנימה גזירה הרינה על עמי ומולדתי : ועמי . יתכן לי בבקשתי הוא יסמנו ואל"ת מה חושבת לך כי חושבת חילול ורמיזת וגו' : (ד) כי אין האר שום נזק המלך . חינו שמש בנזק המלך שאלו דרך אחד הנאמך היה לי לומר מכור אותם לעבדים ולשפחות וקבל הממון או הריס אותם להיות לך לעבדים הם וזרעם : (ה) ויאמר המלך לחשורו ויאמר לאסתר המלכה . כל מקום מלך ויאמר ויאמר שני פעמים חזרו אלא למדע ומדרכו של זה בזהלם היה מדבר עשה ע"י שפתי הבתים

אחרי זה נחלת לשטר ולכוכבים וכו' גם רש"י עיקר דיוקו מסיים דקרא לכן כתב וגו' לנזרם שדיוקו חסר

משה

אלישיך

משאת

בזיון וקץ נמזק ולא הייה סיכל נזק זה בשום פנים שאין לך חשלה ממני כשיעור נזק זה וע"כ התרחתי כי אחי חזקון חן עשה שהמכר הוא לסחירה להרוג גם שאכרנו ככללם הוא ענין ולא ידע כאשר בכויות ששחה בחיים בהחמלה וע"כ עשה חני מנקה על הכל . או יאמר מה שחמתי שהחמתי היה כי עשה שהמכרנו לנחמי אין ספק שזה בנזק המלך כאשר נבעה שנקל לעלות יד נכס מל"כ אלו היה לעבדים ולשפחות שהמכר לא חזקון כי בין כך ובין כך עבדים היינו לך . או יאמר אל יראה לך כמו זה שאוסי דומה המן לקצת במכירה כי הלא דע כי אין ספק שזה ומועיל בנזק המלך כשיראה להזיק כי הלא על ידי חלול מזרע כאשר קרה לך שעי' חלול מננתן ומרס ע"כ בראייתו הכי הוצרכו שאינו שום בנזק המלך דומה לסלקני בכלל עמי למען יסיר מסולק מלפני מעבד סייעך שחורש כי כאשר ע"י חלול מננתן ומרס קן וכו' או חזלי או חמתי חנן לך גם ליחל ממנו :

ויאמר המלך וגו' . הנה יקשה לוי ויאמר המלך לחשורו ויחיו לו' מה אמר וחזר ואומר ויאמר לאסתר ומה-לו יאמר ויאמר המלך לחשורו לאסתר וגו' וגם חלה לחשורו מיותרת ועוד חומר מי הוא זה ולי זה הוא כי הוא ענין ומשולש ומסדראי יאמר מי הוא זה אשר מצאו לבו לעשות בן . וצד האם כ"כ חקפיו שחכם כי בעוד ג' ימים שחזר ענין במכירה והדא אשר נתנו בשבוע היום ואשר המלך והמן ישנו לשמות הממחמה ושמה הוא מן הממחמה וכו' מי היה זה ואיזה הוא וגו' והלא הוא דבר אחד מעניני כי מן הכתוב על המכר שהוא היה הדבר והי"ל לדרוש סמוכים . אמנם הוא דלא קן חסד מאשר אסתר כי נמכרנו חיי ועמי שזרע שבוין ממכר' למכר חס אלהי ובעלי' הי'

כיכלתה אליו הרעה מאת המלך: והמלך שב מגנת הביתן
אלביתו משתה תינו והמן נפל עלהמטה אשר אסתר עליה
ויאמר המלך הגם לכבוש אתהמלכה עמי בבית הדבר יצא מפי
המלך ופני המן חמו: ויאמר תרבינה אתה מןהספרים לפני
המלך גם הנזהעין אשרעשה המן למרדכי אשר דברטוב עלי
המלך עמר בבית המן גבה חמישים אמה ויאמר המלך תלתי
עליו: ויתלו אתהמן עלההעץ אשרהכין למרדכי וחמת
המלך שכבה:

רש"י

אליו מכתיו שידע שממשפחת מלכים היא דבר עשה הוא בעלמו: (ו) כי כלתה. נחמה הרעה ע והמלך
והקמת: (ח) והמן נפל. פ המלך דחפו: על המטה אשר אסתר עליה. דרכן היה לישב כשעמד על
לדן על גבי המטות כמו מלך בראש הספר ממוז והב וכסף לפני המטה: הגם לכבוש. לכן חתמה
טח לכבוש לאמור כחוקה כמו (במדבר לב כב) ונכנסה הארץ: (ט) גם היא טען. גם רעה אחרת עשה:
שהכן הען לפנות ארצו של המלך שהלך המלך מסת המות:

שפתי חכמים

מכתב אל"כ: ע שכתב של כלתה נמנה ואל"כ ק"ל מס רשע פשו לו שאמר כלתה הכתם ועוד כתב ידע שהמלך סרע
דלמה ידע לו עוד כאשר אירע בלחם אל"כ שהמלך והקמת כלומר נמנה הכתם וישראליו ויפסד בו נקמה: פ והמן נפל.
ופל מנ"ל נכ"ס שהמלך דחה ודחי אות' נכ"ס דמנו"ל ויכריזי מלך בשמח לו עומד והלך נוסח המלך דל"ק וינצל מפלוג:

משה

אלשיך

משאח

עכס ען למרדכי. ע' למס הודישו עשאלו בנינו. ו'
א' עימד סטוא מיוחד וגם הודישו הויטור שהוא נוסח
נ' אשר. ו"א או' אשר דבר טוב על המלך שהראה
כמילק על מפשט מרדכי ומשראיו ויחמר אשר הלל נכס
המלך ויחלל כל' זה אך לא אשר דבר טוב עימיה
שהיה דבור בעלמא שהראה שהוא מילק בחצר גדולה
ספסחו. אמנם הנה אל"ל על וחמת המלך שכבה ב'
שכבה למת אתה על פריצת ופתי וי' על שנקל לרדיו
אח אסתר הנה נקס מוסא כי לא שכן חמת מרדכי
אח ופתי ע"י המן כ"א סיחה שומע כלבו של המן ועד
כה סיחה חמתו בו ומה גם לקלח דרכים אשר כשנט
על וחמתו כשרם בו הסודים כי רע עליו אשר משה
שכרסא עד פצרי מוח כי טוב טוב סיחה לו שחוקתו
מדטרו כי לנשיטת חתשכ לה. וכן כשנט על כשך
חמה וכו' ובר אח ופתי וכו' כי כשך חמתו על שגבר
טור וכו' אותה כי חשובה מלך סיחה ויחא אשר עשה
כי לנשיטת סיח ויחמר נגור עליה מוח סלח דרין. ויכא
אל שטען אומר כי כשנט המלך אח דברי אסתר לא
יעל ממנו לדון דיש לחזור לומר ידע או' כי לא עלתה
על לט לכולה אח אסתר נחמירה כי הלא לא ליסודים
חשבה ויחא עמיה אחא אך כנה דלס מפשט אסתר
וסכר הליכא ופתי מן השלם על ידו ומחזיקר חתא
אשר כלבו עליו וכשנט קף חתמלל ספחו כחמתו אחא
וסת אבקא לו על זאה כי הלא יוכלו לחמר לו ולספחך
טפחיו מתי אויבא ליחמר ע"כ נבוכור חתא של
עין ופתי עם עד לנו ויקס במר נסאו אל גינת סנימן

אלשיך 6

לכנס

חיה ארזים אספקסת עלוהי בושמא מלוח סקא : (ה) וסלקא תב ברתחיה סנחא גואה לבית
 משתא דחמרא והא גבראל סלאב דחף ית הקן רשעא וקא סלקא והקן וחקן עלי
 דרגשא די אסתר עלה ארזא סלקא ואמר הא ברם בקוששא לא אתא הקן ארתו למשפוב
 עם סלקתא בר אגא שרי בביתא בען כל עממא ואומיא ולישניא דע מה אית למעבר
 ביה פתנקא נפק מפומיה דסקא (אפי) דהקן אתחפאי בהתא : (ט) ואמר תרבינא חד
 מן רבניא קדם סלקא ברם הא קיא די ומן הקן למעלב ית קרדכי דסלל סקא בנן
 סקא ועל ידו אשתוב סקמול והא קיא קאם בבית הקן קעו אין על סלקא שפיר
 ותנחא אע מן ביתיה ותקרא ותמתי עלוהי רומיה סמשיין אסין ואמר סלקא איולו עליבו
 ותיה עלוהי : (י) ופליבו ית הקן ער קיא די ומן דקרדכי ורתתא דסקא אשפריכית :

משה

אלשיך

משאח

לכנסה כי קאה סנה זה סיה יכול לעשות גם עמי
 צניח כי כסא הוא כל' אך מפשיתו זה לעם אלהי
 עדי חוק מכסיה אך זה רק כי יזה בלבו וזהו הלא
 כמו זר נחשב יהיה זה בדעתו בעת שאית' מוח שלו
 עליו הלא ספוסתים לפניו לא סמו לך הלא למע סהדבר
 ילא מפי המלך גם שלא סתיה סכרה ומיד מפי המלך סמו
 כאלו כדב עמר דעו וחשו פניו כל יראה פני מלך כי
 צאור פני מלך חיים וזהו גם שני סמו חזו לא הויא
 המלך מסיו לסמינו וסו' כי סיה נגדן עדין סיה מסתק
 אם סמן מוח המלכה סיה סמו ומה גם כמה סכסכו
 למעלה כי סיה בלב המלך כי סמו סיה סנה להכל למחז
 פ' נחמן וסרס סנלול ביהא אסתר למלכות סע' יוול
 ס'כ צא חרבוה ויאמר סהס רליחין כמסססס אס
 גם על המלכה סרס מרדכי סמו לקמסה להמיה כי
 ס'כ לא כעסר רק כצור את וסחי וסס עסח סמסר
 סנס לכנס לא הולאח ססין מילין לסירנו על סססן
 וסס סעל ידו סנלול סוב לך אך דע לך כי ססן סמיתך
 סיה ואל סססס כי סנה לך רליה כי גם את המלכה
 דמה להכנס וסס קן כחי המלך כי הלא גם סען אסר
 עסח פ' סמו למרדכי לא סמסססס אוחו עסח דק על
 אסר דבר סוב על סמלך סנס סלא בא מרדכי להניד
 לך על נחמן וססס כ'כ סהניד לאססר באסן סעדין
 סיה אססר סלא ססס סלול סמלך אל סססל אס לא
 סיהס אססר סנדה למלך אסס'כ על מליחוס דבר
 סוב על סמלך ביקס סמיו וס'כ כ'ס ססססר אסר
 סנידה למלך וס'לו סססס סעליס סעסור כוס כי ססן
 מוח סמלך סו' וס'כ וס סנה סען וס' ואמר גם את
 מרדכי סקס להמיה על אסר דבר סוב כמו ססססס
 להמיה את אססר כמו ססססס ססס סס סססס להמיה
 את מרדכי סיה על אסר יסודי כבר קמי סו' סו' סו'
 וססססו סכלל סססר כי סס סכל סמון יסרלל וסס
 על סססס סססססו לו לסס סור סען סססר ואל סרכו
 אסרי רליחו סמרדכי סו' אסס אסר סמלך ססן ביקרו
 על ס'לו סססס סססס וס'כ סססר וסוד סססס כ' ססס
 סו' על סוכרו מלח סמלך ססס סססו סססו וססססס
 לסמן יסלל על סן גלוי לכל העמיה ולמה עססו בביתו
 אך אס וס כ'כ כי סרס לו סל דבר סוב על סמלך
 וס'כ ססס ססססס וססר סססו סססר וססו סססן
 סססר יוס אסר לא ידע למלך דבר וס'כ צניח סמון

ח ביום ההוא נתן המלך אחשורוש לאסתר המלכה את־בית
המן צרר היתודיים ומרדכי בא לפני המלך ב־יחגידה אסתר
מה היא־לָהּ: וַיִּסַּר הַמֶּלֶךְ אֶת־מִטְבְּעָתוֹ אֲשֶׁר הָעֶבֶר סִמָּן

יתיר'

רש"י

ח (ה) מה הוא לה. ח'ך הוא קרוב לה: (ג) להעביר את דעת המן. שלא תתקיים עמלו הרעה:

משאת

ארשך

משה

המלך שכנס. ובהו נתקן ח'ל' על ב' שכיח כלל
אִיכָה דַּמְרִי אֶחָד חֲמִשָּׁה שָׁל כִּכָּ"ה וְאַחַד שָׁל אַחֲשֵׁרוּשׁ
וְאִיכָה דַּמְרִי אֶחָד שָׁל וְשִׁמִּי וְאַחַד שָׁל אֶסְתֵּר וְעִ"ד
הַשֵּׁשׁ אֶסְתֵּר כִּי כֹסֶם חִימֹת רַבּוֹת הָיוּ חֲמֵס אַחֲשֵׁרוּשׁ עַל
גִּבּוֹ וְחֲמֵס מִרְדֵּכִי וְאַסְתֵּר עַל לָרֶת יִשְׂרָאֵל וְלִמְעֻלָּה מִן
חֲמֵה קִבְּבִ"ה עַל דָּבָר עֲמוֹ אֶמֶר כִּי אִם שׂוֹמְנוֹ אֵת
הֵמָּה עַל הַעַן אֲשֶׁר הָכִין לַמִּרְדֵּכִי שֶׁמִּחֲמָה הָיָה לַעֲמוֹ יִתְבַּרְךְ
אֲנִיךְ הַרְשִׁיעִים וְהַלָּה הַנְּדִיק וְמֵה גַם בְּהִיָּה שֶׁרָשָׁפוּ
אֲשֶׁר שָׁמַן תִּלְכְּדוֹ וְלָדִיק מִלְּהָה נִחְלָן וְיִבְאֵה רָשָׁע תַּחֲסִיו
וְגַם מֵהָ הָיָה רָחִיף שׁוֹךְ הַמֵּת מִרְדֵּכִי כִּי יִטָּן הֵמָּה תַּחֲסִיו
וְכַן חֲמֵה אֶסְתֵּר נִתְּ דְּוִדוֹ אֶמֶר כִּי עַם כָּל זֶה חֲמֵה
הַמֶּלֶךְ לִנְדֹו שִׁכְנָה לָךְ לֹא חֲמֵה ה' וְהַמֵּת מִרְדֵּכִי וְאַסְתֵּר
עַד כְּהֵמָּה גִּלְוֹתָ יִשְׂרָאֵל וְהָיָה כִּי עַם כָּל הַמֶּלֶךְ הָיָה
לְקִיָּם אֲגֻרֹת הֵמָּה עַל כִּיבֻדִּים לִאֲנָשִׁים זִלְזוּתִי אֶמֶר מִרְדֵּכִי
וְאַסְתֵּר וְהָיָה מִחוּ"ל כִּי יוֹסֵף הָיָה חָפֵן הַמֶּלֶךְ מִכֵּתָן
לְאַבְרָהָה יִשְׂרָאֵל כַּמֶּשֶׁל כַּעַל הַחֲרִין וְכַעַל הַחֵל וְיִהְיֶה
הַעֲמִין כִּי הֵמָּה שָׂחָה מִמְּמֹלֶךְ אִ"ל לֹו לַעֲלוֹת אֵם לֹא
כִּנְיֻלָּה יִשְׂרָאֵל כִּי כָשֹׁה טוֹפֵל זֶה קָם וְעִ"ב גַּם שִׁמִּי
הֵמָּה כַּמֶּשֶׁל עֲדִיק הָיָה לֹו חֲרִין עֲמוֹק וְשָׁל שָׁלָה הָיָה
לְכָל עַמּוֹ מַעֲלִי וְלֹא הָיָה יָכוֹל לִמְלֹאֲתָ חֲרִין שְׁלֹוֹת עַמּוֹ
אִם לֹא מִלְּיָד שִׁמִּין אֵת יִשְׂרָאֵל בְּחִין וְשָׁלֹוֹת וְלֹא יִשְׁלָה
הָיָה וְעַמּוֹ חָךְ אַחֲשֵׁרוּשׁ הָיוּ יִשְׂרָאֵל כַּחַל וּמִכְשֹׁל כָּשֹׁ
שָׁכְחוּ לֹו שִׁמֵּס כִּיבֻרִשִׁים שְׁמִלֻּחַ יִשְׂרָאֵל כִּיחֵה מִהַחֲמֵה
מִלְּכִין וְכִיבֻרִשׁ עֲדִיק לֹא הָיָה לִבִּי יִשְׂרָאֵל כַּמּוֹת עַל הַמֶּלֶךְ
שִׁמִּי חֲשָׁה מִהַחֲמִיָּה. וְכַמֶּשֶׁל מַשְׁלֵן דִּהֵמָּה רָשִׁיעַ
לְיִשְׂרָאֵל שִׁקְיָה עַל שִׁמֵּס הָיָה וְשָׁקָף הָיָה אֵת קִיּוֹ אֶמֶר
לִיּוֹ וְהַמֵּס עַד שִׁמֵּס אֵת הָיָה יִבְשָׁה וְיִבְשָׁה יִשְׂרָאֵל
עַשֶׂה טוֹפֵל מִסִּי מִהִים בָּשִׁי וְשָׁקָף אֵל הִיבְשָׁה וְטוֹפֵל עַשֶׂה
מִן הִיבְשָׁה וְשָׁלֵךְ לִים כֹּה חֲבֵרוֹ וְעַמֵּד לֹו עַל גִּבּוֹ
וְאַחַד לֹו בִּישׁ גִּדָּה וְשִׁמִּי מִלֹּא שׁוֹךְ בִּישׁ אֶמֶר
יָכוֹל כִּךְ אִ"ל כִּכָּ"ה לַהֲמֵן הַרְשָׁע לִי שׁוֹמֵה שְׁבֻעֹת אִמִּי
הַמִּרְדֵּכִי לִשְׁמִידִי כִּנְיֻלָּה וְלֹא יִכְלֹתִי שֶׁאֶמֶר וְיִאֶמֶר
לִשְׁמִידִי לִי מֵהָ גִּבּוֹ וְחֲמֵה אֶמֶר לִשְׁמִידִי לִהְרֹג
וְלִאֲבֹד חִיךְ רִישׁ מִסִּיר חִלְף רִישִׁיּוֹן דִּלְיוֹן לִשְׁמִידִי
וְהָהָ לְלִיכִי עִ"ב: וְרָחִיף לִים לִבִּי מֵהָ עֵינִי הַמֶּשֶׁל
הָיָה וְחִיךְ יִדְרָק שִׁמִּי עֵינִי הֵמָּה וְגַם חִיךְ בִּישׁ אֶמֶר
הַמֶּשֶׁל לְחֵבֶר בִּישׁ כֹּה הִיבְרוֹ וְעַמֵּד עַל גִּבּוֹ אֵת בְּנֵהשֶׁל
כִּךְ אִ"ל הַקִּבְּבִ"ה בִּישׁוֹה בְּדִרְךְ יִיחִיָּהם הַבִּישָׁה לְחֵבֶר לֹו
חִלְלִים. אֶמֶר אֶמֶר כִּי הַמֵּס בָּשִׁי לֵאמֹר טוֹב עַשֶׂה
וְדַע כִּ"ה אֶמֶר שִׁמִּי וְיִמְרִי וְהַמֵּס גִּדָּה דִּין בְּשִׁמִּי
מִמְּמֵל וְאַחַר גִּדָּה עֵלְיוֹ הֵמָּה כֹּהֵל הָיָה כְּרִיךְ בִּיד
הַמֵּס כֹּו כִּי מִן הַמֵּס לִחֲמֹו כֹּו עַל יִדוֹ כַּעֲמִין כִּ"ה
שִׁמִּי כִכָּ"ה עַבְדָּה בִּישָׁה לָךְ וְשָׁחַרְכָּה אֵת יִבְרֻשִׁים וְכַן
ז' אֶלְשִׁיךְ 8

לפני

ח. א. בְּיוֹקֵא הַדּוֹא מִבֶּר מִלְכָּא אֲחִישֵׁרוּשׁ לְאַסְתֵּר מִקֶּתֶּא יֵת בִּיקָא רְדָקִין מַעֲיָק יְהִידִיא
וְיֵת אֲנָשֵׁי הַיְּתִיָּה וְיֵת כָּל מַסְבְּרֵי וְיֵת כָּל עֵתִירֵיהֶם וְיֵת רְדָקִי עַל קֶרֶם מִלְכָּא אֲרוֹם
הַיְּתִיָּה לֵיהֶם אֲסֵתֶר בֵּן הוּא לֵה : (ב) וְאַעֲרֵי מִלְכָּא יֵת שְׁמוֹנֶתָּא דְעִנְקֶתָא דִּי אַעֲבִיר מִרְקָן

משה

אלישיה

בישאת

לִבְנִי וְאֶחָה אֲחֵרָה לְשִׁמְשִׁיד לְהַרְוֹ וּלְאַבֵּד חֵיָּךְ שֶׁל
שָׁלֹם אִלֵּם דִּיכָּךְ מִסִּיר חֵיָּךְ רִישִׁיָּהוּן דְּלִמְנָן לְשׁוֹנָה וְאִם
לְלִיבָה לְמִרְ בַּעֲ"י מַעֲשִׂיךָ אִלֵּם לֹא בְּלִבְד אִלֵּים כ"א
לִמְנָן לְשׁוֹנָה וְאִם לְלִיבָה כִּי הִשָּׁא שְׁמוֹנֶתָּא וְתַרְסִי כְּפִרְתָּם
שְׁלֹסֶן אֲדָם הַחֲתָם וּבִ"ח אִם כ"כ חֲזִיבִין יִסְרָאֵל לִפְנֵי
יַחֲבָרְךָ לְמַה הֵיחָא בִּיד הֵמָּן שְׁבִיחָא עַל שְׁעֵי מוֹת
בְּהוֹלֵךְ אַחֲרֵי כֵן לְפִדּוּשָׁא מִירוּ ע"כ לְמַחֵל לִשְׁוֹן בְּמַל
הַמַּחֲמָר הֵינָן הַדְּבָר בְּלֹאמֶר בֵּא חֲבִירוֹ וְשִׁמְשִׁיד עַל גִּבּוֹ
וְכַמְשָׁל אֲחֵר כִּךְ אֲחֵר לוֹ הַקְבֵּ"ה לְמַחֵן דְּרַשָׁע כִּי אַחֲרֵ
שְׁהַלְשׁוֹר הוּא מַשֵּׁל אֵל הֵמָּן אֵיךְ יִהְיֶה בְּמַשְׁלֵל הַקְבֵּ"ה
אֵלֵּל הֵמָּן כְּחִבְרוֹ שֶׁל אֲשׁוּר אֵלֵּל הַשְּׁמִיר חִלְיָה . אֵךְ
הוּא לְמִר כִּי בָרַךְ מַה מְהִיחָם לְחַבֵּר לְמַה שֶׁנֶּסֶם הוּא
יַחֲבָרְךָ סִימָסִים בָּרַךְ יִסְרָאֵל עַל כִּי חֲסָא לוֹ כִּי
אִם בְּכִרּוֹב רַחֲמָיו יִחַם עַל דְּרַשָׁע וּשְׁבִיחָא לְמוֹ :
בְּיוֹם הַהוּא וְגו' . רְאִיו לִים לֵב מַה עֵינִן אֲמוֹר בְּיוֹם
הַהוּא וְהַמַּחֲלָאֵי יֵאמֵר וְיֵתֵן הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר אֵת
בֵּית הֵמָּן וְעוֹד מַה יֵּתֵן וְמַה יוֹסִיף לֵה בֵּית הֵמָּן הָאֵם
בְּתִים הֵיחָה חֲסָרָם וְמַה לֵּה עוֹד מְהִיחָה מַלְכָּה וְעוֹד
כִּי בְחֵי הֵמָּן לֹא קִרְאָהוּ לְזֹרֵר הַיְּהוּדִים וְעַתָּה אַחֲרֵי
מוֹתוֹ אֲמַר עַל בֵּית הֵמָּן לְזֹרֵר הַיְּהוּדִים וְגַם מַה עֵינִן
שְׁבִיחָה שִׁנְתָּן לְמַרְדֵּכִי וְגַם לְמַה הוֹדִיעֵנו שְׁהוּא אֲשֶׁר
הַסְבִּיר מִהֵמָּן וְמַה הֵיחָ עֵינִן אֲסֵתֶר לִים אֵת מַרְדֵּכִי
עַל בֵּית הֵמָּן . אֲמַרְסִי הִנֵּה בְּחִבְרוֹ בְּסוֹף כְּסוֹף הַקּוֹדֶם
וְחַמֵּת הֵךְ שְׂכָכָה אֵךְ לֹא חַמֵּת מִלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם וְחַמֵּת
מַרְדֵּכִי וְאַסְתֵּר עַל גִּרְתָּ יִסְרָאֵל כִּי עֲדִין לֹא הִסְתֵּרוּ
מִכְתָּב אֲשֶׁר נִכְתַּב בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ וְגו' . לְהַשְׁמִיד לְהַרְוֹ
וְגו' וְאֵין לְהַסִּיב עַד מַחֲסוֹן שְׁנֵי יִשְׁעֵיהֶם הוּא יֵת
לְהַסִּיב אֵת הַסְּפָרִים מִחֲשַׁבְתָּ הֵמָּן כִּי גַם הַמֶּלֶךְ עוֹדֵנו
מַחֲמִיק בְּנִדְחוֹ בְּדַת מְדִי וּפָרַם דִּי לֹא לְהַסִּיבָה כִּי לֹא
שָׁב מַדְעָתוֹ עַד שְׁמוֹסָף אֲסֵתֶר וְחִדְרָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ
וְחִפּוֹל לִפְנֵי דִגְלוֹ וְחִבְרוֹ וְחִמְסָתוֹ לוֹ וְכֵל הַפֶּן הַמֶּלֶךְ
בְּיוֹם אֲשֶׁר שָׁבָה אֵת הֵמָּן לֹא הֵיחָ רַק לְכַלֵּל אֵת אֲסֵתֶר
מִחוּךְ הַסִּפְתָּ הַגּוֹרֵם אֲשֶׁר לֹא כְדָם הַמִּלְכּוֹת לִיגַל מַלְכּוֹת
הַגּוֹרֵם וְחִיָּה בְּיוֹם הַהוּא נָתַן הַמֶּלֶךְ אֲחִישֵׁרוּשׁ לְאַסְתֵּר
הַמַּלְכָּה אֵת בֵּית הֵמָּן לְמִר כִּי הֵלֵךְ לְמַה שְׁהִיֵּא אֲסֵתֶר
הַמַּלְכָּה לֵה הֵיחָ לְרִיךְ יֵתֵן לֵה דְבַר כִּי בְּהִיחָה מַלְכָּה
הֵכֵל שָׁלֹם וְמַה חֲסָן לֵה בְּתִית הֵמָּן אֵךְ לְמַה שְׁהִיָּה
בְּיוֹם הַהוּא הוּא יוֹם חֲלִייתָה הֵמָּן הַחֲסִיל מוֹרֶלָה
הַיְּהוּדִים עַל אֻיְבֵיהֶם אִזְ הוֹסִיף וְיֵתֵן לֵה אֵת בֵּיתוֹ
וְלְמַה עָשָׂה כֵן הֵלֵךְ הוּא לְהוֹחֵמוֹ עֲדִין לְזֹרֵר הַיְּהוּדִים
וְלֹא אֲמַר אֲשֶׁר לָרַךְ אֵת הַיְּהוּדִים לְהוֹרֹת כִּי גַם שְׁנִסְלָה
עוֹדֵנו לְזֹרֵר הַיְּהוּדִים כִּי הוּא נִבְלָד וְזִכְרוֹ עוֹמֶדָה
דְּבַת לְמַדִּי כִּי כֵל כְּבֵד אֲשֶׁר נִכְבַּד וְנִחְמַם בְּשִׁבְעָה
הַמֶּלֶךְ אֵין לְהַסִּיב וְע"כ לְהוֹרֹת כִּי הֵיחָ חִיגָה בְּקִרְבֵּי
גִרְתָּ הַגּוֹרֵם נָתַן לֵה בֵּית הֵמָּן לְמִר כִּי נִסְפָּךְ
הוּא כִּי הֵיחָ תִּירְשָׁנוּ כִּי בְּגִידֵיהֶם הִיחָ וְלֹא הִיחָ כְּכֵל
הַמֶּלֶךְ וְכֵן מַה שְׁמַרְדֵּכִי בֵּא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ עַל שֶׁחֲנַטֵּל

ויתנה למרדכי ותשם אסתר את־מרדכי על־בית המן : ו ותִּשָּׂקֶף
 אסתר ותדבר ולפני המלך ותפל לפני רגליו ותכַךְ ותתחנן--לֵּאמֹר
 להעביר את־דעת המן האַנְנִי ואת מחשבתו אשר חשב על־
 היהודים : ו ויִשָּׂשׁ המלך לאסתר את שרבוֹת הזהב ותָּקַם אסתר
 ותַּעֲמֹד לפני המלך : ו ותאמר אֶל־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב וּאֶם־מִצְאֵתִי חָן
 לפניו וכִּשֵׁר הדבר לפני המלך וטִיבָה אֲנִי בְּעֵינָיו וּפְתַב לְהָשִׁיב אֶת־
 הַסְּפָרִים מִחֲשַׁבְתּוֹת המן בֶּן־הַמֶּדְתָּא האַנְנִי אֲשֶׁר כָּתַב לֵאמֹר אֶת־
 הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ : ו כי איכבה אוכל וראיתי
 ברעה אֶשְׂר־יִמְצָא אֶת־עַמִּי ואִיכבה אוכל וראיתי באבֶּדן מוֹלַדְתִּי :

משאת

אלשיך

משה

פסוק דעת וחכמה ויותר היה נודק יאמר חכמה ודעת
 ותבונה ועוד כמה חופאים אין אופנים וכונות' הן
 חסד יחסיו אין ניתן לטוב לפני האלהים ע"כ נצח
 ואמר כ על מרדכי והמן ידבר כי להם ניתן חכמה
 להבין עמל בנתן וחרש על ידי יודעי ע' לשון ואח"כ
 ניתן לו דעה והוא כי מרדכי ידע את כל אשר נעשה
 והוא מאמנם ו"ל בע"א ליהוה ידע אשר נעשה בשמים
 ואשר מרע"ה שלח אליו יחפלו ויסקן הדבר שהוא ע"י
 תשובה וע"י בן יתנה לו שמה קודם לכל ישראל
 שארכיבוהו ברחוב העיר וקראו לפניו ככה יעשה
 לאיש וגו' והמן כנס הן רב ומה גם למחז"ל שמה
 חזרות נ"ל וכל זה לתת לטוב לפני האלהים שנתן
 המלך להשורש את בית המן וגו' ויהיה הענין שאקדם
 לו לא ימנע או היה מרדכי ראוי לקבל הכבוד ההוא
 אשר נחבד שהרכיבוהו ברחוב העיר וקראו לפניו
 ככה יעשה לאיש וגו' . או לא היה ראוי עד הוסיף
 זכות אחר כי את מתחלה לתת לא גלגל הוא יתבדר
 מאז טעם דבר בנתן וחרש למרדכי ויבוקם הדבר
 וימלא לתת לא גלגל הוא יתבדר מאז ישלמו לו גמולו
 ויבוב הכבוד ההוא והיה אז טוב לישראל כי לא יערב
 אחרי כן המן אל לבו להשקין על ישראל ולהכתיב
 עליהם להשמיד להרוג ולאבד כי יכול פחד מרדכי
 עליו כי הלא גם עתה לא שח לבו על היהודים
 לאבדם אם לא על כעם מרדכי שלא יכרע ולא ישתחוה
 שכל כן ויבו צעיונו לשלוח יד במרדכי לבדו וגו'
 ואם אין הכבוד ההוא ראוי למרדכי גם אז לא ניתן
 לו עד בא גאולה כל ישראל יחד ויהי ליהודים אורה
 ושמה ימנה גם הוא עממה ולא מקודם על ל' אחר
 כי לטוב לפניו נתן חכמה להבין עמל בנתן וחרש
 ומאז היה ראוי אל כל הכבוד ההוא וז"ל מרדכי הנדיק
 כי בצדקתו היה ראוי לו אך היו ב' עבדים אחד
 שח"כ לא היה המן מירב לישראל והיה עוגם נרור
 על שחם בלתי מחמק ונתקן על כן נתן לו הוא
 יתבדר חמלה דעה שירע את חשד נעשה ולא ברחוב
 10 אלשיך

העיר נועם שז ומצינו את ישראל בתשובה ולא נתן
 לו שמה קודם לישראל אחר שנתן שוחסם למרד
 עוגם ציונות על צרת המן למרד שמתחם ועוד פעמה
 ב' והוא כי ולחושל נתן וגו' כ"א מהחלה היה נעשה
 יקד וגדולה למרדכי לא היה מחלגל הכא כל חשיפת
 הן המן לידי מרדכי ואסתר . ואומר חס"כ מרדכי
 ואסתר ולא מרדכי בלבד הוא כי למחלה באומר לטוב
 לפניו אחר על מרדכי ועתה האקדם לו שחם ואמר
 לטוב לפני האלהים הוא מרדכי הנמנו בלומרו לטוב
 לפניו לתת האריך והל"ל לתת לו וידוע שכל סטוב
 לפניו הו' ידבר אך הוא לתת שלא חזר למחלה טמן
 כי חס לאסתר והיא נעמה לו ע"כ חזר ואמר לטוב
 לפני האלהים שהוא לנכות את אסתר כי טובה ודקם
 היתה לפני האלהים ולא לפני האדם כי לא יבצר
 מבני אדם כי בנזון בחי' נשוא' להחשורש ותשכח'
 כפד עמח' עוד יתכן בא רכי קב ללמדו דעה שכל
 יעלה על לב חס לו' כי עובות וכבוד העה"ל תלויין
 בחכמה אדם או בהשכלות כי כל זה אינו שיה
 בלעדי רצונו והשגחתו יתבדר וז"ל לטוב לפניו נתן
 חכמה לו כי הכל מאתו ית' כי הלא לטוב לפניו יתבדר
 נתן חכמה הוא מרדכי להבין את בנתן וחרש ואם
 היקר וגדולה יעש ע"י החכמה לתת לא נעשה לו יקר
 וגדולה מיד ע"י חכמתו אך לא טעה לו חכמתו עד
 שנתן לו הש"כ דעת שידע את כל אשר נעשה
 והחזיר את ישראל בתשובה ואח"כ ושמה שיה היקר
 וגדולה ולא מאז מלא חכמה להרוג כי אין החכמה
 היא העיקר וגם לא ההשכלות כי הלא ולחושל נתן
 לאסוף ולקנום וכו' והוא מה שקרה לב' מתוככים א'
 אחר שהל'ל תלויה בהשכלות ושהנגדו אחר שהכל
 מן השמים בא הא' הזה ועלה לראש הליין ולקם
 ביכורה בחלום בהשקיות והביאה כידו ואמר לחבירו
 ראה נא כי הכל תלוי בהשכלות כי חני יעצמי
 וההשכלתי ללקוט ביכורה חלום זו ואוכללם ולא כן
 אהה ששכח בתקומך עודנו מדבר עמו וחסל הכסירה
 מירד

יִתְּבָה לְמִדְרָבִי וְשִׁוְיָת אֶסְתֵּר יֵת קִדְרָבִי רַב וּבְרָבֵן עַל גִּיטָה דְחָזָן : וְאִשְׁיָת אֶסְתֵּר
וּסְלָלָת קָדָם מְלָכָא גִּפְתָּר קָדָם רַגְלֵי וּבְבִינָת וּפְיִיסָת לִיהָ לְבָסְלָא יֵת גִּישָׁת קָדָם
דְּכֵן יֵתָם בְּאֵנָה וְיֵת יִמְוִנָה דִּי תַשִּׁיב עַל יְהוּדָאִין : (ו) וְאִשְׁשִׁיט מְלָכָא לְאֶסְתֵּר יֵת תִּנְיָרָא
דְּבַחְתָּא וְאִוִּרְקַשְׁתָּ אֶסְתֵּר וּקְבִיתָ : קָדָם מְלָכָא : (ה) וְאֶמְכַּרְתָּ אִין עַל מְלָכָא שְׁפִיר וְאִין אֶשְׁכַּחִית
בְּחַמִּין קִדְמוֹדִי וְחִמִּין פְּתוּקָא : קָדָם מְלָכָא וּקְבִיתָ אֵנָּה קִרְמִי בְּעִינוֹי יַפְקֵר מְלָכָא וְיִשְׁלִים
שָׁמַם מְקַמְכָּם קִרְמִי תִּיבִין פְּתָקָא יִצְיָוִי דְקָדָן בֵּר מְקַרְתָּא דָּמָן יֵתָם אֵנָּה דִּי כְּתִב לְהוֹבְדָּא
יֵת כָּל יְהוּדָאִין דִּי בְּכָל מְלָכָא : (ו) אֲרוֹם אִיפְרִין אֲכֹל לְבוֹבָרָא וּלְמַחְמִי בְּבִישְׁקָא
דִּי תִתְּדֵן יֵת עָמִי וְהִיבְדִּין אֲכֹל דְּסַתְעַמְרָא וּלְמַחְמִי בְּעֵצֵן דִּיבְדִּין גִּישָׁת יִקְדוֹתִי :

משה

אלשיך

משנת

מידו בִּלְחָד חֲבִירו וְעַלָּה וְאֶכְלָה וְאָמַר הִנֵּה כִי אִין
בְּסַדְלֹתָ מַעֲוִיל כִי הִנֵּה אֵתָּה הַשְׁתַּדְלַת וְאִנִּי אֶלְחִי
כִי הַדְּבָר הַזֶּה כִי הִנֵּה הָמָן נָחַן עֵינָיו לְאֶסְכִּיף וּלְכַסֵּם
וּמִדְרָבִי וְאֶסְתֵּר אֶלְבוֹרָה וְהָאֵל הוּא שְׁמֵר הַכְּתוּב וּלְחֻשָּׁא
נָחַן לְאֶסְכִּיף וּלְכַסֵּם זֶה הָמָן לֹחֵם לְמוֹת לְפָנֵי הַחֲלָלִים
זֶה מִדְרָבִי וְאֶסְתֵּר : וְהִנֵּה מַמּוֹנָא דְבָרִי רַבִּי אֲבָהּ ז"ל
לְמַדְנֵי כִי אֲמַר נָחַן הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֵת בֵּית הָמָן וְאֲמַר
וְחַסֵּם אֶסְתֵּר אֵת מִדְרָבִי עַל בֵּית הָמָן לֹא עַל מַיִיחָת
הַבָּחִים יִדְבַר כִּי אֵם גַּם עַל כָּל הוּן אֲשֶׁר אֶסְכִּיף וּכְסֹם
הָמָן וְכֹזֶה אֶסְכֵּר נֶפֶשׁ עֵינָי אֲמַר בְּיוֹם הַהוּא נָחַן
וְגו' לֹמַר שֶׁלֹּא יַעֲלֶה עַל לְבָבוֹ שֶׁמֶה שָׂחָן הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר
הִיא עַל אֲשֶׁר הִלִּיל אֵת נַפְשׁוֹ מִמוֹת ע"י גִּבְתָּן וְחַרֵּם
כִּי בְּזַמַּן הַהוּא לֹא עָשָׂה לֵה דָבָר יֵתָן חֶסֶד כִּי הָמָן הִיא
רָאוּי לְכָל הַכְּבוֹד כִּי הוּא סוֹכֵת תַּלְתָּא אֶסְתֵּר אֵל הַמֶּלֶךְ
שְׁמֵרָהּ לְהֶלֶךְ בְּכֶסֶם מִדְרָבִי וְהִלִּיל מַמוֹת נַפְשׁוֹ עַל
כֵּן גָּדַל הַמֶּלֶךְ אֵת הָמָן אַחֵר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּם כִּלְ"ל אֲךֹ
לְאֶסְתֵּר לֹא עָשָׂה דָבָר כִּי אֲמַר הַמֶּלֶךְ אִיזָה יִקַּר וְגִדּוּלָם
יַעֲשֶׂה לְאֶסְתֵּר וְיֹחַר מַהֲיוֹסָה מַלְכָּה אֲךֹ עָתָה שְׁמֵר
חַרְבִּינָה שְׁאֵדְרִינָה עַל שְׁדָרֵי מִדְרָבִי טוֹב עַל הַמֶּלֶךְ עָשָׂה
לִי הַעֵן בְּבִינֵי אִזָּה אֲמַר אֵם כֵּן אִיזָה אֲשֶׁר גִּדְלָתִי אֵת
הָמָן עָשָׂה לְאֶסְתֵּר וְעָשָׂה לִּי אֵת בִּינִי וְכֵן אֵת מִדְרָבִי
אֲשֶׁר דָּבַר טוֹב עַל הַמֶּלֶךְ הַבִּינָה לְפָנָיו וְיֹסֵר אֵת
פְּעֻתָּהּ אֲשֶׁר הַעֲבִיר מֵהֶמָּן וְיִתְּנָה לִּי עַל כִּי הוּא הַחֲפֵץ
חַי הַמֶּלֶךְ יוֹרֵשׁ אֵת הַחֲפֵץ מֵיָתָּהּ אֲמַר כִּי לֹא כֵן
הוּא רַק מֵה שְׁבִיטִים הַהוּא נָחַן הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֵת בֵּית
הָמָן לֹא הִיא רַק עַל הַיּוֹם הָמָן גִּזְרֵי הַיְּהוּדִים וְקָשָׁה
לִי לְמַלְךְ עַל אֲשֶׁר שָׁלַח יָדוֹ בַּיְּהוּדִים וּלְהוֹרֹת נָחַן
אֵת כָּל בִּינֵי וְהוּא לְאֶסְתֵּר לֹמַר שֶׁאֵם מֵה שְׁאֵתָּה מַלְכָּה
לֹא הִיא רַק עַל הַנוּשָׁה אֵל הַמֶּלֶךְ הִיא מַמּוֹת לְמַלְךְ
כָּל הַרְבֵּי מַלְכוּת שְׁמִמוֹסָה לְמַלְכוּת אֲךֹ בְּיוֹם הַהוּא
בִּינָה אֵת דְּרָבֵי וְיִתָּן לְאֶסְתֵּר אֵת בֵּית הָמָן לְהוֹרֹת כִּי
עַל הַנוּשָׁה אִיזָה הַרְבֵּי עַל אֲשֶׁר הִיא גִּזְרֵי הַיְּהוּדִים
בְּכָלָם הִיא אֶסְתֵּר עַל כֵּן חִסֵּה לֹא אֲשֶׁר לִי וְכֵן מֵה
שְׁמִדְרָבִי בִּלְפָנֵי הַמֶּלֶךְ לֹא עַל שְׁדָרֵי טוֹב עַל הַמֶּלֶךְ
כִּ"ל עַל כִּי הַגִּידָה אֶסְתֵּר מֵה הוּא לֵה וּלְמַעֲנֵה וְיֹסֵר
סַפֵּר וְגו' לְמַעַן הִלִּיל אֲמַר מִיד מְבָקִי נֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל
הַמַּחְזִיקִים בְּנַפְשֵׁי הֶלֶךְ אֲשֶׁר נִכְבַּשׁ עַל הַיְּהוּדִים
לְאֶבְדָּם וְאֵל וְחַסֵּם אֶסְתֵּר וְגו' כְּמִדּוּבָר לְמַעַל :
וְעַתָּה אֶסְתֵּר וְגו' : רָאוּי לִשְׁמֵי לֵב אֵל ד' פְּעוּלוֹתֶיהָ
אֵתָּה וְעַדְכָּה וְסֻפּוֹל וְכָפֹר וְחַתָּחָן וְכֵן אֲמַר

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֲחֵשׁוּ יֵשׁ לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּלְמַרְדֳּכָי הַיְּהוּדִי הַזֶּה בֵּית־הֶמֶן נָתַתִּי לְאַסְתֵּר וְאֹתוֹ תָלוּ עַל־הָעֵץ עַל אֲשֶׁר־שָׁחַ יְיָ בַּיהוּדִים׃ * וְאַתֶּם פְּתוּ עַל־הַיְּהוּדִים כַּמִּזְבֵּב בְּעֵינֵיכֶם בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ וַחֲתֻמוֹ בַּמִּבְעַת הַמֶּלֶךְ כִּי־תִכְתֹּב אֲשֶׁר־נִכְתָּב בְּשֵׁם־הַמֶּלֶךְ וְנִחְתּוֹם בַּמִּבְעַת הַמֶּלֶךְ אֵין לְהָשִׁיב׃ * וַיִּקְרְאוּ סִפְרֵי־הַמֶּלֶךְ בַּעֲד־הַיּוֹם הַהוּא בַּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי הוּא־חֲדָשׁ סִיוֵן בְּשָׁלוֹשָׁה וָעֶשְׂרִים בּוֹ וַיִּכְתֹּב בְּכָל־אֲשֶׁר־צִוָּה מַרְדֳּכָי אֶל־הַיְּהוּדִים וְאֶל־הָאֲחֵשְׁתִּירְפָּנִים וְהַפְּחוֹת וְשָׂרֵי־הַמְּדִינֹת אֲשֶׁר׃ מֵהָדוּ וְעַד־פּוֹשׁ שֶׁבַע וָעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָּבָהּ וְעַם וְעַם כָּל־שָׁנוּ וְאֶל־הַיְּהוּדִים כִּכְתָּבָם וְכָל־שָׁנוֹם׃ * וַיִּכְתֹּב בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֲחֵשְׁוֹרֶשׁ וַיְחַתֵּם בַּמִּבְעַת הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח סָפְרִים בֵּין תַּרְצִים בְּסוּסִים רַכְבִּי תְּרַכֵּשׁ הָאֲחֵשְׁתִּירְנִים בְּנֵי הָרַמְכִּים׃ * יֵה אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ לַיְּהוּדִים וְאֲשֶׁר בְּכָל־עִיר־וְעִיר לְהַקְהֵל וְלַעֲמֹד עַל־נִפְשָׁם לְהַשְׁמִיד לְהַרְגוֹ וְלֶאֱבֹד אֶת־כָּל־חַיִּל עַם וּמְדִינָה

יחיד * "כ"ס כ"י ונחג בו"ו ו"מ לדינא רש"י

(ז) הנה בית המן וגו'. והערת צ' הכל רואים שמי חפץ כסס וכל מה שחלמו ויחמו הכל שמאלי הוא לשיך אין לריבם אלא להצבם אלא כתבו ספרים אחרים כמובן בעינינו: (ח) אין להשיב. אין נאה להשיבו ולפנות כחב המלך בזיוף: (ט) ככנסה. בלשונות שלה: בלשונה, הוא הדבור: (י) ביד הרבים. רובני מינים שניה להם לרוב: האחשתרנים. מין גמלים הממחרים לרוב: (יא) וכלם לבנו. כאשר נכתב בראשונות

שפתי חכמים

צ' בקשה נים היא בקשה להסיר מחשבות המן וכו' השיב כנס כסס ואין זה תשובה לשאלתו. לכך פירש הפסוק ככל רואים וגו'.

משה

ארשיך

משאת

על ידי אשר התחנתי אך מה אעשה וגם כי יורה פחה שלא יפלו יד ביהודים לא יספיק כי כתב אשר נכתב בשם וגו' לא יתבע! ועוד ב' פן יאמר המלך הלא אמרתי מה בקשתך עד חצי המלכות וארצ' שהוא פן תשאל בין ב'ם שהוא מחצי המלכות והלאה ועד'! אשר יאמר ג'ם להשיב גזרת היהודים שעד חצי המלכות בלבד ע"כ שנה וחמשה חס על המלך טוב ואלו מלאכי פן וגו' שנה ד' מיני חסות לכול' סד' דברים ג' על דעת המן להשמיד להרוג ולאחד ואחד על מחשבתו אשר חשב שהוא לאדם ולממן יתבעל הדבר מלאיו יחזק להשיב את הספרים והוא ע"פ הקדמנות שהכרתו למעלה והוא כי ב' מיני חסות נכתבו אחד ליתן דת בראש הומוח גלוי לכל העמים ובהם לא היה רק להיות עתידים ליום הזה ולא ידעו על מה היה ב' ספרים אל השמים ככל עיר ומדינה רוב מפורסם להשמיד וגו' להניחם עד עת מועד להראותם להמון קריה להודיעם על מה נועדו. ונחל אל הענין והוא כי אמרה בלשה הלא דת למדי ופרס די כל אשר וקיים די מלכא יתקם

ו אלשיך 12

כסר

תרומם

(ו) ואמר מלכא אחשורוש לאסתר מלכתא ולקרובי יהודאי קא בית הקן יקבית לאסתר
 ונתתה עליה על קיסא בגין די אישית ודיה ביהודאי : (ז) ואתון סריבין כתובי בגין
 יהודאין בר שפיר בעניבין בשום מיטרא דמלכא וקטיוו בעזקתא דסיטויקא דמלכא ארום
 פקא דמלכתא בישום מיטרא דמלכא ומסתתם בעזקתא דסיטויקא דמלכא דא יתיב
 ריקני : (ח) ואתקריא לבלרין דמלכא בעיקרא ההיא בוקרא תליתי הוא יבא סיון בעסרין
 ותלתא יומין ביה ואיבתוב בקר די פקיד מרדכי ונת יהודאין ולנת אסתרשילסין והפרכין
 ודברקנין דמתמן ארבותין עד פלגיא דקן הגדיא דבא ועד פוש למאה ועשרין ושבע
 פלגין פלגא ופקא פרושם מתקרא ועמא ועמא דמלכא לישינה ולנת יהודאין פרושם דתבחרון
 דמלכא לישינה : (י) ואכתב בשום מיטרא דמלכא אחשורוש ואכתתם בעזקת סטויקא
 דמלכא ושלח פטקין בידי דרדקאנין דמדי סוסן ודכדי דבא ערשולמי רבין דאתגמילו
 סחוריהון ואתקטרו פסת בף דגוריהון : (יא) דיתב מלכא ליהודאי דמלכא די בקל קריא
 וקרו לאתבנשא ולקומא ית גפשהון לשיצאה ולקלא ולחברא ית קל חזרת עקא

משא משא ארשיך משה

ספר לאחד מהמקומות לאדם בלד כחמירו אל
 המלך וע"כ אם יכתב להשיב הספרים שהם להשמיד
 וגו' לא ישיבו אשר בהם לאדם עכ"ל מהצד המן
 הוא מתכחשו הראשונה ו"כ אשר בהם להשמיד וגו'
 וכל רעת המן שהיה להשמיד וגו' אשר בהם מלכו
 חמס כי איכסא חולל ורחיתי ברעה אשר וגו' ולכל
 יאמר המלך לא כרעתו אשר הכחיש להשמיד וגו'
 רק כמתכחשו אשר דבר אלי שהוא לאדם בלד כי
 בזה שהסמתי עמו חקקים הגזר ליה חמס ואיכסא
 חולל ורחיתי וגו'. או יאמר אל יעלה על דודך
 שאין לך עמי נועת אלי כי דע אישם כי הלח
 עמי ומולדתי היא בית אבי חליות כהלח עמי
 על ידי והוא מחמר מרדכי אליה כי אם הכרע
 תחריש וגו' והוא מחמירי למעלה כי קול רעת
 המן היה תלוי על גורל שאל אבי אביס שהשחיר
 אח אגל לילה אחת ודחיל ומהה בשפחה אשר יאל
 משם המן עכ"ל נה מרדכי אם על ידי יגאלו ישראל
 תכרי בעדו אך אם תחריש בעת הזאת ריח והללה
 יעמוד להם ממקום אחר על ידי זולתך ולא על ידי
 כגילת

ח (וא) להשמיד לברו ולאד את כל חיל . גם כנאן יקס
 כסלסא לשונות . וגם מה זה פחשגן הכח . ונא אל
 הסנין נאמר כי אודך נאמר על כי ענינים . ח' . על רשעים
 גמורים סין אוריון מעוס' כמו שזכרנו וכלו סוכודים
 מחלך אשור ומסל' כסס הכפשה ח' וגם נאמר על ענינים
 סין מעונים ומסוכלים בלד עד סין כחטאים מעוס'
 דכתיב חנו שכל לאודך וגו' . ומה המן נא הסנין עמא
 כלוקח ממנים להפך כלם של ישראל רק כללום או
 להפך דהם כי ח' יודע כי כל זמן שיהאל קיימן לא
 יבין הוא ומנכותו ועדין תקום קיימת וכחונם ח' כסס
 שאלך לאדם חינו לאדך וזה ח' פ' כססגן להשמיד
 דהם דכינו לברו או לאדך דהו וכמסל' אכל אסתר ומרדכי
 לא היו יכולין לבקש סריגה כזו . ואמר להשמיד לברו
 דסיון להשמיד סריגה דסיון העלוקה סריגה או דליבור
 ממוס להפךס תחתיס ועס וסיגס לבו לס לעשות
 כסס כללום וגו' . וסס ח' תיבס לאדם כססגן כסס
 סמלך על סיסודים לומ סעיו' יאדו דהם מלרוס ע'
 כססגן לס כסיס וכחונס ומחונס סל כסריס וסיס אדם
 לא יעמוד כסיסס וסיס סוסיס על כסס כסלס כללום .

הצרים אתם טף ונשים ושללם לבזו: י ביום אחד בכלי-מדינות
המלך אחשורוש בשלושה עשר לחודש שנים-עשר הוא-חדש
אדר: י פתשגן הכתב לחננת דת בכלי-מדינה ומדינה-גלוי לכל
העמים ולחיות היהודיים עתודים ליום הזה להנצקם מאיביהם:
יד הרצים רכבי הרקש האתשתרנים יצאו מבקרים ודחופים בדרך
המלך והדת נתנה בשושן הבירה: טו ומרדכי יצא מלפני המלך
בבגוש מלכות תבלת והור ועטרת זהב גדולה ותכריך בויץ וארגמן

יח י' עתודים קר י רש"י

והם נבזה לא שלחו את ידם שבראו לכל שלא נעשה להם ממון: (יג) פתשגן. אגרת מסודת: (יד) מכתלים.
ממכרים אותם לעשות מכרה לפי שלא היה להם פנאי שהיה להם להקדים רגלים הראשונים ולהעצרים:
(טו) ותכריך בויץ. מעשה בויץ פליט העשוי להחפץ:

משנה אלשיך משנה

היה העיר שושן נכונה שהיו כל עם המלך חוקים
אח כל איש יבדל וזמרים לו מחר אכדו אהד
ואחל ממך כמו שחז"ל וע"ז עדין היו הם נכונה
סן יקראו עם המלך לאחד כלל זה למדי וסר ולא
לשמיא ואחל כוכד לשמידים ועמה יתן דח לישראל
להקם מלויבים ויחזיקו כמון קרים כקודם חך אפשר
לבלום סיבם לומר כי זה חס קיים כי יקראו
לשמידים והם רבאים להקם מלויבים ולא כס
יעשו חלי יאכפו אביסם עם רב על יבדל ולא ירשו
דאש ויפלו בריפלים תולה חס שאין אחד מהם
פדיות המלך כי לא סורג בהתן דח גלוי לכל העמים
מה שהם כחוב כפסרים להשמיד לכדון וגו' וע"ז לא
הרנישו העני לכן למען לא יקראו בני העיר שושן
עם המלך הוראם יבדו כל עם המלך כי
באגרות סימח חזן עמוד הבוראם כאחד נכס
סבראים וגו' יאלו מבוכלים ודחופים בדבר המלך
משא"ל באגרות ראשונות כ"א דחופים בלכד וגם לא
נתן דח בשושן עד שראו יוסביה כי הרגים יאלו
מבוכלים ודחופים ואח"כ יהיה הדח ח"א הרגים וגו'
וסדה נחמ וגו' ע"ד עשה המלך למען חשול פחד
היהודים על כל כהנאים בשושן וזוהו כי כאחד הדח
נתנה בשושן מיד ומרדכי יאל:

ומרדכי יאל וגו'. הנה כהנו למעלה כי למח שהיא
יח' חיס מקפה שכל כל בדיה ע"כ כעשים
אח מרדכי כע"ז פרי מעללי ולעומת אחרו דרחוב
העיר בלבוש סך הכילו לבוש מלכות שכל לבש בו
המלך וכעד האשר ואשר יתן כחר מלכות דראש ועל
אלוהו דרגליו עלה נפוש אשר רכב עליו המלך. ועל
לשקן נשק גדולה ותרם וקראו לפניו וגו' אך האדם
אין ספק כי לא ערכה לו שמחתו והיו כל אלה לו
בשר שברים על לב רע בכל עת אשר היה רואה
אח ישראל בקרב גרם כי עדין לא נעשה ומה גם לרא'
כי שז למקן ולהעניו ושד לו כי היה לו גדולה
אלשיך 14

ליבדלים

והעיר שושן צהלה ושמחה: כי יהודים היתה אורה ושמחה וששן

משחה

אלשיך

משה

ליהודים היטה וגו'. ראוי לשים לב לא יבזר או
אומר ליהודים יכלול גם כל אשר בכל עיר
ועיר מדינה ומדינה או אשר בשוון בלנד אם גם את
הכל יכלול איך אומר אחרי כן אשר היה בכל עיר
ועיר מדינה וגו'. שמחה כי עד כה לא עליהם ידבר
ואם גם בסוק כ"י ידבר דרך כלל גם על כל שוון איך
יאמר מקום אשר דבר המלך ודחו מניע כי אין הנס
טורקם בשוון כי ממנה יא' דבר המלך ודחו מאת
המלך כי שם ביתו ועוד כי מהרואי לכלול ולומר ולכל
היהודים שכל עיר ועיר מדינה ומדינה היטה אורה
ושמחה וגו'. ועוד מה היה כי בסוק זה שנאמר
היטה אורה ושמחה וגו' לא נזכר משחה ויום טוב
כא' בסוק כ"י ובשני אינו מזכיר אורה וכו' אך
ושמחה וששן האחרים גרשון חזרו בשני בשאחריו
ואם אומר ליהודים וכו' הוא על אשר בשוון בלנד
ראוי לדעת על מה הזכירו בשני עומן וישנה מואבי
שמחה לא ראי זה כראי זה בזה אורה כו' ולא
משחה ויו"ט והפך בסוק כ"י. ועוד למע על
שוון לא נאמר שבו עס הארץ מחייבים כאשר בשאר
מדינות המלך ועוד למע לא נאמר בכן יקר כאשר
בשוון שנאמר שוון ויקר. אמנם הנה הכרחו למעלה
כי בכל מדינות המלך נשתחו ב' מיני כהנים שיהיו דא
מן דא המין בא' פזמונים לסתן דת בגלוי בכל עיר
ומדינה לכוין עתידים ליום בזה ולא נודע על מה
נעשו והמין כ"י ספרים אל כל שרי המדינות כח
תשובה להשמיד וגו' יום מועד הכהן. אך בשוון
גם כהן היטה נדחש להשמידם כמא"כ ואת שחשן
כח הדת אשר ניתן בשוון להשמידם נתן לו כמדובר
פס' דבר למעלה נקין ואמה ע"כ בהשקטות השמים
יכלו לשלוח שחשן ליתן דת לגל כל השמים ע"כ כרח
לכוין היהודים עתידים ליום הזה ליעקב מאויביהם כי
לא חשבו בזמן שמהפך דעשו בגורמיו איך בשוון
יתן דת שלא נזכר היטב לגל להשמידם ע"כ בהשקטות
הגזירה ותתן דת בשוון להיות היהודים עתידים ליום
הזה ליעקב מאויביהם הלא מורא יעלה על דאש כל
איש ישראל סן יתקוממו שוון עס להחיות דת הראשונה
אשר ניתנה להשמידם באומרים כי דת למדי וספר די לא
להשמיד ושלחו השו"ט בשולח יהודה ש' ישראל והמלך
לא יוכל להצילם כי דת איך המלך הם עושים כי על כן
השליח לעשות הוראות המורח לעיני הכל כי רצון מלך
שלא ישלחו היהודים את ידם כי כל ישע וכל חשן
להשכל להטיב לישראל והוא כהן שוון את בית המן
לאסתר וישר את עבדו אשר העביר מהמן ויחנה
למדינה וגם הובס על בית המן וילא מלשי המלך
בלבוש מלכות וגו' ע"כ עדיין לא נמשך ליהודים אשר
בשוון במשחה וששן שמחה על סמך בשולח הו"ט
ומאלה המן לא משחה ולא יו"ט וגם לא נזכר
היהודים על עס הארץ בעצם להיחם מחייבים כ"א

דשושן צהקה חדרא : וסו ליהודאי הות רשותא למעקם באוריתא דמיסר שבא וסערדא

מצה

ארטיך

משאח

נחן לו ועלן כי שם פחדו פחד ישראל מכל שאר מדינות
המלך. ועמם לבגס אשר נשמו בני שישן בספר
הגדול הזה מספאר ולבליח ביות סתחסם שלמה מהרה
בשאר סיהודים כלה הוא כי המה בנורא שנתן המלך
לחשודות אל משה וי"ט עבס ללואהיו ויהי מסעידהו
על כן גס ה' העביר סתחסם שלמה מהם מרשעים
הגסם ועד אחרית סגס. וע"פ דרמנו למדנו גודל
חסדו יתברך ורכסוב לבית ישראל כי נשלימו מכל בני
הארץ כי ב"י בכל דקסם לסמדי ונ' ל' אחד בהם
המיר כטודו חלילה משהד רשע כי אם אכל גדול וי"ט
וכי ומסעד אך בההההן סגסה בכל מדינה ומדינה
רכיס מעמי הארץ מזהבדים וממיריס דהם עם היות
סזולח הגזרה סיהסה ביום מועד גס מלא סיו מוסיס
ורדופיס אל העמים כמב"ל אל העיר שושן ענוס
ססיה ספרים מכה איוס פכרי בכל המקום אשר
ימלאו וסומר לו מחר אכריו אוקר וס הלך ממנו ועל
כל זה דנקו במלסם ובסורסם לא כאלה חלק אל
נויי הארץ כ"ל בכל מדינה ומדינה שכל היות ליסודיס
משה וי"ט מכלי סילר לנוי המהר סיו רכיס מסמי
הארץ מתיסדיס על כי בסכ ואל תמסה נפל פחדם
על העמים מכלחי היות עליהם נרסח מית רק במבסקי
רעסם בלבד. ובס"ל כי נפל פחד סיהודיס ואל אחר
כי פחדו סיהודיס אפסר כיון לומר כי לא אלא מרע
עמלק בלבד וסוסיס אשר חסנו יסרנוס יסרלל סיו
מתיסדיס כ"ל דרך כלל ואין זה כ"ל שכן השמים
נפל עליהם לימסה וסדה כסין ומורססם וסססם ססיה
על כל חיס סקסס וי"ט נפל כי אין נסילס כ"ל מלמסלה

כאשר בשאר מדינות המלך כי סס"סדו פחד אך בשושן
לא סיס פחד וסוה מסססם האמור כי עסס רעס הסן
סיון דס בשוסן לססמדי מס"ל בשאר מדינות המלך
וע"פ בשוסן לא הניע בסורסם עד ניר עסוה מססה
וי"ט כאשר בכל עיר מדינה ומדינה עלתס מן סססם
ססססו שכל כל ארססס חלה עזין לא סססר מורך
לבסס על אשר סיון דס בשוסן להסמדיס מדינור.
וע"פ לא נפל פחד סיהודיס בשוסן ליסוה מתיסדיס
כאשר נעמי הארץ אשר בשאר מדינות המלך ואחרי
אומרו ענין סיהודיס אשר בשוסן אחר וכלל מדינה
ומדינה מקיס אשר דבר סמלך ודסו כוה אכר בססריס
אל ססריס להקל ולסמוד על נססם ודסו מניס הוא
ססססן סססס להסין דס ליסוה עסידיס ליוס סוס
להקס מתיסדיס סיס לסס משה וי"ט כי אשר נסר
סחלס נלך לכל העמים אל סיס להסמדיס רק ליסוה
עסידיס ליוס סוס מסס מס"ל בשוסן ססין דס נלוי
להסמדיס וססי לסס סססס על דבר המלך בססריס
לסמוד על נססס להניל מלסס מססססס להורסס וססין
על ססס ססססס נלוי להקס מתיסדיס נס מסכלחי
כליס לסורסס כססוב עסס חילוק למסל וס"י כן על
סוסס ססססס עסו משה ועל ססס סססין עסו וי"ט
וסו ססססין כן ססין למססה מלסס ליסודיס וסס הוא
מ"ל ססססס למסל כי נרס יסרלל בלס סססס סססס
ליסוה עסידיס ליוס סוס ואל יססו לבס וססס סססס
כלס ססססס וליסוה ונ' להקס מתיסדיס ואין
זס רק בכל עיר ומדינה וליס סוסין כי סס בסריס אחר
סססס מססס סססס כמ"ס ואל ססססן ססס ונ' לסססדיס

בגלות בחרים

סססס כליקוין וססססס. וססס בשוסן סססס עיר מלסס
ומקס מוסב סמלך וסססס אל סיו וססין לעסס סססס
כליקוין וססססס כעניי סססין סססס סלל וסססו ק"ל
ועסין סססס כססין כססין סמלך רלס סססו ססס כססס
ססס עס"ל לבק לא ס' יסכר ססס רק ללסס ססס וסססס
סלל לבק נלסר סל' וססס' : (ס) ליסודיס סס' אור' וססס'
כס"ס אחרו קרי ליוס יסידו וקרי ליוס יסיו. ודססו מ"ל
יסידו סססדיס מוכסר כנימוסין סיס. וססס' סס' מוכסר
כססס. יסולל מוס כי יסודיס כקריס מוכסרי כססס.
וססס מרדיס נססס כס"ס מ"ס נסססס. וגס מססססדיס
סיס סס כסו סססר וסססו לרוב אחרו ולין ססססס ססס
ססין עססס. וססססו ממוני מסינו ססססס כססס נרס
וסססס, וכססס נלל יססס מוקס"ל מרס ססססס
נכססס למקסס וססססו מסינוס. כסססס וסססו סלל ס' ס'
סססס ססס ס' ססס סססל. וכססס נסססו סססו
מסינוס סססל. וס"י נלסר ליסודיס (כססין לרורן סססו
מוכססס כנימוסין ססס כקריין ליסודיס כסס"ל) סיסס ארס
וסססס אור סססל וססססס וסססס סלל. ססס סוס ססס
ססססס. ויקר. סוס סססס סיו מוכסדיס אס ססססס
וסססס ס' יקר וסס' כעניי מסינוס. דכסססססס ססס
נלסר וססל על עניי סססין כי סס"ס נקסר ונ'. וס"י א"ס
מקס אשר דבר סמלך ודסו מניס סססס וססין ליסודיס
ונ' כססר ללוקן סססו מוכססס כנימוסין כסו מרדיס ס'
סססס ססס וסססס ססססס כסססל וססס לסק"ס וסססין
ססס ס' משה וי"ט ולכן מחלק כניסס ליסודיס כין

סססס וססין למססס וי"ט : וססס' מנוסל אחרו מ"ל
ליסודיס סיסס אורס וסססס וססין ויקר. אורס וססס
כ' וסססס וי"ט וססין וססס. ויקר וסססין. וסס
סססס דססס אל סיו וסססס קורס כסס. וכן קסס על כולס.
וסס כיון עססס סססס סיו כל סססס סססל. לבק נלסס
כסססס דקסס כססססס דק כ"ל אחרו כססס. סיס וססס
זס למסס סל בלל וס"י רס"י סלמססס ס' מוססס כסס
לזס אחר ססססס ססס סיס סוקק ססססס סס"י וססין לסס
סססס נססס. ובסססס סיס אורס סססס ססס סססס.
נלסר וסססס וי"ט. כי כסוקק ססססס נלסר (ליכס"ל)
ססין על מסינוס וססס"י ססססס סססס וסססס וססס
סססססס סססין נלסר גס ססל נלססס. וסס"ס כסססס
ליכסס ע"ס. מס"ל אחר ססס נלסר וסססס וי"ט.
וססין וססס. כי כססססין דק יס אחרו ססססס וססס על
סססס סל גססס ומססס יסרלל מסינוס. וססססו מסינוס
סל אססססס סססס לסס וססס וססססו כססין וססס
כססין איוס מסינוס. ונלסר ססס ססססו כססין כלל כסס
נכססס לסס עון זס וסססו ליסוה מסינוס. ולכן אחר וססין וס
מילס. ויקר וסססין כי כסססין נלסר (דכססס כ"ל) וסס
כל עניי סססין כי סס"ס נקסר על וסססו מוקר. דכססססס
עססין רלסו סל מ"סס ססססין כן לכסוד ולססססס כין ססססס
כלל ח"י כססין עססין רלסו סל מקס מסינוס כן כססין כסו
ססססס כססססו לליכס נקסר דכסס כסססס כסססס.
ולכן אחר סססס ססססס סססו יסרלל כססין כססס
כסססין ליסוה יקס ולסססס :

ונססס

ח אלשך 1

ויקח: ויבחר מדינה ומדינה ובכרעיר ועיד מקום אשר דבר
המלך ודתו מניע שמחה וששון ליהודים משתה ויום טוב ורבים
מעמי הארץ מתוהדים ביינפל פתח יהודים עליהם:
מ ובשנים עשר חדש הוא חדש אדר בשלושה עשר יום בו
אשר הניע דבר המלך ודתו להעשות ביום אשר שברו איבי

רש"י

(ח) מתוהדים. מהגויים:

משה

ארשיך

סנחא

למטה וזאת שמחה המעל. או יאמר כי נאל פחד
היודים כי הפחד אשר היה ליהודים שלחיה' ביעקב
ונפל צמ"ג המלך. ובגמרא ליהודים סיחה אורחא
חורב כד"ל כי גר מלך וחורב אור. ובמחש' זה י"ט
כד"ל ובמחש' בחור ובסוף זו מילה כד"ל שם אבי
על חורב. ויקר אלו השליש סנחא שנאמר ויראו כל
עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליה ויראו מתק ע"ר.
וראוי לשים לב ובי האם עד כה חסרו ישראל חורב
י"ט ומילה והשליש סנחא. ועוד האם לא היו לכ:
אלה אלו ואים חיסר כל חר"ג מלך ועוד כי בגמל
תורם כס י"ט ומלך והשליש סנחא. ועוד שיש כן
שהיו לכה ד' דברים אלה למע לא נאמר היו כ"ה
סיחה. ועוד ויק באומר שם אבי על אחרת ים כה
מילה וכן באומר ויקר אלו השליש סנחא חק למד
משקו ויראו ונו'. וכו' מרס בא אל מכוון כללות
במלך נאמר הינה אל הכנס סנחא באומר סנח' ו
מילה נאמר שם אבי ונו' וזו כי אחד סנחא
סנחא נדרת היה ג"ס כענין אומר סנחא זה י"ט
בג"ס על ובמחש' נחקר כן נאמר כן סנח' ואמר
לכן לא אבי מה שכן חסור שם מילה סנח' נאמר
במלך כל רב ואמר מלך מלך וסנח' מילה זו מילה
במלך' על למעלה על השמיעה כסנח' דוד במלך
ראש מלך מלך מלך מלך המלך ונו' הסתכל במלך שם
ואמר נאמר על השמיעה על סנח' בשמיעה. או
יבס במלך שם אבי על אחרת זו מילה כד"ל כי
סנח' אחרת מה לכן מילה נאמר ובריקה יגדו
חק בן היה מילה וזו אומר סנח' נאמר כן סנח'
נאמר לכן שם אבי מה לכן מילה סנח' נאמר
אחרת חק כן מלך י"ט סנח' מלך סנח' כן
אם פ' במלך קסן עולה י"ט במלך מילה במלך
קסן וכנר י"ט בדיחות סנח' עליה ונבא אל עין
כונס במלך דרך כלל וזו כי כנס סנח' לר"ל
או ליהודים סיחה אור כי כמחש' לא יבין כי
לא מלך מלך אור וכן אומר ובמחש' כי בגמל חסר
דרך כלל וסנח' יסן לכה ובמחש' היה. ועוד אומר
סיחה אור ולא אומר כי ד' דברים הם ועוד
שם אור הוא סנח' חק אור בגמל ככלל סנח' וסנח'
הוא ע"כ נאמר אומר כי רמז ד' דברים אור ונו'.
וטע' כי כנס ד' הדעות העל הוא יס'. ה' מלך
ח אלשיך 2

היהודים לשלום בהם ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשנאיהם : * נקחלו היהודים בעריהם בכל־מדינות המלך אחשוורוש לשלח יד במבקשי רעתם ואיש לא־עמד בפניהם כי נפל פהדם על־כרי־העמים : * וכד־שרי המדינות והאחשדרפנים והפחות ועושי המלאכה אשר למלך מנשאים את־היהודים כי נפל פחד־מרדכי עליהם : * כי־גדול מרדכי בבית המלך ושמועו הוקף בכל־המדינות ביהאיש מרדכי הולך וגדול : * ויבו היהודים בכל־איביהם מפת־תֶּרֶב וחרג ואבדו ויעשו בשנאיהם

ט (ג) ועשי המלאכה . אותם שהיו ממונים ק לעשות דרכי המלך : שפתי חכמים

ק דה"ל ופי עובי מלאכה לבד הם למלך ככתב ועושי המלאכה אשר למלך וזאת כל הכתובים כולם הם למלך . לכה"ל אותם שהם ממונים לעשות דרכי המלך כעושר אשר למלך שכל על המלאכה לא על עושי המלאכה :

משאח אלשיך משה
יחד כי מי לא ידע בכל אלה מהראוי ואמר ונשעים
ינו' ביו"ט יום בו נקבלו היסודים בעריהם ונו' וכן
אומרו דבר המלך ודחו הוא כפל כי גם דחו דבר
המלך הוא יעוד ואמר והפך הוא מהראוי ואמר
ויהפך אשר ישלמו ונו' ולא והפך הוא שבו לאון
בודד יעוד שאמר נקבלו היסודים ונו' פהם ואמר
וכל פרי המדינות ונו' היה ראוי ואמר פהם ויבו
היסודים ונו' ועוד ואמר מהם כשומאים כי מלח מהם
מיותרת . אך מה כחצו למעלה כי באנחות רחשנות
ככתב כתב המפורש אל פרי המדינות ואל הפחות להשמיד
לכרוג ואמר ינו' אך מה שהיה ניתן דה ע"י כרוג לא
היה רק להיות עתידים ליום הזה ולא ידעו על מה
דהם כי ילמד היום מה המפורש אשר ביד הכרים כי
היו כהכרים בידם חרב לאמר ביום מועד כי היו
עתידים לעשות כל הנמלא כח כבשעריהם ובההפכות
הגדולה לכל יראה כחב מנורחו אשר אין להשיב כחבו
אל השדים שהקודם עושה עומד והכריות נחמה להשמיד
ינו' אלא שהמלך מחזיק ביד היסודים להקבל ולעמוד
על נפשם שלא יפו שכתם לפני הכאים להשמיד ולהרוג
אשר כ"ל יעמוד לעומתם להגיל את נפשם מיד
הכאים להורגם במחת חרב וסכר כי אל השדים היה
בלתי אפשר לכתוב בלשון אחר . אך פתשקן ככתב
לבסוף דה ע"י כחוצה קרא גחיל היה יותר מזה כי
מלא מקום להיות לו יחד והוא כי למע שמה
שניתן דה כחלה בגלוי לא היה כ"ל פהם להיות
עתידים ולא מודע למע היה היעוד פירשו כחוצה שלא
בלבד ידעו את הכאים להורגם כ"ל ולהיות ג"כ
היסודים עתידים ליום הזה לנקם מאויביהם שבו גם
הבלתי קמים להרגם כאשר דקדקו הו"ו שמהלך ולהיות
גם אומר למעלה כספרי השדים להשמיד ונו' את כל
חיל ונו' הנשים אותם ומה נאמר איביהם שבו כי לא
ניתן דמות כספרי השדים כ"ל לעמוד נגד הנשים
אותם כפועל אך כפתשקן להנחן דה בגלוי היה להנקם

פ (א) ובתרי עשר ירחיו הוא ירח אדר בתלת עשר יומין ביה דמטא פתגם מלכא
 גזירת דיניה לאתעבדא ביוקא דחשיבוי בעלי דקבין דיהודאין למשלש בהון ואחשפד
 סו שמא בנין זכותא דאברהם די ישראן יהודאין אנו בסנאיהון : (ב) אחשפד יהודאין
 בקרניהון דכל פלגי דמקא אחשורוש לאושמא ידא בכל דתקעין בישתהון וגבר לא קם
 באשהון ארום נפל פתיהון על כל עממא : (ג) וכל רבני פלגי ואסטרולוסין ותיפרכין
 וזבדי עטיקא די למלא מכון עליוהון נת יהודאין ארום נפל פתא דמררכי עליוהון :
 (ד) ארום אסטרופוס ורב וסרן מררכי בבית מלכא ומשבעיה נפס בכל פלגי ארום גברא
 מררכי רב בית אמא למלא ואל ומררכב : (ה) וסחי יהודאין בכל בעלי דביהון סתת

משה

אלשיך

משנה

בגדל אשר ילגמו היסודים על כהנים לכוונם כ"א
גכ המה בשנתיים כלומר המה יתחילו בשנתיים
וילא ויהפוך הוא כי נספך הוא זה מה ויובלו להשפיר
נגדס הם יהיו כדור הזה ה' ע"כ על ב' פעות
אלו לא עברו ישראל לבס להקדים להקדם מאויתים
רק נקבלו יהודים בעיניהם וגו' אך לא להקדם
מחוייבים הבלתי קמים עליהם רק לשלוח ד' במצנאי
רשעים הם הקמים עתה לבדע עלו זהו מצנאי
רשעים שהם לעמוד על נפשם בלעד כדברי המצד
כחוס חבר ביד השמים והנה המה ראו כי איש לא
עמד בעיניהם להגד להם באופן שלא יסגרו איש כי
לא עמדו עליהם כדי שיעמדו הם על נפשם נחלא
שלא הורגו רשע גדולתם ביום ההוא ע"כ אמרו
בלבם כי טוב טוב היה להפוך מאחור הדם ויהיה
לקום ישראל מעמדם לאחריהם מבלי שיקומם חחלה
וע"כ נועלו לעשות לו והנה יגד להם ב' העובדים ח'
מהגרים יקומו עליהם על שאין כן בשמים ח'
והב' מהחן בעם אשר שגרו לשלום בבה ועשה לא
בזבד יעמדו על נפשם כ"א גם יתקוממו מעמדם עליהם
עב"א כי הנה ראו שלא היו עובדים לא זה ולא זה
כי הנה על פחד העמים אין פחד כי הלא המה ראו
כי פחדם נפל על כל העמים וגם מהתקוממות השמים
לא היה פחד כי הלא כרי המדינה וגו' מהשמים
לח יהודים באם הכול שנקבלו שעי"כ איש לא
עמד בעיניהם כי בזה הדרך לבנם ע"כ אל ראו להפוך

בהרים

[illegible]

ה אלשיך 5

פֶּרְצֹנִים׃ וַיִּבְשׁוּׁן הַבֵּירָה הָרֵגוּ הַיְּהוּדִים וְאֶבֶד חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ׃
 וְאוֹת׃ פֶּרִישְׁנֵדְתָּא וְאוֹת׃ דִּלְפֹּן וְאוֹת׃ אֶסְפֵּתָא׃ ׀ וְאוֹת׃ פֹּרְחָא
 וְאוֹת׃ אֲדִילָא וְאוֹת׃ אֲרִיחָא׃ ׀ וְאוֹת׃ פֶּרְמִשְׁתָּא וְאוֹת׃ אֲרִיסִי וְאוֹת׃
 אֲרִידִי וְאוֹת׃ ׀ וְאוֹת׃ עֲשֹׂרֶת בְּנֵי הָמֶן בְּן־חֲמִידָא צִיר הַיְּהוּדִים
 הָרֵגוּ וּבִבְזָה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם׃ ׀ בְּיוֹם הַזֶּה בָּא מִסְפֵּר תַּהֲרֹגִים
 בְּשׁוּשָׁן הַבֵּירָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ ׀ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֹּר הַמַּדְבָּה בְּשׁוּשָׁן
 הַבֵּירָה הָרֵגוּ הַיְּהוּדִים וְאֶבֶד חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ וְאוֹת עֲשֹׂרֶת
 בְּנֵי־הָמֶן בְּשָׂאֵר קְדִינֹת הַמֶּלֶךְ מִחַ עֲשֹׂו וּמִחַ־שָׂאֲלֵהֶךְ וּנְתָן קֶךְ
 וּמִחַ־בְּקִשְׁהֶךְ עוֹד וְתַעֲשׂ׃ ׀ וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אֲסִי־עַל־הַמֶּלֶךְ מִיּוֹם וַנְתָּן
 גַּם־דָּתָר לַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוּשָׁן לַעֲשׂוֹת בְּדָת הַיּוֹם וְאוֹת עֲשֹׂרֶת
 בְּנֵי־הָמֶן יִתְּלוּ עַל־הָעֵץ׃ ׀ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לַחֲעֲשׂוֹת כֵּן וְתִנָּחַן דָּת
 בְּשׁוּשָׁן וְאוֹת עֲשֹׂרֶת בְּנֵי־הָמֶן תָּהוּ׃ ׀ וַיִּקְרָא הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר־
 בְּשׁוּשָׁן גַּם בְּיוֹם אַרְבַּעַת עָשָׂר לַחֹדֶשׁ אֲדָר וַיַּהֲרֹגוּ בְּשׁוּשָׁן שְׁלֹשׁ

אִישׁ בְּרֹאשׁ הָדָף וְעֶצְמוֹת בְּכוֹף הָדָף יִתֵּר י'

(י) פשרה צרי הכן . ראינו בדבר עולם אלו פשרה נהגו פניה על יסודות ויכולים נחלץ בפי' עירא (עירא ד) ובמקומה החבורים נחלחל מלכותו נהגו פניה על יסודי יאודה וירושלם . ומה היה הפשרה לכל המילים מן הטוב בימי כורש שהתחילו נבית את הבית ויבליטו עליהם הכותים והחדוים ובמקומה נהגו ותוך החבורים וההפסד המן דלג שם יעקבו אותן מירושלם בציון ושלחו כסף) החבורים לפני עבר הארץ ובמקלן : ובגדה לא בלחו את ידם : בלח יד הבקר פין גרה במשון : (כס) ואלה פשרה צרי הכן יחלו על הכן . ומה : אותן פשרה : (יד) ובמקל דת . נגור חוק מלת המלך :

מזה

1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 26

מציאת

אמר כי באימים שהם אינם כלום בלעד ולא שואלים
באים להלך בשועל הכו לקצתם סתם הרב בלעד ומתם
כרנ לגמרי ומתם גם ארנן בקווא עדי אובד כל זרש
אינם לפי רעהו אך בשואלים מנאפי רעהם לקיים את
הנרות ראשונת להשמידם בכם עשו כרנאם כלומר
כרנאם לעשות ניהודים שהם להשמיד ונו' כי עשו בכם
חכו וישבו בשואלים כרנאם ולא אחד בכם בשאמו
לכרנא ד' במתת הרב או כרנ כאשר באימים רק עד ארנן
בשום עד חותם :

ובשואלם הכירם ונו'. ראוי לשים לב להם בזה לא
סלחו את ידם . וגם לאמרו בזה השער
בכרנאם ופי' המלך מה נלם להביא להשמידם לעשו
והיותם של שכן הכירם ביחד ולא לום להצילם מהשאר
מדינת כחלך ועוד דאמרו בשאר מדינות כחלך פס
בנו כי הלא יראה ק"ו בים עליו פירכא כי הנם יורה
יראה שיערנו אל לבם לשמות בשותן אחת איש כי
פס בים הכהר אחיהם ומרדכי יהודי הגדול בנית
כמלך ועוד כדומה ופי' שאלהך ונו' כי הלא בני זר
נחבב מה ראה המלך להיות וקל בעיניו אשר נעשה
בשותן שיעל' על רוחו שגדון לא שבעה חמם במלכה

ה

אלישך 6

ה אלשיך 6

מאות איש ובבזה לא שרתו את־ידם : מ' ושאר היהודים אשר
במדינות המלך נקהלו ועמד על־נפשם ונוח מאיביהם והרוג
בשנאיהם חמשה ושבעים ארף ובבזה לא שלחו את־ידם :
י' ביום־שלושה עשר לחדש אדר ונוח בארבעה עשר בו ועשה
אתו יום משתה ושמחה : י"ח והיהודים אשר־בשושן נקהלו
בשלושה עשר בו ובארבעה עשר בו ונוח בחמשה עשר בו
ועשה אתו יום משתה ושמחה : י"ט על־פן היהודים הפרזים

רש"י

יחיר י' יחיר ו'

(יט) הכרוז . כלום יופנים בערי חומה בהרצנה עבר ומקבין חומה בש"י בשון ויקף ר זה לך

שפתו הכתוב

ר סי' מדקלמר פורס ב"ד ב"ת מוקפן אינם ב"ד ומלך רח"ו כהוב אימת הוא ואשגפן שון בש"י מסתמך

משה

אלשיך

משה

כדוניו הסה וגם המלך פעל ועשה עוד אחרת להוראה
וז' להחיות לב כיבודים ולתת מוקד בלב אויביהם במה
שנא מספר הכרוזים לפני המלך להורות כי מלכותו
פעלו ומקבל מכפר הכרוזים להודיע כי בזה הוא חפץ .
ובגלל הדבר הזה כי היה מוקד בלב ישראל אשר
בשון יומה מבשר מדינות ע"כ כפי אשר דבר המלך
בק"ו אשר אמר בשון הכריזו רגו וגו' ואלו עשרת
בני המן הלו כלומר הם במקום אשר היה דת גנלי
רחמים להשמידם ערבו אל לבם ישראל להרוג כשיעור
הזה בשאר מדינות המלך שדבר הא' היה סתום להיות
עתידי ליום הזה כהם עשה מעשה נב' להקדם מאויביה'
מה עשו כי הין ספק שברכו לשלוח יד עד בלי די
ולמה טעם יש סתמון פה לאיבי היסודים אשר בשון
להחיות ולומר הלא גורא המלך אשר נהס בשון בראשון
להשמיד את היסודים לעולם עומדת כזה מדי ופרס
די לא העדא וזהו אם יתקוממו כמות עם על המלך
לאמר דע פלגא די דת למדי ופרס די כל די מלכא
יפקים לא להבניא והנז ופשיט גורף בא' אשר
כהנה ומהמת . המלך מה יעשו לאו והלא כמקרה דריוס
הכיו נס הוא יקרה כי תפסם זה השליכו את דמאל
בגובה די אריותא על כרחו של הלך ע"כ לא המלך
ומה שאלקו וגו' עוד ותעש לומר הנה היתה היתה
ליסול עליהם בראות חליהם כמן ואשר הובא מספר
הכרוזים לפני ועדין אפשר לא נכנס לבם בעלם ויחזיקו
דזה אשר ניתן בשון להשמידם ומי יודע אם ישימו
בבקר לקיים את הדת אשר ניתן שם להשמידם ומה
נס גואלי הדם אשר בשון היום כי יחס לבנם איש
על אחיו או על קרובו ע"כ מה שאלקו נעשה עוד כס
להימנע יומה לכל יערב אל לבם להתקומם או פיה
סתמה בזהכס והאמר ניתן נס מחר וימחר לעשות דת
היום ולא עשרת וגו' כי הלא יראו ויכירו כי
כלהם אליהם הרעה מלך המלך וגם ע"י רגו יום אחד
יס ימות לבנם בקרנם ולא תקום עוד רוח בלש
להקומם עד נקף איש יבדו וימחר כמן דרכה והאמר

ח אלשיך 8

יקטלו בשועין תלת מאה עובדין סבבין עמלק ובערנא לא אושימו ית ירהון : (ט) וישאר יהודאין די בפרדי דמקרא אתבנשו וקמו ית גפשויהו וישכחו יתא סבבלי דקביהון וקטלו בסנאיהו שבועין וחמשה אלפין סבבין עמלק ובערנא לא אושימו ית ירהון : (י) ביום תרת עשרי לירח אדר הוה קמול בורעיות בעמלק ונתיחא הוה לישראל בארבע עשר ביה וקאמר יתיה יום משתא וחרא : (יח) ויהודאין די בשועין אתבנשו לערנא ית בניו בעמלק בתלת עשר ביה ובארבע עשר ביה ונתיחא פתמא עשר ביה ומבני יתיה יום משתא וחרא : (יט) בניו בן יהודאין פציתא דתבין בקרני פציתא עבדין ית יום ארבע עשר

משה

אלשיך

משאת

גלי ליתן דם לסמיד רק סמוס לסיום עמידים ליום כוז ונסתפך דכר ניתן דם מפרס כמפרס הקודם לכוים יהודים עמידים ליום כוזיבים כמפרס למעלה בחר היסב אך קמס נסתקו אם יקומו מעלם לסרוג כסנאיהם מבלי יקשו דמם או אם יקטלו בלכד לעמוד על נפשם להליל עמם מהקמים עליהם אך אם חיס אל ירכ חסם גם הם לא יעלחו את ידם ולא יתגרו צם והוא כי הלא הנה ראו כי כחז אשר נכתב אל שרי המדינה ופחשגן כחז הדם אשר ניתן לסעניר כרוז בגלוי יהיו לא היו חמים כי בתחל כחז כספרי השרים לא היה רק להקבל ולעמוד על נפשם להליל מיד הכאים לסורגם אך פסחגן הכחז ליתן דם היה לכוים עמידים לסקס מאויבים סמוס מבלי יקומו הם על היהודים ע"כ גם פחדו פחדן חויבי היהודים יעצרו אל לבם להקקומום באומנם כי רבים אשר חסם מאשר את היהודים תלויי זכא כי יד השרים והסנאנים סבים במעל ההוא מסי כחנם שלא מיחה המלך בפונאי ישראל מהקקומום על היהודים כ"א הכנס את ישראל לעמוד על נפשם ע"כ טענו לבבתי היחל לשלוח יד לסקס מאויבים עד חקור דבר אם נפלה חסיתם על אויבים אם אין ויחמדו בלכס נקבל ועמדה יחד ויראם את רס לבכס ויקומו עלינו למלחמה די לעמוד על נפשם בלכד ואם נראה כי לבס חלל בקרבם ולא יעצרו אל לבם לקום עלינו או נהדן כי כ' אחו לא נראום ונקומם עליהם לסרוג וללכד וישבו כן והו אומרו נקטלו היהודים כי ראשונם לא היה דעמם רק הקקסם באחדות ועמוד על נפשם סמוס להליל נפשם מיד כ"כ להנלל מידם אך בראיהם כי ונח מאויבים סה"ל שלא היו קמים על היהודים כ"א גם סיו מראים לבס קורס רוח ספי' לבס מוח מאויבים או אמרו סיה די ס' עזרס לנו נקומם גל מל סנאיהו ואו נחלנו וסרוג בשנאיהם וסנאם את פשמו מאויבים לסנאיהם סלל סוא כי כללות העמים אריבים סמה בעלי חיים כלנחום ובייחוד סנאיהם סם פמלקים ססגמ' לסיילא סאיבס אל ססועל וראשונה ססגני כי ססנאיה' יעצרו סחם מלחמס וסיה דעסם לעמוד על נפשם להליל סח עמם ובראיהם כי לא ערב אל לבם ויחר עליהם סאיבים ססיה מוח ליסודים סחם או קמו וסרוג בשנאיהם אך כסאיבים לא עשו עיקר מהדינם כי סח למי סמס חרס בלכד ולמי הדג אך בשנאיהם סרוג עמם וראשונה סוא אומר לסלסל וסיו סיהודים כלל סאיבים סמס חרס וס' ס' וישבו בשנאיהם כדעם

הישיבה בערי הפרזות עשים את יום ארבעה עשר לחדש אלול
שמהה ומשתה ויום מ"ב ומשלוח מנות איש לרעהו : כ ויכתב
מרדכי את הדברים האלה וישלח ספרים ארבל-היהודים אשר

רש"י

שיכים מימות ירבעם בן נון כך דרשו ולמדו רבותינו : ומשלוח . שם דבר כמו משמר חמשת לשיק הסוף נקוד
רפי : (כ) ויכתב מרדכי . הוא המציל הואל כמות שהיה :

שפתי רבמים

נאמרו סודם שיהיו לשוקקים הוא בלתי כפושן וכדי שלא יתקן במה שכתב כפושן קאי ג"כ לשוקקין חומש דסיני
סביו שוקקין חומש מישום האמורס כפושן לכ"ס וסוף : וס' ליקח מישום וסופס כן עון כך דרשו ונשדו חז"ל גנ"ס

משה

ארש"י

משה

היהודים לאדם שמו לבס חל' לדרוש ולחור על מה
עשה הכ"ה לבשו ישראל ויהי דעם רשע" כי היה על
שפחהו ללוא נטולדלך אך דעת כל חכמי מדרש
חזית הלא הוא על שיהיו משערתו של האמורס וילמדו
לאחר כי שם נמצאו וס' היו שמים רעות ח' הגלח
השערה ב' היות רחיים מניסח אשר היו ויום אחריוס
ברמות שוא זנית אשר הנינו לעומתם והנה כחכמי
למעלה כי לא יבאר כי זה היה גורם כלשר כהרש
למעלה ולא עוד כ"ל גם אם אמרנו כי אחת היא
רשעה או עון הלאם או עון השערה הן כפין כי
בהש דרכם לשון להקן אח אשר עומא להסיב חסדו
יה' כי הוא ערף וירפא יד ויחנכס אל פנים הרע
השערה להשלים הרועס ולרשע שגרים כחשובתם ע"כ
בשום עד ס' שמו לבס אל רשותיהם להגדע עליהם
לזי חליכיהם וע"כ אמרו אח על פון הלאם וסיה
דכנר וקחתינם מיתם ככל עינר ע"נ שחת דחו
להמית ע"כ דממה עומט כחמי שלם כי כל עומד
ליהרג במרת הין כהרצו דמי ומעשה נכנע כחמיס
שלא עתרה גם נחמס וזכר לזכר עומט חלולת של
עומט חמיס ובכל מדניה וכו' חלל גדול היהודים
כחשבותיהם על עומט, אח הוא על עון השערה חס
על כחית עון חלל ושחם על כן נחמה לעומתו ח"ל
וזס ואח הוא על פנים רמות להניס ביוטח העומט
שוקט יבכו ח"ל ובני וסיה גם זה לעומט זה כעין
הלאם וכשן השערה שגר השום שנהן שסיה השון
בקיוקין וככשטיח כל אחד מ'סרל חסם כרכים לעמי
כל ישר אחיו אשר לפניו כחשן שולח המכללה שחח
יד כל אחד מהם היה כל חים נכלל בשון אחיו שכל
אחד רואה את אחיו חוסט וכוטי מוחה בין אשר
חסא בין גם אשר לא חסא ויהי שם עומט ע"כ
ס'סח חקקו קלקלחם ו' הססד שחוט קנץ עם להססד
באלו כל חים מהס מססד על כל חים זלחו כי זה
דרך הססד כי הן דרך ההסד להססד חים על
שמי כ"ל על זלחו וזכו על הסמר וגם משעם שכל
המחלל על חסרו וסיה לך לזכרו וזכר הוא מנה
חלה מש"כ ישר כדברים כי חל לא יחייב וסיה
בקנץ וכן וס ובני כי אשר יחלל או יוס ויכס
חיס חים לזכו ועל עומט אך הססד הין מ'סחיו
עלמי בקנץ חליס דנים ועל חילת וע"כ וסיה
אשר וסלמי ק' כעם אח כל ס'סחיס שחם להקן

ויברכו . לזכר אל מין המקראת האלו נחית לב
אל הססדו הראויות להסיר עליכן ס'
אשר ויכסב מרדכי אח כדברים האלה מה חסם
הדברים

לידה אחר היותא ומשקא ויקא טקא ומשרדן דורון גבר להבריה : (וכ) וכתב מרדכי
 ית פתגמא האלן ושרר פסקין שיה כל יהודאין די בבל פילכי דמלכא אחשוורוש הקריבין

משה

אלישיר

משאח

כדנרים האלה אם הם לקיים עליהם וכו' אין לשון
 אלה לומר רק בשעה שחוריה לפניו ולא כמה שחוריה
 לומר זאת היה מחליל לשפר דברי האגדה החדשה
 באומר שחור חייב היה לו מה שמחליל לכפר מה"כ
 באמרו וישלח ספרים וגו' מרס ירש מה שהיה אלה .
 ב' כי הכל מיותר ויחליל ויחמר וישלח ספרים ולאחזו
 נדע כי כהנס . ג' כי מהגרסה שלא כהב מרדכי רק
 כהב זה וא"ך יאמר אחרי כן ויחזיקו אחר המלכה
 ומרדכי וכו' לקיים את אגרת הספרים היות השנים
 איוו היה השנים ואם היה על זאת פתח"כ אשחר את
 כל חוקק לקיים האגרת השנים שיה מה שלומר
 חמ"כ דברי שלום ואמת לקיים את מה הספרים וכו'
 וקרא שיה כשך הראשונה שכתב מרדכי לא יחכן
 כלל שא"ך במשע רק שעל ידי ספרים אלה שלחה
 מחזיקים האגרת שקדמה ולא שמחזיקים דבריה את
 עומ' ועוד שח"כ מאי שיה מי לא ידע כשכך הראשון
 היה שיה . ועוד למע יאמר שמחזיקים את השנים וזה

מגילת הסתרים

סודו המעולה שורב עולין ומלכות עשרה בני המן :
 (יט) שמה ומשקא וכו' . לבין כסב לאלו ד' דברים
 כתב וגם מה שמחזיק מרדכי וי"ט וזה כד יו"ט מהנות
 לאינונים נראה דכנס אמרו ח"ל גדולה השכונה שדונוה
 געבו כחיות וזה חכנו שטיקרה החטא היה כל כנסו
 שמעוהת האשורום וזיון כעשו השכונה ויחשבר להם נעשה
 כעסם על האשורום לזכות כי גדולה השכונה שדונוה נעשו
 כזכרת וכליו עשה כמסע . ולכן עשו כמסע
 ושמחה נאורות שיה להם לשמות כמסעם ששיו המורה
 מה ששבו להם חקוקם אלכ וכיו וזה על המסע ולכן עשו
 ג"כ יו"ט שלפי דעתם סרלו מהמים פתח"כ וחסכו כסול
 אחתהתא דגאלה ורזיו ב' שיה כגאלה שיה כגאלה
 ראשונה רק שגרס כסאל כמו באמרו בש"ס וזה דעת
 שיה אחתהתא דגאלה וי"ט נעשו יום טוב כמו בגאלה
 ראשונה : ומהלכות מנות . כספס כי הקדוש שחור האהרות
 וכסותהם שחור הספרים . כשגבר העוהה ונעשה סירוד
 כישראל כמו שאמר הכן יטע פס אחר מפורד ופורד .
 וסיוטם כסן וסיוטם ואין לרר שחורם שיהם וימלו כימות
 לכנל כי היה ביניהם פירוד וכליו אשכר שיהם כולס נעלה
 אחת וזה ימסעו מהלכות לגדולות . ואח"כ כשכשו השכונה
 שיהם נעשה אחרות נעשה ונקשו נעשים ויחבנו זה
 אלו זה . וזה אלו שיהם ומשלוח מנות אלו נעשו . להזכיר
 שש"י החיכוך להזכיר כל האלו . וכו' כי לפי דעתם
 שכתפס להם הכן מה שיהם מסעוהת האשורום . משח"כ
 פירדיו חלה דכנסו כס"י כעין כסותהם נגלה וזה קידשו
 שמו . וידוע כי חילול הכס לין לו כסיה עד כמות .
 ומרדכי ידע כסות"כ כסותהם היה דרך חנינה מלח סכ"ה
 ולכן חקוק מהנות לאינונים לומר שיהם לא נעשו מהלכות
 לגמרי ומהלך כזקק סרוד ויחזיקו כמחזיקו ויחזק . מה
 בין חק אף אחר מן וכו' משח"כ מהלכות מנות שיהם
 כד חמול . ויבטלו מהלכות מנות יו"ט כיון שאין זה אחתהתא
 דגאלה . ועוד כי יו"ט לא בא רק על מה שבו וישראל
 כשכר מחזיקים כמו כגאלה באמר וזה כי כד נעזיך
 וגו' וכשכונם כשכר קללת הספרים וכליו חקוק עני כדור
 שסיו לרזים לך . עוד כי לפרס כסותם ואינונים מנות .
 כל דמחזיקו במשלוח מנות כסותם יוהר כמסע יו"ט כיון
 כסכל כסותם לא ב' כסות ישראל עומם רק כסות דרים

פן. י"ב אמרו ישוב מתחבטו ולא אחד ישוב מאמר
 כי אמרו וגם כחיתו. י"ג אמרו ע"ה קראו לימים האלה
 שורים על חמר נקפוחא זו אח תחמא דמגלה אלו
 מקאשר עס הקודם ומסרלו יקדים מה שממך מהלגרת
 שפוא ע"כ על כל דברי הלגרת בואה וכו' ואח"כ
 יאמר ע"כ קראו כו'. י"ד אמרו בואה מי לא ידע כי
 זאת ולא אחרת היא. ע"ו אמרו ומא ראו על כהם
 ומא כגיע אליהם כי הם דברים מיותרים ומשוללי
 טעם בתפלים מבלי מלה. י"ז למא קראו לימים האלו
 פורי' ל' רבי' על שם הכור שפוא אחד ואם הוא להיות
 הימים שנים הלא חג הסוכה הוא י' ימים ולא נקרא
 סוכה. י"ח שנים לו להכור הכרזי בימים ולא כדור.
 י"ח אחד אמרו וקבל היסודים למה חזר ואמר קיימו
 וקבלו וכו'. י"ט אמרו על זרעם ועל כל הכלים עליהם
 מה שלא חזר עד כה בדברי מרדכי. כ' אמרו
 וימים האלה חברים ומשנים כי אמרו חברים בכלל
 עמים היה. כ"א כי כל פסוק וימים וכו' הוא בכלל
 מה שנאמר למעלה קיימו וקבלו וכו'. כ"ב אמרו
 ותחבטו אבחר וכו'. כי אחר שקיימו וקבלו מה נצט
 דכתיבה זו פסוק. כ"ג שיהיו לו לומר ויחבטו אבחר
 ומרדכי ולא ותחבטו אבחר ואחרי כן כלל אחד יד
 אומר ומרדכי יהודי. כ"ד מאי חז כל חוקף איזה
 חוקף חבטו על הקודם וגם כי פסוק מוב היה לומר
 לבן קיום וחוק מלבן חוקף. כ"ה מה בוא לרבות
 באת וכו'. וכנה לבא אל הביטור מבינה ראשונה
 מאמרם למעלה כי כחרי האף והחיים ב' פנים היו
 אחד חרב לאמר לא שרי עש ועש ולא תחבטו
 הפך. ובהפחתו להפחית וכו' אמנם מה שיהיה בזה
 דמן גלוי לכל הפנים לא היה וולחי להיות מחדים
 ליום הזה ולא ידע. להמין על מה ישאחד וכו'.
 בדברי כי גם היסודים לא ידעו בפירות סגורה השומרת
 לשומרת כ"ל מלאכה פזרין פן עליהם יתחבטו כי
 לא היו שולחים ותחבטו רק במקומות אשר ישנו
 פס יהודים בלשון כפי' אחרת הלא מכלל
 אחרת וע"כ גם בכלל מדרש ומדינה מקום אשר דבר
 הפך ודמו מניח אבל גדול ליסודים הפס לא ידעו
 עד סוף דעשה וע"כ חתה ס' דברים יקל גדר הים
 צמיחה ס' כי לא ידעו אשר היה בחוב בשפד
 סגורה וספוחת ושירי המדינות כהם להפחית וכו' רק
 אשר שפוחת מה שפוחת ויהיה בגלוי להיות עתידים ליום
 הזה וע"כ אבחר חבטו כ"ל רעה בא אליהם לא
 הגיעו עד שפד מוח כ"ל לשלול שללם ולבא בזה
 וכו'. ע' כי לא ידעו גדולה המלך שהחבטו
 לכלחי עוב מנורחו למש. ג' כי לא ידעו את רעים
 היו ישראל בעיני הפך ויהיו בעיניו במגור אחת
 כמגור שדור משני רעה כ"ל חולי פונים היו בעיניו
 ולא עשה כ"ל להפיק רצון סתן ולא מלכו וע"כ חז
 כו. ד' כי יעלה על רוחם כי לא מה' יצא דבר כ"ל
 מדעת סתן אשר חשב על היסודים והוא נכח וכו'
 כה כי לא אהמים היו אז ישראל לפניו יתברך. ה'
 כי יאמרו בשרם בני המקומות הכתובים אשר לא שפד
 את דבר המלכה אשר שפס נפשו כנפס לבוא אל

הפך אשר לא בדת הלא יקל כדבר צמיחה בלשון
 הפך תחבטו לא ידע כי בלתי היה יסודים לק
 ציודו כהם בעברתו מנורי סתן ארס וסוכה אס
 שפדו ואורח חלה בלשון יקל סתן וסוכה מוס.
 ונכח אל בעין והוא כי הים כנפס הים בימים אשר
 נתי כהם היסודים שפוא ככל עיר ועיר וולח שפן
 על ידי מה שפוא שפוחת מאיביהם ביום י"ד עשו אורח
 יום משפח ושמחה ואשר בשפן שפיה להם נח מאיביהם
 ביום ס' ועשו אורח גם הם יום משפח ושמחה אך
 בשפס שפח"כ בני שפן לא עשו כלום כפחמה אך
 היסודים שפחים להיותם ויפנים בשפס שפחה גדל
 כהם צמיחה ויפיו עופים את יום י"ד משפח ושמחה
 וכו' משפח שפס שפס דרך דמות ולא בקבלת חופה
 לא עליהם ולא על זרעם אך בני שפן לא היו משפחים
 הדבר וולח כהם עומה חז שפן לוחה שפס נאמר
 במדינת הפך על יום י"ד ושפס אורח יום משפח
 ושמחה וכן בני שפן כפ"ו בו אך חפ"כ לא אמר שפד
 עופים שפחה ושמחה רק שפד מדינה ולא כלן כי
 אס בכלחי שפוחת חומה חז פ"כ היסודים שפחים
 וכו' עופים וכו' אך לא הכריזו בשפחים ויהי כדבר
 כי וולח ביה להם חומה סניג גם לא נגלה שפוחת
 נפס מיד שפס צמיחה שפחה אלו ס' דברים
 שמשפחין את שפחה ומקורים איהם מלכה כי לא
 פלס על רוחם כי היו כאלן לפס כנפסה לשפחה
 כאמר היו ע"כ שפוחתם שפוחת ידעם והשפוח לא
 פכו רק שפוחת נפס אך מרדכי ידע גדול הים על
 כן גם על לבו שלא בלדו יקבלו עליהם כדבר חופה
 בני שפן ויפנים להם כפ"ו ויהיביהם בשפס שפוחתם
 ב"ד על עומם כ"א גם חופה על זרעם ועל הכלים
 עליהם ס' כהם כ"א מכלל אס אחר אומר להם משפח
 יקבלו עליהם ועל זרעם חופה לשפוח חז ימי שפחים
 יתחמך לכהם מלקבל וישפוחו דברי כפחית ס' דברים
 שפחתי על ק מה עשה סתנל להכנה בדבר קו לק
 להכנהם בעול הקבלה ולהפחיתם השפוחת שפוחתם
 ידעם וזה כי אחר ראשונה לא נפסס מהם רק יקבלו
 על שפס כדור הוא אשר ראו את כל שפחה כהם
 הליהם ולא יכנה עליהם ולממן יקבלו חופה אשר כחלי
 בחרת נפס מה שפס סרס ידבר אליהם בשפוח
 שפחים יקבלו עליהם כהם כפסס את כל הילי שפח
 סתן אשר גדלו סתנך ככל אשר חשב על היסודים
 להכנה ואמר מחר לי סתנך את עס ס' וכל סתנך
 אשר חזר מרדכי עליהם ואמר שפס נפס נפס
 אבחר בגלל הדבר ואמר סתנל ס' הלא הוא מאפי
 יסודי וסלחתי וסח ויחבטו מרדכי את סתנל ס' כהם
 שפס כל עין סתן ככתיב בשפח סתנל ומרס
 סתן גם עין מרדכי ואבחר אשר לעשתי שפוחת מאפי
 יסודי כי משס הוא עין סתן כי ע"כ סתנל סתנל
 כאמר כי חזק קריאת סתנל הוא מאפי יסודי וסלח
 כי כפחית ויתחבטו כל ס' דברים סתנל צמיחה
 גדול סתן והוא כי הלא יתאלו כחיו שפוחת מעשה
 כהם אשר היה כחיו כפ"ו כפחים וספוחת וספד
 סתנל סתן משפח להפחית וכו' ויפיו מ.כ. כדבר

האחד מהם' אשר חסנו כי לא פלה מוח בחלטי נזרחה
וגם ירצו' כחוד פדשה גדולה המן אשר גדלו המלך
ונמר כי נזה נחנשל הדבר הכ' בעל על רוחם להקל
נדר הרעה אשר היתה עליהם. וגם הכ' אשר לא ידעו
כי גם המלך היה להם לאויב הוא נלחם גם עתה
עניו' יראו כי עשר ירחו להמו במלך לעשות מעשהו
זר משנהו להבדיל סליהם ישראל ויחר ממנו כי ימלאו
כחו' בכפר כי חתם חת המן הכנעני למלך והן המלך
סנעשו להמן כמל' כי יוחר היה הפך המלך רעה
לישראל הממן כמכל כפל הקל ובעל הרצון. וגם
ה' העולם על רוחם כי אם המן אמר וחתה י' לא ליה
כי עינים היו חללי חרב המן בעיני ה' ועכ"ל קץ
עליו קץ רב קץ ויפסד עליו חמה אפר עתה יראו
ויחבו כי הלא ה' פל כל זאת וולוי מרדכי ידע חת
כל אשר עש' בשמים ושב עד המכה ואלו אל רחוב
העיר וירצו' וגו' ומחמו ראו וכן עשו ישראל חסונה
סליהם וירצו' ג' ימים כל העם הנמלצים בשופן לא
הושפס' ה' כי מה' ילא הדבר ויבוא ספר וירפאם ויכלל
הדבר הוא גם אשר הלא הגירל בעזרו שורה כי גם
מן השמים נחמו וולוי ה' שיה' לו. וגם הכ' אשר
יחמרו כי לא גדלה רעהם כי הלא אחת היה להם
בניה המלך חיד כחבר הידע עליו אשר הוא יידיה
הקד פניו לעשות את המן ועמד וימודד לו מנ' ומן
בחינו הלא עתה ימלאו כחוב בכפר כי הדרגה הוא גם
היא היתה כמלצה רעה כמחמר מרדכי אליה וחל
וציח ריבן גרנדי והטרה למוח נש' והלם היא ועשרות'
וכל עם הארץ ג' ימים ליה' ויה' לבא אל המלך אשר
לא כזה כי החז דחו לכמיה אשר לא יקרא ויבא
וולוי ה' היה לה גם עליה ענר כים הרעלה המן
היגיו כי כל אשר עשה המלך להם חת סאללה ובקשה
הוא הדרך היה עישה ואל המלך חששוים למעשה ומה
גם ערה כי הלא הדרגה היה כחבר פנים כחבר היא
יידיה והוא עליה שגם הרעע והטחא להחשורום כחבר
יראו כחיד בכפר מחש' יהודי והלאה אשר הוא מחמר
הכחוב באומר ויפחוב מרדכי חת הדברים סאלה שהוא
כי גם נכתב כל הניגע חל כל רעיונים סאלה שהוא
מחש' יהודי וחילך כדדובר ואחר כחביב זה שהוא
טבח הרגלה מחש' יהודי עד בה לבחול ולהודיע ככל
הנליות חת כל הקוריה אותה שהוא חו' ויכת' מרדכי
חל כל הדברים סאלה פלה עם זה כפרים חל כל
היהודים לקיים עליהם שהוא על עולם עד חוס כל
הדיר סאלה להם כים גם שלא יהיה על זרעם כ"ל
שיקבלום הם עליהם חסד כי ערה מ" מה שסאלה
כחוב גם' מחש' יהודי עד כה יס' מלכס' הכ' דברים
המקילים מעניהם הכם והשורקן וייתב לבס לקבלם
חובה חל ראשונה לא כקם מהס רק על הדור שהוא
חבו לקיים עליהם בלומר חל עדין על זרעם להיות
עושים חת חת חל יס' י"ד אשר החלו בחורח נדבה וגם
חל יס' מ" לבשן אשר לא החלו כמדובר רלס לחייבים
חל כימי' אשר נחו בהם היהודים שהוא חלס ב"ד
והלא כים'. ועוד כיוון כחבר כים' עו' למר סלס
יחמרו נלא עיקר הלא היה כימי' הכפה כי חל סלס חל

המן זאת בניו ויחשבוו הכחשים מרעה אל סונס וסלס
או הם ימי שמהם כי פסח הוא לה' ולמה נחמד עיר
ימים האחרים לז"ל כימי' אשר נחו בהם היהודים שהוא
באחר כי אחר כל הנעשה כפסח לא סר מעליהם חמח
מוח עד הניעו ימים אשר היו באגרות ראשונות כי
כזה אשר וגו' חל להשיב חל' כימי' אשר נחו בהם
וגו' וכחש' אשר נכסר וגו' למש' חסד יסן כי עדין
לא נחו וגם חמו החסד אשר נכסר וגו'. ועל קבלה
זו שהיא לדור הסוא להיות עישים שגם כגסם הוא הומר
וקבל היהודים לשון יחיד שהוא על דור יחיד הסוא
ואמר חל אשר החלו לעשות הוא מה שחשבוו שהחלו
מעולם בחורח נדבה להיות עישים ועתה קבלו עליהם
חיבה חל אשר החלי מעולם כגדבה. ואחרי
ככלות הכל לקבל עליהם כעולם חובה חל ימי הסורים
סאלה חזרחה להמיל עליהם חובה גם על זרעם ועל
כל הילויס אליהם הם כגרים כי אחר קבלם על עולם
יקל הדבר לקבל חל' גם על זרעם וע"ל אחר שגלה
ספיהם לקבל עליהם כזה עיר אגרת סניה לקבל גם
ענ זרעם וחז' ואלו אשר כחב מרדכי אליהם שהוא
כזה אחר שכתב סניה מרדכי אליהם וסוכה כחב
הוא כי המן כן המדחה וגו' עד ע"כ קראו ליס' וגו'
ובחתימו טוכח הכחב אמר ע"כ על כל דברי האגרת
כוחס וגו' קיימו וקבלו ויחר מחש' קבלו כחבב ראשון
כי חל היה עליהם ואל על זרעם ופסח ע"ל האגרת
כז ח הכ' קיימו וקבלו עליהם ועל זרעם וע"כ סלויס
אליהם וזכר האגרת כוחס ססמית וענין מחמרים לקבל
על ידה גם על זרעם הוא כי סלס גם על כל דברי
המגלה אשר כחב להם מרדכי מחש' יהודי והלאה
הלא עדין ה' להם מקום לימר הלא לא יאמן היתה
כזרה כ"ל על עולמו חל לא על זרעו ולכן גם קבלה
ימי כפורים ססיה עליה ואל על זרעו כי הלא גם
המן לא היה כל עיקר כעסו רק על מרדכי על בלחי
כרע ובסחחור לו וכל יעשו וכל חסן לא היה רק עליו
וגם סינבו בעיניו לבחול יד כמרדכי לבדו חל יחששו
גם על כל האנשים חל לא על סך וגםים חל יהיה
ענין מחמרו חל המלך יכתב לאבדם שהוא חל העם חל
לא חל הלאנליס והלעישות ומן הסתם יחמרו כי זה
היה מה שחשבו כספרי השרים חל לא להסמיד ולהרוג
מנער ונומר והוא כמה שכחחמו למעלה כי אגרות
ראשונות אשר נשלחו לשרי המדינות לא מודע מה ססיה
כחביב כהם כי לא נגלה גלוי לכל העמים רק להיות
עתידיס ליום חל ולא ידעו מה זה חל מה זה וגם
אחרי כה אגרות סניוח לא ימאו עוד אגרות ראשונות
על דבר כבוד המלך כל יראה היווח ספכרן וגם
סחכטל כם רלן מלך כסניוח כי כחב סחחר אשר
נכתב כסם המלך חל להשיב כואון סלס יאמיו לקול
האומר כי כן היה באגרות ראשונות לעקור גם את
זרעם כי גם כשיעיד מרדכי כי כן היה הלא הוא לא
ראה ועוד יחיוקן כסגנרל זו באומרם סיחכן ערד
המן חל לבו להכניס יחר על אשר דבר אל המלך
באומר יכתב לאבדם כי גם סחמרו על סהלך והעם
לעשות כז כסוב כעימך יהיה על העם חל לא על זרעם

בכל־מדינות המלך אחשוורוש הקרובים והרחוקים: כה לקנים עליהם להיות עשים את יום ארבעה עשר לחודש אדר ואת יום חמשה עשר בו בכל־שנה ושנה: כ פימים אשר־נהו בהם היהודים מאיביהם והחודש אשר נהפך להם מינון לשמחה ומאכל ליום טוב לעשות אותם ימי משתה ושמחה ומשגל מנות איש לרעהו ומתנות לאבינים: כ וקבל היהודים את אשר־החלו לעשות ואת אשר־כתב מרדכי אליהם: כ כי חמן בן־המדתא האגני צרר בריהיהודים חשב עליהיהודים לאבדם והפל פור הוא חננל להם וראבדם: כ ובבאה לפני המלך אמר עס־הספר ישוב מחשבתו הרעה אשר־חשב עליהיהודים עד־ראשו ותרל אתו ואת־בניו עדי־העץ: כ ערפן קראו לימים האלה פורים על שם הפור ירפן ער־ברדברי האגרת הזאת ומהראו על־פכה ומה הניע אליהם: כ כימו וקבל היהודים עליהם ועל־זרעם ועל כרי־הגוים עליהם ולא יעבור להיות עשים את־שני הימים

רש"י

וקבלו קרי

(כד) כי חמן בן המדתא, השב להוסיף ולחדש: (כה) ובבאה, אסתר חל המלך להתחנן לו; אמר עס הספר, אמר המלך כפיו וזה נכונה ספרים שחשבו מהבנתו הרעה ברחמי: (כו) על כן כל כל דברי האגרת הזאת, מקצת הימים האלה ולכן נכתבה לדעת דורות הבאים: ומה ראו, עושי המעשים האלה שבחלו: ומה כניע אליהם, מה ראה להוסיף ולחדש עליהם הקודש ומה הניע אליהם שאל שכן ורקד ביניהם והבן את ומה מה ראה חמן שחשבה במרדכי ומה הניע אליו שחל חזרו וזה בניו, מה ראה מרדכי שלא יכרע ולא ישחוקה ומה ראה אסתר שזיממה להמן: (כז) הנזיר עייס, גרים הפהדים להגנייר: ככתבה, שחשבה

כשה

ארשיך

כשאת

אמר כי יאמרו לו יוח כי חמן הרע לבנו למרע עד כלו ונחמו פשטי ומריו ונחיינו לה' וסאחו נהי' וכל דעם ויאמרו די לקבל על דורס ע"כ מה עשם מרדכי רוד וכתב אגרת שנית לכסיר וזה מלכס לממן יקבלו עליהם ועל זרעם ועל כל הנזיר חיהם וזה שברו וקבל היסודים את אשר הסלו למכות במדובר שאל על דורס על פי האגרת הראשונה וס אשר כתב מרדכי חליכס אגרת שנית אשר לכן האגרת הזאת כי חמן בן המדתא האגני וכו' עד אמרו על שם השור וסכחו כיסח האגרת אמר ע"כ על כל דברי האגרת וזה חסח הכח' וכו' וסס הכוש וקויס וקבלו עליהם ועל זרעם וע"כ נאמר לכן רבים לכלול כל הדורות מכ שער סה לא קבלו רק על פלמס ע"י האגרת הראשונה וענין האגרת השנית הוא היא אל יעלם על רוחם לכלול קבל גם על זרעם באמור כי חולי חמן כל כעשי לא היה רק על מרדכי שלא כרע ובשפתיה לו וחייתו דעס להרוג חלל' סיניו בענינו לשלוח יד במרדכי לבדו כי חל להחשס גם על עמו חך לא במחשס מוח כאשר למרדכי כי סס להחשס שפול חכוד חמן או חסיד נשמות

לך

ח אלשיך 14

והתקעין: (גא) לקיטא גזירת דיןא עליהון למבוי, עברין ית יום ארבע עשר לגזרת אדר
 מת חסאא עשר גזיה בכך שחא ושחא: (כב) כומן יומיא די דר בהון יהודאין בקעלי
 דבכיהון וברקא די אהרפיה להון סרנא לחדא ומאכלא ליומא טבא למעבר גתהון וזו
 משתא יהודא ולשרא דורון אנש לחבריה ומקרא דצדקתא סתנן בחשיב: (כג) ובפילו
 עליהון בוקהון יהודאין בברא ית די שריאו למעבר ית די גר סתב סרדי בניהון:
 (כד) ארום הקן בר המרתא דמן ירום דאנן מעיק כל יהודאין חשיב על יהודאין להוברהוהון
 צבע פיקא איהו הוא עדבא לשיגשיהון ולהבריהון: (כה) ובר עזת אסתר קרם סלכא
 אמר לה סלכא יתוב וסיוגיה בישא חשיב למעבר למרדכי וליהודאין על רישא ויצדבק
 יתיה ונת בגוי על לקיטא: (כו) בגין דן קרו ליומא הארין סרנא על שום פיקא בגין דן
 נטרין ליה זמן שחא כשתא בגין דן דפרסטין יומי נקא ופתגמי מנרתא דהא לאשתמא
 לקל עקא בית ישראל למנהוהון ודעין כה חיו למקבע יומי פוכיא הארין בגין דן דאשתמיר
 בהון ניקא למרדכי ואסתר ונדעון פורקנא דסרת להון: (כז) קמו ובפילו יהודאין קקא

משה

אלשיך

משאת

דך רק על עולם אך לא על האנשים והאשיות או
 שמה האמרו כי גם שבתם היה לבנו למעט גא מן ה'
 היה כדבר כי אם הוא נש ו' הרס. וגם לא האמרו
 כי גם לב סמך לא היה לבלות כל זמן ישרא באופן
 הקל בעינינו סתם משנה הדפס להיות כמו זר
 דעיתם לקבל חובה גם על זרעכם כי הלא על הא'
 דעו כי כן אשר הוכרתי בלגנה הא' כי היה למס
 סתור בן המדחא האנני שחא מלגנ מלכו ויש לו
 חובה ויש ממוס שחל הוא לירד כל היסודים ולא
 בלדל את מרדכי בלא אהרבה לו ולא בלדל אל העם
 כגדולים כי אם גם זור כל היסודים מלוי דרניו
 סכל גם הקמים עד בלתי כפאיר סריר כלומר לכן
 דלא הקבלו על זרעכם גם הם היו בלואו הים ועל
 הכ' שיעלם על דחשכם כי לא מכ' היה כגורה דעו
 לכם כי מהחלם לא חשב על היסודים רק לנדרם ולא
 גם את זרעם ועכ"פ היום שכל מה בתיב במחשבתו
 הפיל סור עכ"פ הוא גבור ילא חן בשרים להימים
 ולחלום פי בתיב על החשקו וזאת דרשם במדרש
 כי נבנה בשר דין של מלה אנה כלים. ועל
 בשליפת שיעלם על רוחכם שיה בפתך לאשריות נביה
 סדבר ולא חשב להכחיד רק לאדם שהוא כלי נכסים
 לו אבוד עולם אך לא גם כלי גרים כי כה אמר לו
 הקן ועלם על דעתי כי כן משא פ' גם משנה הרבה
 ולא חסר דעו איה כי לא בן הוא כ"ח גם אם מחשבה

מגילות

רק יסודם אלם בלתי יסוד נשם הנם. וזהו שאמר ליהו
 מוסיף יום י"ד וס"ח משם: (כב) כימים אשר נהו כסם
 סודים וגו' וההשגח אשר נכסר וגו'. מהדקקים כסמו
 סכ"ז חנא לפעמים בתיקו כחשך. כמו ונת כ' ב' שם
 מחלום שם ובחמול סיה. שמשטו כלכר סיה המביל וכן
 וס לפי גם כלי כימים אשר נהו נאמר סיה בההשגח
 כסנכסר מיוגן נבמהם: (כג) וקבל ס סודים. סתם וקבל
 לשן יתיר קסם. וזהו שחזק קבל הוא מנחם סתני
 סכוא פועל ויאל לשן וכוונת כהוב פ' מרדכי סגרים
 כהינים סקבלו סיהודים קבסם פ' ססמול לנבות: ולא
 אשר סתב מרדכי. מקרא זה קל לו פ' וכוז מיוגר דרין
 סתכמו סקבלו פ' ססמול לעשות ידוע הוא. לזכ ורלם
 גם מה בנאמר חל"ל ע"כ קבלו ליוסם כללם סודים וגו'
 קסם סס' רלוי סקבלו על כן על כן דברי סרגת

האלה בכתבם וכוונתם בבל-שנה ושנה : כה והימים האלה נזכרים ונעשים בבל-דור ודור משפחה ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא-

רש"י

המנילה כחובה כהג' אשורית : (כח) נזכרים . בקריאת מנילה : ונעשים . משפחה ומשפחה וימים . משפחה ומשפחה . מתחשפין יחד ואוכלים ושותין יחד וכך קבלו עליהם שימי פסורים לא יעברו : וזכרם . קריאת מנילה : לא יסוף . תרגום פלו ש יתום דמתרגם עד תום עד דסף וה"ל לומר להיות מזכרת (בראשית יט טו) פן תפסה ומנחת (שמואל א כו ה) כחה להפס יום אחד פא"ה היה לו לכתוב : לא יפסה

שפתי רבנים

כפ"ק דמנילה ע"כ : ש וקסא כרו תרגומו לא יסבולי וטעמי הוא בבל"ש ופ"ג לא יסוף תרגום עד תום עד דסף ודברי רש"י הוא שפחה לא יסוף נא יתום ופ"ה בפסחים מדחיקים וזהו תרגום נראה לתרגום דמתרגם עד

משה

אלישיך

משפחה

מאת המלך מתחלה גם על בזרע ומאת חמורו כי הן אחת שהיה לב המלך והמן גם על זרע ישראל אך על ה' מי יאמין שגור גם על הקטנים ומה גם חיווקם שלא חסאו ע"כ אחר הנה לכם עוד ראיה כי הנזרה מאת הכמים בינה גם על זרעם כי בלא ע"כ יצדק מה שג"ה של סנהדרין הגדולים ברוח הקדש קראו לימים האלה פורים לשון רבים על פס הסור היחודי שהלא כמו זר נחשב אך חין זה רק כי הסור הא' נעשה כפול כי בהפילו הסור לא חשב להזרע ויאל לו כפול לזרעם ולאבדם שהוא עליה' ועל זרעם ובהחיותו דברי האגדה בואה הבנית אמר מה שבעדיו לקבל עליהם ספק על קבלתם על בראשונה והוא חמורו ע"כ על דברי האגדה הוצא הוא הבנית וגם זולת דברי האגדה ראו שני הכרחיות כי ודאי הנזרה ביניה עליהם ועל זרעם כי הלא מאשר ראו מה שנעשה על ככה שהוא על מה שראו שנעשה על הנזרה כגוד מדה הכירו כי גם על בזרע היה בלבוש להכביס עם המן שהיה כי חלו גם אלה בני המן וגם מה שכתבו למעלה שפשו עשוהיהם כדלצים שהוא להשמיד ולהרוג ולאבד מעד ועד זמן סף וגשים ככל אשר היה רצונם לשנות בישראל והוא מאחר הכתיב אשר נתן המלך לישראל וכו' להשמיד להרוג ולאבד את כל חיל עם וסודיה בלדים ואחם סף וגשים ובלגלג לבו ביום אחד מזה לקחו ראיה עמנו יחנך כי מאשר השליש' ה' גם על זרע שגוהים מזה הוציאו כי כיוצא בזה היה נזר עליהם וע"כ הציב להם ה' רעשם בראשם וזכו ומה ראו על ככה שהוא על מה שראו שפס' ה' להם על אשר יצאו לשמות . עוד טעם שנית והוא כי גם שלא נגיע אליהם כחב אשר נכתב לנשים בעת הנזרה הרעם שניה כחוב בזה להשמיד וכו' מעור וכו' כמדובר למעלה שלא נדע רק להיות עתידים ליום הזה פחה אמר כי מאשר נגיע אליהם בנחמי בכתהפכות אשר היה כתוב בזה להשמיד להרוג ולאבד את כל חיל עם ומריה בלדים ואחם סף וגשים ביום אחד מזה שנגיע אליהם יאל להם מה שהיה באגרות ראשונ' אשר לא הגיעו אליהם כי הסג אלה היו לעומתם וכל פי ראשונת נהפך הדבר בלשון של מה שמתאבד כתוב

בשנים עליהם ועל זרעם : והימים האלה האלו . אחר אמרו קבלת ישראל את הימים האלה אחר כי הימים האלה נזכרים במקרא מנילה ונעשים שפחה ומשפחה וגו' . עוד יתכן בשם לב למח קרא את קיום המצות שביה ימים ושוד כי החלת השקיק הוא כמספר מה שהיו עושים ומקיימים קבלתם וסוף הפ' הוא כמנין העתיד ואומר שלא יעברו וגו' ועוד חומר וימים האלה לא יעברו כי מהדבריו יאמר ושמחת הימים האלה לא יעברו אך לא וימים כי בלא הימים הולכים ועוברים וימים אומר האלה ביומר ובבלתי עודק בזה שאט מתאבד לפניו וגם או' מהך שהוא מיוחד ותשולל עמן ולא היה ראוי יאמר כי אם לא יעברו מהיודים ועוד כי אומר וזכרם לא יסוף מורעם הוא הכל ולמה כותב ועל פי דרכו נבזה לב אל מול כל הגוים וכל הכתובים בעלים לימות מתיבתו חוץ ממנהל אשר שפחה וזכרם לא יסוף מורעם ע"כ . וכלה כמו זר נחשב הישק ויבטלו פשרי הקודש ואם יש פסע לנפולם מה יתקן מגלה זו עליהם כי גם שגרוה הקדש מאמר' הלא ככתוב' גדול' תרוח הקודש ולמה גרעו דברי הגוים מתנה . אמנם ככה ידעו מחכמי האמת כי הימים שנעשה

בהם

ה' אלישיך 16

עלמהון ועמו בגיהון ועליהם קר דברי דמותוסופין עליהון ולא יעבר קמסא די תהון עבדון ית
תבין יוסא הארין לסארי ית מלכא בכמקב רוסס. עבראי בבית בגישתהון בחר עסר
ותרי עסר הילת עסר וארבע עסר וכחמסא עסר בנו פציתא וקרתא דלכניא בקרנא
כפום ומעלה : (כה) ויוסא האלון אחתבו לקהני להון דכרנא ולאתעקבא בהון משמנא
בכל דאא (דאא ויחא דבסג) ולנאי ויחאא דכל בית ישראל דשרין בכל פלגא ופלגא
ודרין בכל קרתא ומרתא ויוסי פדא האלון לא יעברון מנא יהודאין ודברנהון לא יאמצי

משה

— 124 —

משה

בזה שחק מורס ומלח קורס איס וקיס חס עין ויקרבו ימי ישראל למות ויקרבו ימי דוד למות כי מי שטח בלדיקים חיים וקיימי ומתקרבין בלוקין לפאר ולכרל אח שפס פשעיים ומגידים על הכורס ומלח שקיפו בזה. ונחל אל העין וסוה כי אחר אומר קיימו וקבלו שסוה בככירס גידל הסו וסוורקן כלשכר וסלני סודרכי בכתבו סוה גס לרז' האומר כי גדול ליהודים סיס הסו האוס מירל' מלריס כי סס סיס מעבדות לחירות וסס פסוח לחיים וסמרו בנמרס כי ע"כ סיס רסוי לנמור בו חס סהלל סק"י אלס סקריסל סמני' סיס הלולס. וסוה סממרנו בביסור מליס על ססוק סממר' סססר בנמור סכיוסד לס סססרס סקד לסחי ונו' ססוה בנמס ססססרס סקד לסחי סיס קריסל סמנילס ברכיס סוה כללו בנחן קל סלסלן ססוה סהלל וסס חסן כיוס סס בנממר רוח סקדס בלומר וסימיס סהללס ונו' וסוה כי סמרי אומר גידל ססס כי ע"כ קיימו וקבלו גס על זרעס רסס וסס קויסל וספלח על סדכר וסיל לסס לס עמור בימי ססורס חס סהלל לז"ל אל יקל בטיסין סקרקל מנילס כי הלל דע קי וסימיס סהלל סמכריס ונעס' לו כ"ז כוח סקרקל מנילס גידל סע"כ סיוח סימי' סהלל ס' על ירי קריסל סמנילס וספסיס סיוסיס עסס סקורס סיוי סקיס וקדוסס ססוה כימיס סמרס עסס בזה בנורס וסו מוכריס ונעסיס עד גדר סטכל לו' בזה סהלל סלוי קיימיס ומנחיס לסמי ונרסיס סלסנע וסל עוד אלס סלל יסכרו סקורס ססס סגס סגס יוס ססוריס לס חלף עכר כ"ל קייס בליכוס קדוסס סמר קיס עד גדר סלל יסכור סליכוס סקדוסס סקור ססוריס כללו סמיר ס סמריס וסו סכסן סכסוח וססודי ס' וסל עוד אלס סכ"כ גידל סמל סמנילס בלוח' כי זכרס לס יסוק מורעס וסו מו"ל כי כל סמרי בריסיס וסכוביס יסכסלו לימנח סמיסח וס קיימל לגד כססר ססר'. וסלס אל ססוכס סמר ססרס על זס מוכירס מו"ל כסככס ססריס סלמרו סלן דכר בנניסליס וסכוביס סלחי רמח בנורס סע"כ סלל כריס דרל' חס רבי יסחן סיס רמח ס' סולל זכר סחלף דכרו ס' וס"ל בסי"ד סוסיסי רכו ססוה ב' וסמרו סס וסל ססס סליסיס לנו ססס סככל רמח בנורס אלל סלרין

מגילת סתרים

הנהגת כתי"ז על עמליו יאסון מחשבהו ברעם עמל"ל בנספח
ועסקן סהנה: (כה) ויחיים האלה מכרים ועמלים בכל
זמן ודור עיניו מודרים קטש. ויחלים סמקלים הים מלאדני
שמי" סקיבלו ישראל על הכורס בדלון וקטש ויגור לנו

ב אלשיך י

יָסֹף מוֹרֶעַם : כִּי וַתִּכְתֹּב אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בְּתִיבֵיחֵידִי וּמַרְדֵּכִי
הַיְּהוּדִי אֶת־כָּל־תִּתְקֶה לְקֹם אֶת־אֲנַחְתְּ הַפָּרִים הַזֵּאת הַשְּׁנִית :
וַיִּשְׁלַח סָפְרִים אֶל־כָּל־הַיְּהוּדִים אֶל־שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וַמֶּלֶךְ מְדִינָה

רש"י

ת' רבתי

מורעם : (כט) את כל הקף . הקפו של ח נס של אחרות ושל הקן ושל מרדכי ושל אסתר : השנים .
שפתי חכמים

הוש עד דק : ת דקל את חוקף מנע"ל מאן כל חוקף חקפו של בולס : חסלת מגלת אסתר

משה

ארשיך

משאת

ידוע בך שישו כל מיני שמו בזה היסודים במקום
בהיו גם מרדכי ואסתר שהיו בנ"ו אך חסדו רבו
יהיו רח למה שכתוב בתורה כי יד ע' כסיה וכו'
וכוא מנ"ל כי נכנס הוא ימ' שלא יקרא בשם בחרב
אחיותיו עד יקם מעמלק ונ"ל כי יד שהוא הכנסת
גל כס שיקרא י"ם בלי חבור כנ' אחיות אחרות
עד אמה את ובר עמלק וע"כ ביום מועד פסחיות
גרמיה השפיעה שהוא י"ד כד"ל יד של כס ובזה
מועד המוקדש נחמט נחמט שהיה קרא ימ' יס
בעולם כ"ו לדמט שהדבר שהוא פועל להלחם ולא
בזכותו . והנה האירובי הפסח"י לתה פעם אל הפסח
המוקדש הומה לימחק אחר שכן ולא יגלר מסיות
גם מקום אל הרמז וזוא כי בשופן היו מיקדים הוח
אבות מרדכי ואסתר כי כן חומה עולם כ"ם וכן פולס
במ"ק בזו"ח ש"ל מרדכי ואסתר"ר כי בזכותו היו
מוקדש חומה ונ"כ עשו כס"ו כי מרס עם י"ם וע"כ
סמנו על ימיה יחושע בן קין עמדה לו גם זה שפ"כ
קרא משה להושע בן קין יחושע ים ויחושע וכו' הוא
שם י"ם שערזו מלך וגר עמלק :

והכתוב אסתר וגו' . אסתר שפרו את כל ההלכה
אשר מצאנו עם ה' . קי והמן ויילס כל' וספ"כ
גדלה מעלה מקרא מילה שלא תחנכנו לעולם באשר
חכמה לתי"סוף מרדס והלא יאמר איש אם היה זה
מגללה שהוא או מליש יודי ואלה שידבר על שער
הזה וההלל ועל יד מי היה הדבר שהיה כי חיס
יודי היה ושמו מרדכי ויחי אימן את הדבר היה
אסתר החדש"י אך מה שכן ויחי צימי אחרות עד
איש יודי שאין עם שערין הים מה בזה בפסד שהוא
וגם זה לסגול שרבו על כל שער צינאים וכחיות
שם מתפלים וספור זה יחי' קים כי הלא מה
יין ומה יוסף לנו כי נדע חוקף מלכותו שנת ושפדים
ומלך מדינה וגם חוקף מתמלחו כי כל שרי המדינה
שהכיר באלו לאין באומד ושרי המדינה לשני וגם חוקף
עושרו להבראותו את שער כבוד מלכותו ויקר גדולה
הוארכו שמויה ומלח יוס ובשפס שהיה וכו' וכן חוקף
שעמו שפסם על אשתו אשר לא כדח והרבה ואשר
שפט את דברי ממוכן ובחוקף והכחו אותו הרג את
אשתו בשביל אהבה מה בזה בכל הדברים האלה
ל"ל דע איפה כי גם שמרדכי לא עשה עיקר מסייע
המגלה ולא כחך רק מליש יודי כמו שכתבו על
סוק ויכתוב מרדכי את הדברים האלה אך אחרי כן
ואכתוב אסתר"ל כל חוקף הוא כל מיני חוקף המלך
2 ארשיך

בבגיתו: ונח וכתבת אסתר מלכתא בת אביה: ויפדנך ביהודי נח כח מלכתא דהא נח
הקמא דקמא הקמא נח ארתא דפורקא דהא תנונעתא: (א) ושרד פסקין ליה כל יהודאין

משה

אלישיך

משה

היה ונכחשו לנכוד בעלמא המן ראה כי אשר לא
קדם תחלה נעשה וכן וירשא לפי. או יאמרנו טעם
גדולה מכל חלה כנס מהחלה לא היה פחד כי פחד
כמות אכזרי את אשתו ולמשה הילנו ע"כ יפלו
לחיותם לנכוד את כל חקף להכזיר ולהרוס כל הסמכות
האלה וכו' כי בראות יס' חוקף מלכותו קב' מדינו'
ושל שרי המדינות לפי שירא כי מלך ממלכת רב
ובל שרי המדינות בלא שעריו להורו כי היו סרים
אל ממשלתו ונמנים אליו ויכרה להם כיוצא גדולה
לקשר את המלכה לא יאמרו יס' כי מידתה המלך פן
ימרדו בו השמים הישך נזרמו וכן בראותו חוקף עשרו
כי בשרותה את עושר כבוד מלכותו ואת יקר השפחה
גדולתו הותך ק"ס יוס לא יאמרו כי לנלתי הפסיד
מסים וארמוניות שב ורפא לו כי הלא חיש כזה בכך
לא יחשוב וזה לא יחשוב בו וגם ע"כ דרכם ירשו
כחוב שם עון הסעודה של כל העם בממלכא שהם
יסרלא כמאזל ויגדלו גם ההלה בעיניהם וגם בראות'
כי אשר על אשתו אשר אהב גור עלי' מוח ולא נהסך
הסכנה לא יאמרו מלך הסכפך היה כי מי טעל אשתו
לא חס להסכפך אף נהסך על יס' וגם בראות' כי
אשר נזר על ושרי כי אשר לא קדם היה כי אין טענות
ממוקן כפי הדת כמאשר למעלה ועל' לא שב אסו
ממש לקח את אשר נזר עליה לא יאמרו על אשר
הכיר כי אשר לא קדם נעשה ליהודים חזר בו כי הלא
דלו חוקף לכו לנלתי טוב מאשר נזר בלא משפט וגם
בראותם חוקף עשותו בשביל אהבו כי הרג את
אשתו בשביל אהבו כמאזל כי ממוקן הוא הבן אשר
אכזר בכוח כי את ושרי אכזר ויהלל לפי כל שרי
המדינות כמאמר' ו'ל ועכ"ז נרחים אהבת' משני אהבת
הסן ואף עשה יאמר נח יס' כי הרג את המן בשביל
אשתו והלא הוא כסך מדתו באופן שעי' רחם כל
יס' שבדור ודור את כל חקף הכחוב מוהי בימי אחשיתוש
יחיוקן נקיוס באגרות הכ' אשר כהב מרדכי לקיים
חובת ימי הסורים האלה גם על זרעם כי הלא כל
הטענות האשכריות להרשים ידיהם נהבול וע"כ הדבר'
ההם באופן יענו ויאמרו עליו לשבח לחדון הכל שאלו
לא היילם ה' ככל נפלאותיו היה נמחה כל זרע ישראל
היו כי המלך והמן לא יאמרו שוללות ובכן החוקק
ידיהם כבולתם את ימי הסרים חובי עליהם ועל
זרעם ועל כל בגליו: אליהם דברתי באגרה השנית
אשר כהב מרדכי חזו והבה' וכו' לקיים וכו' ולהיות
כי הטענות היותר קרובה להחזיק בה יס' להקל ההם
היתה בלאמרם שאלות היתה להם בניה המלך נג
מניולת

באלו הימים לא יסוף ונרוא מלעני השם יתברך:
(כס) ותקבצו אסתר. קטש מה הוסיף' אסתר בנחית'
על כתיבת מרדכי. ונראה דמרדכי לא היה רק על
שמים כשמה' בימי הסורים אבל כתיבת וקריאת המל'
היה' רק אסתר שיקר' כמאמר' כמ' מגיל' שאלת' אסתר
ט אלישיך 3

מלכות אחשורוש דברי שָׁלוֹם ואמת: לא רקלם את־ימי הפְּרִים
האלה בַּזְמִנָּהם באשר קִים עליהם מַרְדֵּכִי הַיְּהוּדִי ואסתר המלכה
וכאשר קִימוּ עֲרֵנְפֶשֶׁשׁ וְעַלְיָזָרֶעַם דְּבָרֵי הַצִּוִּמוֹת וּזְעָקָתָם:
לֵב וּמֵאֲזָר אֶסְתֵּר קִים דְּבָרֵי הַפְּרִים הָאֵלֶּה וְנִכְתָּב בַּסֵּפֶר.

ו ה' וישם המלך אחשורש כִּסְ עֶרְהָאֲרָץ ואִי הִים: וְכָל־
מַעֲשֵׂה הַקֶּבֶד וּגְבוּרָתוֹ וּפְרִשְׁת גִּדְלַת מַרְדֵּכִי אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ

אחשורוש קרי

רש"י

לשנה השנייה חזרו ופלוו ספרים שיעשו פורים: (לג) ומאמר אסתר קים וכו'. אסתר נקבה מלת
חכמי הדור לקבוע ולכתוב שם זה שם שאל הכתובים והוא ונכתב בספר:

משמח

ארישך

משה

עליהם. ואם הוא שפ"י כחצות של' יקבלו הדב' בלא
בבשר' הראשונים קבלו. ועוד שם ה' יצרכו הספרים ללו
הלא מרדכי שלח' והל' מהרמוי יאמר ומאמר מרדכי
קיס ואל ומאמר אסתר קיס את ימי הסורים וכו'.
והוא כי יאמר כאשר קיס עליהם מרדכי וכו' הוא
מיושר כי מי לא ידע שכל יום נקרא הדבר. ועוד
כי יאמר קיס עליהם בלתי לזדק רק לזה עליהם וכיוצא
אך ל' קיס חזק לזדק רק על המקיים ש"ע כענין
קיימו וקבלו וכו'. ועוד שם קבלו את ימי הסורים
לא קיימו וקבלו דברי עמוה וזקק ואך יאמר וכאשר
קיימו על נפשם דברי הלומוה וזקק. אך יאמר כי
בראש מרדכי את אשר עשה אסתר והסכים הוא
עמוה לכתוב את כל חוקי היום מקרא מגילה מיומי
צמי לסיבות כי לא היה להקל על הכספים ועל הכורק
מכספיהם הסורים ובשרם מלומד כי מחסלה לא היה
סוד כי גם המלך לא עשה רק שרם ידע כי כללו אשר
הוא קיימו היום את חזן שפך כי לא יכלו מהגיד
לו בזה עם שפך אשר היה יהודים והסך לבו להסמיד
ונו' את כל מנקה' מזה עמו ומלומד' ש"ע להסיר
הלכה כהנה את כל חק' שהוא מיומי צמי עד היום
יסודי למען מש יראו כי הדבר הוא גם הוא היום
בסנה' פ' יעשה לה כמעשהו עם וחי' שהיה אסתר
בשכיל חובבן ממוק הוא קמו וע"כ לא יפיו לו אל
השנה היום והנה בראש מרדכי את הדבר הוא אשר
בלבו מי ידע את יקבלו ים' שנה ו' שנה הוא פ' ה
בסנה' פ' יסנה בשכיל חובבן ממוק כאשר עשה בשהי
כי הלא אסתר יאמר כי נהפך הוא כי הדבר' יאמר
כי עשה לא יסודי ויהיה אסתר זאת בשכיל חובבן כ"א
יאמר המלך כמל' אסתר כהן המן הדב' כהן רודף
אשר נשים כי קן עשה לנשי' פ' שהנה וכו' לכתוב
גו' וכו' כי וכו' אסתר המלך ככה שחמ' המלך על
שפ"י המן הדב' ושי' שנה בלומד' חזונו ע"כ מה
עשה מרדכי שלח' הסורים בנהנה הקיא אשר אסתר
יבנה שמשל לא היה המלכה בסנה' כי את הדבר
קיוו כי' הדבר מהלך לכתוב כל עשה חנה וכן יחמו
אל מרדכי כי גדול היה בשער המלך ומה גם מזה עשה

ח אלשיך 4

שנים

למחצה געפירן וישבע פיליפן מלכות אהשורוש פתגמי שקטא והימנעטא : ולא לקטא :
 יומי פורא האלן בארר בתראה בימן עברא היקסא בקום עליהן קרדכי יהודאי
 ואסתר מלכתא והיקסא רמימי יהודאי על נפשיהון ועל גיהון לפתניהון דכירין פתגמי צפנא
 דעלתהון : (לב) ועל מימר אסתר אתקטמו פתגמי פורא האלן ועל ידו דקרדכי אתתקבת
 מלכתא בפסקא :

י (א) ושוו מלכא אהשורוש פרנא על ארעא והפדרי יסא : (ב) וקל עקדא דתוקפיה
 ונביתיה ופירוש רבות קרדכי די בביתא מלכא הלא איגון פתיבין על ספר פתגמי

משה

אלשיך

משנת

מייסדס היו בעומים הם דברי שלום ליכנס ע"פ מה
 שאפשר שהם סברתם אך איך דברי אמת כי הלא לא
 בעומים היו כי הלא מרדכי הוא האומר ואם וביה אנך
 חאנדו שיהו וואם מפניה אביה היו נכנסה אך לדבריהם
 חאמר לכו אך מה שאמר בקימו שיהיה ימי הסורים
 והלמות וזעקתם הם דברי אמת כי הלא אפשרם
 ומבואר למקומות הכתובים דאיה מן המסורסם חבו
 שהקדים ואמר דברי שלום ואמת על ד' הנחיות כמדובר
 ואומר הכתוב כי מאמר אסתר קים וכו' לומר כי הלא
 דנה מרדכי להחזקת פן לא יאמינו למאמר אסתר נכונה
 אח כל חוקר להודות כי גם היא הייתה נכונה ולא
 יקטן בעיניהם הגם על שאחות היא להם ציית המלך
 שט"ב מוטל עליהם לקיים אח ימי הסורים וע"כ שלא
 הוא כשרים לומר שלו יומה ששריהם לא היו נכונה .
 חיבה עליהם לקבל עק"ו אחר עתה כי מאמר אסתר
 הוא שקים אח ימי הסורים האלה לא הספיקם שאלה
 מרדכי כי האמינו למאמרה ונכנס בשר של משה המעילה
 מיהי ביום שהוא מאמר אסתר כמדובר :

וישם המלך אהשורוש וגו' . הנה פסוק וגו' יראה
 בלתי מעלה ומוריד לעמן המעלה וזה מה
 שנכתב מעשה הקשו וכו' בדברי ישימים למלכי מדי
 וסרם וסר אומר כי מרדכי וכו' אין מלה כי יודקה
 לשי טבעה להיות נתינת טעם אל הקודם ועוד באימר
 שנזולה מרדכי כדכ"ו נד"ס למדי וסרם והלא גם סה
 כהנאים באלו שהוא עתה למלך ועוד אומר וגדול
 ליסודים כי הלא גם עד כה היה גדול ליסודים ועוד
 מה התם החלוקים האלה אחיו ועמו ונראשונה
 אחר ראו וכו' דורש פוג וכו' דובר שלום ועוד למע
 לא היה ראו לכל אחיו אך יאמר ראו עתה הנשחתו

מגילת סתרים

(ג) דברי שלום ואמת . יפלא דאמס שייך על סיפור העבר
 והלא שלה על העתיד שקיימו . וגם הוא מיותר דלא
 כשלה מרדכי לא נכתב בשלה דברי אמת ומתעלל שמו
 שסם דברי אמת . וזה נראה ששלה מרדכי כי לקיים סימני
 משפט ושמהם וסם מנחית חול . משא"ס שהוא אסתר
 סי' על כתיבת המעיל וקריאה' פתאלו לה מקרא מן הסורים
 ונכנס"ק נאמרם ואלו אסתר ומרדכי לומר להם שאלו זו
 של כתיבת וקריאה המעילה מפי סק"ס נאמר להם וכו'
 דלוי לבחוב דברי סי' נאמרו . אך מפני שלא נכתבו שמוע
 שאינן מתקנין בהמעילם כמבוארים בהמפרשים .
 יודע שהק"ס נקרא שלום כמ"ס חול"ל מקרא דוקרא סי'
 שלום ואסתר (הספרי) וא"י במרחק . וכן ידוע שהשמוע
 הקבלי אמת וכוין שמוע דאסתר נאמר דברי ה"ס .
 לכן נאמר דברי שלום ואמת . וגם לרבו שיהי' שדך
 של הסורים ככתיבת וקריאה המעילה שלא ויכל קנאס בין

הגזאתם בתובים עליהם דברי הימים למלכי מדי ופרס : י כי ו
 מרדכי היהודי משנה למלך אחשורוש וגדול היהודים ורצוי לרב
 אחיו דרש מאב לעמו ודבר שלום בכל־זרעו :

תרגום

יִסְמָא לְמַלְכִּי מַדִּי וּפֶרְסִי : (ג) מִשָּׁל קִרְרִי הַיְּהוּדָה תַּחֲשֹׁגַר דְּמַלְכָּא אַחֲשֹׁרוּשׁ גִּזְרָא
 וְיִסְמָא דִּיהוּדָאֵי רַב. עַל כָּל עֲמֻסָּא וּמִסֻּף עֲקֵמָא וְעַד סוּפִיָּה אֲשֶׁתִּמַּע לִיהָ שְׁמִיעִיה וְכָל מַלְכֵּי־
 דְּחִילָה סָמִיָּה וְכָד מַדְבְּרִין לִיהָ מִדְּעוּעִין מִנִּיהָ הוּא מַרְדֵּכִי רַמִּי לְכִיבָּב נִתְהָא דְּמִשְׁתַּר בִּינֵי
 כּוֹכְבֵּיָא וְדַמִּי לְשִׁפְתָּפָּרָא דִּי קָפַק בְּעֵידָן צִפְרָא וְהוּא רַבְרָהִין דִּיהוּדָאֵי וְרָצִי בְּמִנְיָתָהֶן רֵאשִׁי
 וְרַבְעָה שְׁבִתָּא לְעַמִּיה וּמַסְלַל שְׁלֵמָא לְכָל זֵרְעִיתָיה :

רש"י

י (ג) לרב אחיו. ולא לכל אחיו מלמד שפירשו ממנו מקצת מההדין לפי שגמרה קרוב למלכות וסיה נפל
 מתלמודו : לכל זרעו. מוסב על עמו לכל זרע עמו :

חפלת מגלת אסתר

משה

ארש"י

משאת

מזכור ל"א אל יעלה על דומך שנהיותו משנה למלך
 אחשורוש כולל רבו בעמיו מלחיותו דאם במההדין
 וכלמי מחשיב ממיו בשראל כי הלא עס שמרדכי היהודי
 משנה וכו' עכ"ל וגדול ליהודים עודנו בגדולתו ליהודים
 שלא קרבו כמנחם שלא מהמההדין אל עבודת המלך
 כי מזה עמם פיקר ולא היה מכריע עלמו בעמיו המלכות
 כ"א בדיותו כשהיה והרמיה כי הלא היה רצוי לרוב
 אחיו והוא כעין מ"ל שדרך ח"ח הוא דמיו ליה בני
 מחשיב כי ע"י הדיותו ישגורו המוחזקים כי ע"כ
 אמרו החושך עלמו מן הדיון פורק ממנו חיכס כו' וכוה
 יאמר ראו עשה כי נס שהיה משנה למלך לא סר מאשר
 היה גדול ליהודים במההדין והרמיה ש"כ לא היה
 רצוי רק לרוב אחיו ולא לכל ואין זה רק על היותו
 יושב על המשפט כי אין לו' חולי מה שקיחס לא
 אכצורו היה על שלא היה להם ממנו הנאה בהיות לא
 ידו אז היה מתנאה ופירש מהם כדרך אשר הוא מננה
 למלך גדול כי הלא לעמין ההנאה חל"ל שהיה חליל
 מזה או שהיה מקיב להם כשידקשוהו כי אם נס הוא
 מחיל ודומם ומקסב טוב לעמו הם האדריקים המחייבים
 לו וכלמי בעדים לפחות היה דובר שלום להם שלא
 יבזר כי זרעו הם ודובר שלום לכל זרעו. וי

יאמר אל תחמה על ששפרתי שנתו יח"ו שנתו כל
 הפלך לגדלו כי תאמר הלא הגדולה סתירה רעה
 היא אל דריקס סן יחנאן או ישיבי את קרובים
 וירחיקו טוב וזלחם או יעסקו כי רב כחם ל"א מה
 ששיפרתי גדולתו כמות הודאם על אשר גדלו ה' הוא
 על כי לא נחנאה כי מרדכי היהודי אם היה משנה היה
 למלך אחשורוש אך לא לעמו כי לא היה מחשיב עלמו
 למשנה כ"א בתואר היותו מרדכי היהודי כאלה
 היהודים וכן אם היה גדול היה ליהודים אך לא לעמו.
 או משין זה מרדכי היהודי מחוץ אחר היהודים היה
 בהיות מנחם למלך אחשורוש שהוא מלך ונס גדול למה
 שהם יהודים בעלי יהודים מכירים כשרותו ונס לא
 היה שכן יתרון לאהו שהם שנט בזמנן על אשר שנים
 כי הלא לא היה רצוי רק לרוב אחיו ולא לכל בני
 שבכו למה שהיו רואים שלא היה עושה להם יתרון כ"א
 דורש טוב לעמו שהם בין משבטו בין מיעוט שנים
 ולא עוד כי אם לא היה מקפיד לכלמי דבר לשלום את
 מישיב אחיו אשר לא היה רצוי נהם כי אם ודובר
 שלום לכל זרעו כלומר נס של חסם שגורו היה מקחיל
 ומקדים להם שלום :

אשר יש בו נגלה וגמול. ויען כי ראה ראינו פתשנן הכתב הכי נכבד הוא רכר השוח לכל נפש. והיות לשון התרגום שני קשה ההבנה למי שלא הורגל בו, והמחבר פתשנן הכתב העתיקהו בשפרי צחות לשון עברי כמעט הדבר אין צריך לפנים, לזאת הרפסוניהו כעת להיות מתוקן ומקובל כרצון איש ואיש:

ויהי והיה ביום א' אחשוורוש הוא אחשוורוש חר מן עשר מלכין די מלכין ועתידין בעלמא ואין אינון עשר מלכין. מלכותא קדמיתא דמלך מלכיא יי צבאות דבעלאל תתגדל מלכותיה על. תגניא דנמרוד. תליתאה דפרעה מלכא דמצרים. רביעאה דישאל. חמישיתא דנבוכדנצר מלכא דבבל. שיתאה דאחשוורוש. שביעאה דנון. תמינאה דרום. תשיעאה דבן דוד משיחא. עשריתא דמלך מלכיא יי צבאות דבעלאל תתגלי מלכותיה עלן ועל כל דיירי ארעא. כד מטת מלכות בבל לסובדא מן ארעא ושולמניה יעדן מניה לא הוו ידעין אנשי מדינתא מן ישון עליהן למלכא וכד מית נבוכדנצר מלכא דבבל קם אויל מרודך בריה פתריה ולא הוו צבין אנשי מדינתיה למקמיה עליהן ברם מתיבין ואמרין ליה נבוכדנצר אבך לא הוה מזריה עם אנשי ואיך מוקמין אנונא יחד מלכא עלינן ככר מתפני אבך נבוכדנצר ואחי עלנא וקמיל יתן. וכד שמע אויל מרודך ית פתני הרין דאנשי מדינתיה אמרין ליה. מתיב ואמר להון נבוכדנצר אבא מית וטריד מן עלמא ועד כען לית אתון מהימנן. מתיבין ואמרין ליה נבוכדנצר אבך ארינו ית ארעא פולה וית מלכיא מלהון דעילוי מפרש כתבא הוה האיש מרינו הארין מרעיש ממלכות. מה עבד אויל מרודך פהיה שעתא על לבי ננוי מלכא ואפיק מתמן שלשון דפרול ודינחש ורמא בעקבי נבוכדנצר אבחי ונגד ואפיק יתיה מקבריה דהכרין מפרש עלויה כתבא ואתה השלכת מקברה כנצר נתעב. וכד הוו אנשי מדינתיה דעבד אויל מרודך רעות אבוי דבשמיא קמו פולהון בחדה רבא ואלבישו ית אויל מרודך אתוונא טכא דמלכותא ויהבו ליה יקר סניא וקרבו יתידא. מתיב דניאל נבכר דתהמדתא ואמר ליה לאויל מרודך הא כל יומי נבוכדנצר אבך לא נפק אסירא מן ביתיה לעלם דהיכדין כתבא מפרש עליה אסיריו לא פתח ביתה. וכד אתחייבו סנאיהון דיהודאי אתנבד וסלן עליהון נבוכדנצר אבך ואחריב ית ארעא דישאל ובון ית קרתא ירושלם ואוקיד ית בית מקדשא בנרא ואגלי ית עמא דישאל ואייתי יתהון לבבל ואגלי עמהון ית יהויכין מלכא דבית יהודא ואמר יתיה בבית אסירי תלתין ושבע שנין מן קדם דלא שם עלוי רעות אבוי דבשמיא ואף נבוכדנצר אתנבד בלבביה ואמר לית מלך ושריט אלא אנא דהבא מפרש כתבא עלויה אעלה על בתי עב אדסה לעלין: פקא שעתא עבד אויל מרודך רעות אבוי דבשמיא ועל לבית אסירי ואפיק מתמן ית יהויכין בר יהויקים מלך שבמא דכית יהודא ונפקי עמיה כל אסיריא מת עבד אויל מרודך פהיה שעתא על לבי ננוי מלכא ואפיק מתמן כל משחנין טובן וכל מיני פוסמין ואסחי יתיה ומשח יתיה ואלביש יתיה לבשא דמלכותא ואבל לחם תרירא קדמוי כל יומי חזיה ודריש מדא קביל מלכותא. הוא אחשוורוש מלכא פרסאה בר דריש מלכא סדאה

פתשנן הכתב

(א) ויהי ביום א' אחשוורוש הוא אחשוורוש אחד מעשרת המלכים אשר מלכו ואשר היו עתידים לחלוף בעולם. ואלה הם העשר המלכים. הראשון למלך מלכי המלכים יי צבאות שבמכרה תתגדל מלכותו עליו. ממלכות הסוים למחוד. בספרות לסרס מלך מלכים. דרעייתא לישאל. חמישיתא נבוכדנצר מלך בבל. ששיתא לאחשוורוש. ששביעיתא דנון. ששמיניתא לרום. ששמיניתא למשיח בן דוד. העשירית למלך מלכי המלכים יי צבאות שבמכרה תגלה מלכותו עליו ועל כל יושבי הארץ. כאשר הגיע מלכות בבל להאכזר מן הסולם ותתחלש לסוד מתנו לא סיי וידעית אנשי מדינתו מי יבטחו עליהם מלך. ונבוכדנצר מלך בבל קם אולי מרודך כיון תתקו ולא סיי השם אנשי מדינתו להקטין עליהם מלכא. עו ואחריו לו הלא נבוכדנצר חזק לא סיי גם כן האנשים וליכבב מקומים אחסא איבך עלן עליו נכר מה נבוכדנצר אינן ויבוא עליו ויחורב אותו. וכשמוע אויל מרודך אח דכריס כאלא אכר אנשי מדינתו דומים אלו עבד ויחורב אלוהים נבוכדנצר אבי מת ונכר מן הסולם ועד עתה אינכם מחלימים. עו ואחריו לו נבוכדנצר חזק סגנון אף כל הארץ ואף כל הממלכות אשר עליו הכתוב מפרש כיון כאלא מרעיש ממלכות מה עשה אויל מרודך בעת הכיבא בל לא ננוי כמך ויחורב מתם ככלי כדול ונבוכדנצר אכרס וימסכו ויעלכו מקברו כאשר מפרש בסכחו עליו ואחם השלכת מקברך ויחורב מתם ככלי כדול ונבוכדנצר אכרס וימסכו ויעלכו מקברו כאשר מפרש בסכחו עליו ואחם השלכת מקברך כנר נתעב. וכדאחא אנשי מדינתם בשם אויל מרודך נכון. אכרס בשמיים קמו כולם בשמחה רבה וילביש את אויל מרודך בלבוש מלכות תכלס ויזרמן ויחון לו יקר וגדולם וכבוד כחמר מלך. עמד דניאל אף תמוזס ויחורב אל אויל מרודך. כנס כל יומי נבוכדנצר חזק לא סיי כולא אכרס מפרש עליו בסכחו אכרס ויחורב אותו פתח ביתה. ובכשר ותחיונין סוגאליס על ישראל תתנבד ויעל עליהם נבוכדנצר אכרס ויחורב מלך יסורו ויחורב אותו בבית האכרס שבע ושליש שנה על אשר לא שם אל לבו לעשות נכון אכרס שבמיים ונכר נבוכדנצר אכרס בלבוש ולחם אין מלך ושלטי כי אף לוי כאשר מפרש עליו הכתוב מפרש עליו כאלא מפרש עליו. בעת הכיבא עליו מרודך נכון אכרס שבמיים ויחורב אל בית האכרס ויחורב מתם את יהויכין מלך יהודה ואלו עמו כל האכרס כולם. מה עשה אויל מרודך בעת כיבא כל עוד לא ננוי מלך ויחורב מתם כל מיני בשמים כסוים וכל מיני בשמים וירקן אותו וימנח אותו וילבס אותו כגדי מלכות ואכל לחם מתיד לפניו כל ימי חייו. ודרעיש אכרס יבך כל כחא מלכותו. כואל אחשוורוש מלך הפרסי בן דריש מלך מדי. כואל אחשוורוש

פּהשגן הכּתב

$$(u^F T) \quad (-\sigma T) \quad (3)$$

וְכָל אֹמֶק וְאִסָּא לֹא יִכְלִין לִמְתַּקֵּנָא פִּתּוּתָהּ וְכֵן חָזוּ מַלְכֵּיא שְׂבָחִיהָ דְכֹרְסָא נִחְתּוּ וְשִׁפְתָהּ לָקִין
דִּי בְרָא עֲלֵמָא בְּזוּלָהּ וְכֵן הוּא סֹלִיק מַלְכָּא שְׁלֵמָהּ וַיְתִיב עַל פִּוְרְסִיהָ דְמַלְכוּתָא הוּא חוּר נִשְׂרָא
רָבָא וְנִסְכִּי כְּתִירָא דְמַלְכוּתָא וַיְהִיב יָת כְּתִירָא בְּרִישֵׁיהָ וּמִן כְּתִירָא בֵּן הוּא תִּנְיָנָא רָבָא סַפְקֵיהּ
בְּמַגְנִין וְהוּן אֲרִיִּין וְנִשְׂרִין סִלְקִין בְּמַגְנִין וּמִסְלִין עַל רִישֵׁיהָ דְמַלְכָּא שְׁלֵמָהּ וַיִּזְנֶה דִּי דִּהְבָּא
חֲתָא מִן עֲמֻדָּא וּפְתַחַת אֲרוּנָא וְנִסְבָּא סִפְרָא דְאֲוִרִיתָא וַיְהִבָּא לֵיהּ בִּידּוּי דְמַלְכָּא שְׁלֵמָה
לְמַקְבָּא מִן דְאִמֵּר מִשָּׁה וְהִיתָה עִמּוֹ וְקָרָא בּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו וְתָהִי עִמָּיה וַיְהִי קָרִי בֵּיהּ כָּל יְמֵי
חַיָּיהָ בְּדִיל דִּיסְמִין וַיִּמּוּי עַל מַלְכוּתֶיהָ הוּא זִכְנוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל : וְכֵן אַתָּא כְּתִירָא רָבָא לְמִשְׁאֵל
בְּשִׁלְמָא דְמַלְכָּא שְׁלֵמָה וְכָל סְבִיבָא הוּן וַיְתִיב מִן יְמִינָא דְכֹרְסִיהָ וּמִן שְׂמָאלֶיהָ וַיִּזְיִין דִּינָא דְעֵמָּא
וְכֵן הוּן עֵיילִין סְהֵדִיא דִּי סְהֵדִין שְׁקָרָא קָדָם מַלְכָּא שְׁלֵמָה הוּן מַגְנִין פִּקְעִין וְלִנְלֵא חוּרִין חוּרִין
בְּעֵין אֲרוּתָא נִהְמִין דִּיבִין חֲסִפִּין אֲמִרִין פִּעִין נִמְרִין בְּעֵין אֵינְקִין בְּכִין שְׁנִירִין מִיִּסְמִין מוֹחִסִּין
מִלִּילִין תְּרַנְגִּילִין מִקְרַקְרִין בְּנִי נֶצֶן מִחֲסִפִּין צְפֻרִין מִלִּילִין לְמַחֲסוּן לִפְתָּךְ דְסִהֲדִיא וְלֵא יִסְהֲדוּ
סְהֲדִיתָא דְשְׁקָרָא וְהוּן סְהֲדִיא אֲמִרִין בְּלִפְתָּךְ נִסְהִיד סְהֲדִיתָא דְקִשְׁטָא וְאִילָא וְסָא זֵאִי לֹא כִּסְרָא
בִּי תִיבֹתִי) בְּנִין עֲלֵמָא מִתְּעַקֵּר : הוּן אֲרוּתָא וְחִלְקִין בּוֹסְכִין בְּסִסְקִיהָ דְמַלְכָּא שְׁלֵמָה לְמִיתִיב עַל פִּוְרְסִיהָ
דְמַלְכוּתָא וְהִיא פִּוְרִסָּא דְמַלְכָּא שְׁלֵמָה לֹא הוּא לְכָל מַלְכֵּיא . וְכֵן אֲתַחֲבִיבֵי סְנֵאִיתוֹן דִּישְׁכָּאֵל
אֲתַנְפֵּר וְסֹלִיק עֲלֵיהוֹן בְּבוּכְדִנְצֵר רִישֵׁיָא מַלְכָּא דְכָבֵל אַחֲרִיב יָת אֲרַעָא דִּישְׁכָּאֵל בּוֹ יְהִיב יָת
קִרְתָּא דִירִישְׁלֹם וְאֵלִי יָת בֵּית מִקְדָּשָׁא בְּנוּרָא וְאֵלִי יָת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאִיִּיתִי וְתַהוֹן לְרַבְּלָה דִּי
כֹּאֲרַע חֲמַת וְאֵלִי עִמָּהוֹן יָת פִּוְרָא דְמַלְכָּא שְׁלֵמָה וְכֵן בְּעֵי מַלְכָּא בְּבוּכְדִנְצֵר רִישֵׁיָא דִּיסָק וַיְתִיב
עֲלֵי לֹא הוּא יָדַע דִּי בְּמַגְנִין הוּן סִלְקִין לֵיהּ אֲפִרִיס יָת רִיגִילִיהָ עַל דְרָגָא קִדְמָא וְאִרְאִי דִּיהֲבָא
פִּשְׁמִי יָת אִיטְמִיָּה דִּימִינָא וְסָחָא יָתִיהָ עַל אִיטְמִיָּה דְשְׂמָלֶיהָ וְהוּא מַחֲזִיר כְּנִיָּה עַד יוֹם מוֹתוּהָ .
וּמִפְתֵּר בְּבוּכְדִנְצֵר מַלְכָּא דְכָבֵל אַתָּא אֲלִפְסַנְדֹּרוֹס מִקְדוֹן וְשָׂבָא יָת פִּוְרִסָּא שְׁלֵמָה מַלְכָּא
וְאֹכִיל יָתִיהָ לְמַצְרִים : וְכֵן הוּא שִׁישֶׁק מַלְכָּא דְמַצְרִים יָת שְׂבָחִיהָ דְכֹרְסִי דְהוּא מִשְׁבַּת
מִן כָּל פִּוְרִסֵּי דְמַלְכֵּיא הוּא מִתְחַמֵּיד דִּיסָק וַיְתִיב עֲלֵהָ וְלֹא הוּא יָדַע דִּי בְּמַגְנִין סִלְקִין לֵיהּ
אֲפִרִיס יָת רִגִילִיהָ עַל דְרָגָא קִדְמָאֵהּ וְאִרְאִי דִּיהֲבָא פִּשְׁמִי אִיטְמִיָּה דִּימִינָא וְסָחָא יָתִיהָ עַד אִיטְמִיָּה
דִּישְׁמָלָא וְהוּא מִתְקַרֵּי פִרְעָה הִנִּירָא עַד יוֹסְמִיתוּהָ . וְכֵן אַתָּא אֲנִיפֹנִיס בֶּר אֲנִיפֹנוֹס מַלְכָּא וְסֹלִיק
עַל אֲרַעָא דְמַצְרִים וְאַחֲרִיב יָתֵהּ וְשָׂבָא יָת פִּוְרִסִּיהָ דְמַלְכָּא שְׁלֵמָה וְאִיִּיתִי יָתֵהּ בְּסִפְיוֹן וְאִישְׁתַּבַּחַת
פִּרְעִיָּה דְכֹרְסִיָּה בְּשׁוּשִׁילָא דִּי דִּהְבָּא וְאִיִּיתִי כָּל אִסְמִי דְעֵלְמָא וְכָל קִנְיָנִיא לְמִתְקָנָא יָת פִּרְעִיָּה
דְכֹרְסִיָּה וְלֹא יִכְלִי לְמִיתְקָנָא יָתֵהּ עַד יוֹמָא הַדִּין . וְכֵן בְּטִילַת מַלְכוּתֶיהָ וְקָם בּוֹרְשׁ פִּרְסָאֵהּ
בְּתַרְתֵּיהָ וְכוּכְבִּית דִּי אִיתְעַסֵּק בְּבִית מִקְדָּשָׁא וְכֵן דִּיסָק וַיְתִיב עַל הַהוּא פִּוְרָא דְמַלְכָּא שְׁלֵמָה
דְכוּתִּיהָ לֹא הוּא לְכוּלִין מַלְכֵּיא : בְּשֵׁמָה בְּשֵׁמָה תִּלַּת לְמַלְכוּתֶיהָ דְבְּבוּכְדִנְצֵר הוּן בֵּית יִשְׂרָאֵל
בְּכִין מִתְאַנְחִין וּמִתְסַהֲרִין וְאֲמִרִין וַיִּלֵּן אֲתַנְפֵּר עַל שְׁנֵאָה בּוֹ יָת אֲרַעָא אַחֲרִיב יָת מִדִּינָתָהּ

פתשגן הכתב

ואין כל אומה ולשון יבולה לשכן במדבר. ובאשר המלכות היו וראים שנת הכסף ומתכונתו היו מביאים ומבאילים ליו שדרה סדוקה כולו. וכשהיו עולם העולם שמה יובע על כל מלכות. והיו שב הכסף המגדול ולוקח כסף מלכות ויוהרה בדברו. ואחרי כן כספן המגדול היה מתגדל בעצמו בחכמה. והוא באריות והכשרות הגדולות והעולם ילול ללא רחם המלך שלמה. וזאת הסיבה וידעת כי העמוד ופסחת הכדור וקדש המלך הכסף והעמוד כד המלך למעלה לקיים מה שכתוב משה כחורו ויבנה עמו וקדש לו ביתו חיו למען יארמך וימים על ממלכתו הוא ונבנו בקרב יבדאל. ובכסף הכסף גדול לשלול לשלום המלך שלמה וכל האדם יושבים מומין בכסף ומבאיליו ודמים את עטם. ובידיות עדי שרף באים לפני המלך שמה היו הגלגלים העשויים בהכמה מתגלגלים ומכוסים או הכורים גומים האריות באריות טורפים טורפים פועים טורפים הנגמלים בנשים הגלגלים השואבים מויבנים המתגלגלים קוראים האריות מתגלגלים והטורים כולם טורים וטורים לתקוף כל נשקם ומעט למען לא יעשו ערות קר. וזו העדה ואריות נכבדים בעשר ערות אמת וזאת אין יהיה נשקדים ומטורים מן העולם. ופעולות המלך שלמה לבטח על כסף מלכותו אשר כמובן לא היה ולא נעשה לכל הממלכות. והן באריות ונשקדים על מיני בשמים בעתו. ובאשר נתחיינו שואליהם על יבדאל המלך והיה עולם נכבדוהר כלל בבל. המלך בבל אשר יבדאל יתן את עיר יבדאל לבו שרף את בית המקדש אשר בלתי היה יבדאל ויהיה אומה נכבדה אשר באר חתה ויהיה אומה את כסף המלך ובעצמך נכבדוהר המלך הרשע לעלות ולבזה עליו לא היה יודע כי בחכמה הגלגלים המתגלגלים עולם. עד שכל על המעלה הכחאמה ואריות הובס עשה ידו הימנית והכסו על ימניתו וזהו נולע על ידו עד יום מותו. ואחר נכבדוהר מלך בבל גם אלכסנדרוס ומקדון ויבסו כסף המלך שלמה ויביאיו מלכותו וגם שחק מלך מצרים בנאחז את כסף הכסף ומתכונתו היה כסף מצבנת כסף כמאת המלכים האחרים הובס לעולם לבטח עליו ולא היה יודע גם כן כי מצבנת כספיהם הגלגלים היו עולים עד. פרס בגלו על המעלה הנאחזה ואריות הובס נעם ידו הימנית והכסו על ידו בממלכות והוא נולע על ידו ויקרא שמו פרס נעם עד יום מותו. ובכסף ארטיקס על אשיוכוס המלך ויעל על דין מצרים ומצרים ומצרים וזכר וזכר כסף המלך שלמה ויביאיו באריות ונעשה רגל כסף בציצות אובס וזה להריח כל חרבי העולם הטורים הממלכת הכסף והובס למען יכינו את כסף הכסף ויביאיו ולא יכלו להיטות עד היום הזה. ויבי צדקיות ממלכות יורם הכסף והמלך ההיו ויבזכו אשר אשר לבנות את בית' וזה נעלה ולבטח על כסף המלך שלמה אשר כמובן לא נעשה לכל הממלכות: (ג) בשבת שלל למלכות נכבדוהר היו בית יבדאל בזכרים ואחרים ומשקוממים ואחרים היו לא נעם עד נכבדוהר ידו האובס כיו את ארלנו המלך את עטרו כולם אחרים כנולע ומעשים אשר לא יעשו עטם

(ב) (ג) (ד)

הרגום שני

לו החצי ה'אצט' חכמה ומוכח אל השמיטה אשר שמעתי אשריה ואשרי אנשיה ואשרי עבדיה
 אלה ואעיל יתה בע מרובא בבית מלכותא • וכד חות מלפת שבא רבנניה ויקריה ר' יוחנן
 שלמה יתבת שבחא לכאן די ברא יתיה ואמרת יהי יי אלהיה ברה דאתרעו בה למותיב יתב
 על פורסי דמלכותא למעבד צדקתא ודינא ויהבת למלאך דהבא וכספא מביא (כני לדא) ויהב
 לה מלאך פל מה דצבת • ומלכי מערבא ומדינתא וציפונא ודורמא פד שמעו לשמיעה פלחון
 פחדא מזדעזעין ואתון מן אתרדיון ביקר רב וברכוכא וברכה וכספא וכאבנא מביא ומגדלן
 וכד אתחייבו סנאיהון ד'ישראל הוה ירמיה נביא מתנבא נבואן סנאין עליהן ולא מקבלין
 מניה אלהן שבישת יתיה רחא דקדשא ואובילת יתיה לארעא שבט בנימין דהבין פתיב ויצא
 ירמיה מירושלים ללכת ארץ בנימין ואיה דהוה ירמיה נביא פנו ירושלם הוה בעי רחמי מן
 קדם אבוי דבשמיא ולא אתמסורת קרמא ירושלם בידיהן דכשדאי ולא אתחייבין יתה אלא
 איה ירמיה הוה בארע שבט בנימין אתגבר וסליק עליהן נבוכדנצר מלכא דבבל ואחרוב ית
 ארעא ד'ישראל בן ית קרמא דירושלם וגלי ית בית מקדשא פגורא ועד נבוכדנצר רשעא
 יתביב באמנוכא רכלתה שלח על ירושלם פיד נבוכדנצר רב קטולא וחרעו ית שרי דקרמא
 ירושלם וכד אתא ירמיה נביא והוא ית קרמא ירושלם דאתחריב וחילוותא דכשדאי מקבין
 לה הוה ירמיה נביא צוה בקלא רמא וככי כביא רבא ומרידא מתיב וכן אמר פתיהני יי ואפת
 שבשתיני יי ואשתבשית תקיפתא יתי וביילתא וכד שמע נבוכדנצר רשעא מלאך דבבל
 דאתבבולשת קרמא ירושלם פניש פל חילוותא דכשדאי ואתא וקם על בית מקדשא וביני דפרשתיה
 ומכיל ומייתי בידה מן קדם די הוה ידע מה דהוה בסוף משריתיה דסנחריב כד אשתלה
 עליהון סלאכיא מן מורמא וקטל פהון תמני עשר רברכני והמשיאנאלפין פרשין ולא אשתניד
 במשריתיה דסנחריב אלא הוא פגחודוי • ונפקת רעב בת קלא ואמרת ליה נבוכדנצר מלאך
 דבבל קום אויל ותעב לרכלה בארע חמת קקל פחצים שאל פתופים • שדא נרא למערבא
 והדר וגפל לנו ירושלם שדא נרא למדינתא והדר וגפל לנו ירושלם שדא נרא לקרמא היצבתא
 והדר וגפל לנו ירושלם וקם ושדר דברכנו על ירושלם ומה שמהתהון נניל שראצר סמנו נבו
 שר סכים רב סרים רב מוקם ואול פתר רברכני ועל לבית מקדשא • מתיב וכן אמראנת
 הוא אלקא רבא דארנישתין ואיתיתין על קרמא ועל היכל • וכד הוא פתחא דבית מקדשא
 דעמא מסאבא קרימין לקיבליה סתם נפשיה ולא צבא למפתחא ואתון פל חילוותא דכשדאי
 ואיתין עמהן חלת מאה ושייתין גמלין טעניין ורנין די פרול ובבעת אנן פנתא (במלך פרוחא)
 פרייתא דבית מקדשא ועד פנו לא יתבין נפשתהון לאתפתחא עד דאתא פרנימאס ונכס
 חירא חרק מן דמה על בית מקדשא ומאיב יתה מן פתר דאסתאי פתח נפשיה ועל נבוכדנצר
 רשעא לבית מקדשא ואול ויתביב על עזרתא דזכריה בר יהוידע פגמא רבא • והוא נבוכדנצר
 לדמיה דמידתע בארעא ושאל לסביא ד'ישראל ואמר להון דמא דין דמן נבוא הוא • מתיבין

פרישמן, שמואל

[illegible]

הרגום שני

מִדֵּי בַר בְּלֻקֵּן בַּר אֲנִתִּימוֹס בַּר הִרְדֹּס כִּי שָׁנָה בָּר גִּנְיָ בַר פֶּרְסִשְׁתָּא בַר וִוְתָא וְבַר אֲנֵי
בַר סוּמְקִי בַר עֲמֵלָךְ בַּר לְחִינְתָא בַר אֲלִיפָּה בּוֹכְרִיָּה דְעֵשׂוֹ וְבַר יִתְיָה נִתְיָה וְיִשׁוּי יִת פּוֹרְסִיָּה
לְעֵיל מִן כָּל בְּרַבְרָנִי וְעֵבְדֵי : ב וְכֵן עֲבִידוּ דְמִלְכָּא דִּי יִתְבּוּן בְּתַרְעָא בֵּית מִלְכָּא בְּרַעֲיָן
וְסִגְדִּין דְהֵמָּן מִטּוֹל דְהִכִּין פִּקְדָּא עֲלֵיהִי מִלְכָּא וּמִרְדִּי לֹא הוּא כְּרַע קְדָמֵי וְלֹא הוּא שְׂאִיל
בְּשִׁלְמוֹת : ג וְאִמְרוּ עֲבִידֵי דְמִלְכָּא דִּי בְּתַרְעָא בֵּית מִלְכָּא לְמִרְדִּי מַה רַבּוּתָא אִיתֵּי לֵךְ
מִיָּד עֲלִינָּה דְאֵנָּה בְּרַעֲיָן וְסִגְדִּין קִדְּם הֵמָּן וְאֵת לֹא בְּרַעֲתָ קְדָמֵי מֵא אֵת מַעֲבָר עַל פִּקְדָּנָא
דְּמִלְכָּא עֲנִי מִרְדִּי וְאִמְרוּ לְהוֹן טַפְשִׁיָּה חֲסִירֵי לִפְּא שְׁמַעֲנָן מִנִּי מִלְתָּא דְחָא וְאִמְרוּ לִי דִּימִי :
מֵאן אִיתִיָּה בַר נִשְׂאָה דִּי הוּא מִתְנַתָּה וּמִתְבָּרַב וְהוּא לִיד מִן אִתְקָא וְיִמְכִּין וְעִידִין וּבִתְלֻדוֹתֵיהִ
בְּכִיָּא וְאֲלִיא וְרַבּוּתֵיהִ עֲקָתָא וְאִינְתָמָא וְכֵן יִמְיֵי מְלִי דִּימִתָּא וּסְפִיָּה דְהַר לַעֲבָרָא וְאִסְטֵר
אֲנָא קְדָמֵי : דֹּא . אֲלֵא סִגִּיד אֲנָא לֹאֲלֵהָ רַבָּא הוּא וְקִינָא דִּי הוּא חַד בְּשִׁמְיָא דִּי הוּא אִשָּׁא
אֲכֵלָא אִשָּׁא מִלְכָּא בְּרַחֲמֵי תֵּלָא אֲרַעָא בְּאֲדֻרְעִיָּה וְטַחַת רִקְעָא בְּנִבְרָתֵיהִ בְּצִינִיָּה מַחֲסִיָּה
שְׁמִשָּׁא בְּרַעֲתֵיהִ מִנְהִיד חֲשִׁיכָא וּבְחִכְמָתֵיהִ עֵבֶד יִמָּא סְנִיתֵיהִ בְּחֵלָא . בְּמוֹפְתֵיהִ שְׁוִי מַעֲסִי
מִנִּי בְּמִלְחָא וְרוּחָא לִגְלוּ בְּחוּמְרָא אֲסִר יִתְיָה וְיִקֵּן סִכְרִיָּה פְתוּרִיָּה בְּאִזְרִיָּה תִּלְמָא
בְּגִין דְּלֹא יִסַּק לִאֲרַעָא יִתְיָה רַעֲשִׁי וְלֹא עֲבַר תְּחוּמֵיהִ . בְּמִימְרֵיהִ בְּרָא רִקְעָא וּמִתָּה יִתְיָה אִיָּה
עֲנָא בְּאִזְרָא פִּרְסִי אִיָּה עֲרַפִּי לֹא עַל עֲלָמָא מִנִּי הִךָ מַשְׁפָּנָא עַל אֲפִי אֲרַעָא מַעֲיָן בְּחֵלְיָה דְלֵלִיל
וְחֵלְרַע . דְּהִמִּין קְדָמֵי שְׁמִשָּׁא וְסִקְרָא וְכִינָא וּכְכִבְיָא וּמִלִּיא לֹא כְּמִילִין שְׁעָא דְחָא לֹא נִיחִין
אֲנָא בְּלֵהוֹן דְּהִמִּין קְדָמֵי בְּאִזְרִין אֲזִילִין לִימִינָא וְלִשְׂפָאֵלָא לְמַעַבֵּד רַעֲתֵיהִ : לֵמָּן דִּי בְּרָא
יִתָּה לִיָּה יָאִי לְשִׁבְחָא וְלַמְסַנֵּד קְדָמֵי עֲנִין וְאִמְרוּ לִיָּה לְמִרְדִּי וְהוּא אִשְׁכְּחִין דְּאֲבִתְהָן סִגִּידוּ
קִדְּם אֲבִתְהֵיהִ דְהֵמָּן עֲנִי מִרְדִּי וְאִמְרוּ לְהוֹן מִן אִיתִיָּה דְסִגִּיד קִדְּם אֲבִתְהֵיהִ דְהֵמָּן אִמְרוּ לִיָּה
לֹא בְּרַע אֲבִיָּה עֲבָד קִדְּם עֵשׂוֹ אֲחִיו דִּי הוּא אֲכִיו דְהֵמָּן . אִמְרוּ לֹא אֲנָא מִרְעֵת דְבִנְיָמִין וְכֵן
מִיָּד עֲבָד קִדְּם עֵשׂוֹ בְּנִימִין לֹא יִלְוֵהוּ וְלֹא סִגִּיד קִדְּם אֲנִשׁ מִן יִמְיֵי מִטּוֹל בְּרַחֲמֵי נִסְרֵי יִתְיָה
קִיָּם עֲלָמָא בְּמַעֲיָ אִמְרֵיהִ עַד עַד דִּימְסִין לִאֲרַעָא דִּיִּשְׂרָאֵל וְיִתְבְּנִי בֵּית מִקְדָּשָׁא בְּאֲרַעֲיָה וְיִתְשְׁרִי
שְׁבִינְתֵיהִ בְּתַחוּמֵיהִ וְכֵן בֵּית יִשְׂרָאֵל יִחְדּוּ תַּמָּן וְעַמְּסִין בְּרַעֲיָן וְסִגְדִּין בְּאֲרַעֲיָה וְאֲנָא לִיָּת אֲנָא
בְּרַע וְסִגִּיד קִדְּם תַּמָּן רַשִׁיעָא פְּעִיל דְּבִכָּא דִּיקִּין : ד וְיִי יְהוֹה כִּד הֵן אִמְרוּ לִיָּה יִמָּא וְיִמָּא
וְלֹא שְׁמַע לֹא וְתִנָּא לְהֵמָּן דְּנִיחִין אִין קִימִין מִלִּיָּה דְּמִרְדִּי מִטּוֹל דְּאִמְרוּ לֹא דְהוּא הִדְרָא :
ה וְיִי יְהוֹה הֵמָּן אִרִי לֹא צְבִי מִרְדִּי לְמַבְרַע לְמַסְנֵד קְדָמֵי וְאִתְמַלִּי תַּמָּן עַל מִרְדִּי דִּימִתָּא :
ו וְיִי יְהוֹה קָלִיל בְּעִינֵי לְמַשְׁטָא יָדָא בְּמִרְדִּי בְּתַלְדֵּיהִ מִטּוֹל דְּחִיּוּא לִיָּה יִת עֲבָד דְּמִרְדִּי
וְעֲבָדָא תַּמָּן לְשִׁרְעָה יִת כָּל יִתְרָאִי דִּי כָּל מַלְכוּת דְּאִשְׁוֹרֵשׁ עֲמִיהִ דְּמִרְדִּי : ז וְיִי יְהוֹה
קִדְּמָתָה הוּא יְרָאָה דִּינִין בְּשִׁמָּא תְּרִיסֵר דְּמַלְכוּת אִשְׁוֹרֵשׁ צִבְעֵי פִּיטָאָה לְשִׁרְעָה עֲבָד קִדְּשָׁא
נִפְקַת בְּרַחֲמֵי מִן שְׁמָא וְכֵן אִמְרַת לֹא תִחְלִין בְּשִׁמָּא דִּיִּשְׂרָאֵל דְּאִין תִּתְדִרִין בְּתִיבְתָּא אִידָּהּ
דְּהָא עֲבָד תְּנוּפֵךְ בְּכֹן שְׁרִי שְׁמִשָּׁא סְפָרָא לְצִבְעָא פִּיטָאָה דְּעִבְדִּין קִדְּם תַּמָּן מִן יִמָּא לִימָּא .

ותשנן הזהב

[illegible]

פזיזשן הכתב

572

פּוֹתֵשֶׁן הַכֶּתֶב

(23) (ח'ב) (ת"ש)

[illegible]

מכאן ואילך מה אכיל למעבד רבון כל עלמא משפחת הויתא צום ארבעא וחמשה אלא
 צמית תלתא יומין לקבל תלתא יומין דאלא אברהם למעבד בריה על גבי מדבחא קדמא וקיימתא
 ליה קיימא ואמרת ליה די בכל אימת דנעלין בנה לאנגני אדבר להון עקדתייה דינחק אבהון
 ופרוק יתון ותוב צמית תלתא יומין לקבל תלתא יומין דקמופהני לאוי וישראל בשפולו וקמופהני
 סיני ואמר כל די כליל יי נעביד ונקבל ופרוק יתון מן עמא הדין. וענת אסתר ואמרת אלהא
 מרי חילותא קדיק לכבין וכלין אדבר בשעתא היא וביתיה דאברהם דינחק ודיעקב ומן שאלתי
 לא אהדר וכן בעותי לא אתעבב: ותלש ולבשת אסתר לבושה דמלכותא וקמת פתיע בית
 מלכא דרא גויא לקבל בית מלכא ומלכא תהו יתיב על כורסיה דמלכותא בבית מלכותא
 ל קבל תרע בית מלכא: ב יי ויהי ויהוה פד הוא מלכא ית אסתר מלכתא קיימא בדרתא ואתגמלת
 חנא וחסדא קדמוי וקמו אספקלסורי דמלכא למיתו למקטול ית אסתר ואישיט מלכא לאסתר
 ית שכיטא דהבאדי בוריה וקריבת אסתר ומטת פרושא דשרביטא: ב יי ויאמר ואמר לה מלכא
 מה דא אסתר מלכתא ומה בעותיק דמן לפלגא דמלכותא ואתן לה: ד ויאמר וכד שמעת אסתר
 מלכא האלין איתרמטא ואמרת אסתר לית אנא פנעא מינה מדעס אלהין איין על מלכא ישפר
 ייעול מלכא והמן חמא דין למשתיא דעבדית ליה: ה ויאמר ואמר מלכא קרון ית המן וסרדיבו
 יתיה למעבד ית פתגמא דאסתר ואמא מלכא והמן לשירותא די עבדת אסתר: ו ייאמר ואמר
 מלכא לאסתר במשקיא דחמרא מה שאלתיך אסתר מלכתא ואתן לה ומה בעותיק דמן לפלגא
 דמלכותא ואעבד: ז ויש ונתן אסתר ואמרת שאלתי ובעותי: ח אס מלכא ענת מלכתא ואמרת
 אנת מלכא איין קדמא מלכא טוב ואין אשכחית חנא וחסדא ורחימין קדמא נאין על מלכא
 שפיר למיתן ית שאלתי ולמעבד ית בעותי ייתי מלכא והמן לשירותא די עבד להון ולמחר
 אעבד אד מלכא מלכא. ומטול תלתא פתגמין ומית אסתר ית המן לשירותא. פתגמא
 קרימא דידעת אסתר דחמת המן היך קמל ית התך דהוה הליך בשליחותא בין אסתר למדכי
 ואמרת אומין ית המן לשירותא. פתגמא תנינא. מטול דאעקור סינאתא מלכיה ותוב אירמי
 מלכא בין אחשורוש להמן ודינמר מלכא מה היא קרא מלכא דמפולחין שלמוניא דיד לא
 קרית אסתר לשירותא אלא המן. פתגמא תליתאה אמרת אסתר כולחון דבית ישראל עיניהון
 עיי תליין דאיבעי מן מלכא אחשורוש למקטליה להמן אלא אומין יתיה לשירותא ממול
 דנתהפך לכהון דבית ישראל ונתפנין לות אבהון די בשמיא ויבען רחמין מקדמוי: ט ויא
 ונפק המן פיימא ההוא חדי ורשיר לבא וכד חמא המן ית מרדכי יתיב פתיע בית מלכא ולא
 קסולא עי מניה ואחמלי המן על מרדכי חמא: י ויתאמ ויתחמם המן ועל לנו בייתיה ושדר
 וקרא לרחימיו ולירש אתתיה: יא ויאמר ותני להון המן ית יקרי דעתיה ורביתא דבניו וית כל
 מה דחמם יתיה מלכא וית כל מה דמטיל יתיה לעיל מן כל רברבניא ועבדו דמלכא: יב ויאמר
 המן ואמר המן אוף לא ומית אסתר מלכתא עם מלכא לשירותא די עבדת אלא יתיה ואף

פתגמן הכתוב

והלאס מה אוכל לעשות כהן העולמים יכול כיוצא בזה: יא ימים אצל אומין: ימים כנגד ג' ימים אשר הן הכהנים לעקור את בנו
 עני סתובב לפיך וישנעתי לו שבעים ואמרת לו כי בכל עת אשר יבואו בך כהנים מזכור לבס עקורתי ויתן אביסם ויתושעו אותם. ונס אומין
 ימים כנגד כהנים ליום וישראלים אשר עמדו לשון כחמסין כד סיני ויאמר כל אשר דבר כי עשה ושמע ויסלסן מן הכהן הזה. וסמן אסתר
 ואמר. אלהי הכהנים כותן לבוה וכלות זכר כל כעת הוא זכור הכהנים ויתן ויפקד ולא חשבוני ריבם משאלתי ומבקשתי אל סככתי.
 ותלגל אסתר לבוה מלכות ושמעוד סמך בית המלך כהנא כסמיטת נכח בית המלך והמלך וישב על כסא מלכותו כניס המלכות וכח פתח בית
 המלך: (ב) ויהי נראות המלך אל אסתר המלכה עומדת כהנא ותשא חן ותחד לפניו. ויקמו שרי הכהנים אשר למלך לבוה ולסככו את
 אסתר. וישש המלך לאסתר את כהניו וסמך ביתו וחקר אסתר ותנע כהנא כסככתי: (ג) ויאמר לס המלך מן כל אסתר המלכה ומה
 בקשך עי ויהי המלכות ונפקן: (ד) ויאמר ושמעוד אסתר כהניס האלס דהרס אסתר ותאמר אויני בקשתי ממך מאותא קל על
 המלך טוב ובה העולך וסמן אל הכהנים אשר עשיתי לו: (ה) ויאמר המלך קראו את המן וכסככו אותו לעשות את דבר אסתר ויבואו המלך
 וסמן אל הכהנים אשר עשית אסתר: (ו) ויאמר המלך לאסתר כשעתא סיון מה שאלתך אסתר המלכה וסמן חן ויהי בקשך עי ויהי
 מלכותו ותנע: (ז) ויהי אסתר וקדמה: (ח) אם מצאתי ענות המלכה ותאמר. אלהי המלך אם לפניו עניו טוב ויהי
 מלכותי חן וסמך ותחמם לעקד את כל המלך טוב ויהי את שאלתי ונעשתי חן בקשתי יתוה המלך וסמן אל הכהנים אשר עשית לס וסמך
 וסמך כהנא כסככתי. ועל סמך כהניס סמיטת אסתר את המן אל הכהנים. האלהי כי ידעס אסתר וסמך איהס כהן המן את סמך על כי כהן
 סמך כהניס כהנא וסמן מרדכי ותאמר חמאן את סמך אל הכהנים. כהני למען עקור כהנאס מלכו ועוד כהנאס קראו בין האחרים וסמן
 המן וסמן ואמר המלך מה הוא כהנא כהן אשר מלכ כהניס אשר לו לא קדמס אסתר אל כהנאס כי כהנאס על סמךס. קל ויהי אסתר אסתר
 כל בית ישראל עשיתם תלוש עני כי כהנאס מלך האחרים לכהנא את המן אך אומין חזרו אל הכהנים לחמן ויהפך לבס כל וסמך
 וסמן אל הכהנים כסככתיס ויבקאו רחמיס מלכו: (ט) ויהי סמן כהן כהנא וסמן לנ וסמךס סמן אל מרדכי וסן כהנאס אסתר
 ולא קל ויהי סמן מלכא סמן אל מרדכי סמך: (י) ויתאמס המן ויבוא אל כיס וסמך ויקרא אל סכככו ואל וסמך: (יא) ויסמך
 לבס המן את כהנא עבדו וסמן כהנא וסמך כל אשר גדלו המלך וסמך כל אשר נסאו מעל כל כהניס וסמך סמך: (יב) ויאמר סמן אף לל

וְלִפְדוֹתָם בְּעֵלֵי דְבָרֵי עֹלָם : יֵב וְיֵשֶׁב וּבָכֹר חֹזֵר מִדְּרָכֵי לְחֹרֵעַ בֵּית מִלְכָּא וּבִקֵּר וּבְכִרְבּוֹ מִגִּיחָא וְהָמָן
 אֶתְחַפֵּק וְאוֹיֵל לְבִיתֵיהּ אַבְל וְרִישֵׁיהּ מְכַסֶּיהּ יִכְתְּהֵא שְׁעָתָא הָדָא בִּירוֹי דְהָמָן אֶרְפַּע אֶרְפַּע וּמִכּוֹנֵן סְפָרָא
 דְּסִפְרֵיהּ לְמִדְרָכֵי וּבִנְיָא דְאַסְחֵי יִתִּיהּ גּוֹלִיד דְהִדְקָא נְגִיד לְכֹסְיָא כְּרוֹזָא דְהִדְקָא מְכַרֵּי קְדָמוֹ
 וְאַחֵר פְּדִין יִתְעַבֵּד לְגַבְרָא דְמִלְכָּא עֲבִי כֹּקְרִיהּ : יֵב וְיֵשֶׁב וּבָכֹר חֹזֵר מִדְּרָכֵי לְחֹרֵעַ אֲנַתְתִּיהּ וְלִל
 רְחִימִיּוֹת בִּלְמַד דִּיאֲרַע יִתִּיהּ וְאַמְרִין לֵיהּ חֲבִימִי וְרִישׁ אֲנַתְתִּיהּ לֹא שְׁמִיעַ לָהּ מִן קְדָמִיתָא דְהָוֹן
 וְלֵתָא נִגְבְּרִין יְהוּדָאִין בְּסִדְנִית בְּכָל חֲנֻנִּיהּ מִישָׁאֵל וְעוֹרִיהּ וְעַל דָּלָא שְׁמַעוּ לְמַלְיָא וְלִמְלָא
 דְּנִבְכְּרִנְצֵר שְׂרָא יִתּוֹן לְאַתְוָנָא דְנוּבָא וּנְפָקִי מִן שְׁלֹחֻבוּתָא דְנוּבָא וּמוֹקֵא לֹא הָוָה כְּהֹן אֵלָא
 נִפְקֵי לְיִשְׁנָא דְנוּבָא מִנּוּ אֲתוּנָא וְאוֹקִיד לְקָאֵן דְּאִבְלו קִירְצִיתוֹן וְאַתּוֹן חֲנֻנִּיהּ מִישָׁאֵל וְעוֹרִיהּ
 פִּלְטוֹן מִן אֲתוֹן נִזְרָא יִקְדְּחָא וְהִשְׁתָּא אִין אִיתּוֹ מִדְרָכֵי מִן בְּנִידוֹן דְּנוּבָרִיא הָאִינוֹן עֹבְדֵי
 דְּסִיִּין לְחַד מִנְהוֹן הִדְּ דָּתָא שְׂרִית לְמַלְכָּא קְדָמוֹ לֹא תִיכֹל לִיהּ אֲדִי מִפֶּל תִּפֶּל וְלֹא תִקָּם :
 יֵב וְיֵשֶׁב וּבָכֹר חֹזֵר מִדְּרָכֵי לְחֹרֵעַ עֲמִיהּ וְשִׁלְמוֹנִי דְמִלְכָּא קִרְבּוֹ וּסְרִהִיבֵי לְמַתִּיא יֵת הָמָן לְמַשְׁקֵי דִי
 עֲבֵרַת אֶסְתֵּר : ז א וְיֵב וְיֵשֶׁב וּבָכֹר חֹזֵר מִדְּרָכֵי לְחֹרֵעַ אֶסְתֵּר מִלְכָּתָא : ב וְיֵב וְיֵשֶׁב וּבָכֹר חֹזֵר
 לְאַסְתֵּר אִין בִּיזְמָא תְּנִינָא בְּמַשְׁקֵי דְחִסְרָא מִתְּשַׁלְתָּהּ אֶסְתֵּר מְלִכְתָּא וּתְהִיב לָהּ וְסָא בְּעוֹתִיף
 דְּמִין פִּלְגִּית דְּמִלְכֻתָּא וְיִתְעַבֵּד : ג וְיֵב וְיֵשֶׁב וּבָכֹר חֹזֵר מִדְּרָכֵי לְחֹרֵעַ אֶסְתֵּר מִלְכָּתָא וְאַחֵרִית אִין אֲשִׁפְחִית חִסְרָא
 וְהִמִּין קְדָמָּה מִלְכָּא וְאִין עַל מִלְכָּא שְׁפִיד תִּתִּיבֵיב לִי נִפְשִׁי בְּשִׁאלְתִּי וְעַמִּי בְּבַעְוִתִּי : ד כִּי אֲרוּם
 אֲזִדְּבִנִּית אֲנָא וְעַמִּי לְמַשְׁקֵי וְלִמְתַּקְמָלָא וְלִמְבָּרָא וְאוֹלֵי לְעִבְדִּין וְלֵאמֹר אֲזִדְּבִנָּא שְׁתַּקֵּא
 הַיּוֹנָא אֲרוּם לִית בְּעִיל דְּבִבְרָה דְּמִלְכָּא שׁוֹי בְּמִנְנָא דְּמִלְכָּא : ה וְיֵב וְיֵשֶׁב וּבָכֹר חֹזֵר מִדְּרָכֵי לְחֹרֵעַ
 לְתוֹרְנִמְנִיָּה וְאַחֵר תּוֹרְנִמְנִיָּה לְאַסְתֵּר מִלְכָּתָא מִן יוֹדֵן וְכֹר מִן יוֹדֵן נִבְרָא וְחֲשִׁיב לְפִיָּה לְמַעֲבֵד
 פְּדִין : ו וְיֵב וְיֵשֶׁב וּבָכֹר חֹזֵר מִדְּרָכֵי לְחֹרֵעַ אֶסְתֵּר מִלְכָּתָא וְלִפְדוֹתָם בְּעֵלֵי דְבָרֵי עֹלָם אֶתְקִרִי שְׁמִיהּ
 הָמָן הָא מִן בְּעָא לְמַפְשֵׁט יִדְּהּ בְּאַיְתֵּיהוֹן דִּיהוּדָאִי דְאַתְקִרֵן בְּנֵי דְמִרִי בִּלְאָל וְהוּא בְּעִי לְמַקְמַל
 יִתּוֹן וְהָמָן אִיתִּיזַע מִן קִדָּם מִלְכָּא וּמִלְכָּתָא : ז וְיֵב וְיֵשֶׁב וּבָכֹר חֹזֵר מִדְּרָכֵי לְחֹרֵעַ אֶסְתֵּר מִלְכָּתָא
 וְעַל לִנְיַת בֵּיתוֹן וְהוֹן מְקַצִּין קְדָמוֹ אֵילִנִין מִבִּין דְּתַנּוּהּ הַמְתִּיָּה מִנִּיהּ וְלֹא נָחַת וְהָוִין קָם
 לְמַבְעִי עַל נַפְשִׁיהּ מִן אֶסְתֵּר מִלְכָּתָא מְטוֹל דְּהוּא אֲרוּם שְׁלִימָתָא עֲלוֹי בִּישְׁתָּא מִן קִדָּם מִלְכָּא :
 ח וְיֵב וְיֵשֶׁב וּבָכֹר חֹזֵר מִדְּרָכֵי לְחֹרֵעַ אֶסְתֵּר מִלְכָּתָא וְחֲסִי יֵת הָמָן רִמִּי עַל עֲרָסָא
 דְּהוּת אֶסְתֵּר יִתִּירָא עֲלֶיהָ וְאַחֵר לִיהּ מִלְכָּא אִין לְמַכְבֵּשׁ יֵת מִלְכָּתָא עַמִּי בְּטִרְקָלֹנָא אֵת בְּעִית
 פִּתְגָמָא נִפְקֵי מִן פּוֹמָא דְּמִלְכָּא וְאַפְּזִי דְּהָמָן הוֹיִן חֲפִיִּין : ט וְיֵב וְיֵשֶׁב וּבָכֹר חֹזֵר מִדְּרָכֵי לְחֹרֵעַ אֶסְתֵּר
 מִלְכָּתָא וְהוּא תְּרַבּוֹנָה דְּמִרִי לְבִישְׁתָּא אֵלָא עַל הָדָא דְּכִיר לִטְב מְטוֹל דְּעַם הָמָן הוּא בְּעִיתָא
 דִּי נִסִּיב וְעִצָּתָא לְמַעֲבֵד צִלְיָא לְמִדְרָכֵי וְכֹר חֲמָא דְּשְׁלִימָתָא בִּישְׁתָּא עַל הָמָן וְעַל בֵּיתָהּ אֵל
 אִין הוּא לְנִרְמִיָּה וְאַחֵר לִיהּ לְמִלְכָּא אִין לָהּ מִלְכָּא בְּעִי הָמָן נִקְטוֹל וְיִסְבֵּי יֵת מִלְכֻתָּא מִינָּהּ
 וְאֵם לֹא מְהִימְנָת לִי שְׂדֵר וְחֲזִי יֵת צִלְיָא דְּעַבֵּד הָמָן לְמִדְרָכֵי דְּמִלְיָא מְכַתָּא עַל מִלְכָּא וְהוּא
 קָאִים בְּבִיתֵיהּ רִמִּיָּה חֲסִיִּין אִמּוֹן . עֲנִי מִלְכָּא וְאַחֵר לְמִדְרָכֵי צִ

השני דברה

אחד כי על חשופיה ולא שמהת את לב ארובה עלי: (א) וישב מדברי אל טבע המלך ביקר וגדולתו רבה. ובמן נהפיהו ונכלם ויגל אבר
ביתו אלכ. וחפזי רלם. ונעם היה בידו כמן הרעבה על האמונת העבר אשר גלם בו את מדריי האגן אשר ביקר ארובה זו הבגל אשר
בו יאם מוחל את הסום וכלי ההולנדה את דם היה קורא לפעו ואומר כעס ועשה לאים המלך חפן צדקו: (ב) ויבשר המן רלם
חן וכלי ארובתו אלכ את אשר קרבו ויאמר לו הכיזו וורם בזהו אלכ רדעם אל: כל מעטת מומי קרם שביז במדינת כס (ג) האשים
בירדים וזה הנחיה מיטלל ועצירה. כי על אשר לא שמו על דבר העלך נבוכדנצר השלךן ארוס אל חוך כבשן האל ויאלו מגדת אל ומום
לא היה כי את אלה למן אל מוחך כבשןו ויתקור אל כאכשיר אשר בלשון אותם ותגמיר ומעל ועצירה ואלו פליטת המוך כבשן האל
בדבור וספס אל מדריי האל מבני הכאשים האלם מעשיו דומות לאחד מום כאלם בהלום לאחד לפעול אל הכול לו כי נעזר חסול
ולא חקום: (ד) עורם מדגנים עמו וסריו המלך הניעו ויגדלו לנסיון את האן אל המסכה אשר עשהה אחר: (ה) ויבאר המלך
ובמן לשמות עם אשר המלך: (א) יאמר הכר את האחרים כי דיום שני מפעם ביום את האלוקים אשר עמלם עובד וימנך לו ומוס קהבה עד
אל מלכות ועם: (ב) רדען את המלך סמלסל ויאמר אל מלואו חן וירפמים ונפח המלך ואל כל בעלן עז חסן לו: (ג) ויבשר הכהן ועמי
בדקתו: (ד) כי מתכרבו אל ועמי להשחרר לסרוד ולקדו ואלו לעגדים ופספחות ומגברות המהרתי כי את חיוני המלך שום כחאן המלך:
(ה) יאמר המלך אתחברות למלךין ויאמר המלךין לאסכה ממלכה מו הוא וזכני מו מוסק אל האם מלואו לבו לשמות כן: (ו) ויאמר
המלך אים את ארובה ביתו הרע בזה ויאמר נקדא כמו חן (א) סנה ווא חסן: (ב) סנה ווא חסן יודיד אשר נקדאזו חן אל מו ווא
המלך לסרוד וואם: ובמן נעטת מלכתי המלך והמלכ: (ג) והמלך קרן חתמוה ממכבה כיון ויורא אל גנת בדיחתי וסרדוה לפעו
מדות סופים אשר כנס חסדן חתמוה ממנו ולא שדכס. ובמן עמד לבקש על נפשו מאסכה סמלסל כי דלס כי בלסה אליו כדעה חסא
סמלן: (ח) והמלך שם מגנת כבועין אל בית ממכס סיון וואל ויתקנן אל ביתו נופל על המטת אשר אסריו ויבטת עיני ויאמר לו
המלך כנס לביתו אל המלכות ועז כדעה המלך כדברתי אל שמי חסדן ופני המלך: (ט) ויאמר כמבוע חסד מן הכסיריים למי
המלך וסנה כסיריים יקור לעז אך על זאת ודור לעוד כי הוא עס המן כי בעלחו אשר לקח לעשותו למדריך: ונכרלוה מן בלסה כדעה
על המן ועל עיניו כמן כם הוא בעלחו ויאמר למך כן קל המלך כקל המן לסרוד ולקחת מלכיון מוך ואם חן אסח חמלמן יל שלם וואס
אל בעז אשר עשה המלך על אשר דבר סרוד מן המלך וסנה הוא עומד ככיהו כגווס ממשיס אסם ויען סמלן ויאמר למדריך סלסו
עליו

